

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W BIAŁYMSTOKU

Nr zespołu: 47

Nazwa zespołu: **Urząd Wojewódzki Białostocki 1920-1939**

Sygnatura: 74

Miesięczne sprawozdania sytuacyjne z zakresu spraw społeczno-politycznych i narodowościowych wojewody białostockiego za 1933 r.

Spis zawartości:

- 1. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne nr 2 za miesiąc styczeń 1933 r.**
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
- 2. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne nr 3 za miesiąc luty 1933 r.**
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
- 3. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne nr 4 za miesiąc marzec 1933 r.**
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
- 4. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne nr 5 za miesiąc kwiecień 1933 r.**
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
- 5. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne nr 6 za miesiąc maj 1933 r.**
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
- 6. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne nr 7 za miesiąc czerwiec 1933 r.**
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
- 7. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne nr 8 za miesiąc lipiec 1933 r.**
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
- 8. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne nr 9 za miesiąc sierpień 1933 r.**
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy
 - III. Ruch zawodowy
 - IV. Strajki
 - V. Stan bezpieczeństwa publicznego
 - VI. Sprawy graniczne
 - VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
- 9. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne nr 10 za miesiąc wrzesień 1933 r.**
 - I. Sytuacja ogólna
 - II. Ruch wywrotowy

- III. Ruch zawodowy
- IV. Strajki
- V. Stan bezpieczeństwa publicznego
- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

10. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

nr 11 za miesiąc październik 1933 r.

- I. Sytuacja ogólna
- II. Ruch wywrotowy
- III. Ruch zawodowy
- IV. Strajki
- V. Stan bezpieczeństwa publicznego
- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

11. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

nr 12 za miesiąc listopad 1933 r.

- I. Sytuacja ogólna
- II. Ruch wywrotowy
- III. Ruch zawodowy
- IV. Strajki
- V. Stan bezpieczeństwa publicznego
- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

12. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

nr 1 za miesiąc grudzień 1933 r.

- I. Sytuacja ogólna
- II. Ruch wywrotowy
- III. Ruch zawodowy
- IV. Strajki
- V. Stan bezpieczeństwa publicznego
- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

WOJEWÓDZA BIAŁOSTOCKI

1
Białystok, dnia 2. marca 1933 roku

Nr. BP. 831/33.P.

TAJNE - PILNE!

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 2 za miesiąc styczeń 1933 r.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament I. Polityczny

w Warszawie.

W. Sm. 13. 11. 1933
pu

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 2 za miesiąc styczeń 1933 r. /z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/.

Za Wojewodę

Modliński

/St. Modliński/
Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

Otrzymują do wiadomości:

- 1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
- 2/ " " w Nowogródku,
- 3/ " " w Brześciu n/Bugiem,
- 4/ " " w Warszawie,
- 5/ " " w Stanisławowie,
- 6/ " " w Tarnopolu,
- 7/ " " w Lublinie,
- 8/ " " w Łodzi,
- 9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
- 10/ " " " w Wilnie,
- 11/ " " " Okręgowego w Białymstoku,
- 12/ " " " w Grodnie,
- 13/ " " " w Suwałkach,
- 14/ " " " w Łomży,
- 15/ Samodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie,
- 16/ " " " DOK. IX. w Brześciu n/Bugiem,
- 17/ " " " DOK. I. w Warszawie,
- 18/ K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
- 19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego,
- 20/ Pan Starosta Grodzkie w Białymstoku,
- 21/ Pan Komendant Wojewódzki P.P. w/m.
- 22/ Pan Naczelnik Urzędu śledczego w/m.

Województwo Okręgu Korpusu 13	
Wysłano dn.	1933 r. 998
Załączników	

H.F.

CZĘSTOKA PISMO POKI

Nr.B.831/33.I.

Dnia 20 lutego 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2
za miesiąc styczeń 1933 r.I. Sytuacja ogólna.

ruchu wywrotnym dominowały trzy zasadnicze momenty: kampanja obchodu "3L", łączona we wszystkich jej przejawach z walką przeciwko wojnie i obroną ZSRR., akcja antypodatkowa i walka z lewicową opozycją komunistyczną, t.j. grupą trockistów. Scharakteryzowane w oddzielnem sprawozdaniu do Ministerstwa kampanja obchodu "3L" uwewnętrznika się silniej, niż w roku ubiegłym w strefie działania KZB., odejmując zarazem dużą powściągliwość opinii KZB. i KZD. w takich wystąpieniach zewnętrznych, które mogły spowodować względem nich represje władz sądowych i bezpieczeństwa. Akcja antypodatkowa, której formami były bierny i nierządco czynny opór podatkowy zaangażowanej ludności, najsilniejsze rozmiary przybrała w powiecie grodzieńskim, gdzie usiłowano ją przerzucić na sąsiednie powiaty wołkowyski, sokółski, augustowski i suwalski. Została ona zlokalizowana przez zastosowanie, w porozumieniu z władzami prokuratorskimi i skarbowymi, represyj względem kierowniczych jednostek komunistycznych i ściąganie zaległych podatków przy asystencji organów P.P. w tych wypadkach, gdzie został stwierdzony rozmyślny opór podatkowy. Przeprowadzona w tym kierunku planowa akcja dała tak dalece pozytywne rezultaty, że nie tylko zlikwidowany został bierny i czynny opór ludności w płaceniu podatków, lecz także uległa przekształceniu psychone tejże ludności, w jakiej wspomniany opór mógł mieć miejsce. Obecnie we wszystkich gminach, które objęte były traktowaniem oporem, podatki płacone są dobrowolnie.

4
KOMENDA BIAŁOSTOKI

Nr.BP.831/33.T.

Dnia 20 lutego 1933 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2
za miesiąc styczeń 1933 roku.

II. Ruch wyrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wyrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Akcja elementów wyrotowych w styczniu b.r. nieco się wzmożyła. Elementy te, wykorzystując ciężkie położenie wsi, agitują wśród ludności, zwłaszcza białoruskiej, za niepłaceniem podatków. Poczynania ich w tym kierunku początkowo odniosły ten skutek, że ludność istotnie wzbraniała się uiścić podatki, przyjmując wręcz nieprzychylną postawę wobec sekwestratorów, a nawet policji, przyczem w kilku wypadkach włościom występowali gromadnie. Miał to miejsce szczególnie w powiecie grodzieńskim, stąd zaś, akcja ta sięgała swymi mackami powiatu sokólskiego, częściowo suwalskiego i wreszcie powiatu wołkowyskiego, została ona jednak już zlokalizowana. Na terenie tego ostatniego powiatu wyrotowcy tłumaczą ludności, już się zbliży koniec panowania polskiego na obszarach z ludnością białoruską, gdyż z nastaniem wiosny wybuchnie tam powstanie i Związek Białorusów oderwie się od Polski. Pomimo tej agitacji w powiecie wołkowyskim zorganizowanego oporu włościom do niepłacenia podatków jak to miało miejsce w powiecie grodzieńskim, dotychczas nie było.

Obchód "3L" upłynął spokojnie. Żadnych wystąpień nie było. Wieszono jedynie w szeregu miejscowościach transparenty z okolicznościowymi napisami i rozrzucono trochę odezw komunistycznych, przyczem większość tych odezw poruszała stereotypowe zagadnienia komunistyczne, a tylko nieznaczna część poświęcona była obchodowi "3L". Podana niżej tablica uwytkła szczegóły rozwieszania transp.

rentów i kolportażu odezw komunistycznych:

P o w i a t.	Miejscowość	Wywieszono transparentów.	Kolportowano wydawn. komunist.	
			W ilu wypadkach	Ilość egzem.
Białostocki	Białystok	3	9	336
	Supraśl	2	1	25
	Czarna Wieś	-	1	267
	Starosielce	-	1	51
	Krupniki	-	1	51
	Gródek	1	1	22
Bielski	Cały teren powiatu	4 ✓	-	-
Grodziński	Na całym terenie powiatu w związku z obchodem "3L".	28	-	-
Poczyński	Jachowo	-	1	11
	Brzostowica	-	1	10
	Wielka	-	1	10
	Brzostowica Mała	-	-	-
	Cydziki	1	-	-
	Byczki	1	-	-
	Korzeniewice	1	-	-
Miejski	Maciejewice	-	1	20
	Sokółka	-	1	7
Sokółski	Sokółka	-	1	7
Wołkowyski	Miejszyszcze	1	1	2

Napisy na transparentach, poza znanymi już i wciąż pow tarzanymi utartymi komuśkami komunistycznymi, były również następujące:

"Cześć pamięci 3L-Lenin, Karol Liebknecht i Róża Luksemburg. Precz z pacyfikacją grodzieńszczyzny, Polesia i Wołynia. Precz z rządem szubienic, głodu i wojny. Żądamy zwolnienia więźniów politycznych. Cześć wodzom rewolucyjnym 3 L. Niech żyje MOPR."

W związku z dokonaniem aresztowaniami we wsi Jarmoliszach, powiatu grodzieńskiego, w sąsiednich wioskach wywieszono kilka transparentów o napisach: "Precz z ekspedycją karną we wsi Jarmoliszach. Ani grosza podatku rządowi głodu, teroru i wojny. Pędzić precz nekwestраторów, którzy rabują nas z ostatniego kawałka chleba. Stawić opór karnym

ekspedycjom, aż do zbrojnego wystąpienia." Napisy na tych ostatnich transparentach były w języku rosyjskim.-

Treść odezw komunistycznych poruszała strajk w Puszczy Białej, oraz nawoływała do strajku w Białymstoku, tudzież zwalczała trockistów.-

Odezwy dotyczące obchodu "3L", miały tytuły: "W rocznicę śmierci Lenina, Róży Luksemburg i Liebknechta demonstrujcie waszą wolę o leńskie wyjście z kryzysu. Idźcie na ulicę do masowych demonstracji, do strajków politycznych. Pocińcie zwrzyciele szeregi w jednolitym frontie walki przeciwko faszystowskiemu rządowi bezrobocia, terroru, okupacji i wojny." "Do żołnierzy wileńskich", podpisane przez "grupę żołnierzy" z datą - Wilno, 29.XI.1938 roku, omawiające strajk w Puszczy Białej.

wystąpienia antypaństwowe.

Powiat Grodzieński. W dniu 3 stycznia b.r. we wsi Kowale, gminy Brzostowice Małe, podczas zabierania sekwestrowanych rzeczy za zaległe podatki od braci Jana i Mikołaja Kuźmów przez sekwestratorów, zebrany tłum w liczbie około 50 osób, przyjmując groźną postawę, zmusił sekwestratora i asystującego mu policjanta do zeniechania czynności egzekucyjnych, które wykonane zostały dopiero w dniu 5 stycznia b.r. przy asyście 7 posterunkowych P.P., po czym i w tym dniu same kołysty usiłowały przeszkodzić w zajęciu rzeczy, mężczyźni zaś wstrzymali się od jakiegokolwiek oporu z obawy przed represjami.-

Podobne zajścia na tle antypodatkowym miały jeszcze miejsce w kilku innych miejscowościach, o mianowicie: w dniu 11 i 12 stycznia b.r. we wsi Doroszewice, gminy Łusze, gdzie udaremniono sekwestr zboża w pierwszym dniu sąsiedzi wójtowi gminy, w drugim dniu - temuż wójtowi w towarzystwie posterunkowego P.P. Czynności egzekucyjne uskutecznił dopiero w dniu 16 stycznia b.r. przy asyście

dwóch posterunkowych.

Następnie w dniu 13 stycznia b.r. we wsi Okszyce, gminy Brzostowica-Meża, zebrany tłum w liczbie około 60 mężczyzn i kobiet, nie dopuścił do przeprowadzenia czynności egzekucyjnych sekwestratora, wójta gminy i posterunkowego P.P., przyczem z tłumu rozlegały się okrzyki, wzywające do zaatakowania sekwestrujących. Podległszy temu zajęciu, w liczbie 8 osób, pociągnięto do odpowiedzialności.-

Wreszcie w dniu 23 stycznia b.r. niedopuszczono do przeprowadzenia czynności egzekucyjnych sekwestratora, wójta gminy i posterunkowego P.P. we wsi Jarmolice, gminy Indura. Tym razem wystąpiło przeciwko sekwestratorowi kilkudziesięciu chłopów.-

Pozatem, do drobnych zajęć na tle ściągania podatków, doszło jeszcze w dniu 16 stycznia b.r. we wsiach Baranowo i Ogrodniki, gminy Łasza.-

Na urządzonych w dniach 7 i 15 stycznia b.r. przez skomunizowaną młodzież przedstawieniach w języku białoruskim we wsi Jarmolicach, gminy Indura, mieszkańiec tejże wsi, Aleksander Czurun, wygłaszał do zebranych przemówienia, nawołując do nieposłuszeństwa władzy, do niepłacenia podatków, do stawiania oporu egzekutorom, oraz do bojkowania ^{te}wyrobów monopolowych. Nadto, tenże Czurun, na zwołanem przez sołtysa zebraniu gromadzkim w sprawie podatków, wzywał do orzeczenia oporu przy ściąganiu podatków.-

Powiat Sokolski. Wszyscy mieszkańcy wsi Prokopowice, gminy Nowy-Dwór, zwrócili Urzędowi gminnemu wezwania płatnicze na wymierzony podatek państwowy, z dopiskami na odcinkach: "Nie jestem w stanie zapłaci wobec czego odmawiam".-

Do zwrotu tych wezwań płatniczych namówili i dopiski uszczętnili mieszkańcy tejże wsi, znani ze swej działalności komunistycznej, Antoni Łukaszewicz i Prokop Chartanowicz.-

Powiat Suwalski.

Na zebraniu gromadzkim wsi Adamowizna, Deksznie i Podłowie, gminy Sejwy w dniu 4 stycznia b.r., Bolesław Kupiński z Adamowizny odezwał się: "Ja nie będę i nikt z nas nie będzie płacił podatków, zrobimy rewolucję", a dalej: "Polscy urzędnicy wszyscy są złodziejami". Na zwróconą przez wójta uwagę, oświadczył "więzienie mi nie straszne". Naskutek tej agitacji, nikt wójtowi podatku nie wpłacił.-

Powiat Wołkowyski.

Dostrzeżono agitację antyreligijną i antypodatkową we wsiach Borki i Lichiniec, gminy Pieski. W Borkach agitację tę uprawia Zofia Krewska, w Lichinicach zaś znana działaczka komunistyczna Aleksandra Ilnicza wraz z Michałem i Aleksandrem Szotami, oraz Janem Matjuszem. Prowadząc agitację antypodatkową, Krewska twierdzi, że na wiosnę wybuchnie w Polsce rewolucja.

Taką samą agitację we wsi Rogoźnica, gminy Krzemieniec, prowadzi Izidor Zajac, oświadczaając, że rewolucja i wojna z Sowieciami wybuchnie w maju b.r. Wszyscy wymienieni agitatorzy pozostają ze sobą w ścisłym kontakcie.-

Zebranie komunistyczne KPZB.

Powiat Wołkowyski.

W dniu 8 stycznia b.r. w mieszkaniu Pawła Ziętaczuka, we wsi Kołonna, gminy Swisłocz, odbyło się zebranie członków KPZB. we wsi Kaczkach. Obecnych było 5 osób. Na zebraniu ten sekretarz KP. Stefan Turek oznajmił, że OK. "MOPR" w Białymstoku zażądał od niego zebrania conajmniej 15 złotych. Wobec niewyliczenia się Turka z poprzednio zebranych składek, obecni uzależnili wypłacenie nowych składek od wyliczenia się z poprzednich. Nadto, wspomniany Turek oświadczył, że OK. KPZB. Białystok nie nadesłał obecnie literatury komunistycznej.-

M O P R.

Powiat Sokólski.

Mieszkaniec wsi Subowice, gminy Szudziełowo, czynny działacz

9 5
łącz KPZR., Jakób Jurowiec w dniu 8 stycznia b.r. zbierał pieniądze wśród mieszkańców wsi Subowicze, Pierożki i Jurowiany na rzecz pozostających obecnie w więzieniu kilku komunistów, pochodzących z wymienionych wiosek.

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Działalność Komunistycznej Partji Polski w styczniu b.r. na wydatniała się silniej od okresu poprzedniego. I tu, w ^{ai} sięgu wpływów partji, podobnie jak i w działalności KPZR, zauważono pewne ożywienie w związku z obchodem "3L" i nieznaczną akcją antypodatkową, oczywiście, nie w takich rozmiarach, jak to miało miejsce wśród ludności białobruskiej.

Zewnątrznie akcja KPP. wyraziła się w następującem:

P o w i a t.	Miejscowość	wywieszono no tran- sparentów	Kolportow. wydawn. komun. w ilu wypad- kach	Ilość eg- zempla- rzy.
Lomżyński	Lomża	-	2	160
	Jedwabne	-	1	
Ostrowski	Ostrow-Maz.	1	-	
	Brudki-Stare	1	-	
	Długosiodło	-	1	2
	M u r	1	-	
Szczuczynski	Szczuczyn.	-	1	10
Wysoko-Mazow.	L a p y	5	1	15

Napisy na transparentach, jak i treść kolportowanych odez komunistycznych poświęcone były wyłącznie pamięci Lenina, Liebknechta i Róży Luksamburg. Na transparentach zatem spotykano takie napisy: "Cześć wodzom rewolucyjnym 3-ch L. Precz z łapą faszystowską do ZSRR. Brońmy ZSRR. Precz z rządem faszystowskim Piłsudskiego. Niech żyje rząd robotniczo-rolniczy". Treść zaś odezw zasznuła się od słów: "Uczcijmy rocznicę śmierci Liebknechta, Lenina i Luksamburg Róży. Przeciw wojennemu sądom doraźnym".

Wystąpienia antypaństwowe.

Powiat Ostrołęcki.

W dniu 3 stycznia b.r. na zebraniu gminnym w Troszynie znani działacze komunistyczni Leon Święciński, Antoni Opęski i Wacław Pierzbiński, podczas uchwalania budżetu na 1933/1934, ostro występowali przeciwko niektórym pozycjom budżetu. Szczególnie atakowali uposażenie wójty gminy, urzędników gminnych, żądając natomiast podwyższenia uposażenia wójtów gminy. Ponieważ chodziło tutaj o wysokość podatków, więc zebrani poparli tych agitatorów komunistycznych, niektóre pozycje budżetowe zostały obniżone lub wręcz skreślone. Tak tedy określono pozycję, przewidującą dotacje na cele wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, tytułując to tem, że Związek Strzelecki istnieje po to, by ogrywać chłopów i strzelać do nich, jak to miało miejsce w Dziądkowie. Charakterystycznym jest, że wnioski komunistów popierał działacz OWP., Długoszecki, którego przemówienia nie różniły się od przemówień komunistów.-

Również na zebraniu gromadzkim w Dzbemlinie komuniści agitowali przeciwko dobrowolnemu opodatkowaniu się na cele pożarnictwa.-

Pozatem, na terenie całej gminy Troszyn daje się zauważyć wzmożoną akcję w nadsyłaniu komunizujących czasopism i gabinetnego wydania. W większości jednak wypadków czasopiśma nie dochodzą do rąk adresatów.-

Zebrań komunistyczne KPP.

Powiat Łomżyński.

Na posiedzeniu komunistycznym w dniu 17 stycznia b.r. w Łomży wyłoniono tymczasowy KD.KPP, który ma się zająć intensywniejszą pracą w samej Łomży, jak i na terenie powiatu Łomżyńskiego, a mianowicie - w Jedwabnem i Stawiskach, oraz w powiecie szczuczyńskim. Sekretarzem tego KD. został Pejsa Frydyszajn. Pracę na wsi powierzono Janowi Jaroszkiewiczowi.

Na techniczną wyznaczono żydówkę z Ostrowi-Mazowieckiej, Jaroszkiewicz ma jakoby dobrze zorganizowaną komórkę w Piątnicy, zaś Frydštejn otrzymał z Warszawy paczkę wydawnictw komunistycznych, ważącą około 10 kilogramów. Część tych wydawnictw przeznaczono a prowincji.-

Pozatem, na temże posiedzeniu omawiano sposób uczczenia obchodu "3L", sprawę Abrama Srebrówicza, który w swoim czasie był na wiecu OWP. w Łomży, uzyskawszy uprzednio legitymację członkowską Stronnictwa Narodowego, oraz ostatnie "wsypy", doszukując się przyczyn tychże.-

nt Szczuczynski. Dnia 29 stycznia r.b. u Rejzy Bukowskiej w Radziłowie odbyło się zebranie członków KD.KPP.Radziłów. Bukowska poinformowała zebranych w liczbie 4 osób, że ostatnio otrzymała większą ilość bibuły komunistycznej i, że bibułę tę należy rozkolportować. Zebrani postanowili bibułę tą rozmuścić w Radziłowie w dniu 4 lutego b.r.

R e p r e s j e .

związku z akcją antypaństwową, w miesiącu styczniu b.r. zatrzymano:

- Białystok-Miasto: 6 osób za kolportaż odezw komunistycznych,
- Pow.Białostocki: 2 osoby za kolportaż odezw komunistycznych,
- Pow. Bielski : 1 osobę za działalność wywrotową,
- Pow.Grodziński: 7 osób za akcję antypodatkową i 2 osoby za rozwieszanie transparentów,
- Pow.Łomżyński : 1 osobę za działalność komunistyczną,
- Pow.Ostrowski: 5 osób za działalność wywrotową.-

b/ W y r o k i s ą d o w e .

W styczniu b.r. za działalność komunistyczną skazane zostały przez Sądy Okręgowe następujące osoby:

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP.831/33.T.

Dnia 20 lutego 1933 r.

13
Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 2
za miesiąc styczeń 1933 r.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Okres sprawozdawczy nie zaznaczył się większym ożywieniem w życiu Klasowych Związków Zawodowych. Jak zawsze dotychczas, największą ruchliwość z pośród innych Związków Zawodowych wykazali włókniarze, jako stanowiący ~~główną~~ tutejszej warstwy robotniczej. Jak poprzednio, tak i teraz zwracano głównie uwagę na sprawę obniżki płac zarobkowych i kwestję bezrobocia. Momenty zaś polityczne rzadziej były poruszane.-

Białystok-Miasto.

W dniu 11 stycznia b.r. odbyło się posiedzenie członków Okręgowego Komitetu Robotniczego PPS. w Białymstoku przy udziale posła Stanisława Dubois. Po omówieniu spraw organizacyjnych, bezrobocia oraz nurtujących wpływów komunistycznych w niektórych Związkach Zawodowych, poseł Dubois, na zapytanie kilku obecnych w sprawie demonstracji, wyjaśnił, że demonstrację pod Urząd Wojewódzki, Starostwo i Magistrat można urządzić, lecz uprzednio należy zbadać czy takie demonstracje się udać, w przeciwnym bowiem razie PPS. zostałaby narażona na kompromitację. Nadto ostrzegł, że demonstracje pod żadnym pozorem nie mogą stać się powodem wybijania szyb, rabowania sklepów i t.p. ekscesów./18/-

Dnia 27 stycznia b.r. odbyło się zebranie bezrobotnych włóknarzy. Na zebraniu tem pierwszy przemawiał Tomasz Kapitułko, zaznaczając na wstępie, że kryzys obecny spowodowany został przez ustrój kapitalistyczny, że kryzys ten będzie trwał dopóty, dopóki nie obejmą władzy rządy robotniczo-chłopskie i, że o takie rządy należy walczyć drogą legalną, a nie bombami i rewolwerami, oświadczył, że Zarząd Główny Związków Włókienniczych wszczeka akcję o uno

wę zbiorową na zasadach cennika z roku 1928 i w związku z tem konieczna jest solidarność robotnicza i, że może dojść do strajku powszechnego włóknierzy. Wyrazik zdziwienie, że istniejący w Białymstoku Komitet Pomocy dla Bezrobotnych nie wykazuje żywszej działalności i ogół robotniczy nie wie, gdzie się podziwia groźba publiczny. Podniósł, że bezrobotni odznaczają się dziwne apatię i nie uczęszczają na zebrania związkowe. Na powyższe wywody Komitettek kilku komunistujących włóknierzy oświadczyło, że wstrzymywanie się robotników od uczęszczania na zebrania spowodowane jest brakiem zaufania do obecnego zarządu Związku Zawodowego Przemysłu Włókienniczego w Białymstoku, oraz, że nie trzeba czekać na hasło strajkowe Zarządu Głównego Związku Zawodowego, lecz już teraz podejść w tym kierunku skoje.- u końcu zebrania Komitettek odczytał rezolucję, wyrażającą solidarność z wystąpieniem wspomnianego już Zarządu Głównego, apelującą do włóknierzy o przestrzeganie solidarności i o niezawieranie z fabrykantami żadnych umów inaczej, jak tylko za pośrednictwem Związku Zawodowego, tudzież wyrażającą niezadowolenie z powodu nieprzyznania przez Ministra Opieki Społecznej zapomóg tym bezrobotnym, którzy przepracowali 52 dni w roku /200/-

Lonkietnicy odbyli dwa zebranie : w dniu 2 stycznia b.r., kiedy poruszono sprawę zamierzonych przez fabrykantów obniżek zarobków i postanowiono, w razie dojścia do skutku tych zamiarów - ze-strajkować, oraz w dniu 24 stycznia b.r., celem omówienia równomiernego podziału pracy pomiędzy wszystkich lonkietników, poźatem postanowiono opodatkować się na rzecz bezrobotnych po 10 groszy od zużrtej 1 kw. godziny. /150/

Członkowie Związku Zawodowego Przemysłu Skórszanego, garbarze odbyli dwa zebrania: w dniu 9 i 12 stycznia b.r. Na pierwszym zebraniu omawiano sprawę składek członkowskich z uiszczeniem których zalega wielu członków i z tego powodu Związek ma deficyt w kwocie 1050 złotych. W związku z tem postanowiono, by mający pracę człon-

kwie natomiast uiszcili zaległe składki, bezrobotni zaś - tylko bieżące, zaległe natomiast, gdy otrzymają pracę. Ponadto poruszono sprawę zapowiadzianych obniżek o 15% zarobków w niektórych garbarniach. W sprawie tej nie powzięto żadnej rezolucji wobec nieobecności na tem zebraniu robotników z tej garbarni i załatwienie jej odroczone do następnego zebrania w dniu 12 stycznia b.r., kiedy to uchwalono, by robotnicy garbarni Bekiera nie godzili się na obniżkę zarobków, nie prowadzili samodzielnie pertraktacyj i nie przyjęli w dniu 13 stycznia b.r. obniżonych o 15% zarobków. /80/

miast Białostocki. Dnia 13 stycznia b.r. w Wasilkowie odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Włókienniczego. Przemawiali na tem zebraniu Tomasz Kapitułko, sekretarz OKR PPS w Białymstoku, oraz W. Reginella. Pierwszy, przedstawiając zebranych przyczyny kryzysu światowego w oświe tleniu PPS apelował do organizowania się robotników i łączenia się z własnością w celu zdobycia warsztatów pracy dla robotników i poprawienia bytu ^{robotników} drugi zaś, podkreśliwszy brak solidarności u robotników co miało się ujawnić w czasie strajków, poruszył sprawę wysokich cen węgla i cukru. Zaproponowany przez Reginellę wybór Komisji, która ma na celu badanie stanu rodzinnego i majątkowego bezrobotnych pobierających zasiłki z Komitetu Pomocy Bezrobotnym, nie doszedł do skutku wobec braku odpowiednich kandydatów do tej komisji /80/-

miast Białski. W okręgu puszczańskim odbyły się trzy zebrania członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego.

Na pierwszym zebraniu w dniu 8 stycznia b.r. w Hajnówce wybrano nowy zarząd oddziału Związku /100/-

Drugie zebranie, odbyte dnia 10 stycznia b.r. w Czerlonce, poświęcone było omówieniu trwającego strajku robotników leśnych /50/-

reszcie na trzecim zebraniu w Hajnówce, odbytem w dniu 16 stycznia b. r., powzięto rezolucję, dotyczącą sposobów pracy w zakładach państwowych i przyjmowaniu przez Dyрекję Lasów Państwowych w Białowieży nowych robotników /150/-

W ścisłym związku z wymienionymi wyżej zebraniem członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego pozostaje zebranie sprawozdawcze członków Związku Zawodowego Małorolnych R.P., odbyte w Białowieży w dniu 17 stycznia b. r. -

Po złożeniu przez poszczególnych delegatów sprawozdań o sytuacji strajkowej wozaków, uchwalono rezolucję, stwierdzającą rozszerzenie się strajku wozaków, wyrażającą wolę wytrwania aż do zwycięstwa przy równoczesnem zachowaniu wzorowego porządku i solidarności strajkujących, piętnującą postępowanie policji za rzekome grożenie mandatami karnymi w stosunku do osób, biorących udział w zebraniu, oraz podkreślającą nieustępliwość Dyrekcji Lasów Państwowych i niechęć jej do pertraktacji ze strajkującymi /50/-

W Siemiatyczach w dniu 22 stycznia b. r. odbyło się zebranie organizacyjne Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Chemicznego przy udziale posła Stanisława Dubois, który też wygłosił przemówienie, w którym podkreślił potrzebę organizowania się robotników w związkach zawodowych celem skuteczniejszej walki o poprawę swego bytu, oraz poddał krytyce obecny system rządzenia, nazywając go kapitalistycznym, który przyczynił się do pogłębiania obecnego kryzysu i do zwiększenia się bezrobocia. Wyjście zaś z obecnej sytuacji widzi poseł w rządzie robotniczo-właścicielskim /50/-

Powiat Grodzieński.

W dniu 3 stycznia b. r., na zebraniu członków Związku Zawodowego robotników przemysłu chemicznego w Grodnie krytykowano stanowisko Inspektora Pracy za jego rzekome stronnicze decyzje podczas ostatniego strajku w hucie żelaznej w Grodnie oraz napiętnowano tych robotników, którzy jeszcze podczas trwania trakto-

wanego strajku przystąpili do pracy.-

Pozostające pod wpływem "Bundu" żydowskie Związki Zawodowe w Grodnie wczorzący ruchliwą akcją w kierunku werbowania nowych członków. Z związku z tą akcją w dniu 2 stycznia b.r. odbyła się konferencja zarządów Związków Zawodowych Pracowników Handlowych, drukarskich, robotników przemysłu skórzanego i fryzjerskich. Postanowiono uaktywnić działalność samych Związków i podnieść akcję kulturalno-oświatową.-

W dniu 23 stycznia b.r. w osadzie fabrycznej Mosty, na zebraniu robotników miejscowej fabryki dykt, założono oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego i wybrano zarząd związku. Poza tem poruszono sprawę wypłacania przez fabrykę zarobków nie w gotówce, lecz kwitami, za które robotnicy mogli otrzymywać w sklepach artykuły codziennego użytku, lecz obecnie sklepy wzbraniają się wydawania tych artykułów na kwity ze względu na to, że zarząd fabryki od dłuższego czasu nie wykupuje tych kwitów.-

Magistrat miasta Grodna od kilku miesięcy zalega z wypłatą poborów pracownikom i emerytom miejskim. Z związku z tem Związek Pracowników Komunalnych i Instytucyj Użyteczności Publicznej w Grodnie zwołał dwa posiedzenia swych członków o tem omówienia traktowanej sprawy. Na pierwszym zebraniu w dniu 3 stycznia b.r. zastanawiano się nad zastosowaniem bardziej agresywnego żądania od Magistratu wyłączenia zaległych pensyj, oraz uchwalono rezolucję, wyrażającą votum nieufności obecnej Radzie Miejskiej i żądającą rozpisania nowych wyborów.-

Na następnem zebraniu w dniu 26 stycznia b.r. postanowiono proklamować strajk, jeżeli Magistrat w najkrótszym czasie nie wypłaci zaległości. Akcją ze strajkiem prowadzi kownik Magistratu, Leon Mazurkiewicz, który w dniu 30 stycznia b.r. otrzymał od pracowników wszystkich instytucji miejskich przyrzeczenie, że jeśli da im nie opowiadają się ze strajkiem.-

Powiat Sokółski.

W Sokółce, na zebraniu członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego w dniu 12 stycznia b.r. wybrano nowy zarząd Związku oraz omawiano sprawy organizacyjne.-

Dnia 18 stycznia b.r. w Sokółce odbyło się zebranie członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Budowlanego. Na zebraniu tem zdano sprawozdanie z dotychczasowej działalności Związku oraz wybrano nowy zarząd /45/-

b/ Związek Związków Zawodowych.

Powiat Białostocki.

Dnia 7 stycznia b.r. w Czarnej-Wsi odbyło się zebranie członków ZZZS /BBWZR/. Przemawiał poseł Leopold Tomaszewicz. Na początku zebrania usiłowali wywołać burdę miejscowi działacze PPS. OKW., lecz dzięki energicznemu wystąpieniu dyrektora tartaków, Wigury, zajęcie szybko zostało zlikwidowane i zebranie odbyło się spokojnie /200/-

c/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 31 stycznia b.r., na terenie Województwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy 14.108 osób.

P o w i a t .	Bezrobocie na dz.31.12	Bezrobocie na dz.31.1.	Zmniejszenie.	Wzrost	Pobiera zapasemogi.
Augustowski	247	290	-	43	223
Białystok-Miasto	4699	5.996	-	1297	1819
Białostocki	425	1.133	-	708	164
Bielski	449	1.014	-	565	417
Grodziński	1878	2.555	-	677	121
Łomżyński	169	380	-	211	62
Ostrołęcki	18	213	-	195	-
Ostrowski	53	1.081	-	1028	173
Suwałski	399	400	-	1	17

Sokólski	43	109	-	66	10
Szuchaczynski	27	231	-	204	10
Wołkowycki	140	515	-	375	43
Wysoko-mazow.	1	191	-	190	-

Wzrost o 5.560 osób.

Wykorzystując niezadowolenie wozaków, znany działacz PPS.CK., Edward Hryniewicz wywołał strajk tych wozaków, przyczem kierownictwo strajkiem objęły tworzone ad hoc przez wspomnianego Hryniewicza koda Związku Zawodowego Makorolnych. Pod wpływem agitacji, strajkujący w kilkunastu wypadkach stosowali terror w stosunku do pracujących w lesie wozaków. 9 stycznia b.r. strajk ten został ostatecznie zlikwidowany po uzyskaniu przez wozaków 25% podwyżki.

21 11
Wojewoda Białostocki

Nr.BP. 831/33.T.

Dnia 20 lutego 1933 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

Nr.2 za miesiąc styczeń 1933 roku.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.

Pow.białostocki.

Na placu Magazynów Państwowego Monopoli Spirytusowego w Białymstoku, dozorca tych magazynów, Stefan Konon, strzelając z rewolweru w dniu 15 stycznia b.r. do uwijającego się nad stadem gółębi jastrzębia, niechcący postrzelił śmiertelnie w klatkę piersiową magazyniera tychże składów, Walentego Woźniaka, który wkrótce zmarł.

W dniu 18 stycznia w Białymstoku, podczas dokonywania zajęcia ruchomości za należności podatkowe u Anny Adamowicz przez sekwestratora I Urzędu Skarbowego, Czesława Kowalczyka, syn dłuźniczki, Stanisław Adamowicz stawiał czynny opór, zadając sekwestratorowi dwie rany ciężkie głowy. Sprawcę pobicia zatrzymano.-

Na terenie gminy Gródek dostrzeżono wzmocnienie się handlu surowcem tytoniowym. Skonfiskowano 22 kilogramy tego surowca i przekazano do Urzędu Akcyz i Monopolów Państwowych w Białymstoku.

Pow.pokólski.

Dnia 19 stycznia rob. o godzinie 18-tej we wsi Leśniki, gminy Suchowola do mieszkania Anny Siemionowej wpadło dwóch napastników i po uprzednim zgaszaniu lampy, jeden z napastników rzucił się na Annę Siemionową i pocałował ją dusią, drugi zaś - na córkę napadniętej, Bronisławę. Ta ostatnia wyrwała się jednak z rąk napastnika i uciekła

przez okno na ulicę, aby zaalarmować sąsiadów. Do bie-
cej ulicą Broniskawy Siemionowej wystrzelił stojący na
czatach przed domem trzeci napastnik, jednak chybił.
Napastnicy zrabowali kufer z 52 złotymi i weksłami na
800 złotych. W dniu 22 stycznia r.b. napastnicy ci w
bie 5 osób zostali zatrzymani.

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków

W miesiącu styczniu 1933 roku zanotowano wypadki

1/ Uszkodzenia ciała w bójkach	-	6
2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach	-	1
3/ Usiłowania samobójstw	-	8
4/ Samobójstw	-	7
5/ Usiłowania zabójstw	-	1
6/ Zabójstw	-	5
7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków,	-	13
z których śmierć poniosło 6 osób.		
8/ Kradzieży zwykłych /na sumę 10.096 zł./	-	107
9/ Kradzieży z włamaniem	-	4
/na sumę 5.126 złotych/.		
10/ Drobnych wypadków rabunkowych	-	4
11/ Dziecobiójstw	-	1
12/ Oporu policji	-	4
13/ Nielegalnego posiadania broni	-	4
14/ Tajnego gorzelnictwa	-	1

c/ Wypadki samochodowe.

W styczniu b.r. na terenie województwa białost-
kiego wypadków samochodowych nie było.

d/ Pożary.

Zestawienie danych o pożarach.

W styczniu 1933 r. na terenie województwa białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem	8
2/ Z przyczyn nieustalonych	7
3/ Podpalenia z zemsty	3
4/ Podpalenia, w celu otrzymania premii ubezpieczeniowej	2
5/ Nasilwej budowy konim	13.

Pożary te wyrządziły straty:

1/ do 2.000 złotych każdy	-	28
2/ od 2.000 do 5.000 złotych każdy	-	3
3/ od 5.000 do 10.000 złotych każdy	-	1
4/ od 10.000 do 20.000 złotych każdy	2	-
5/ od 20.000 do 30.000 złotych każdy	-	1
6/ Ponad 30.000 złotych każdy	-	-

Straty, wyrządzone przez te pożary, wynoszą około 46.300 złotych.-

e/ Ocena ogólna.

Ogólny stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym jest w dalszym ciągu w nieznanym stopniu zagrożony na skutek akcji antypodatkowej, uprawianej przez żywoły komunistyczne zwłaszcza w powiecie grodzieńskim i w mniejszym stopniu w powiatach wołkowyskim, sokólskim i siwalskim. W okręgu Puszczańskim, po ostatnich strajkach w wyniku których robotnicy leśni i wozacy uzyskali pewne podwyżki zarobków, nastąpiło znaczne uspokojenie umysłów.

W pozostałych powiatach sytuacja pod względem
litycznym pozostawała bez zmian.

W styczniu r.b. wydatnie zmniejszyły się wypad-
ki, jak również i przestępczość kryminalna - no-
wano mniej drobnych kradzieży.-

-----000-----

H.B.

Wojsko Biskostocki

Nr.BP.881/33.T.

nia 20 lutego 1933 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

Nr.2 za miesiąc styczeń 1933 roku.

ględem po

ę wypadki

na - nota

VI. Sprawy graniczne.

Postrzelenie. W dniu 17 stycznia b.r. przy przekraczaniu granicy z Niemiec do Polski na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego, postrzelony został przez straż graniczną niemiecką Franciszek Wszak, mieszkaniec wsi Cyk, gminy Myszyniec. Wszak, po postrzeleniu, zdążył jeszcze przebiec rów graniczny i na terenie Polski wskutek upływu krwi zmarł. W komisji lekarsko-sądowej wzięły również udział i sądownie niemieckie. Zabity rzekomo chłodziak do Niemiec po odbiór należności za pracę u gospodarza w porze letniej.

Wysiedlenie. W dniu 24 stycznia b.r. na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego wysiedlony został z Niemiec do Polski Piotr Kobus, który chłodziak do Niemiec po odbiór pieniędzy za tyto.

Przełyt. U mieszkańców wsi Dąbrowy, gminy Myszyniec, powiatu ostrołęckiego, Bolesława i Katarzyny Kaniów wykryto, pochodzącą z przełytu, 49 kilogramów sacharyny, a u Józefa Grądzika 25 sztuk naboju rewolwerowych.

W pociągu osobowym, zdążającym z Prus do Grajewa wykryto walizkę, zawierającą 26 kilogramów jedwabiu. Właściciela walizki nie znaleziono.

W dniu 20 stycznia b.r. na szosie Suwałki-Szyp-

liszki u Franciszka Karkowskiego znaleziono 60 kilogramów pieprzu angielskiego, pochodzącego z przemytu.

Na odcinku granicznym powiatu komżyńskiego uważano znów wzmożenie wymytu do Niemiec żyta, mięsa wieprzowego, wędlin i drobiu.-

—ooOoo—

H.B.

27

14

o 60 milog
rządytu.
ynskiego
yta, mięsa

Wojewoda Białostocki

Nr.BP.831/33.T.

Dnia 20 lutego 1933 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.2 za miesiąc styczeń 1933 roku.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

Szpiegostwo.

W dniach 16, 18 i 19 stycznia r.b. w Sądzie Okręgowym w Grodnie odbywała się rozprawa sądowa przeciwko Budziko Wincentemu i innym w liczbie 12, oskarżonym o uprawianie w latach 1926-1931 szpiegostwa na rzecz Rosji Sowieckiej.-

W wyniku rozprawy skazani zostali: Budziko Wincenty, Stokisz Michał, Mikulicz Andrzej, Był Jan i Kochanowski Grzegorz - po 6 lat więzienia każdy, Gębuk Włodzimierz i Stokisz Mikołaj - po 5 lat więzienia każdy, Budziko Mikołaj i Gubarewicz Konstanty - po 4 lata więzienia każdy, Sperlik Rabin i Sieluk Michał - po 3 lata więzienia każdy, oskarżony zaś Gonczaruk Borys został uniewinniony. Naoto, wszyscy skazani pozbawieni zostali praw obywatelskich i honorowych na przedział lat 10-ciu.-

-----:-----:-----

H.B.

WJEWODA

W. BP. 12

Wtucyjn
Lesięczn
Iac luty

trzymuje

Pan Wc.

"

"

"

"

"

"

Pan Pro

"

"

"

"

Samodzi

"

"

K.O.P.

Wtucyjn

Wojewód

Pan Sta

Pan Kom

Pan Nac

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP.1251/33.T.

sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr.3. za mie-
siąc luty 1933 r.

Białystok, dnia 30 marca 1933 roku

TAJNE - PILNE!

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament I. Polityczny

w Warszawie.

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie mie-
siężne Nr.3 za miesiąc luty 1933 r./ z zakresu bezpieczeństwa
publicznego, ruchu wyrotowego i ruchu zawodowego/.

Za Wojewodę

Skocimski
/St. Modliński/
Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

Otrzymują do wiadomości:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogrodku,
" " w Brześciu nad Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Stanisławowie,
" " w Tarnopolu,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi.
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
" " " w Wilnie,
" " " Okręgowego w Białymstoku,
" " " w Grodnie,
" " " w Łomży,
" " " w Suwałkach,
Samodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie,
" " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
" " " DOK. I. w Warszawie,
K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie
Starscy Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego,
Pan Starosta Grodzieński w Białymstoku,
Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku,
Pan Naczelnik Urzędu Sledczego w/m.

Biuro Okręgu Korpusu IX

Wpłynęło dn.

4 IV 1933

1438

Załączników

16
powiatów
zoożaki

była
e wskazy-
rotowego
kostockie-

na grun-
ie biel-
do za-
żorolnych
publicz-
misji

wego
ogól-
płac

ik dal-
lku fabryk
godzili
la prze-

do 15400
r, lecz
ników
tków
zawstwa

2

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.1251/33.T.

Dnia 20 marca 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc l u t y 1933 roku

I. Sytuacja ogólna.

Zobrazowane w poprzednim sprawozdaniu nastawienia w ruchu wywrotowym na terenie Województwa Białostockiego nie uległy zmianom w lutym b.r. Dominowały w nich w dalszym ciągu walki przeciwko wojnie i obrona ZSRR: akcja przeciwko lewicowej opozycji komunistycznej oraz kampanja antypodatkowa, antyszarynka i antyeksmisyjna. Spostrzeżenia ze stycznia, że komunizm na kampanja antypodatkowa w powiecie grodzieńskim, skąd usiłowano ją przerzucić na powiaty sąsiednie, została nie tylko pokrzepiona i w zerodki zlikwidowana, lecz nawet przedłużona, została przez nią psychozę biernego oporu podatkowego, zostały potwierdzone: całkowicie w marcu w drodze bezpośredniej obserwacji nastrojów ludności.

Zaistniało wprawdzie w marcu kilka wypadków oporu podatkowego, niemniej jednakże nie były one bezpośrednim skutkiem agitacji komunistycznej. Komunistyczna akcja za wywołaniem 22 lutego b.r. demonstracyjnego strajku powszechnego nie dała partji żadnego wyniku, aczkolwiek nie spotkała się ona z jakkolwiek przeciwdziałaniem ze strony FPS i Bundu oraz ulegała pod wpływem klasowych związków zawodowych. Po dniu 22 lutego organizacje komunistyczne rozpoczęły propagowanie wicestrajku rolnego, podkreślając, zresztą po myśli okólników B. i KC KPZB, że musi on być wywołany przez partję komunistyczną.

ażebymy ubiec zamierzenia PPS. " niektórych ośrodkach powiatów z ludnością białoruską lokalne organizacje wywrotowe zdołały wytworzyć pewne nastroje na rzecz tego strajku.

Działalność zewnętrzna elementów wywrotowych była dość silna, jak zresztą w poprzednich miesiącach, nie wskazywało jednakże na specjalne wzmocnienie się ruchu wywrotowego w Województwie, za wyjątkiem kilku gmin powiatów białostockiego i grodzieńskiego.

Znaczne efekty osiągnęły elementy wywrotowe na gruncie ruchu zawodowego w Grodnie, Białymstoku i powiecie białskim. Skłoniło to m.in. władze administracji ogólnej do zawieszenia działalności oddziału Związku Zawodowego Małorolnych w Białym Podlaskim, która zagrażała bezpieczeństwu publicznemu i pewnych posunięć w odniesieniu do Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych.

Ruch zawodowy odeknił silne tendencje klasowego związku włóknarzy w Białymstoku do wywołania strajku ogólnego włóknarzy w okręgu w obronie sztywności cennika płac według umowy zbiorowej z dnia 12 lipca b.r.-

Na rynku pracy, wbrew przewidywaniom, nastąpił dalszy wzrost bezrobocia w związku z unieruchomieniem kilku fabryk włókienniczych w Białymstoku, których robotnicy nie zgodzili się na obniżkę płac oraz pogorszenie się koniunktury dla przemysłu chemicznego.

Liczba bezrobotnych wzrosła w lutym z 14108 do 15400 / 1292/. Nastroje wśród bezrobotnych nie budziły obaw, lecz wymagały daleko posuniętej ostrożności wszystkich czynników państwowych, działających w kierunku pomniejszenia skutków bezrobocia i zapewnienia bezpieczeństwa. Stan bezpieczeństwa nie został zagrożony i może być oceniony jako dobry.-

WÓJENNA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.1251/33.T.

Dnia 20 marca 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr 3
za miesiąc luty 1933 rok.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

lutym b.r. działalność elementów wywrotowych wydatniej nie uwidoczniła się. Nie przedsiębiorano większych wystąpień antypodatkowych, jak to miało miejsce w grudniu b.r. i w styczniu b.r. Dzień 22 lutego przeszedł spokojnie. Ograniczono się jedynie do wywieszenia paru transparentów z okolicznościowymi napisami i rozrzucenia odezw komunistycznych, traktujących o ustawie scaleniowej ubezpieczeń socjalnych. Sama akcja antypodatkowa, jakkolwiek nie zamarła jeszcze zupełnie, tem niemniej straciła znacznie na swej ostrości, szczególnie w tych miejscowościach /powiat grodzieński/, gdzie poprzednio wyrażała się w nader agresywnych formie. Zajęcia antypodatkowe, a raczej wystąpienia przeciw sekwestраторom, poza powiatem grodzieńskim, sygnalizowane były również i z powiatu wołkowyskiego, gdzie obecnie elementy wywrotowe lensują pogłoski, że w dniu 1 maja b.r. wybuchnie w Polsce rewolucja, lecz wystąpienia te miały raczej charakter ekonomiczny, aniżeli wywrotowy, antypaństwowy i przypisywane są częściowo nietaktownemu, a często wręcz bezwzględnemu postępowaniu sekwestраторów. Zauważono, że na terenie powiatu grodzieńskiego elementy skomunizowane stosują terror względem członków Związku Strzeleckiego po wsiach, zmuszając temsamem młodzież wiejską do opuszczenia szeregów tej organizacji w stosunku zaś do opornych stosując terror -

Szczególnej zewnętrznej agitacji wywrotowej KPZB przytoczone są w poniższym zestawieniu -

Powiat.	Miejscowość.	Wywieszono transpa- rentów.	Kolportowano w ilu wy- padkach.	wydawn. komun. ilość egzemplarzy.
Białystocki	Białystok	2	4	98
	Nowa-Wola	-	1	10
	Czarna-Wieś	-	1	kilkanaście
	Supraśl	-	1	18
Bielski	Cichowola	-	1	28
	Białowieża	-	1	1
Grodziński	Stecki	1	-	
	Hołynka	1	-	
	Zukiewicze	1	-	
	Olekszyce	1	-	
Sokółski	Usmarz-Dolny	1	-	
	Kulowie	-	1	kilkanaście
Wołkowyski	Rakowszczyzna	-	1	1
	Werusin	-	1	15
	Łysków	-	1	2
	Mosiewicze	1	1	kilkanaście
	Sokółski	-	1	kilkanaście

Napisy na transparentach, poza ogólnymi hasłami rewolucyjno-wyrotowymi, poruszały przeważnie sprawy lokalne. Tak tedy, na transparentie wywieszonym w Białymstoku, umieszczono napis: "Cześć pa-
nięci towarzysza Rajchmana, który został zamordowany w białostockiej
defenzywie". Na transparentach znów w powiecie grodzieńskim, gdzie
zastosowano poprzednio represje w stosunku do wyrotowców, spotykano
napisy, w rodzaju: "Precz z karną ekspedycją we wsi Jarmolicze, ani
grosza podatku faszystom, niech żyje zbrojny opór ekspedycjom kar-
nym", lub "Precz z aresztami w rejonie indurskim, niech żyje KPZB.,
niech żyje rewolucja!" Wreszcie na terenie powiatu wołkowyskiego,

napisy na wywieszonych transparentach poruszały sprawy bardziej ogólnikowo, jak "Precz z sądami polowymi w armji, precz z karnymi ekspedycjami na okyniu i Polesiu, precz z nowym regulaminem więziennym. Precz z rękoma od ZSRR. Precz z okupacją i polonizacją Zachodniej Białorusi. Precz z procesem T.B.B.".-

Również kolportowane odezwy, poza ogólnymi komunikatami komunistycznymi, poruszały sprawy aktualne. Spotykano odezwy o następujących tytułach: "Cześć pamięci towarzysza Adolfa Rajchmana. Precz z nową prowokacją okupantów polskich wobec ruchu narodowo-wyzwoleńczego" /omawiająca proces wileński Tereazkiewicza, Szyrmy i Pietkiewicza/ "Do demonstracyj ulicznych i strajków protestacyjnych w dniu 22 lutego b.r., -dniu walki przeciw zamachowi na ubezpieczenie", "niech żyje strajk okłopów, zatrudnionych w lasach Puszczy Białowieskiej aż do zwycięstwa", "Do walki z mordercami ekspedycjami karnymi w grodzieńszczyźnie". Poza wymienionymi, kolportowano jeszcze odezwy, głównie na terenie powiatu wołkowyskiego, nawołujące do zbrojnego powstania przeciwko Polsce o prawo samostanowienia Białorusi Zachodniej.-

Inne przejawy agitacji.

Powiat Białostocki. W dniu 8 lutego b.r. w starej synagodze w Zabłudowie wykryto paczkę wydawnictw komunistycznych. Zawierała ona broszury z uchwałami, powziętymi na VI zjeździe Plenum KPZB. i na XII Plenum egzekutywy Międzynarodówki Komunistycznej, oraz - odezwy komunistyczne, zatytułowane: "Do wszystkich robotników drzewnych w Czarnej-Wsi" i "Towarzysze, robotnicy leśni i tartaczni w Puszczy Białowieskiej".-

Zachodzi przypuszczenie, że wykryte wydawnictwa przechowywane były w synagodze przez miejscowych działaczy komunistycznych z obawy przed rewizją.-

powiat Bielski.

W dniu 26 lutego b.r. na branie emantarnej we wsi Nowo-Berezowo nieznanzi sprawcy uczynili napisy następującej treści "Precz z faszyzmem, tu będzie urzędować KPZB. i przydzielony pop musi się zastosować do tego".-

Wystąpienia antypaństwowe.

powiat Grodzieński.

Na tle ściągania przez sekwestratorów podatków do drobnych zajęć i stawiania oporu sekwestratorom przez osoby, u których dokonywano zajęcia rzeczy, doszło w następujących miejscowościach: dnia 10 i 22 lutego b.r. we wsi Remuciołce, gminy Brzostowica-Wielka, dnia 21 lutego b.r. - we wsi Doroszewice, gminy Łasza, dnia 23 lutego b.r. - we wsi Nowosiołki, gminy Żydomla, gdzie podczas zajęcia przez sekwestratora krowy u Dymitra Pietrowicza, ten ostatni stawiał czynny opór, zebrany zaś tłum w liczbie około 40 osób, zachowywał się biernie, wznosząc jedynie okrzyki: "My głodni, nie zabierać krowy", dnia 24 lutego - we wsi Wołotyń, gminy Ejsmonty-Wielkie.-

Dnia 19 lutego b.r. na zabawie we wsi Kołpaki, gminy Hornica, obecna tam komunizująca młodzież ze wsi Baranowa pobiła Józefa Gulika, członka Związku Strzeleckiego, grożąc przytem, że jeżeli Gulik będzie nadal należał do tej organizacji, to go zamordują.-

W dniu 15 lutego b.r., komunizujący Bazyli Gacuk, Antoni Zubowski, Michał Gacuk, Gleb Gabiec i Mikołaj Janowicz we wsi Łasza zastąpili drogę orszakowi weselnemu i od nowożeńca wymusili 10 złotych, rzekomo na wódkę, według zaś uzyskanych informacji, pieniądze te przeznaczone zostały na cele organizacji komunistycznej.-

Do Grodna w lutym b.r. miała przybyć funkcjonariuszka OK.KPZB. i nawiązać kontakt z członkami miejscowego OK. W związ

ku z powyższem, w najbliższym czasie organizacje komunistyczne mają wznowić żywszą działalność w samem Grodnie, jak i na terenie powiatu grodzieńskiego.-

Powiat Wołkowyski.

Do większego zajęcia na tle ściągania podatków doszło w dniu 6 lutego b.r. we wsi Pacewicze, gminy Piaski. Mieszkaniec tej wsi Afanszy Szabuńko wraz z całą swą rodziną stawiał czynny opór sekwestratorowi, niedopuszczając do zajęcia rzeczy. Przybyłszy na pomoc sekwestratorowi asyście policyjnej w sile 3 posterunkowych Szabuńko w dalszym ciągu stawiał opór, poczem wybiegł na ulicę, krzycząc: "Bierzcie pałki i chodźcie na ratunek, napadli na nas bandyci". Na to wołanie zebrało się około 100 osób, wskutek czego policja zmuszona była Szabuńko i jego żonę odprowadzić na posterunek Policji. W czasie odprowadzania zatrzymanych, krzyczeli oni: "Nie płacicie żadnych podatków tym bandytom pańskim, niech was wszystkich aresztują tak, jak nas".-

Na terenie gminy Swisłockiej oraz gminy Łysków, graniczącej z powiatem prużańskim, wynikł zatarg na tle ekonomicznem pomiędzy wozakami drzewa a przedsiębiorcami leśnymi. W zatarg ten wniósłszy się elementy komunizujące z powiatu prużańskiego, które począł zabraniać miejscowym chłopom wywozić drzewo z lasu na stację, uciekając się nawet względem opornych do teroru. W związku z tem aresztowano na terenie powiatu prużańskiego jednego z przywódców Związku Zawodowego Rolniczych. Po pewnym czasie doszło do ugody pomiędzy wozakami i kupcami leśnymi, przyczem ustalono zapłatę w wysokości 8 złotych za wywóz metra drzewa. Pomimo tej ugody, właściciele jednak nie przystąpili do pracy, wysuwając po kilku dniach nowe żądanie ekonomiczne i zwolnienia z aresztu zatrzymanych za terror osób. Żądanie to wozacy rekrutujący się przeważnie z gminy swisłockiej i łyskowskiej wysunęli pod wpływem elementów komunizujących.

cych. Wobec takiego stanu rzeczy, zaangażowano podwoły z powiatu prużańskiego, które pod ochroną policyjną rozpoczęły w dniu 15 lutego b.r. wywóz papierówki. W dniu 24 lutego b.r. kilkanaście takich podwołów zatrzymane zostały na terenie powiatu prużańskiego przez grupę około 40 włościan ze wsi Zamosze i Koszy, którzy nakazali zatrzymanym na przyszłość drzewa nie wywozić, grożąc, że inaczej zastosują względem nich terror. Zawiedomiona o tem policja w Łyskowie natychmiast udała się na miejsce zajścia, co widząc, sprawcy zatrzymania podwołów zbiegli. Drzewo odwiezione zostało na miejsce przeznaczenia.-

a/ Komunistyczna Partja Polski.

Komunistyczna Partja Polski w okresie sprawozdawczym również nie wykazała żywszej działalności. Nazewnątrz ograniczono się do rozwieszenia w kilku miejscowościach transparentów komunistycznych i rozrzużenia odaw o treści wyrotowej. Dzień protestu przeciwko ustawie socjalniczej ubezpieczeń społecznych przebrzmiał bez echa. W zasięgu wpływów KPP. czynione są przygotowania do akcji antypodatkowej. Tutaj akcja ta ma bardziej odmienny, swoisty charakter od podobnej akcji na terenach, objętych działalnością KPZB., bo o ile tam ludność białoruska wstrzega się od płacenia podatków także i z pobudek nacjonalistycznych, sztucznie podtrzymywanych przez agitatorów komunistycznych, którzy kładą ludność mirażami samodzielnej Zachodniej Białorusi lub przyłączenia jej do ZSRR, to o tyle tutaj przesłanki te odpadają, natomiast mogą mieć miejsce tylko względy ekonomiczne.-

Akcja wyrotowa K.P.P. zewnątrznie przedstawia się następująco:

Powiat.	Miejscowość.	wywie- szo- no tran- sparentów.	Kolportow. wydawn. komun. ilu wypadkach.	ilość egzemplarzy
Łomżyński	Konża	-	1	172
	Śniadowo	-	1	kilkanaście
Ostrowski	Ostrów-Mazow.	1	-	
	Długosiodło	2	-	
	Zebry-Laskowce	-	1	kilkanaście
Szczuczynski	Szczuczyn	-	1	12
	Radziłów	-	1	kilkanaście
Wysoko-Maz.	Wysokie-Mazow.	1	1	29

Napisy na transparentach, poza stałe powtarzaniem hasłami rewolucyjnymi, były jeszcze następujące: "Precz z drokowską ustawą scaleniową, precz z rządem teroru, między i wojny, żądamy zasiłków dla wszystkich bezrobotnych, precz z ochłopami, niech żyje jednolita walka robotnicza, chłopska i żołnierszy, niech żyje rząd robotniczo-chłopski", "Żądamy zniesienia wszelkich opłat szkolnych, na rzecz różnych organizacyj militarnych, żądamy dostarczenia dzieciom chłopskim i robotniczym wszelkich materiałów naukowych, żądamy bezpłatnej ciepłej odzieży dla dzieci szkolnych, precz z przymusową religią w szkołach, niech żyje Czerwony Pionier, precz z szczeniem na antysemityzm " i "Precz z usuwaniem kobiet z przedsiębiorstw".-

Tytuły kolportowanych odezw miały następujące brzmienie: "PPS., Stronnictwo Ludowe i Endecja przygotowują nowy cios dla mas pracujących Zachodniej Ukrainy. Precz z wojennymi sądami dożalnymi", "Do walki z mordowaniem i katowaniem chłopów przez policję. Przeciw obszarniczo-kapitalistycznym pijawkom, ssącym chłopską krew. Przeciw faszystowskiej dyktaturze wyzysku i ucisku

O rewolucyjny sojusz chłopów z robotnikami", "Precz z rozbojem imperjalizmu japońskiego w Chinach" i "Do robotnie, chłopek, do wszystkich kobiet pracujących".-

Pozatem organizacje komunistyczne na terenie powiatu ostrowskiego otrzymały większy transport bibuły komunistycznej.-

Zebrań komunistyczne KPP.

ostrowski. Dnia 13 lutego b.r. w Strękowie, gminy Nura, w mieszkaniu Pawła Norberczuka odbyło się zebranie członków KR.KPP. Na zebraniu tem znany z poprzednich sprawozdań nauczyciel Józef Kuchta omawiał potrzebę podjęcia intensywnej akcji antypaństwowej wśród chłopów, doprowadzenia do licytacji mienia chłopskiego i w czasie takich licytacji organizowania zaburzeń. Ludwik Trąbka z Nura zdawał sprawozdanie z nawiązanego kontaktu z chłopami we wsi Okszarze-Gołaczce i Przewóz, gminy Boguty. Postanowiono wykonać ręcznie odezwy komunistyczne oraz kilka plakatów antypodatkowych i rozwiesić je na wieś publiczny. W zebraniu tem, poza wymienionymi już wyżej, brali jeszcze udział: Iciek Ozorowicz z Nura, Teofil Oleszkiewicz z Łuzel Smolewo i Paweł Norberczuk ze Strękowa.-

Szczeczyński. Dnia 5 lutego b.r. w Radziłowie w mieszkaniu Rejzy Bukowskiej odbyło się zebranie członków KD.KPP. przy udziale właścicielki mieszkania, oraz Dwejry Frajman, Chaji-Sory Gryngas, Abrama-Mosza Bursztyna i Jana Kryszczyńskiego. Postanowiono w dniu 6 lutego b.r. rozrzucić odezwy komunistyczne, co też i uskutecz-niono w oznaczonym dniu.-

Inne przejawy akcji komunistycznej.

Strzeliński. O skutkach agitacji komunistycznej, uprawianej wśród włościanstwa, świadczą następujące wydarzenia. W dniu 2 lutego b.r. we wsi Lipniki w obecności Starosty Powiatowego, miały się odbyć

wybory 3 sołtysów. Tymczasem ludność wybrała tylko jednego sołtysa, Teofila Kowalczyka, który poprzednio zajmował to stanowisko, lecz wskutek niewykonywania zarządzeń władz, został zwolniony. Opór ludności w kierunku wybrania tylko jednego sołtysa, i to tego, który poprzednio usunięty został dyscyplinarnie z zajmowanego takiegoż stanowiska, jest wynikiem intensywnej agitacji komunistycznej, uprzedzanej przez tegoż Kowalczyka, który jest również kierownikiem komórki komunistycznej w Lipnikach. Sprawa wyborów sołtysów załatwiona zostanie w drodze nominacji. -

Inny znowu wypadek, świadczący o akcji komunistycznej, miejsce we wsi Grucele, gminy Troszyn. W dniu 16 lutego b.r., podczas wprowadzania w urządzenie przez wójta gminy mowianwanego sołtysa Józefa Lalaka, znany na tamtejszym gruncie działacz wyrotowy Leon Święciński, korzystając z zebrania mieszkańców oświadczył do zebranych, że podatków nowomianowanemu sołtysowi płać nie należy i żadnej korespondencji urzędowej od niego przyjmować. Rozagitowani tem chłopcy poczęli krzyczeć, że nie chcą wójtowi przejąć papierów od starego sołtysa i, że żądają przeprowadzenia nowych wyborów sołtysa. -

Reprezje.

W związku z akcją antypaństwową w lutym b.r. zatrzymano
Białystok-Miasto: 9 osób, w tem - za kolportaż odezw 3 osoby,
usiłowanie urządzenia zebrania komunistycznego
5 osób i za przechowywanie wydawnictw komunistycznych 1 osobę,

Powiat bielski: 1 osobę za przechowywanie wydawnictw komunistycznych

Powiat grodzieński: 1 osobę za urządzenie zebrania komunistycznego

Powiat ostrowski: 1 osobę za rozwieszenie transparentu,

Pow. Wysoko-Maz.: 2 osoby za kolportaż odezw komunistycznych

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.1251/33.T.

Dnia 20 marca 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.3
za miesiąc luty 1933 r.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Klasowe Związki Zawodowe w Białymstoku, ośrodku ruchu zawodowego w lutym b.r. cechowała zupełna stagnacja. Ruchliwą zwykle Okręgowa Komisja Klasowych Związków Zawodowych w Białymstoku nie zwołała w tym okresie żadnego zebrania robotniczego dla omówienia spraw zawodowych. Ożywioną działalność natomiast po-szczególne Związki Zawodowe w różnych miejscowościach Województwa, a głównie Związek Zawodowy Kolarzy, zwołując zebrania swych członków celem omówienia spraw organizacyjnych.-

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Włókienniczo-
W dniach 19 i 21 lutego b.r. w Białymstoku odbyły się ze-
brania sekcji lonkietników Związku Zawodowego Robotników Prze-
mysłu Włókienniczego. Na pierwszym zebraniu zdano sprawozdanie z
działalności zarządu za rok 1932 oraz wybrano nowy Zarząd. Dru-
gie zebranie poświęcone było omówieniu zagadnienia płac zarobko-
wych, przy czem podkreślano potrzebę wstrzymania się od pracy do dn.
1 marca b.r. z uwagi na negatywne wyniki konferencji z fabrykanta-
mi w sprawie warunków płacy /250 i 150/.-

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Drzewnego.
W Dojlidach, obok Białegostoku, w dniu 5 lutego b.r. odbyło
się zebranie robotników miejscowej fabryki, zrzeszonych w Związku
Zawodowym Robotników Przemysłu Drzewnego. Prezes Związku, Broni-
sław Sokołowski złożył sprawozdanie z urzędowania choinki oraz zachę-
cał zebranych do zapisywania się do Związku /50/.-

W dniu 2 lutego b.r. w Hajnówce, powiatu bielskiego dla
członków miejscowego Związku Zawodowego Przemysłu Drzewnego Edward

22

Hryniewicz wygłosił odczyt na temat: "Polityka gospodarcza klasy robotniczej". /350/-

Z końcem stycznia b.r. utworzony został w Mostach, powiatu grodzieńskiego, przy miejscowej fabryce dykt Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Drzewnego. Bodźcem do utworzenia tego Związku było zaleganie zarządu fabryki w wypłacaniu zarobków, zamiast których robotnicy otrzymywali kwity, uprawniające do nabycia artykułów pierwszej potrzeby w miejscowych sklepach. Na takiej tranzakcji robotnicy wiele tracili ze swych zarobków, to też zwrócili się oni do Rady Klasowych Związków Zawodowych /PPS/ w Grodnie o pomoc. Przybyli do Mostów delegaci traktowanej Rady Kazimierz Krasieński i Michał Rudziński zaraz na wstępie swej akcji zwołali w dniu 2 lutego b.r. zebranie robotników fabryki dykt Konopackich, na którym po wygłoszeniu przez delegatów z Grodna agitacyjnych przemówień, zapisało się na członków Związku około 400 osób. Do wyboru Zarządu Związku narazie nie doszło z braku odpowiednich kandydatów, więc kieruje związkiem delegat Rady Klubu Związków Zawodowych z Grodna. Jako represję za utworzenie Związku, zarząd fabryki począł redukować ruchliwych koło założenia tego Związku robotników, wskutek czego powstał zatarg. W dniu 11 lutego zredukowano 17 robotników. Z tej racji wszyscy robotnicy fabryki wyrażają duże niezadowolenie. Działające zaś PPS. przyrzekają zredukowanym robotnikom, że będą oni z powrotem przyjęci do pracy, zarząd fabryki bowiem postąpił nieprawnie, zwalnając tych robotników, którzy byli czynni koło założenia Związku. Na zebraniu w dniu 22 lutego Krasieński i Rudziński informowali robotników o zarządzeniach Inspektora Pracy w sprawie omawianego zatargu, zapewniając równocześnie, że zredukowani będą ponownie przyjęci do pracy. Zatarg trwa w dalszym ciągu. Zarząd fabryki rozpoczął wypłacać zarobki w gotówce.-

Związek Zawodowy Ro-
botników Szewskich.

Członkowie Związku Zawodowego Robotników Szewskich w Łomży odbyli trzy zebrania w dniach 11, 19 i 26 lutego b.r. Na pierwszych dwóch zebraniach rozważano sprawy wyłącznie organizacyjne, na trzecim zaś omawiano sprawę poprawy bytu robotników szewskich przez uzyskanie wyższego o 25% wynagrodzenia. W celu zrealizowania tych postulatów postanowiono wybrać komisję do pertraktacyj z majstrami. Ponadto podkreślono potrzebę organizowania się robotników szewskich w Związku, do którego obecnie należy z pośród ogółu szewców w Łomży zaledwie znikoma część.-

Związek Zawodowy
Robotników Rolnych.

W Grodnie w dniu 12 lutego b.r. odbył się zjazd delegatów kół Związku Zawodowego Robotników Rolnych z powiatów grodzieńskiego, augustowskiego i sokólskiego przy udziale p. s. Marjana Nowickiego, który w przemówieniu swem przedstawił obecne warunki materialne robotników rolnych w nader ciemnych kolorach rzekomo z powodu wyzyskiwania ich przez ziemian, wyjaśnił znaczenie umów zbiorowych z właścicielami majątków ziemskich oraz wynikające stąd obowiązki dla pracodawców, poczem zachęcał zebranych do regularnego wpłacania składek członkowskich. Następnie odbyły się wybory Zarządu Związku w Grodnie /60/-

Związek Zawodowy
Mełkorolnych.

Ożywioną działalność organizacyjną na terenie wiejskim prowadził oddział Związku Zawodowego Mełkorolnych w Bielsku-Podlaskim. Działalność ta polegała głównie na tworzeniu lokalnych kół tego Związku po wsiach. Między innymi, zebranie organizacyjne koła odbyło się w dni 16 lutego b.r. we wsi Grabowiec, powiatu bielskiego. Z obecnych na zebraniu 50 osób zapisało się na członków zaledwie 7 osób. Ponieważ zebranie to nie było zgłoszone stosownie do

obowiązujących w tej mierze przepisów, przeto przeciwko organizatorom zebrania wdrożono dochodzenie karne.-

Wobec skonstatowania, że prace oddziału i kół Związku Zawodowego Małorolnych na terenie powiatu bielskiego skierowane zostały do działań antypaństwowych, przeto z dniem 1 marca b.r. Starosta zawiesił jego działalność.-

Związek Zawodowy
Kolejarzy.

Dnia 12 lutego b.r. w Białymstoku na zebraniu członków miejscowego koła Związku Zawodowego Kolejarzy omawiano sprawy organizacyjne oraz dokonano wyborów nowego Zarządu. Obecny na tem zebraniu delegat Zarządu Okręgowego Związku Zawodowego Kolejarzy w Wilnie, Stążewski w przemówieniu swem poddał krytyce posunięcia Rządu w odniesieniu do karteli, zarzucając, że Rząd idzie na rękę klasie posiadającej. /140/

W dniu 2 lutego b.r. podobne zebranie członków Związku Zawodowego Kolejarzy odbyło się w Czeremsze, powiatu bielskiego. Przemawiał Paukonin z Brześcia nad Bugiem. Przemówienie jego strzeszało się do propagowania hasła socjalistycznych /40/-

W Ostrołęce w dniu 12 lutego b.r. odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Związku Zawodowego Kolejarzy przy udziale delegata Centrali tego Związku, Różańskiego, który w wygłoszonem na zebraniu przemówieniu utyskiwał na rzekome upośledzenie przez Rząd kolejarzy, na obcinanie poborów i emerytury, na redukcję dni pracy, co, według oświadczenia mówcy, spowodowane jest tem, że Rząd zamawia i reperuje parowozy w stoczni gdańskiej, zamiast uskutecznić to w kraju, podkreślił następnie niewspółmierną rozpiętość pomiędzy poborami różnych dyrektorów przedsiębiorstw i banków, a płacami robotniczymi, wreszcie żalił się na brak spójni organizacyjnej u kolejarzy i ich rozproszkowanie po różnych zwalczających się wzajemnie

Jemnie związkach, co w konsekwencji ma wychodzić na to, że z kolejerzami władze wcale się nie liczą. Po przemówieniu Różańskiego dokonano wyborów nowego Zarządu oddziału Związku.

W Wołkowysku w dniu 2 lutego b.r. również odbyło się zebranie członków Związku Zawodowego Kolejarzy celem dokonania wyborów nowego zarządu oraz 2-óch delegatów na zjazd okręgowy tego Związku. Na zebraniu tem, podobnie, jak i w Białymstoku, przemawiał Stążewski /110/.-

Wreszcie zebranie członków Związku Zawodowego Kolejarzy odbyło się w dniu 12 lutego b.r. w Łapach, powiatu wysokomazowieckiego przy udziale wspomnianego już wyżej. Stążewskiego, który wygłosił podobne do poprzednich przemówienie, poczem odbyły się wybory nowego Zarządu.-

Zjednoczenie Kole-
jarzy Polskich.

Oddziały Zjednoczenia Kolejarzy Polskich zwołały dwa zebrania swych członków: dnia 12 lutego b.r. w Ostrołęce i dnia 26 lutego b.r. w Makłini, powiatu ostrowskiego. Na obu tych zebraniach omawiano sprawy organizacyjne, zahaczając zlekka o kwestję polityczną oraz dokonano wyborów nowych zarządów oddziałów Zjednoczenia.-

Związek Zawodowy Ma-
szynistów Kolejowych.

W Wołkowysku na zebraniu członków Związku Zawodowego Maszynistów w dniu 22 lutego b.r. złożono sprawozdanie kasowe, oraz omawiano wyłącznie sprawy organizacyjne /42/.-

b/ Związek Związków Zawodowych.

Centr. Zjedn. Kole-
jarzy.

W dniu 18 lutego b.r. w Ostrołęce zwołano zebranie członków oddziału Centralnego Zjednoczenia Kolejarzy. Na zebraniu tem delegat Centrali C.Z.K., Zwoliński podniósł, że wywołanie obecnego przesilenia gospodarczego winien jest nie Rząd, lecz kapitał i kartele i, że z tymi ostatnimi Rząd już rozpoczął walkę. Zaznaczył, że wprowadzaniu redukcji pracy w kolejach

winni są poszczególni dyrektorowie i naczelnicy. Następnie zarządził Związkowi Zawodowemu Kolejarzy, że podobnie jak PPS, poszedł na usługi endecji w walce z Rządem. Oceniając wewnętrzną politykę Państwa, podkreślił, że jak Hitler w Niemczech, tak nasza rodzima endecja usiłuje zmienić ustrój Państwa przez wprowadzenie dynastji i, że w tym kierunku prowadzone są zakulisowe targi pomiędzy Dmowskim, Radziwiłłem, Korfiantym i innymi. Wreszcie wzywał do jednoczenia się wszystkich kolejarzy pod sztandarami C.Z.K.

c/ Chrzescijańskie Związki Zawodowe.

Stowarzyszenie Robotników Chrzescyjan. W Augustowie w dniu 19 lutego b.r. odbyło się zebranie członków Stowarzyszenia Robotników Chrzescyjan. Przemawiał ks. kanonik Chojnowski /100/-

d/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 28 lutego b.r. na terenie Województwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy 15.400 osób.

P o w i a t	Bezrobocie na dzień 31.I.33 r.	Bezrobocie na dzień 28.II.b.r.	Zmniejszenie.	Wzrost	Pobiera zapomogi
Augustowski	290	275	15	-	54
Białystok-Miasto	5.996	6.058	-	62	1.250
Białostocki	1.133	1.657	-	524	578
Bielski	1.014	1.101	-	87	264
Grodzieński	2.555	2.180	375	-	168
Łomżyński	380	582	-	202	91
Ostrolęcki	213	305	-	92	18
Ostrowski	1.081	1.284	-	203	73

Suwałski	400	385	15	-	17
Sokólski	109	84	25	-	6
Szczuczynski	231	616	-	385	9
Wołkowyski	515	593	-	78	37
Wysoko-Mazow:	191	280	-	89	3

R A Z E M :	14 108	15:400	430	1.722	2.568
-------------	--------	--------	-----	-------	-------

W z r o s t o 1.292 osób.

---:---:---:---:---:---:---:---

14
25
JERODA BIAŁOSTOCKI

RP. 1251/33.T.

za 20 marca 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr 3.

za miesiąc luty 1933 r.

17
6
9
37
3
IV. Strajki.

2. 568
Białystok-Miasto Strajkujący od kilku dni robotnicy odlewni żelaza Szumaka i S-ów, oraz odlewni Jarząkowskiego w Białymstoku w dniu 25 lutego b.r. przystąpili do pracy na poprzednich warunkach.-

Miast grodzieński. Wobec niewypłacenia przez magistrat miasta Grodna zaległych poborów swym pracownikom w ustalonym przez Związek Zawodowy Pracowników Komunalnych i Użyteczności Publicznej w terminie, czyli do dnia 15 lutego b.r., pracownicy ci zgodnie z powziętą w dniu 31 stycznia b.r. uchwałą, w dniach 17 i 18 lutego b.r. usiłowali demonstrować przez tłumne obleganie biur magistratu, a ponieważ to nie odniosło skutku, rozpoczęli głodówkę. Strajk ten zlikwidowano w dniu 22 lutego b.r. /O przebiegu strajku składano do Ministerstwa osobne sprawozdania/.-

Z powodu nie wypłacania zaległych od 8-miu miesięcy zarobków, pracownicy szpitala żydowskiego w Grodnie urządzili w dniach 22-24 lutego b.r. tak zwany "Strajk głodowy", podobnie jak to miało miejsce z pracownikami miejskimi. Po otrzymaniu w dniu 24 lutego zaliczki, strajkujący powrócili do normalnych swych zajęć.-

Miast wołkowski.

W dniu 24 lutego b.r. w majątku Mogilowce, gminy Lysków zastrajkowali robotnicy rolni w liczbie 15, żądając podwyżki płacy dla kobiet z 70 groszy do 1 złotego i dla mężczyzn

23

26

ia t
raj
ia 20 marca 1933 roku.

WETODA BIAŁOSTOCKI

Mr. EP. 1251/33 T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 3.
za miesiąc luty 1933 rok.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.

wiat Białostocki. Dnia 16 lutego b.r. o godzinie 20-ej, obok wsi Barszcze-
wa na przejeżdżających szosą Gierszuna Lewińskiego i Zygmun-
ta Czarkowskiego dokonano napadu kilku osobników, którzy
nadjechali furganką od strony Białegostoku. Napadniętym
zrabowano 100 złotych gotówką, 2 skrzynie tytoniu, skrzynię
zapalek i inne rzeczy ogólnej wartości złotych 2.175.-

Po dokonaniu rabunku sprawy napadu odjechali z powro-
tem w kierunku Białegostoku.-

wiat Suwalski. W dniu 13 lutego b.r. we wsi Hołny-
Wolmera, gminy Berz-
niki, podczas chrzcin począł awanturować się Jan Motelak.
Sokłtye wsi wezwał żołnierzy K.O.P. do wyprowadzenia z mies-
zkania awanturowującego się Motelska, który jednak żołnierzom
stawiał opór wobec czego zmuszeni oni byli użyć broni, ra-
niąc lekko awanturnika oraz śmiertelnie jego 13-letnią sio-
strę.-

wiat Łoknowski. Dnia 6 lutego b.r. w składzie broni w Łoknowsku, skut-
kiem nieostrożnego obchodzenia się z bronią, postrzelony
został w piersi rotmistrz Ksawery Nagorny przez Jana Szabu-
niewicza. Rana ciężka, lecz życiu nie zagraża.-

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

mięsiącu lutym 1933 roku zanotowano wypadków:

1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 17.

- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach
- 3/ Usiłowania samobójstw
- 4/ S a m o b ó j s t w
- 5/ Usiłowanie zabójstw
- 6/ Z a b ó j s t w
- 7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków 1
w których śmierć poniosło 5 osób.
- 8/ Kradzieży zwykłych 11
na sumę 5.794 złotych.
- 9/ Kradzieży z włamaniem
na sumę 500 złotych.
- 10/ Drobnych wypadków rabunkowych
- 11/ Dzieciobójstw
- 12/ Oporu policji
- 13/ Nielegalnego posiadania broni 1
- 14/ Tajnego gorzelnictwa

c/ Wypadki samochodowe.

W lutym b.r. na terenie Województwa Białostockiego wypadków samochodowych nie było.-

d/ P o ż a r y .

Zestawienie danych o pożarach.

W lutym 1933 r. na terenie Województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

- 1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem..... 2
- 2/ Z przyczyn nieustalonych 7
- 3/ Podpalenia z zemsty 2
- 4/ Podpalenia w celu otrzymania premii ubezpieczeń...
- 5/ Wadliwej budowy komina

Nr. BP. 1251/33. T.

Dnia 20 marca 1933 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.3
za miesiąc luty 1933 rok.

VI. Sprawy graniczne.

Wymyt do Niemiec.

Na odcinku granicznym powiatu Komżyńskiego w luty b.r. obserwowano dalszy wymyt do Prus mięsa wieprzowego, wędlin i drobiu.-

W dniu 9 lutego b.r. naprzeciwko odcinka granicznego powiatu ostrołęckiego, po stronie niemieckiej, żandarmerja niemiecka zatrzymała wymitnik¹ polskim około 35 mtr. żyta. W chwili, gdy żandarmi niemieccy zamierzali odwieźć zatrzymane zboże do swego urzędu celnego, wymitnicy usiłowali odebrać to zboże, lecz musieli się cofnąć, gdyż Niemcy, ukryci poza workami ze zbożem, poczęli ostrzeliwać Polaków z karabinów.-

Na tymże odcinku granicznym po stronie Niemiec zatrzymany został przez żandarmerję nie iecką w czasie wymykania do Prus zboża obywatel polski, Aleksander Piskowicki, mieszkaniec wsi Warmjak, gminy Łyse, którego osadzono w więzieniu w Johannesburgu.-

Nielegalne przekroczenie granicy.

Za nielegalne przekroczenie granicy w lutym b.r. na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego zatrzymano 4 osoby.

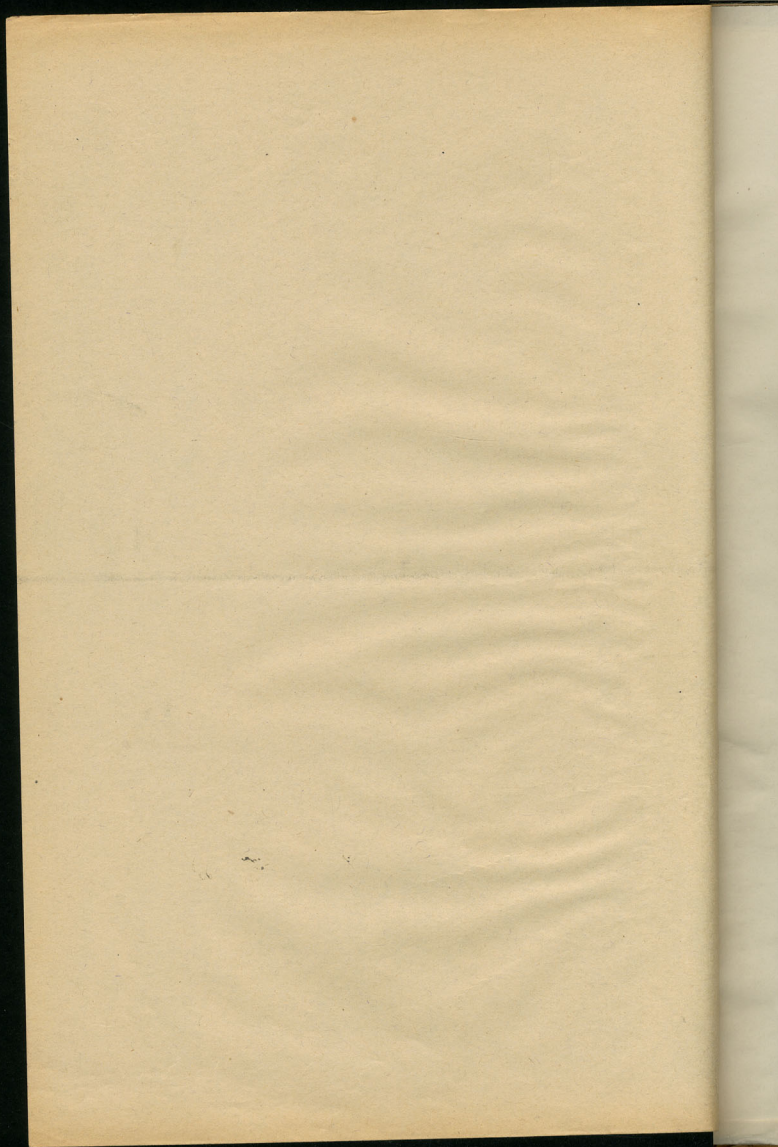
1948 1949 1950 1951 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960 1961 1962 1963 1964 1965 1966 1967 1968 1969 1970 1971 1972 1973 1974 1975 1976 1977 1978 1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709 2710 2711 2712 2713 2714 2715 2716 2717 2718 2719 2720 2721 2722 2723 2724 2725 2726 2727 2728 2729 2730 2731 2732 2733 2734 2735 2736 2737 2738 2739 2740 2741 2742 2743 2744 2745 2746 2747 2748 2749 2750 2751 2752 2753 2754 2755 2756 2757 2758 2759 2760 2761 2762 2763 2764 2765 2

20 marca 1933 roku.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e . -

[illegible]

WOTENODA BIAŁOSTOCKI

Białystok, dnia 4 maja 1933 roku

Nr BP. 1627/C3 T

Sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr 4 za mie-
siąc marzec 1933 r.

TAJNE - PILNE!

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament I Polityczny

w Warszawie.

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie miesięcz-
ne Nr 4 za miesiąc marzec 1933 r. / z zakresu bezpieczeństwa pa-
stwa, bliźniego, ruchu wyrotowego i ruchu zawodowego /-

Za Wojewodę

/A. Wysokiński/

w/z. Naczelnika Wydziału Bezp. Publ.

Otrzymują do wiadomości:

- 1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
- 2/ " " w Nowogrodku,
- 3/ " " w Brześciu nad Bugiem,
- 4/ " " w Warszawie,
- 5/ " " w Stanisławowie,
- 6/ " " w Ternopolu,
- 7/ " " w Lublinie,
- 8/ " " w Łodzi,
- 9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
- 10/ " " " w Wilnie,
- 11/ " " " Okręgowego w Białymstoku,
- 12/ " " " w Łomży,
- 13/ " " " w Grodnie,
- 14/ " " " w Suwałkach,
- 15/ Samodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie,
- 16/ " " " " " DOK. I. w Brześciu nad Bugiem,
- 17/ " " " " " DOK. I. w Warszawie,
- 18/ K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
- 19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego,
- 20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
- 21/ Pan Komendant Wojewódzki P.P. w miejsu
- 22/ Pan Naczelnik Urzędu Sledczego w/m

Województwo Okręgu Korpusu Nr IX

Wpłynęło dn.

11.5. 1933

1934

Zatęczników

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.1627/33.T.

2
Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr 4
za miesiąc marzec 1933 rok.

Białystok, dnia 20 kwietnia 1933 r.

I. Sytuacja ogólna.

Działalność elementów wywrotowych w marcu b.r. nie nasu-
nęła Urzędowi Wojewódzkiemu bardziej charakterystycznych spostrzeżeń
jeżeli pominąć stwierdzony fakt co do osłabienia komunistycznej aka-
cji antypodatkowej na gruncie wiejskim. Ważniejsze momenty ruchu
wywrotowego uwidoczniły się w Białymstoku, gdzie już po kilkun-
stu dniach trwania strajku robotników przemysłu włókienniczego
doszła do głosu Lewica Związkowa, która wbrew intencjom PPS., Bundu
i Chrześcijańskiej Demokracji wykonał komitet strajkowy i uzyskała
w nim znaczną ilość miejsc dla siebie. Komitet ten w dużym stop-
niu zdecydował o charakterze strajku i jego przebiegu. W Grodnie
wpływy komunistyczne zarysowały się wśród bezrobotnych, co skło-
niło władzę do zastosowania odpowiednich posunięć, ażeby niedopro-
wadzić do niepożądanych wydarzeń. Poza tym jedynie w bielskim okrę-
gu przemysłu drzewnego dostrzegana była planowa akcja komunistów,
zmierząca do opanowania Związku Zawodowego Robotników Przemysłu
Drzewnego, zwłaszcza zaś oddziału tego Związku w Hajnówce, nasyco-
nego silnie elementem komunizującym. Znaczne osłabienie ruchu wy-
wrotowego we wspomnianym okręgu zostało spowodowane zawieszeniem
działalności oddziału Związku Zawodowego Meźrolnych R.P. w Biel-
sku-Podlaskim.

Z ruchu zawodowego na czoło wysunęła się akcja klasowego i
chrześcijańskiego związków zawodowych w Białymstoku o przywrócenie
w przemyśle włókienniczym umowy zbiorowej z dnia 12 lipca 1932 r.

które doprowadziła do wybuchu strajku włóknarzy w dniu 16 marca b.r. Strajk ten nie został dotychczas zlikwidowany. Cechowały go z jednej strony większa niż w latach poprzednich solidarność robotnicza w akcji strajkowej, z drugiej zaś ópór przemysłowców, spowodowany do pewnego stopnia niepewnością sytuacji na rynkach zagranicznych pod względem walutowym.

Na rynku pracy nastąpił dalszy wzrost bezrobocia wskutek trwającego strajku robotników przemysłu włókienniczego. Liczba bezrobotnych wzrosła w marcu z 15.400 do 16.376.- Nastroje wśród bezrobotnych nie budziły obaw, niemniej jednakże wymagały stałej czujności ze strony władz i organów bezpieczeństwa.

$\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr BP.1627/33-T.

Dnia 20. kwietnia 1933 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 4

Za miesiąc marzec 1933 roku.

II. Ruch wyrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wyrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Przejawy działalności elementów wyrotowych w marcu r.b. nie przybrały form bardziej ostrych w porównaniu z akcją w miesiącu lutym. Jakkolwiek akcja wywieszania transparentów oraz kolportażu odezw i ulitek z okazji przypadających w marcu obchodów "dnia kobiety" i 50-letniej rocznicy śmierci Karola Marksa była nieogół znaczna, to jednak zorganizowanego oporu przeciwko płaceniu podatków, jak to miało miejsce w poprzednich okresach, nie notowano. Były co prawda w marcu wypadki oporu przeciwko podatkowemu w powiatach grodzieńskim i wołkowyskim, lecz miały one charakter oderwanych i sporadycznych wystąpień poszczególnych włościan i pozbawione były charakteru przestępstwa politycznego. Agitację jednak za niepłaceniem podatków elementy wyrotowe uprawiają głównie w powiecie wołkowyskim. Wśród komunistów w tym powiecie szeroko jest komentowane dojście do władzy w Niemczech Hitlera i oczekiwany jest w czasie najbliższym wybuch wojny, co ma być zarzewiem do wybuchu w Polsce rewolucji. Przeprowadzane ostatnio w Wołkowysku próby alarmu przeciwlotniczego i przeciwigazowego ludność wiejska, dzięki agitacji komunistów, uważa za zwiastunów bliskiej wojny i stąd właśnie pochodzi wynikająca tu i ówdzie bierność w płaceniu podatków.

W szczegółach działalność wywrotowa KPZB przedstawiała się następująco:

Powiat	Miejscowość	Wywie- szono trans- paren- tów:	Kolportowano wydawnictw komunistycznych	
			w ilu wypadkach	Ilość egzempla- rzy
Białostocki	Białystok	-	9	około 700
	Supraśl	-	1	15
	Choroszcz	-	1	100
	Gródka	9	1	kilkanaście
	Królowy Most	1	-	
	Mieleszki	1	-	
Bielski	Tuszeńka	-	1	kilkanaście
	Mołoczki	-	1	
	Czeremcha	-	1	
	Milejczyce	-	1	
	Dalsze	1	-	
Grodziński	Grodno	-	1	
	Mostowlany	1	1	9
	Bargiele	1	-	
	Poniemunie	1	-	
	Gibulicze	1	-	
Sokółski	Podziałki	1	-	
Wólkowski	gmina J.ówka	-	1	
	gm. Swisłocza	1	1	
	Horbrazie	-	1	30
6-6-6-6				
Razem:		18	21	

3

Część kolportowanych odezw komunistycznych była starego wydania, część zaś w treściowej poświęcona była obchodowi "Dnia kobiety" i rocznicy śmierci Karola Marksa, wreszcie nieznaczna ilość odezw poruszała aktualne sprawy lokalne. Z odezw komunistycznych o charakterze ogólnym, spotykały się takie, które nawoływały do wystąpienia przeciwko policji oraz przeciwko walkom antysemitów studentów. Odezwy, traktujące o sprawach lokalnych, były zatytułowane: „Wszyscy na pomoc strajkującym włókniarzom” datowane Wilno, marzec 1933, oraz odezwy, podpisane przez Lewicę Związkową i kolportowane w Grodnie, wzywały do strajku i demonstracji w Grodnie, by nie dopuścić do zmniejszenia pracy do 3-ech dni w tygodniu, co zamierzał uczynić magistrat grodzieński przy prowadzonych przez siebie robotach publicznych.

Napisy na transparentach w większości swej zawierały hasła ogólnokomunistyczne i przystosowane były do aktualnych wydarzeń w ruchu komunistycznym, pozatem dotyczyły spraw lokalnych. Tak więc na terenie powiatu grodzieńskiego spotyka się wciąż jeszcze napisy w rodzaju: "Precz z karną ekspedycją w Indurkim i Hornickim rejonie, niech żyje masowy odpór karnym ekspedycjom aż do orężnego powstania". Pozatem, w związku z samobójstwem komunisty Rogaczewskiego, który uprzednio postrzelił dwóch policjantów, z których jednego śmiertelnie, wywieszono transparent z napisem: "Cześć pamięci poległemu bohaterowi za wolność Kazimierzowi Rogaczewskiemu, śmierć prowokatorom, konfidantom i policji".

Zebrania komunistyczne.

Pow. białostocki.

W dniu 5 marca b.r. w Białymstoku po nieudanej wystąpieniu na wiecu PPS, grupa komunistów, składająca się z wyrostków, zebrała się przy ul. Odelskiej z zamiarem urządzenia demonstracji.

Akcja ta w zarodku została sparaliżowana przez organa policji grodzieńskiej.

Z końcem lutego b.r. na odbywającej się zabawie we wsi Gładowicze, gminy Łonna, miała miejsce masówka komunistyczna przy udziale około 300 osób przeważnie młodzieży, przybyłej na zabawę z okolicznych wiosek. Na masówce tej przemawiać miał niezany bliżej osobnik, który nawoływał do niepłacenia podatków, do stawiania oporu policji i sekwestratorom, oraz do tworzenia komitetów antywojennych, zadaniem których ma być obrona ZSRR. przed grożącym niebezpieczeństwem nowej wojny. Ponadto zachęcał do bojkotu wyrobów monopolowych i do stosowania teroru do tych, którzy nie będą przestrzegali tego bojkotu.-

wołkowyski.

Dnia 5 marca b.r. we wsi Lechicze, gminy Piaski odbyło się zebranie komunistyczne, na którym nawoływano zebranych członków do intensywnej pracy w kierunku werbowania nowych członków, a to z uwagi na rzekomo mającym wkrótce czasie wybuchnąć wojnę pomiędzy Polską a Niemcami i moment ten ma być wykorzystany dla dokonania przewrotu komunistycznego. Na zebraniu tem również wzywano do regularnego płacenia składek na Mopr oraz poinformowano zebranych, że do wsi Piaski ma przybyć specjalny instruktor, niejaki Wołkowiec ze Stożkowskich.-

Wystąpienia antypaństwowe.

grodzieński.

W dniu 3 marca b.r. we wsi Zarubicze, gminy Indura, sekretarz RK KPZB Indura, Kazimierz Rogaczewski, ciężko aranił wystrzałami z rewolweru komendanta posterunku P.P. w Indurze, Jana Bronickiego i posterunkowego Izydora Rzodkiewicza w chwili, gdy zamierzali oni aresztować go. Rzodkiewicz w dniu 5 marca zmarł. Po dokonaniu tego czynu Rogaczewski zbiegł i dopiero w dniu 14 marca b.r. osaczony został we wsi Mazanowo, gminy

Skidel, powiatu grodzieńskiego, gdzie ukrywali go mieszkańcy tejże wsi Jan Byczek i Jerzy Kopycki oraz mieszkańcy wsi De kałowice, gminy Łasza, Leon Piekun. Rogaczewski ukrywał się w specjalnie wybudowanej norze pod chlewem w zagrodzie Kopyckiego. Ponieważ ukrywający się na wezwanie policji nie chciał wyjść ze swej kryjówki, przeto rzucono tam dwa granaty łzawiące. Rogaczewski widząc, że nie ujdzie, wystrzelił ze rewolweru w głowę pozbawił się życia.

Pow. wołkowyski. Na terenie szkoły powszechnej we wsi Syrojeżki, gminy Swisłocz dostrzeżono akcję komunistyczną, która wyraża się w kocie historii polskiej.

Inne przejawy akcji komunistycznej.

Pow. białostocki. W Białymstoku przy ulicy Olszowej wykryto paczkę buki komunistycznej, zawierającą kilkaset odezw w językach polskim i żydowskim.

Ustalono, że na terenie Jasionówki ruchem wywołującym kieruje nauczyciel żydowski Lejb Kłotnicki, pozostający obecnie bez pracy. Ostatnio dążył on, przy pomocy Szyj i Berezińskiego i Chaima Bejłacha do wywołania zatargów pomiędzy właścicielami garbarni w Jasionówce, Owsiejem Mińskim, a robotnikami, które nakłaniał do wysunięcia żądań o podwyżkę zarobków do wysokości płac białostockich. W akcji tej współdziała również Marcin Ko, członek miejscowego komitetu PPS.

Pow. grodzieński. W dniu 11 marca b. r. we wsi Chomiki, gminy Łasza zatrzymano mieszkańca wsi Strzelce, gminy Skidel, Pawła Syrostrowskiego, byłego sekretarza RK KZM Skidel, oraz członków partii komunistycznej Aleksandra i Michała braci Lewtów i Jana Małotę. Wszystkich władze sądowe osadziły w więzieniu. Paweł Syrostrowski

lewicz ukrywał się od miesiąca czerwca 1932 roku. Miał on być w tym czasie w Rosji, skąd, po ukończeniu tam kursów komunistycznych, wrócił na teren powiatu grodzieńskiego i wszedł w skład nowego kierownictwa OK.KZM Grodno.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Przejawy zewnętrznej działalności KPP były całkiem nikłe, poświęcone natomiast więcej uwagi na sprawy organizacyjne. Dzień 18 marca "Dzień kobiety" oraz dzień 18 marca - rocznica śmierci Karola Marksa przeszły niepostrzeżenie.

Akcję zewnętrzną KPP ilustruje poniższe zestawienie:

Powiat	Miejscowość	Wywie- szono trans- paren- tów	W ilu wy- padkach	Ilość egzem- plarzy
Łomżyński	Łomża	-	1	kilka
	Nowogrod	1	-	
Ostrowski	Długosiodło	2 plaka- ty z o- kazji rocznicy śmierci Marksa		

Kolportowane odezwy miały tytuł: "Cześć pamięci Karola Marksa, niech żyje międzynarodowe święto proletariatu. Precz z terorem i wojną, precz z Marszałkiem Piłsudskim, precz z rządem. Niech żyje KPP Niech żyje KZMP.

Zebrań komunistyczne.

Dnia 11 marca b.r. odbyło się w Ostrowi-Mazowieckiej zebranie działaczy KPP, Judela Lewkowicza, Gierszona Frydmana, Sruła Sokolika, Dawida Kozy, Chaima Szomki i Jankiela Taubmana. Omawiano sprawę urzędzenia obchodu "Dnia kobiety" i rocznicy

Komuny Paryskiej. Poza tem postanowiono zaniechać rozkolpiania nadeszłego z końcem lutego r.b. transportu bibuły konspiracyjnej, a to z uwagi na dokonane ostatnio aresztowania wśród komunistów. Bibułę tę zniszczono.

Drugie zebranie działaczy komunistycznych w liczbie 5 osób odbyło się w Ostrowi-Mazowieckiej w dniu 21 marca celem omówienia sprawy urządzenia obchodu rocznicy Komuny Paryskiej oraz obradowano nad wytworzoną sytuacją w związku z likwidacją miejscowej techniki.

Pow. szczerzyński. W Radziłowie w dniu 3 marca r.b. w mieszkaniu D. Frajman, odbyło się zebranie KD, KPP przy udziale Chaji-Solomona Gryngas, Rejzy Bukowskiej i Jana Kryszczyńskiego. Podnosząc konieczność energiczniejszego zajęcia się pracą wśród chłopów. W tym celu zalecano udawać się na wieś dla bezpośredniego nawiązywania kontaktu z wieśniakami a następnie prowadzenia roboty wywrotowej pod hasłem niepłacenia podatków i niewykonania szarwarków.

Sprawy organizacyjne.

Pow. łomżyński. Wywiadem stwierdzono, że w Łomży przeprowadzono organizację lokalnego i dzielnicowego komitetów KPP. Członkami w tych komitetach są: Benjamin i Izaak Olachowie, Szymon Bort, Jan Jaroszkiewicz, Tauba Czerwono i Pejsach Frydman. W kontakcie z wymienionymi osobami pozostaje student H. Cieśluk, znany ze swej działalności od roku 1930.

Pow. ostrowski. Główny działacz KR, KPP Nur i b. sekretarz Wydziału Wiejskiego KD, KPP Ostrow, Józef Kuchta, nauczyciel szkoły w Nurze, z dniem 31 marca r.b. został przeniesiony w stan spoczynku. W związku z tem należy liczyć się z zaprzestaniem się pracy KR, KPP w Nurze. -

M o p r.

Pow. białostocki.

W dniu 2 marca r.b. zatrzymano w Białymstoku pod zarzutem działalności moprowskiej komunistkę Leję Rotszyld, która zorganizowała w dniu 1 marca r.b. akcję pomocy więźniom politycznym, zakupując większą ilość paczek z prowiantem i tytoniem.

Pow. sokólski.

W dniu 5 marca r.b. Jan Prytycki we wsi Harkawicze, gminy Odelsk, urządził dodatkową zbiórkę pieniędzy na opłacenie adwokata dla obrony Kiszkielów. W tymże dniu bawili u Prytyckiego mieszkańcy wsi Sukowicze, gminy Szudziałowo, Koroniecki i Biernacki, którzy również mieli przynieść pieniądze na tenże cel.

Pow. wysokomazowiecki.

W Sokołach wśród sympatyków komunistów zbiera pieniądze na rzecz więźniów politycznych Hersz Skórek, mieszkańiec Sokołów, podejrzany o należenie do ZKM. Zebrane kwoty przekazuje na konto w P.K.O. Nr. 101190 - Rywka Zajączkowska, Łódź, Żakątna 80.

Represje.

za uprawianie akcji wywrotowej w marcu r.b. zatrzymano:

Białystok miasto: 8 osób za kolportaż odezw i 1 osobę za współdziałanie z Moprem,

Powiat bielski: 1 osobę za przechowywanie odezw i 1 osobę za działalność wywrotową;

Powiat grodzieński: 7 osób za uprawianie agitacji komunistycznej.-

b/ Wyroki sądowe.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku za działal-

ność wywrotową skazani zostali w marcu r.b.:

dnia 3 marca - Dawid Lifszyc, Lejba Szuster i Syma Lewin po 1 roku więzienia każdy;

dnia 6 marca - Eljasz Pogoda, Stanisław Zahubień i Jan Abramowicz po 8 lat więzienia każdy, Jankiel Pickar na 7 lat więzienia, Grzegorz Janowicz na 6 lat więzienia, Aleksander Muzyrko i Mikita Owłasiuk po 3 lata więzienia każdy i Chawa Cukier na 2 lata więzienia z zawieszeniem wykonania kary na okres 5 lat;

dnia 13 marca - Benjamin Cukiernan na 8 lat więzienia z pozbawieniem praw na lat 10, Tewel Sater i Chaim Łapczyński po 4 lata więzienia każdy oraz Mejer Grynberg na 1 rok więzienia;

dnia 10 marca - Michał Białokoz i Piotr Kiszkiel po 6 lat więzienia każdy, Grzegorz Borowski i Dymitry Kiszkiel po 3 lata więzienia każdy.

Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z dnia 6 marca r.b. skazał: Szoszkę Guzikiewicz na 4 lata więzienia z pozbawieniem praw na przeciąg 5 lat i Gielę Szczygieł na 1 rok więzienia z zawieszeniem kary na przeciąg 3 lat.-

-----0000000-----

13
OFICJNA BIAŁOSTOKI

Nr.BP.1627/33.T

Dnia 20 kwietnia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4.
za miesiąc marzec 1933 r.

35

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Klasowe Związki Zawodowe, reprezentowane w Okręgowej Komisji Robotniczej FPS. w Białymstoku, w marcu b.r. odczuwały ożywioną ruchliwość w związku z wybuchem w połowie marca strajku włóknianarzy w białostockim okręgu przemysłowym. Na czoło ożywionej akcji wysunął się Związek Zawodowy Robotników przemysłu włókienniczego w Białymstoku, urządząc szereg zebrań swych członków. Na zebraniach tych dominowała sprawa utrzymania w przemyśle włókienniczym umowy zbiorowej z dnia 12 lipca 1932 roku. Na podkreślenie zasługują zauważone ostatnio tendencje wśród młodocianych robotników przemysłu włókienniczego, zrzeszonych w Klasowych Związkach Zawodowych, do zorganizowania Związku Włóknianarzy Młodocianych i do odseparowania się w ten sposób od starszych. Akcję w tym kierunku usiłował za wszelką cenę przeprowadzić specjalny komitet z komunistami Lejbą Łejwę, Wołkowyskim i Niedumowym na czele.

Zek Zawodowy Włóknianie, zrzeszeni w Związku Zawodowym Robotników Przemysłu Włókienniczego, odbyli w marcu, w związku ze strajkiem, szereg zebrań, a mianowicie:

Dnia 12 marca b.r., na którym odczytano pismo Zarządu Głównego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego, informujące o przebiegu strajku w Łodzi i proponujące wywołanie takiegoż strajku w Białymstoku. W rozwiniętej na ten temat dyskusji, w której żywił umiarkowane z zarządkiem Związku na czele, jakkolwiek uznają potrzebę strajku celem przywrócenia zarobków podług cennika

- 2 - 14

ramowego z 12 lipca 1932 roku, to jednakże wywołanie strajku uzależniały od uprzedniego porozumienia się z włóknierzami, zrzeszonymi w Chrześcijańskim Związku Zawodowym, natomiast elementy komunizujące z Lejbem Lejwe i Wolfem Wólkowskim domagały się rozpoczęcia strajku z dniem 14 marca b.r. i wybrania komitetu strajkowego z poza członków zarządu Związku. Zwyciężyła ta ostatnia teza i wybrano komitet strajkowy.

Dnia 13 marca b.r. na poufnym zebraniu delegatów fabrycznych wywołaniu strajku sprzeciwił się sekretarz Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych, Tomasz Kapitułko, który domodził, że robotnicy większych fabryk nie zostali należycie przygotowani do strajku i, że uprzednio należy porozumieć się z Chrześcijańskim Związkiem Zawodowym, zatem strajk mógłby się rozpocząć dopiero z dniem 16 marca b.r.

Porozumienie co do wywołania strajku z dniem 16 marca b.r. nastąpiło z Chrześcijańskim Związkiem w dniu 15 marca b.r. na zebraniu delegatów poszczególnych fabryk włókienniczych, na które to zebranie przybyli zaproszeni delegaci Chrześcijańskiego Związku Zawodowego.

Na zebraniu w dniu 16 marca b.r. wszystkich włóknierzy, zrzeszonych w obu związkach zawodowych, klasowym i chrześcijańskim - postanowiono rozwinąć usilną agitację, by robotnicy wszystkich fabryk włókienniczych porzucili pracę. Na zebraniu tym sekretarz chrześcijańskiego związku zawodowego, Mikołaj Korbut, oświadczył, że na konferencji przedstawicieli obu wyżej wymienionych związków uchwalono, by na czas trwania akcji strajkowej wstrzymać się, dla dobrej sprawy, z wycieczkami, czy to osobistymi, czy też politycznymi jednego związku przeciw drugiemu.

Na zebraniu szewców w dniu 21 marca b.r. w Białymstoku omawiano sprawę zarobków, które obecnie obniżone zostały prawie o 50%. Postanowiono domagać się podwyżki o 1 zł. na parze butów

36

i na poparcie swego żądania rozpoczął strajk z dniem 21 marca b.r. /80/-

Podobne zebrania szweców odbyły się w dniach 15 i 29 marca b.r. w Łonży. Na pierwszym zebraniu postanowiono zastrajkować z dniem 15 marca b.r. celem uzyskania podwyżek zarobku, na drugim zaś - uchwalono zwrócić się do Inspektora Pracy o interwencję w sprawie łamania umowy przez niektórych pracodawców /160 i 35/-

Związek Zawodo-

Robotników

Przemysłu Drzew-

no.

Dnia 5 marca b.r. w Biskowieży na zebraniu członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego złożono sprawozdanie z działalności zarządu Związku, poczem prezes Leon Pasiek informował zebranych o przebiegu wydarzeń w Niemczech, zaznaczając przytem, że może zajść konieczność walki zbrojnej w obronie granic Polski przed Hitlerem.-

W tymże dniu i takież zebranie odbyło się w Czerlanec, powiatu bielskiego. Przemawiał Bolesław Celej, który nawoływał do organizowania się do walki z kapitałem, lecz nie drogą rewolucji a ewolucji.-

L. Z.

Na zebraniu w dniu 26 marca b.r. w Hajnówce, powiatu bielskiego członków Związku Związków Zawodowych poddano krytyce działalność Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Hajnówce oraz posła Stanisława Dubois.-

L. K.

Dnia 5 marca b.r. w Małkini, powiatu ostrowskiego na zebraniu członków Związku Zawodowego Kolejarzy wybrano nowy zarząd oraz delegata na zjazd okręgowy, tudzież omawiano sprawy organizacyjne i zawodowe.-

Związek Zawodowy

Robotników Przem.

no.

W dniu 26 marca b.r. powstał w Suwałkach oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Spożywczego.-

Związek Zawodowy
rolnych.

Na terenie powiatu wołkowyskiego kreję w kierunku organizowania oddziałów Związku Zawodowego Rolników, przejawia Niemczynowicz z Wołkowyska. Zorganizował on oddział we wsi Kawałe, gminy Porozów. Na członków zapisało się narażenie 11 osób.-

b/ Chrześcijańskie Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy
kociarzy.

Podobnie jak klasowy Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Włókienniczego w Białymstoku, tak i chrześcijański Związek Zawodowy, grupujący członków wspomnianej branży przemysłowej, poświęcił główną uwagę na sprawę wywołania strajku w przemyśle włókienniczym w Białymstoku. Wystąpił on solidarnie z klasowym Związkiem Zawodowym, zawieszając na czas trwania strajku czynienia jakichkolwiek wycieczek pod adresem klasowego związku i odwrotnie.-

W celu omówienia spraw, związanych ze strajkiem Chrześcijański Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Włókienniczego w Białymstoku zwołał zebrania w dniach 14 i 16 marca b.r. swych członków.-

Związek Robotników
Kościelnych.

W Suwałkach staraniem ks. prałata Gumowskiego, zorganizowano w dniu 26 marca b.r. oddział Związku Robotników Kościelnych.-

c/ Bezrobotnie.

Według danych z dnia 31 marca b.r., na terenie Województwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy 16.376 osób.-

Powiat :	Bezrobocie na dzień 28.II.33 r.	Bezrobocie na dzień 31.III.br.	Zmniejsze- nie.	Wzrost.	Pobiera zapomo- gi.
Augustowski	275	196	79	-	15
Białystok-Miasto	6.058	6.384	-	326	695
Białostocki	1.657	1.384	303	-	365
Bielski	1.101	939	162	-	85
Grodziński	2.180	2.269	-	89	115
Łomżyński	582	1.567	-	985	77
Ostrołęcki	305	348	-	43	28
Ostrowski	1.284	1.193	91	-	30
Suwalski	385	406	-	21	19
Sokółski	84	79	5	-	18
Szczuczynski	616	647	-	31	36
Wołkowyski	593	622	-	29	59
Wysoko-Mazowiecki	280	372	-	92	-
R A Z E M :	15.400	16.376	640	1.616	1.542

W z r o s t o 976 osób.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP. 1627/33.T.

Dnia 20 kwietnia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4.

 za miesiąc marzec 1933 r.

IV. S t r a j k i .

Strajk włóknarzy.

Strajk włóknarzy białostockich rozpoczął się w dniu 16 marca b.r. Przyczyny strajku są czysto ekonomiczne. Mianowicie, robotnicy domagają się utrzymania zarobków podług cennika płac z dnia 12 lipca 1932 roku. Ceny te od dłuższego czasu poczęli samowolnie obniżać fabrykanci. W niektórych fabrykach obniżka ta sięga od 20 do 40%. Od pierwszych dni strajku panuje tendencja do szybkiego zakończenia strajku przez wywalczenie cen podług cennika z lipca 1932 roku.-

Strajk ma przebieg naogół spokojny. Jedynie w dniu 16 marca wynikło zajście pod fabryką Markusa, gdzie przybyła grupa robotników w sposób agresywny domagała się porzucenia pracy przez robotników, usiłując przytem wejść na podwórze fabryki. W związku z tem zatrzymano Lejbę Lejwę i Szachnę Webmana, których następnie, wskutek interwencji przedstawicieli związków zawodowych klasowego i chrześcijańskiego, zwilniono.

Całkowicie objęte zostały strajkiem wszystkie fabryki w Białymstoku w dniu 20 marca b.r.

W dniu 18 marca b.r. wybrano nowy Komitet strajkowy w składzie 16 osób.

Dnia 21 marca b.r. odbyła się w Inspektoracie Pracy konferencja celem zapoznania się z żądaniami robotników. Ze strony przemysłowców brał udział w konferencji inż. Riegert,

19 38

prezes Związku Przemysłowców, ze strony zaś robotników Korbut, Pytko, Bielska i Gólnik.-

W dniu 27 marca b.r. grupa strajkujących kobiet i mężczyzn w liczbie około 80 osób, zatrzymała nakładowane materiałami włókienniczymi 4 wozy, zdążające do Gródka do czynnej tam fabryki włókienniczej. Zatrzymanie to miało na celu zmuszenie zatrudnionych w tej fabryce robotników do przerwania pracy z powodu braku materiałów. Naskutek jednakże interwencji policji, strajkujący rozeszli się a wozy udały się do Gródka.

Pod koniec miesiąca marca strajk przybrał nieco na swej ostrości głównie z powodu tego, że fabrykanci uchylali się od bezpośrednich rokowań z robotnikami, a wysyłali na konferencje swych zastępców, co oburzało strajkujących, którzy uważali to za lekceważenie ze strony fabrykantów żądań robotniczych. Strajk trwa nadal.-

Strajk szewców.

Dnia 21 marca b.r. wybuchł w Białymstoku strajk szewców, którzy domagają się podwyżki płac o 1 złoty na każdej parze obuwia. Strajk ten zakończył się w dniu 23 marca b.r. uzyskaniem podwyżki 50 groszy na parze.-

W Łomży trwał od dnia 15 do dnia 23 strajk szewców na tle ekonomicznym.-

Robotn. Drzewni.

W dniach 21 i 22 marca b.r. strajkowali robotnicy w liczbie 32 osób tartaku w Zedni, powiatu białostockiego, celem poparcia swych żądań co do podwyższenia zarobków. Pracodawca przyrzekał, że płace strajkujących będą zrównane z płacami w innych tartakach, znajdujących się na terenie powiatu białostockiego.

W dniu 13 marca b.r., na znak protestu za nieprzyjęcie do pracy Leona Pasiaka, robotnicy tartaku Gródek, powiatu białskiego, ogłosili strajk, który trwał do dnia 14 marca.

ponieważ w dniu tym Pasiak został osadzony w więzieniu dla odbycia kary, więc strażnicy powrócili do pracy.

Dnia 31 marca b.r. rozpoczęli strajk robotniczy w ilości 20 osób w tartaku "Mosty" w Zelwienach, gminy Pieski, powiatu wołkowyskiego. Tłó strajku ekonomiczne. Strajkiem kieruje Związek Zawodowy robotników Przemysłu Drzewnego. -

W dniach 30 i 31 marca b.r. strajkowali robotnicy w liczbie 300 osób w fabryce dykt w Mostach, powiatu grodzieńskiego. Powodem strajku było zażalenie zarządu fabryki z rozliczeniem się jeszcze za rok 1930, oraz żądanie robotników do przyjęcia do pracy zredukowanych podczas ostatniego zatargu robotników. wobec przyjęcia przez zarząd fabryki żądań strajkujących, ci ostatni w dniu 31 marca przystąpili do pracy. Po strajku fabryka była czynna tylko jeden dzień, bowiem w dniu 1 kwietnia b.r. została zatrzymana. Jako powód zatrzymania zarząd fabryki podaje brak surowca i brak środków materialnych na dalsze eksploataowanie fabryki.

Garbarze.

Dnia 31 marca b.r. zastrajkowało w Jasionówce, powiatu
biszostockiego 40 garbarzy z fabryki Mińskiego. Powodem straj-
ku jest zatrudnienie w fabryce jednego robotnika, nie należą-
cego do Związku. Strajkujący żądają usunięcia tego robotnika
z fabryki. -

Robotnicy rolni

Trwający od dnia 24 lutego b.r. strajk służby folwarcznej w majątku Mogilowce, gminy Łysków, powiatu wołkowyskiego /sytuacyjne sprawozdanie za miesiąc luty b.r./ został zlikwidowany w dniu 13 marca b.r. W wyniku strajku uzyskali podwyżkę płacy tylko kobiety z 70 do 80 groszy dziennie. Płaca mężczyzn pozostała poprzednia.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP. 1627/33.T.

dnia 20 kwietnia 1933 r.

21 34
Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 4.
za miesiąc w r. 1933 r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.

Powiat Białostockie

W dniu 30 marca b.r. we wsi Niewiarowo, gminy Trzcianne zebrany tłum stawiał opór sekwestratorowi, któremu asystował posterunkowy P.P. Tłum odebrał zasekwestrowaną krowę i usiłował zabrać również dwie maszyny do szycia, do czego jednak nie dopuścił asystujący policjant. Na miejsce zajścia udał się Komendant posterunku P.P. z dwoma posterunkowymi celem przeprowadzenia dochodzenia, jednakże tłum nie dopuścił do dokonania tych czynności i obrzucił przybyłych policjantów kamieniami, wobec czego policja zmuszona była opuścić wieś, nie chcąc używać broni palnej. W następnym dniu został delegowany do wsi oddział 12 policjantów. W dniu tym ludność oporu nie stawiała i dobrowolnie wpłacała zaległe podatki. Za stawianie oporu w poprzednim dniu zatrzymano 5 bardziej czynnych osób i przekazano władzom sądowym.

Powiat Bielski.

Dnia 16 marca b.r. do znajdującego się we własnym mieszkaniu w Ciechanowcu posterunkowego P.P., Mazanowicza oddany został przez okno strzał rewolwerowy, który chybił. Sprawcą tego jest mieszkaniec Ciechanowca, Tadeusz Mirkowicz który przyznał się do winy.

Powiat grodzieński.

Dnia 10 marca b.r. we wsi gminnej Porzecze w nocy dokonano napadu na mieszkanie Klemensa Lenkiewicza 5-ciu

22

osobników, uzbrojonych w kije i bosaki, Napastnicy pobili ciężko Lenkiewicza i jego żonę Agatę, poczem, po zrabowaniu 200 złotych, zbiegli. Lenkiewicz zmarł w szpitalu. Pościg za bandytami zarządzono.-

Dnia 23 marca b.r. na szlaku kolejowym Mosty-Skidel, obok wsi Zapole, nieznani sprawcy ułożyli na torze kolejowym cztery szyny. W chwili, gdy znaleziono te szyny, były już one zgięte, ooby dowodziło, że przejeżdżający pociąg zsunął je z szyn, wskutek czego wykołnienie nie nastąpiło /szczegółowe sprawozdanie w tej sprawie przedłożono Ministerstwu/

Dnia 28 marca b.r. we wsi Kazimierówka, gminy Wiercieliszki wybuchł pożar. Pastwą płomieni padło 9 domów mieszkalnych i 26 zabudowań gospodarskich. Straty sięgają 35.000 złotych. Pożar powstał wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.-

Powiat Suwalski.

W dniach 24 i 27 marca b.r. na szlaku kolejowym Suwałki-Trekiński wbito w szyny, po uprzednim ich rozkręceniu, hak żelazny i podkładkę. Sprawcę dokonania zamachu w pierwszym wypadku ujęto . / Szczegółowe sprawozdanie przedłożono Ministerstwu/..

Powiat Wołkowyski.

W dniu 17 marca b.r. mieszkańcy wsi Dubicze, gminy Podorosk, stawili czynny opór, sekwestratorowi podczas ściągania zaległości podatkowych. W związku z tem wysłano tam oddział 15 szeregowych P.P., którzy jednak nie interwenjowali, gdyż mieszkańcy, wskutek perswazji przybyłego Komendanta Powiatowego P.P. i wójta gminy zrozumieli bezcelowość oporu i dopuścili do nakładania sekwestru, a nawet częściowo dobrowolnie wpłacali zaległe podatki.-

Dnia 17 marca b.r. w Zelwie, wskutek wadliwej budowy

23 40

komina, spłonęło 5 domów mieszkalnych i 17 zabudowań gospo-
darskich. Podczas pożaru uległa ciężkiemu poparzeniu jedna
osoba, zaś 4 osoby doznały lżejszych obrażeń ciała. Straty
wynoszą około 29.000 złotych.-

W nocy na 26 marca b.r. spłonął młyn wodny Leona
Popławskiego w majątku Pacewicze, dzierżawiony przez Fran-
ciszkę Dańko. Straty sięgają 150.000 złotych. Zachodzi
przypuszczenie umyślnego podpalenia celem otrzymania poli-
sy ubezpieczeniowej.-

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

W miesiącu marcu 1933 roku zanotowano wypadków:

- 1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 14.
- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach 5.
- 3/ Usiłowania samobójstw 4.
- 4/ Samobójstw 9.
- 5/ Usiłowania zabójstw 3.
- 6/ Z a b ó j s t w 4.
- 7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków 10.
w których śmierć poniosły 2 osoby.
- 8/ Kradzieży zwykłych 163.
na sumę 4.950 złotych.
- 9/ Kradzieży z włamaniem 10.
na sumę 4.872 złotych.
- 10/ Drobnych napałów rabunkowych 4.
- 11/ Oporu policji 13.
- 12/ Nielegalnego posiadania broni 14.
- 13/ Tajnego gorzelnictwa 1.

c/ Wypadki samochodowe.

W marcu b.r. na terenie województwa Białostockiego
miało miejsce 5 wypadków samochodowych, w których zostały

ranne 3 osoby, z których jedna ciężko.-

Pozatem rozbił się motocykl, skutkiem czego poniosł śmierć jedna osoba.-

d/ Zestawienie danych o pożarach.

W marcu 1933 roku na terenie Województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

- 1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.....7.
- 2/ Z przyczyn nieustalonych 12.
- 3/-Podpalenia z zemsty..... 1.
- 4/ Podpalenia w celu otrzymania premji ubezpieczeniowej..... -
- 5/ Nadliwej budowy komina..... 15.

Pożary te wyrządziły straty.

- 1/ od 2.000 złotych każdy 21.
- 2/ od 2.000 zł. do 5.000 zł. każdy .. 6
- 3/ od 5.000 zł. do 10.000 zł.każdy .. 5
- 4/ od 10.000 zł. do 20.000 zł.każdy... -
- 5/ od 20.000 zł. do 30.000 zł.każdy ..1.
- 6/ Ponad 30.000 złotych każdy.....2.

Straty, wyrządzone przez te pożary, wynoszą ogółem około 227.000 złotych.-

e/ Ogólna ocena.

W okresie sprawozdawczym ogólny stan bezpieczeństwa pod względem politycznym znacznie pogorszył się wskutek działalności b.o.w.p., która w konsekwencji doprowadziła do wypadków w Grajewie i Szczuczynie oraz do tragicznego wydarzenia w Radziłowie. Wypadki oporu podatkowego w dal-

26
WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP. 1627/33.T.

Dnia 20 kwietnia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4.
za miesiąc marzec 1933 rok.

VI. Sprawy graniczne.

Nielegalne przekroczenie granicy.

Dnia 9 marca b.r. zatrzymano na odcinku granicznym powiatu grodzieńskiego przy usiłowaniu nielegalnego przekroczenia granicy do Litwy mieszkańca wsi Marcinkęce, Jana Grygasa, przy którym znaleziono litewski dowód osobisty, kartę powołania do wojska litewskiego, wydaną przez Komisję poborową w Olicie /Litwa/, oraz metrykę urodzenia, wydaną przez proboszcza w Mereczu /Litwa/. Grygas tłumaczył się, że wymienione dokumenty wyrobił mu ojciec jego, mieszkający w Mereczu od 14 lat, rzekomo w tym celu, aby go władze litewskie zwolniły z więzienia, w którym siedział podczas pobytu swego na Litwie w drugiej połowie ubiegłego roku. Według zebranych informacji, Jan Grygas często chodził na Litwę i udzielał wiadomości o stosunkach w Polsce. Zatrzymanego przekazano władzom sądowym.-

W dniu 6 marca b.r. udali się nielegalnie na Litwę uczniowie szkoły litewskiej "Rytas" w Wiciunach, powiatu grodzieńskiego, Andrzej Balczuk i Ksawery Kaszalin, obaj w wieku lat 13. Powrócili oni z Litwy w dniu 21 marca b.r. Oświadczyli przytem, że na Litwę chodzili celem odwiedzenia zamieszkałych tam swych krewnych.

Pozatem, za nielegalne przekroczenie granicy, na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego zatrzymano 3 osoby.

Wysiedlenia z Arus

Na odcinku granicznym, powiatu ostrołęckiego władze nielegalnie wysiedliły do Polski: dnia 22 marca b.r. mieszkańców wsi Pełty, gminy Myszyńiec, Stanisława Kalinowskiego, któ

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4

za miesiąc marzec 1933 rok

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- Negatywne

1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709 2710 2711 2712 2713 2714 2715 2716 2717 2718 2719 2720 2721 2722 2723 2724 2725 2726 2727 2728 2729 2730 2731 2732 2733 2734 2735 2736 2737 2738 2739 2740 2741 2742 2743 2744 2745 2746 2747 2748 2749 2750 2751 2752 2753 2754 2755 2756 2757 2758 2759 2760 2761 2762 2763 2764 2765 2766 2767 2768 2769 2770 2771 2772 2773 2774 2775 2776 2777 2778 2779 2780 2781 2782 2783 2784 2785 2786 2787 2788 2789 2790 2791 2792 2793 2794 2795 2796 2797 2798 2799 2800 2801 2802 2803 2804 2805 2806 2807 2808 2809 2810

43

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Białystok, dnia 2 czerwca 1933 roku

Nr. 4

Nr. BP. 2052/33.T.

TAJNE - PILNE!

sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr. 5 za mie-
siąc kwiecień 1933 r.

Do

Ministerstwa Spraw wewnętrznych
Departament I. Polityczny

w Warszawie.

*Waw
py*

8 K 23

Urząd wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie mie-
siężne Nr. 5 za miesiąc kwiecień 1933 r. / z zakresu bezpie-
czeństwa publicznego, ruchu wywotowego i ruchu zawodowego/-

Za Wojewodę

Amery

/A. Wysokiński/
w/z. Naczelnika Wydziału Bezp. Publ.

Otrzymują do wiadomości:

- 1/ Pan wojewoda w Wilnie
- 2/ " " w Nowogrodku
- 3/ " " w Brześciu nad Bugiem
- 4/ " " w Warszawie
- 5/ " " w Stanisławowie
- 6/ " " w Tarnopolu
- 7/ " " w Lublinie
- 8/ " " w Łodzi
- 9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie
- 10/ " " w Wilnie
- 11/ " " Okręgowego w Białymstoku
- 12/ " " w Łomży
- 13/ " " w Grodnie
- 14/ " " w Suwałkach
- 15/ Samodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie
- 16/ " " DOK. I. w Warszawie
- 17/ " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem
- 18/ K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie
- 19/ Szefy Panowie Starostowie Powiatowi
województwa Białostockiego
- 20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku
- 21/ Pan Komendant Wojewódzki P.P. w miejsc.
- 22/ Pan Naczelnik Urzędu Sędziowskiego w B.

Dowództwo Okręgu Korpusu Nr IX

Wpisz się do dn.	
9.6. 1933	L. 2365
Załączników	

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2052/33.T.

Białystok, dnia 20 maja 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

za miesiąc kwiecień 1933 r.

I. Sytuacja ogólna.

W ciągu kwietnia b.r. w miarę zbliżania się dnia 1-go maja wzrastało nasilenie działalności organizacji wywrotowych, których przygotowania do obchodu pierwszomajowego były intensywniejsze, niż w latach poprzednich. Mimo tych przygotowań dzień pierwszego maja, którego przebieg został zobrazowany w specjalnem opracowaniu, wypadł dla partii komunistycznej na ogół blado, nigdzie bowiem nie zdołała ona zorganizować masowych wystąpień zewnętrznych, do czego zresztą usilnie zdążyła. Poza akcją przed pierwszomajową działalność komunistyczna uzewnętrzniła się silniej jedynie w Białymstoku i Grodnie. W Białymstoku trwający strajk robotników przemysłu włókienniczego stworzył możliwości dla działania Lewicy Związkowej, która, jak już zaznaczono w poprzednich sprawozdaniach, zdobyła dominujące stanowisko w Komitecie strajkowym i nadawała zasadniczy kierunek jego pracom. W Grodnie akcja komunistyczna obejmowała w pierwszym rzędzie bezrobotnych, zatrudnianych przy robotach publicznych.-

W ruchu zawodowym dominowała w dalszym ciągu akcja klasowego i chrześcijańskiego związków zawodowych robotników przemysłu włókienniczego w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym, mająca na celu przywrócenie w białostockim przemyśle włókienniczym śennika płac z dnia 12 lipca 1932 r.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP.2052/33.T.

Dnia 20 maja 1933 roku. -

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 5.
za miesiąc kwiecień 1933 rok.

II. Ruch wyrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wyrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

obec zbliżającego się pierwszego maja akcja KPZB. znacząco się wzmożła. Polegała ona głównie na rozwieszaniu transparentów i kolportowaniu odezw. Odbity również kilka zebrań, poświęconych omówieniu obchodu dnia 1 maja. Pomimo jednak wzmożonej akcji agitacyjnej w kierunku czynnego wzięcia udziału mas w demonstracji pierwszomajowej, sam ten dzień przeminął na terenie województwa bez poważniejszych wydarzeń. W przeciwstawieniu do nasilenia akcji agitacyjnej pierwszomajowej, rezultaty jej były niewspółmiernie niskie. Zauważono nadto agitację antyreligijną w powiecie grodzieńskim. -

Szczegóły akcji wyrotowej KPZB. ilustruje poniższe zestawienie:

Powiat	Miejscowość.	Wieszono transparent bez plakatów	Kolportowano wydawnictwa komunistyczne	
			ilość wydrukowanych	ilość egzemplarzy.
1	2	3	4	5
Białostocki	Białystok	6	13	około 2.500
	Załudów	-	1	2
	Królowy Most	1	-	-
	Czarna Wieś	1	1	2
	Choroszcz	1	1	300
	Mielerski	-	1	-
	Starosielce	-	1	kilka
	Klepacze	1	2	500
	Michałowo	-	-	-
	Gródek	-	1	17
	Supraśl	1	2	141
			1	14

45

1	2	3	4	5
Grodziński	Grodno	-	10	około 1000
	Indura	1	1	6
	Długopole	-	1	45
	Ozierany	-	1	kilkanaście
	Hołowacze	-	2	120
	Krynki	1	-	-
	Gładowizne	-	-	-
	obok st. Brzostowicy	1	1	kilkanaście
	Jałowiec	2	2	"
	Zalesiany	1	2	"
	Strzelece	-	1	"
	Pieszczanka	-	-	-
	obok Hołowaczy	-	1	"
	-Koniuchów	-	1	kilka
	Drusk	1	1	-
	Komotowo	1	1	kilkanaście
	Brzostowica	1	-	-
	obok wsi Kurkiele	1	-	-
	Chylaki	1	-	-
	Nietupa	1	-	-
	Wiśki	1	-	-
	obok Lunny	1	-	-
Sokółski	Sokółka	-	3	412
Łukowski	Kubiecie	1	-	-
RAZEM:	-	25	51	-

Napisy na transparentach jak i treści kolportowanych odez w łwiej części dotyczyły obchodu pierwszomajowego. Poza tem, w powie cie białostockim, napisy na transparentach i odezwy poruszały stras wólkniarzy, nawołując do solidarności i do poparcia strajkujących. W powiecie grodzieńskim zaś powstają się stale napisy na transparentach, poruszające zajęcia na tle antypodatkowem, nawołujące do nie płacenia podatków oraz apoteozujące samobójstwo komunisty Kazimierza Rogaczewskiego. Nadto w Grodnie kolportowano karykatury, wyobrażające Marszałka Piłsudskiego.

Powiat Sokółski.

Zebrań komunistycznych.

Dnia 2 kwietnia b.r. we wsi Harkawicze odbyło się zebranie k kunastu komunistów z samej wsi Harkawicze oraz z wiosek sąsiednich: Suhowicze, Jurowlany, Kuźrycze oraz z Małej-Brzostowicy, powiatu

Przemawiał do zebranych, dla niepoznania przez tubę papierowe nieznanego bliżej osobnik, który oświadczył, że przed dniem 1 maja należy wywiesić w okolicznych wioskach transparenty oraz rozrzuścić odezwy komunistyczne, a jeżeli ich zabraknie, to należy zwrócić się po nie do "Abrama" "Abramem" tym ma być żyd z Krynek, powiatu grodzieńskiego, który jeździ po wsiach i skupuje zboże. Przewidziano jego ma być "Szczur". Nadmieniał następnie, że Kazimierz Rogaczewski żyje, pogłoski zaś o jego śmierci lansowane się w tym celu, by wywołać panikę wśród członków partii komunistycznej. W końcu doręczył tekst piosenki i zalecił, by ją śpiewano po wsiach. Piosenka ta zaczyna się od słów: "Prisłał nas Sowiet".-

Drugie zebranie komunistów odbyło się w dniu 7 kwietnia b.r. w kolonii Bobków-Gród, w mieszkaniu Zofji Wysockiej. Obecnych było 5 osób. Omawiano sprawę obchodu dnia 1 maja.-

Powiat Grodzieński.

Agitacja antyreligijna.

Nasutek agitacji komunistycznej, prawosławna młodzież białoruska, w nocy na 16 kwietnia b.r., w czasie nabożeństwa w cerkwi w Hołowaczach, gminy Skidel w celu znieważenia obrzędów religijnych tłumnie wchodziła i wychodziła ze świątyni, nie zdejmując czapek. Prócz tego tejże nocy w cerkwi tej rozrzucono kilkanaście odezw komunistycznych.-

Powiat Białostocki.

Łatne przejawy akcji komunistycznej.

Dnia 22 kwietnia b.r. zatrzymano w Białymstoku większy transport literatury komunistycznej, zawierający około 6.000 odezw, zaś w dniu 30 kwietnia b.r. znaleziono worek, wagi około 40 kilogramów z odezwami komunistycznymi oraz 2 transparenty.-

Dnia 22 kwietnia b.r. w Starosielcach znaleziono 2 kilogramy ukrytych odezw komunistycznych.-

Powiat Sokólski.

Podczas dokonanej rewizji w dniu 22 kwietnia b.r. u Siergieja i Włodzimierza Witkowskich we wsi Knyszewice, gminy Szudziałowo wy-

kryto z transparenty komunistyczne.

426

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Podobnie jak KPZB., tak i KPP. na terenie zasięga swych wpływów wzmożła akcję agitacyjną za pomocą głównie transparentów w kierunku obchodu I-szomajowego.

Nasilenie tej agitacji nie było jednak tak wielkie, jak to miało miejsce w okręgu działań KPZB.-

Agitacja ta przedstawiała się następująco.

Powiat.	Miejscowość.	Wieszono transpar. i plakatów.	Kolportowano wydawnictwa komunistyczne	
			W ilu wy- padkach.	Ilość egzemplarzy
Łomżyński	obok Zambrowa	1	-	
	Jedwabne	1	-	
	Obok Stawisk	1	-	
	obok Raciborów	1	-	
	Nowogród	1	-	
Ostrowski	Zeręby Kościelne	1	-	
	Długosiodło	4	-	
Ostrołęcki	Kupie	1	-	
	Opęchowo	1	-	
Wysoko-Mazow.	Wysokie-Mazow.	1	1	20
	Ł a p y Sokoły	1	-	
R A Z E M :		14	1	

Napisy na transparentach niemal wyłącznie dotyczyły urządzenia obchodu pierwszomajowego. Również i treść odezw omawiała tę sprawę.-

ist Ostrowski.

Zebrań komunistyczne.

celu omówienia spraw związanych z obchodem pierwszomajowym odbyło się w dniu 9 kwietnia b.r. zebranie członków komitetu gminnego KPP. w Nurze oraz zebranie KKKZP. w Broku w dniu 15 kwietnia b.r.-

ist Szczuczynski. Dnia 24 kwietnia b.r. w Radzikowie w mieszkaniu Dwejry Traj-
man odbyło się zebranie członków KD.KPP. przy udziale 3 osób. Omawiano

sprawę i sposób kolportowania bibuły komunistycznej.-

Inne zjawy akcji komunistycznej.

Powiat Łomżyński.

Dnia 2 kwietnia b.r. podczas okonywanej wizji u Mor-
tka Centnersperna w Sniadowie znaleziono kilka broszur i kilkana-
ście odezw komunistycznych.-

Powiat Ostrowski.

Znany działacz komunistyczny, były nauczyciel szkoły pow-
szechnej, Józef Kuchta, w dniu 4 kwietnia b.r. opuścił Nur, uda-
jąc się do wsi Pogorzale, gminy Sienica, powiatu mińsko-mazowiec-
kiego.-

M o p r .

Powiat Szczuczynski.

Dnia 12 kwietnia b.r. Dwiejra Frejman zbierała w Radziło-
wie wśród członków KPP. po 1 złotym na rzecz Mopru, zaś Szewo-
-Sora Gryngas - po 50 groszy na rzecz CK.KPP., oświadczając, że
CK. ma przed dniem 1 maja duże wydatki.-

R e p r e s j e .

Za uprawianie akcji wyrotowej w kwietniu b.r. zatrzymano:

Białystok-Miastó: 38 osób, z których - 12 osób za agitację straj-
kową, 4 osoby za przechowywanie bibuły komuni-
stycznej, 2 osoby za wykonywanie i przechowywa-
nie plakatów, 4 za udział w masówce komunistycz-
nej i 16 osób - prewencyjnie.-

Pow.Grodziński: 10 osób, z tego - 8 za kolportaż odezw i rozwie-
szanie transparentów komunistycznych, 1 osobę
za przynależność do partji komunistycznej i 1
osobę za przechowywanie odezw.-

Pow. Łomżyński: 1 osobę za przechowywanie odezw komunistycznych

Powiat Ostrowski: 4 osoby za stosowanie groźby teroru.

Powiat Ostrołęcki: 3 osób za działalność wyrotową.-

47

b/ Wyroki sądowe.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Grodnie, w kwietniu b.r. skazani zostali za uprowadzenie siostry wyrotowej:

Dnia 3 kwietnia - Jan Haponik na 3 lata więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat;

Dnia 4 kwietnia b.r. - Iciek Ogólnik na 4 lata więzienia;

Dnia 6 kwietnia b.r. - Jan Kłyżuk i Michał Kisiel po 6 miesięcy więzienia każdy z zawieszeniem wykonania kary na 3 lata;

Dnia 10 kwietnia - Abram Czernichow na 4 lata, Luba Tun-kus na 2 lata i Bazyli Błachowicz na 1 rok więzienia;

Dnia 12 kwietnia - Morduch Wapner, Tamara Blechman i Konstanty Baranowski po 6 lat więzienia każdy, oraz Emanuel Płotkin na 1 rok więzienia.-

Sąd Okręgowy zaś w Łomży, za takich zbrodni skazał:

Dnia 3 kwietnia - Chaima Estryka na 2 lata i Zelmę So-kolika na 1½ roku więzienia,

Dnia 26 kwietnia - Jankla Ostroga, Moszka Pędzika vel Zaremskiego i Jankla Mondrykamienia po 2 lata więzienia kaź-dego.-

WOJEWODA BIAŁOSTOKI

Nr. BP. 2052/33.T.

Dnia 20 maja 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 5.
za miesiąc kwiecień 1933 rok.

III. Ruch Zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy Przedłużający się strajk włóknierzy biało-
Rob. Przem. Włókien. stockich zaprzętał cały czas umysły członków Związku Zawodo-
wego Robotników Przemysłu Włókienniczego w Białymstoku. Dla
omówienia spraw związanych ze strajkiem, włóknierze odbyli sze-
reg zebrań. Zebrania te grupowały zarówno członków Związku
klasowego, jak i chrześcijańskiego. Na wszystkich tych zebra-
niach dominował nastrój bezkompromisowy w stosunku do propo-
nowanej przez fabrykantów zniżki zarobków podług ramowego cenn
ka z dnia 12 lipca 1932 roku.-

(Szczegóły tych zebrań były każdorazowo przedkładane Mini-
sterstwu w osobnych sprawozdaniach doraźnych/-

Garbarze.

Dnia 1 kwietnia b.r. w Białymstoku odbyło się zebranie
członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Garbarskiego.
Na zebraniu ten sekretarz Okręgowej Komisji Robotniczej PPS.
w Białymstoku, Tomasz Kepitułko oświecił zebranych przebieg
strajku włóknierzy i nawoływał garbarzy do przyłączenia się
do jednodniowego strajku solidarnościowego w dniu 3 kwietnia
b.r. Zebrani zaakceptowali propozycję Kepitułki i wybrali ko-
mitet strajkowy, zadaniem którego miało być czuwanie nad zakła-
dami garbarskimi, by żaden z nich nie pogwałcił strajku /60/.

Szewcy.

Dnia 20 kwietnia b.r. odbyło się w Białymstoku zebranie
szewców. Omawiano sytuację strajkową włóknierzy oraz ewentual-

48

udział szweców w strajku solidarnościowych.-

Po omówieniu zaś tych spraw obrady zeszły na tory polityczne, przyczem kilku komunistycznych członków rzuciło hasło wyjścia na ulicę celem urządzenia demonstracji. Do zorganizowania na ulicy pochodu policja nie dopuściła. Wówczas zebrani małymi grupkami udali się pod autę szklaną, gdzie część manifestantów zdołało wdrzeć się na podwórze huty i zdjąć z pracy część zatrudnionych tam hutników. Wkrótce potem tłum ten rozproszony został przez policję. /400/.-

Związek Zawodowy
Przem. Drzewn.

W powiecie bielskim celem omówienia spraw organizacyjnych oraz sprawy obchodu pierwszomajowego Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Drzewnego zwołał zebrania swych członków w następujących miejscowościach: dnia 2 kwietnia b.r. w Hajnówce i Białowieży /200 i 40 osób/, dnia 17 kwietnia b.r. w Nurcu, /30 osób/ i dnia 23 kwietnia b.r. w Hajnówce i Białowieży /200 i 100 osób/.-

Na zebraniu w Hajnówce w dniu 2 kwietnia b.r. poza wyszczególnionymi wyżej sprawami poruszono nadto stosunki lokalne na tle walki Związku Zawodowego Drzewnego z Z.Z.Z., działalność przyczem Z.Z.Z. porównano do poczynąń Hitlera w Niemczech. Poza tem postanowiono uczcić pamięć zabitego w roku 1932 robotnika Jana Werpachowskiego przez pobudowanie pomnika na jego grobie.-

W Mostach, powiatu grodzieńskiego, robotnicy, zrzeszeni w związku zawodowym przemysłu drzewnego, chcąc zmusić zarządcę tajejszej fabryki dykt do uwzględnienia ich żądań, dotyczących wypłacenia zaległych zarobków i dokonania obrachunku za czas od roku 1931, w dniu 8 kwietnia b.r. w liczbie około 130 osób zajęli fabrykę i ogłosili głodówkę, postanawiając nie opuścić fabryki aż do czasu uwzględnienia wysuniętych postulatów.

W dniu 11 kwietnia b.r. zatarg ten został zlikwidowany przy udziale Inspektora Pracy, przyczem właściciele fabryki zobowiązali się skutecznie rozrachunek za czas od 22 grudnia 1932 roku. Kwestja przyjęcia z powrotem do pracy zwolnionych poprzednio robotników została uzgodniona w ten sposób, że po uruchomieniu fabryki pierwszeństwo w przyjęciu do pracy będą mieli ci robotnicy, którzy już poprzednio w niej pracowali, że przyjmowanie nowych robotników odbywać się będzie za pośrednictwem P.U.P.P.

Wzmiankowana fabryka dykt w Mostach w kwietniu b.r. była nieczynna. Znaczna część robotników wyrażała niezadowolenie z powodu założenia Związku Zawodowego, pozostającego pod wpływem P.P.S. i sądzi, że gdyby nie było tego Związku, fabryka byłaby czynna.

Rada Klasowych Dnia 22 kwietnia br. odbyły się w Grodnie wybory
Związków Zawodowych. do miejscowej rady klasowych związków zawodowych.

Wybrano 13 przedstawicieli z poszczególnych związków zawodowych. Według przynależności partyjnej, skład nowej rady jest następujący: PPS. - 5 członków, Bund - 3 członków, Poalej-Sjon - 1 członek i komuniści - 4 członków.

W Suwałkach w dniu 9 kwietnia rb. odbyło się posiedzenie przedstawicieli poszczególnych lokalnych klasowych związków zawodowych.

Poruszano sprawy organizacyjne oraz omówiono kwestję obchodu 1-szomajowego (30).

Z.Z.Z.

W Dojlidach-Fabrycznych pod Białymstokiem w dniu 29 kwietnia b.r. odbyło się zebranie robotników miejscowej fabryki dykt przy udziale delegata Centrali Z.Z.Z., Andrzejewskiego, który omawiał sprawy organizacyjne i nawoływał zebranych by w dniu 1 maja porzucili pracę i wzięli udział w pochodzie. (70).

Związek Związków Zawodowych w powiecie białskim odbył w Hajnówce dwa zebrania w dniach 23 i 30 kwietnia b.r.

Na zebraniach tych prezes Związku, Władysław Bański określił dotychczasową działalność oraz podał wytyczne prace na przyszłość, przy czem podał rzeczowej krytyce niezgodną z interesami Przedstawicielstwa działalność Związku Zawodowego Przemysłu Drzewnego, idącego po linii demagogicznych niezłiszczalnych hasł PPS.CKW. Ponadto zdecydowano zorganizować samodzielnie obchód dnia 1 maja wyłącznie dla swych członków oraz wziąć gremjalny udział w Święcie Narodowym 3-go Maja.-

W celu przeciwstawienia się wpływowi PPS.CKW. wśród robotników drzewnych w Mostach, powiatu grodzieńskiego, założono tam oddział drzewny Związku Związków Zawodowych, do którego zapisało się 105 robotników z fabryki dykt braci Konopackich.-

Z. K.

Dnia 22 kwietnia b.r. w Białymstoku odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawodowego pracowników Kolejowych. Prezes oddziału, Kaliciński, zdał sprawozdanie z odbytego w dniu 19 marca b.r. w Wilnie Okręgowego Zjazdu delegatów Z.Z.K. oraz wyjaśnił, że dzień 1 maja należy uważać jako zwykły dzień pracy, bowiem obchodzenie tego dnia, jako święta robotników, jest w dzisiejszych krytycznych czasach wprost niemożliwe /70/-

Dnia 2 kwietnia b.r. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków miejscowego koła Z.Z.K. Tutaj również złożono sprawozdanie ze zjazdu okręgowego w Wilnie oraz omawiano sprawy organizacyjne, tudzież debatowano nad kwestją wzięcia udziału w obchodzie dnia 1-go maja /60/-

Z. M.

W Wołkowysku dnia 9 kwietnia b.r. obradowali członkowie miejscowego koła Związku Zawodowego Maszynistów. Złożono

sorawozdanie z działalności Zarządu koła, oraz wybrano nowy zarząd /36/-

B. Z. Z. M.

Tamże w dniu 5 kwietnia b.r. odbyło się walne zebranie członków Bezpartyjnego Związku Zawodowego Maszynistów. Na zebraniu tem delegat Okręgowego Zarządu Ptasznik, wyjaśnił zebranym powód powstania B.Z.Z.M. obok już istniejącego. Powodem tym było przystąpienie Z.Z.K. do II Międzynarodówki, oraz ujawnienie nadużyć pieniężnych na terenie Z.Z.K., które sięgają sumy 16-18 tysięcy złotych. Sumę tą miał zdefraudować jeden z członków Zarządu Głównego Z.Z.K. /18/-

Centr. Zw.Kolej.

W Grajewie w dniu 9 kwietnia b.r. na zebraniu członków Komitetu Centralnego Związku Kolejarzy, prezes C.Z.K., Witkowski, wygłosił referat o obecnej sytuacji w kolejnictwie, zaś Brzostek z Warszawy poinformował zebranych o wynikach dotychczasowej działalności istniejącego od 4-cho lat C.Z.K. Poza tem omawiano sprawy zawodowe lokalne /30/-

b/ Chrzescijańskie Związki Zawodowe.

W Ostrowi-Mazowieckiej w dniu 2 kwietnia b.r. odbyło się zebranie organizacyjne robotników katolików celem utworzenia związku zawodowego chrześcijańskiego. Przewodniczył ks.dr.Józef Ciesielski, który omówił obecne wydarzenia w Niemczech, nadmienając, że Hitler dąży do wyeliminowania wpływów żydowskich z życia państwowego. Następnie podniósł sprawę utworzenia Funduszu Pracy, dzięki któremu będzie mogło być zatrudnionych około 120 tysięcy robotników, pracę zaś łatwiej będą mogli uzyskać robotnicy zorganizowani. Po referatach wybrano delegację, która uda się do Łomży celem porozumienia się z tamtejszym pokrewnym związkiem w sprawie opracowania statutu nowoorganizowanego Związku /150/

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2052/33.

Dzień 20 maja 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5.

za miesiąc kwiecień 1933 rok.

IV. Strajki.

Strajk włóknarzy.

Strajk włóknarzy białostockich trwa w dalszym ciągu. Strajkujący odbyli cały szereg zebrań i wieców. W dniu 2 kwietnia b.r. odbył się wiec robotniczy, zwołany przez Okręgową Komisję Klasowych Związków Zawodowych PPS., na którym uchwalono proklamować ogólny jednodniowy strajk solidarnościowy w dniu 3 kwietnia. Strajk ten istotnie w tym dniu miał miejsce przyczem urządzono wiec strajkujących włóknarzy i innych zawodów.-

Na wiecu uchwalono rezolucję, wyrażającą gotowość poparcia strajkujących włóknarzy przez inne zawody. Po wiecu tym grupa robotników, przeważnie kobiet, udała się pod lokal chrześcijańskiego związku zawodowego z zamiarem pobicia sekretarza tego związku, Mikołaja Korbuta, za to, że według rozpuszczonych wersji, godzi się on na obniżkę płac robotniczych, a tem samem spowoduje zażamanie się strajku. Interwencja policji do zamierzonego przez robotników zajścia nie dopuściła.-

Dnia 5 kwietnia b.r. u Inspektora Pracy odbyła się konferencja pomiędzy delegatami strajkujących włóknarzy i przedstawicielami związku przemysłowców. Przedstawiciele robotników wysunęli 13 punktów żądań, od przyjęcia których przez fabrykantów uzależnili dalsze prowadzenie patraktacyj, pełnomocnicy zaś fabrykantów ze swej strony oświadczyli, że o utrzymaniu cennika z roku 1932 obecnie nie może być mowy. Kilkogodzinna dyskusja nad wysuniętymi przez robotników 13 postulatami nie

doprowadziła do konkretnych wyników, przy czem najdłużej deba-
towano nad punktem, dotyczącym stosowania sankcyj karnych
względem tych fabrykantów, którzy samowolnie obniżają ceny.-

Na zebraniu strajkujących w dniu 6 kwietnia komisja
strajkowa zdawała sprawozdanie z pertraktacyj z przemysłowca-
mi w poprzednim dniu, przy czem wszyscy wyrażali pogląd, że
na żadne ustępstwa iść nie należy. Nadto sekretarz chrześci-
jańskiego związku zawodowego, Mikołaj Korbut odpierał zarzu-
ty, jakoby szedł już on na ugodę z fabrykantami.-

Ponowne pertraktacje u Inspektora Pracy odbyły się w
dniu 7 kwietnia b.r., na których pełnomocnicy fabrykantów wys-
nęli projekt obniżki płac robotniczych o 10%.- Po konferen-
cji u Inspektora Pracy w tymże dniu odbyło się zebranie
strajkujących włóknarzy. Na zebraniu tem odrzucono propozy-
cje fabrykantów i postanowiono udać się do Wasilkowa celem
zdjęcia z pracy robotników w czynnej tam jeszcze fabryce
włókienniczej.-

Na wyznaczoną na dzień 8 kwietnia b.r. konferencję u
Inspektora Pracy delegaci robotników nie stawili się, nadsyła-
jąc pisemne zawiadomienie, że na jakiekolwiek ustępstwa od
cennika z roku 1932 nie godzą się.-

W dniu 9 kwietnia b.r. udawali się do Wasilkowa i Gród-
ka delegaci strajkujących włóknarzy z Białegostoku celem
nakłonienia zatrudnionych w fabrykach w tych osadach włókniar-
zy do przystąpienia do strajku. Robotnicy nazwanych osad nie
zgodzili się na te propozycje.-

W dniach 13 i 18 kwietnia b.r. odbyły się zebrania
strajkujących włóknarzy. Na obu tych zebraniach przemawia-
no za koniecznością kontynuowania strajku aż do zwycięstwa,
po nadto na drugim zebraniu postanowiono udać się grupkami
do Wasilkowa i zmusić do porzucenia pracy zatrudnionych tam

włókniarzy. Stosownie do powyższej uchwały w dniu 19 kwietnia b.r. zgromadziło się w asilkowie około 750 strajkujących włókniarzy, przybyłych z Białegostoku. Następnie interwencji organów bezpieczeństwa, do ekscesów nie doszło, zaś włókniarze tamtejsi samowolnie w dniu tym porzucili pracę i przystąpili do strajku.-

Dnia 18 kwietnia w Białymstoku, w fabryce Machaja przystąpiło do pracy 25 tkaczy na warunkach, zaproponowanych przez pracodawcę. Natychmiast udała się tam delegacja strajkujących i po pertraktacji z tkaczami ci ostatni w tymże dniu porzucili pracę.-

Dnia 20 kwietnia b.r. po wiecu w lokalu Związku szewcy usiłowali utworzyć pochód demonstracyjny. Gromadzących się na ulicy szewców i strajkujących włókniarzy policja rozpedziła. Wówczas grupkami udali się oni pod hutę szklaną celem zmuszenia zatrudnionych tam robotników do porzucenia pracy. Tłum ten z przed huty został rozproszony przez policję.-

W dniu 21 kwietnia b.r. tłum, złożony z około 1500 osób zebrał się na Wygodzie pod Białymstokiem i usiłował urządzić nielegalnie wiec, przyczem podczas rozpraszania tego zebrania, na policję posypały się kamienie. Dokonano aresztowań.

Na zebraniu strajkujących w dniu 22 kwietnia postanowiono nie udawać się na konferencje do Inspektora Pracy do czasu zwolnienia 14 aresztowanych za podburzanie strajkujących do oporu policji.-

52

W dniu 24 kwietnia b.r. udawała się delegacja strajkujących do Prokuratora z interwencją o zwolnienie z aresztu zatrzymanych robotników. Interwencja ta skutku nie odniosła.-

Dalsze zebrania strajkujących odbyły się w dniach 26 i 27 kwietnia b.r.

Dnia 28 kwietnia b.r. fabrykanci ogłosili nowy, opracowany przez siebie cennik płac. Liczyli, że część robotników zgodzi się na nowe warunki i zgłosi się do pracy.-

Trzymano nawet pod parą maszyny. Do pracy jednak nikt nie przystąpił.-

W tymże dniu Pan Wojewoda odbył konferencje z przemysłowcami w sprawie zlikwidowania strajku. Przemysłowcy stanęli na stanowisku konieczności obniżenia cennika z roku 1932, a to z uwagi na obecną konjunkturę gospodarczą.-

W dniu 29 kwietnia b.r. na odbytem zebraniu strajkujących włókniarzy, wobec zwolnienia z aresztu części zatrzymanych robotników, postanowiono brać udział w pertraktacjach z fabrykantami u Inspektora Pracy, lecz nie iść na żadne ustępstwa od cennika z roku 1932.-

Obecnie sytuacja strajkowa jest taka, że większość strajkujących chętnieby już przystąpiła do pracy, godząc się na obniżkę zarobków podług cennika ramowego z dnia 12 lipca 1932 roku. Obawa jednak przed zarzutem łamistrajkowania i przed terorem nie zezwala im wypowiedzieć to publicznie na zgromadzeniach robotniczych. Naogół stan materialny strajkujących stale pogarsza się, tembardziej, że wielu z nich już wyczerpało zasiłki z Funduszu Bezrobocia. Do kontynuowania strajku pchają w pierwszym rzędzie elementy komunistyczne z pośród strajkujących włókniarzy, a następnie ci włókniarze, którzy jeszcze przed wybuchem strajku pozbawieni już

byli pracy i którym nie należało na wcześniejszem zakończeniu strajku, bowiem nie liczą oni na uzyskanie zatrudnienia przy wcześniejszem zlikwidowaniu strajku, natomiast wychodzą z założenia, że jeżeli strajk będzie się przedłużał, to fabryanci, posiadający terminowe zamówienia, z chwilą przystąpienia do pracy strajkujących włóknarzy, uruchomią fabryki na dwie lub nawet trzy zmiany, by wykonać w terminie zamówienia, a wówczas zatrudnią i tych włóknarzy, którzy nie mieli pracy już oddawna.

W Gródku, powiatu biłostockiego, w dniu 25 kwietnia zastrajkowali włókniarze z fabryk Repelskiego i braci Łufskich pod wpływem agitacji członka komisji strajkowej w Biłystoku, Józefa Pyrki. Strajkuje ogółem 50 osób.-

Robotnicy tartaczni.

Dnia 28 kwietnia b.r. w Zielonej, powiatu biłostockiego zastrajkowali robotnicy w liczbie 100 osób w tartaku Krugmana, żądając podwyżki płac o 20%. -

Pracodawca zaś godzi się na podwyżkę tylko o 10%, wobec czego robotnicy do pracy nie przystąpili.-

Robotnicy, którzy w tartaku "Mosty" w Zelwianach, powiatu wołkowskiego, w dniu 31 marca b.r. wywołali strajk, przystąpili ponownie do pracy dnia 1 kwietnia b.r.

Garbarze.

Dnia 3 kwietnia b.r. przystąpili do pracy garbarze w fabryce Lińskiego w Jasionówce, powiatu biłostockiego, wymógłszy na pracodawcy wydalenie z pracy robotnika, nie należącego do związku zawodowego. Strajk ten wybuchnął dnia 31 marca b.r. Strajkowało ogółem 45 osób.

Robotnicy rolni.

Dnia 27 kwietnia b.r. zastrajkowali robotnicy rolni dzienni w majątku Mogilowce, powiatu wołkowskiego. Strajkujący domagają się podwyżki płacy dziennej dla mężczyzn do 1.50 zł. i dla kobiet do 1 zł. Przebieg strajku spokojny.

53

Służba folwarczna stała do strajku tego nie przyłączyła się.-

Służba szpitalna

W Grodnie w dniach 3-6 kwietnia b.r. strajkowali pracownicy szpitala żydowskiego wobec zalegania tego szpitala z wypłatą swym pracownikom poborów. Strajkujący przystąpili do pracy po otrzymaniu części zaległych zarobków.-

Nauczyciele szkół żydowsk.

Wskutek zalegania zarządu gminy wyznaniowej żydowskiej z wypłatą poborów w dniach 29 marca - 3 kwietnia b.r. strajkowali nauczyciele szkoły "Talmud-Tora" w Grodnie. Po otrzymaniu przyrzeczenia od gminy żydowskiej, że w dniach najbliższych wypłacono im będzie część należnych poborów, nauczyciele strajk przerwali.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2052/33.T

Dnia 20 maja 1938 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5
za miesiąc kwiecień 1938 rok.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

powiat Os

Powiat łomżyński.

Do Świątlicy Związku Strzeleckiego w Kolnie dokonano włamania przez okno. Samo urządzenie Świątlicy nie zostało uszkodzone za wyjątkiem portretu Marszałka Piłsudskiego. Portret ten został ze Świątlicy zabrany, zaś ramy zniszczone, szkło rozbite i wszystko to zostało zanieczyszczone ekskrementami ludzkimi. Poszukiwania wskazują, iż był to wybrzyk tamtejszych członków b. O.S.P.

Dnia 12 kwietnia b.r. we wsi Budy, gminy Stawiski, miał miejsce wypadek czynnego oporu i uniemożliwienia sekwestratorowi urzędu skarbowego w asyście policjanta dokonania zajęcia rzeczy podatnika Wincentego Soboty.-

Sobota podburzył sąsiadów i ci w liczbie około 100 osób nie zezwolili zabrać zajętych rzeczy, wygwiżdżając równocześnie sekwestratora.-

Następnego dnia do powinionej wsi udał się Starosta Powiatowy i polecił Sobocie dostarczyć zajęte rzeczy do urzędu gminnego, obiecując złagodzić grożącą mu karę za opór

Wincenty Sobota dostarczył tylko część zajętych rzeczy. Incydent ten we wsi Budy miał tylko wyjątkowo ekonomiczne. Stawiający opór podatnicy przed Starostą wyrażali skruchę i wyjaśniali, że nie orjentowali się co do możliwych następstw swego wystąpienia przeciwko sekwestratorowi.-

Powiat S

powiat Ostrowski.

Dnia 2 kwietnia b.r. przejeżdżający poborowi na stacji kolejowej Małkinie wybili kilka szyb w wagonach oraz w budynkach stacyjnych. W nocy zaś na 4 kwietnia b.r. jadący

59
w pociągu poborowi weszczynali między sobą oraz z pasażerami
bójki. Po przybyciu pociągu do Małkini, poborowi rzucali na
peron pustymi butelkami, pobili również kilku żydów. Kilku
awanturników zatrzymano i po dodaniu ochrony policyjnej i
wojskowej pociąg ruszył w dalszą drogę.-

powiat Ostrołęcki.

Dnia 23 kwietnia b.r. pociąg, zdążający z Wyszkowa do
Ostrołęki, na 11 km., przed Ostrołęką najechał na wbity
hak pomiędzy szynami, wskutek czego nastąpił wstrząs lokomo-
tywy. Poza tym wypadku nie było. Na parę godzin przed tym
wypadkiem po torze kolejowym w tym miejscu widziano dwóch
osobników, którzy na widok zbliżającej się służby kolejowej,
skryli się w pobliskim lesie.-

W tymże dniu na 9 km. od Ostrołęki znaleziono włożoną
między złącza szyn podkładkę stalową grubości 2 cm. Przypu-
szczać należy, iż w obu przytoczonych wypadkach zachodzi
akcja sabotażowa w związku z akcją 1-szomajową.-

Dnia 20 kwietnia b.r. mieszkaniec wsi Łyse,
Paulin Stachelek, sprzedał za 100 złotych swoją żonę Marjan-
nę mieszkańcowi tejże wsi, Stanisławowi Ciszewskiemu, żonatem
Gdy żona Ciszewskiego przepędziła z domu kupioną Marjanę St-
chalek, to wówczas nabywca zamieszkał razem z tą ostatnią w
domu Stachelka, który wyprowadził się na mieszkanie do in-
nego lokalu.-

Sprawę tę przekazano Podprokuratorowi Sądu Okręgowego
w Łomży.-

Powiat Suwalski.

W dniu 13 kwietnia b.r. zatrzymano w Sejnach mieszkań-
ca wsi Mikaszówki, powiatu augustowskiego, Stefana Szymań-
skiego, przy którym znaleziono trzy fałszywe monety jedno-
złotowe niklowe i przyrządy do ich podrabiania. Zatrzyma-
nego przekazano władzom sądowym.-

Powiat Łokowski.

Dnia 5 kwietnia b.r. mieszkańcy wsi Łuka, gminy Tarnopol w ilości kilkudziesięciu osób stawili czynny opór sekwestratorowi i asystującemu mu policjantowi, przy czem obu ich uderzono wałkiem w głowę. Przybyły oddział policyjny w sile 20 osób dokonał aresztu prowadzących w liczbie 5 osób, poczem czynności egzekucyjne dokonano bez przeszkód.-

powiat Wysoko-Maz.

Dnia 5 kwietnia b.r. oczekujący na pociąg na stacji kolejowej Szepietowo 4 poborowi, po pijanemu wszczęli awanturę z żydami, przy czem dwóch Żydów poturbowano.-

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków:

w miesiącu kwietniu 1933 roku zanotowano wypadków:

- 1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 8.
- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach 1.
- 3/ Usiłowania samobójstw 5.
- 4/ Samobójstw 4.
- 5/ Usiłowania zabójstw 1.
- 6/ Zabójstw 5.
- 7/ Różnych nieszczśliwych wypadków, w których śmierć poniosło 6 osób 15.
- 8/ Kredzieży zwykłych 126.
na sumę złotych 5.430.
- 9/ Kredzieży z włamaniem 9.
na sumę złotych 540.
- 10/ Drobnych napadów rabunkowych 5.
- 11/ Oporu policji 3.
- 12/ Oporu sekwestratorom 7.
- 13/ Fałszerstwa pieniędzy 1.
- 14/ Zgwałceń 2.
- 15/ Nielegalnego posiadania broni 4.
- 16/ Tajnego gorzelnictwa 5.

55
c/ Wypadki samochodowe.

W kwietniu b.r. na terenie Województwa Białostockiego miał miejsce jeden wypadek samochodowy. Mianowicie, na szosie Trzciannie - Mołki, autobus, omijając spłoszone konie, spadł do rowu, przewracając się na bok. Wypadku z ludźmi nie było.-

d/ Zestawienie danych o pożarach.

W kwietniu 1933 roku na terenie Województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

- 1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem6.
- 2/ Z przyczyn nieustalonych17.
- 3/ Podpalenia z zemsty..... 5.
- 4/ Podpalenia w celu otrzymania premji ubezpiecz.... 1.
- 5/ Wadliwej budowy komina 9.
- 6/ Od uderzenia pioruna..... 1.

Pożary te wyrządziły straty:

- 1/ do 2.000 złotych każdy23.
- 2/ od 2.000 do 5.000 zł. każdy..... 6.
- 3/ od 5.000 do 10.000 zł. każdy 3.
- 4/ od 10.000 do 20.000 zł.każdy..... 4.
- 5/ od 20.000 do 30.000 zł.każdy 1.
- 6/ ponad 30.000 złotych każdy 2.

Straty, wyrządzone przez te pożary, wynoszą ogółem około 257.000 złotych.-

W nocy na 21 kwietnia b.r. we wsi Jurzec-Folwark, gminy Stawiski pożar strawił 7 zagród wiejskich. Straty wynoszą ponad 43.000 złotych. Pożar ten powstał wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP.2052/33.T.

Dnia 20 maja 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5.

za miesiąc kwiecień 1933 r.

56

VI. Sprawy graniczne.

Postrzelenia.

W nocy na 8 kwietnia b.r. na odcinku granicznym powiatu augustowskiego po stronie niemieckiej straż niemiecka postrzeliła ciężko z karabinu obywatela polskiego, Michała Romanowskiego, mieszkańca wsi Witówka, gminy Dowspuda, powiatu augustowskiego. Rannego odwieźli Niemcy do szpitala w Trenburgu.-

Dnia 10 kwietnia b.r. na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego po stronie niemieckiej straż graniczna niemiecka zastrzeliła mieszkańca Myszynca, Stefana Jakóbczyka, który wraz z trzema innymi obywatelami polskimi wracał z Niemiec po wymyceniu tam zboża. Pozostali trzej przemytnicy zdążyli zbiec na terytorjum polskie.-

Wymyt zboża do Niemiec.

Na całej linii pogranicza, powiatu ostrołęckiego wzmógł się wymyt zboża do Niemiec.-

Strzał ze strony litewskiej.

Obok cłupa granicznego Nr.417 na odcinku granicznym powiatu grodzieńskiego, policjant litewski oddał jeden strzał do przechodzącego polskiego patrolu granicznego. Kula upadła obok nóg jednego z patrolujących strzelców.-

Zbiegi z Niemiec.

Dnia 14 kwietnia b.r. na odcinku granicznym powiatu żomżyńskiego przytrzymano dwóch zbiegów politycznych z Niemiec: Gustawa Tomczyka i Maksę Gregora. Obaj zeznali, że należą do partji socjal-demokratycznej i z tego powodu musieli uchodzić z Niemiec przed prześladowaniem ze strony hitlerowców.-

Po zwolnieniu, obaj udali się w dalszą drogę z zamiarem

przedostania się do Z.S.R.R., gdzie w Leningradzie ma zamieszki-
wał szwagier Tomczyka, Tymofiej Stiepanow.-

Sprofanowanie

Na polski skłupie granicznym Nr 104 na odcinku granicz-
skłupa granicznego. nym powiatu łomżyńskiego w dniu 15 kwietnia b.r. zauważono na
rysowaną swastykę oraz napis "Hitler". Ślady stóp wskazują,
że napisu dokonali obywatele niemieccy.-

Dezercja.

Dnia 15 kwietnia b.r. strzelec Mikołaj Stodolny ze str-
żnicy K.O.P. Grzybina, powiatu suwalskiego, w całem uzbrojeniu
zdezercerował do Niemiec.-

Nielegalne prze-

kroczenie granicy. nia b.r. za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano jed-
ną osobę.-

57

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5.
za miesiąc kwiecień 1933 r.

VII. Szpiegostwo. Dywersja. sabotaż.

Dnia 26 kwietnia b.r. w Sobakiniach, powiatu szczeczyńskiego zatrzymano mieszkańca wsi Marcinkące, powiatu grodzieskiego, Władysława Tołoczko, przy którym znaleziono dwie kartki zeszytów z planami toru kolejowego i obiektów kolejowych oraz kartkę z tabliczką mnożenia, stanowiącą prawdopodobnie szwfr.-

Podczas przeprowadzonej rewizji w mieszkaniu zatrzymanego znaleziono zeszyt z planami rzek, torów kolejowych, mostów i innych obiektów, oraz kartkę z tabliczką mnożenia, podobną do pierwszej i sztylet z pochwą. Tołoczko trudnił się szpiegostwem na rzecz Litwy.-

[illegible]

ROJE

Nr

Sytu
mies
sie

Ot

1/
2/
3/
4/
5/
6/
7/
8/
9/
10/
11/
12/
13/
14/
15/
16/
17/
18/
19/

20/
21/
22/

WOJENNA BIAŁOSTOCKI

Mr. BP. 2246/33.T.

Sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr.6 za mie-
siąc maj 1933 rok.

Białystok, dnia 24 czerwca 1933 roku

T A J N E - P I L N E !

$$= \frac{1}{2} - \frac{1}{6} + \frac{1}{8} - \frac{1}{10} + \frac{1}{12} - \frac{1}{14} + \frac{1}{16} - \frac{1}{18} + \frac{1}{20} - \frac{1}{24} + \frac{1}{28} - \frac{1}{32} + \frac{1}{36} - \frac{1}{40}$$

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament I Polityczny

w Warszawie.

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6. za miesiąc m a j 1933 rok / z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/.

Z a o j e w o d ę

Naczelnik Wydziału Bezp.Publicznego.

Otrzymują do wiadomości:

1	Pan Wojewoda w Wilnie,	Województwo Okręgu Korpusu	
2	" " w Nowogródku,	Województwo	
3	" " w Brześciu nad Bugiem,	30.7. 1933	2589
4	" " w Warszawie,		
5	" " w Tarnopolu,		
6	" " w Stanisławowie,		
7	" " w Lublinie,		
8	" " w Łodzi,		
9	Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,		
10	" " " " w Wilnie,		
11	" " " " Okręgowego w Białymstoku,		
12	" " " " w Grodnie,		
13	" " " " w Łomży,		
14	" " " " w Suwałkach,		
15	Saodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie,		
16	" " " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,		
17	" " " " DOK. I. w Warszawie.		
18	X.O.P. "Erygada Grodno" w Grodnie.		
19	Wszyscy Panowie Starostowie Powiatów
Województwa Białostockiego.		
20	Pan Starosta Grodzki w Białymstoku.		
21	Pan Komendant Powiatowy P.P. w Białymstoku.		
22	Pan Naczelnik Urzędu Słedczego w Białymstoku.		

Gwardia Okręgu Korpusu Nr IX	
Wpłynęło dnia	
30.7. 1933	2589
Załączników	

H. F.

2
WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP. 2246/33. T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 6.

za miesiąc m a j 1933 rok.

Bielsztyk, dn. 20. VI. 1933 r.

I. Sytuacja ogólna.

Po dniu pierwszym maja, w którym ruch wywrotowy wykładow znaczny zasób swej energii, zewnętrzne wystąpienia komunistyczne zaistniały w powiatach bielskim, wołkowyskim i w grodzieńskim, co skłoniło władze do zastosowania represyj względem lokalnych organizacji wywrotowych. Represje te unaczyniły nasycenie w dużym stopniu ogniw organizacyjnych PPS. w powiecie bielskim element wywrotowy i znaczne oparcie przez elementy wywrotowe kilku kół TSB. w powiecie wołkowyskim. Naskutek tego stwierdzenia Starosta Powiatowy w Wołkowysku zawiesił działalność czterech najbliższych opartych przez element komunistyczny kół T.S.B. Ponadto dostrzegane było przygotowywanie terenu wiejskiego do akcji letnich, przy czem przygotowaniem tem, jak stwierdzają informacje kierowali 4 funkcjonariusze centralni. W strefie działania KPP. obserwowano silniejszą akcję "wojskówek", której przejawy uwidoczniły się silniej w Łomży, gdzie przeprowadzono represje. - W maju nadto stwierdzono 6 wypadków czynnego oporu podatkowego w wyniku agitacji komunistycznej. Po przepracowaniu tych wypadków wydane zostały odpowiednie zarządzenia zapobiegawcze. W dalszym ciągu trwała akcja komunistyczna pod firmą Lewicy Związkowej na gruncie strajku robotników przemysłu włókienniczego w Bielszoku i bielskim okręgu przemysłowym. Szczegóły tej akcji, naświetlane w specjalnych sprawozdaniach do Ministerstwa, pozwalają stwierdzić, że strajkiem tym w ciągu maja kierowała u góry Lewica

Związkowa, znajdująca znaczny posłuch wśród mas. Skutkiem jej agitacji strajkujący urządzili marsze do Supraśla i Pieszczanek w powiecie białostockim celem zmuszenia do porzucenia pracy pracujących tam robotników w zakładach przemysłu włókienniczego. Strajk został zakończony w dniu 13 czerwca b.r. zawarciem umowy zbiorowej, w której określone zostały prace robotników z obniżką od 2 do 8 % w porównaniu z cennikiem zbiorowym z dnia 12 lipca 1933 roku. Umowa ta, będąca z jednej strony skutkiem naporu masy strajkujących, wyczerpanej strajkiem i dążącej za wszelką cenę do zlikwidowania strajku, z drugiej zaś dążenia przemysłowców do jak najrychlejszego uruchomienia warsztatów pracy, ażeby móc wykonać terminowe zamówienia, nie stwarza pewności, czy zostanie utrzymana w ciągu całego sezonu letniego. Przeciwnie, niemal wszystko przemawia zatem, że zostanie ona względnie rychło złamana przez przemysłowców, w pierwszym rzędzie drobnych za cichą zgodą robotników. Poza strajkiem włókienniczym, w maju trwał kilkutygodniowy strajk robotników tartaków państwowych w Hajnówce o charakterze politycznym, tygodniowy strajk szewców w Białymstoku, strajk robotników fabryki dykt w Mostach, powiatu grodzieńskiego i fabryki dykt w Grodnie.- Analizując przebieg tych strajków, należy podkreślić tendencje klasowych związków zawodowych do wykorzystywania nawet drobnych zatargów w przemyśle w kierunku wywoływania strajku, który następnie wykorzystywane są przez element komunistyczny.-

Na rynku pracy nastąpiło nieznaczne zmniejszenie bezrobocia /z 16.031 do 15.691/ i zaistniały możliwości silniejszego spadku bezrobocia w czerwcu.-

W sytuacji bezpieczeństwa zasadniczo zmiany nie zasły.-

H. F.

wskazują
tyczną
nienie

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr BP. 2246/33. T.

Dnia 20 czerwca 1933 r.

5 60
Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 6.
za miesiąc m a j 1933 rok.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Kampanja pierwszomajowa wzmogła w znacznym stopniu nasilenie akcji wywrotowej prowadzonej przez KPZB., przyczem nasilenie to istniało tylko w jednym kierunku, a mianowicie: w kierunku rozpowszechnienia bibuły komunistycznej i rozwieszania transparentów oraz plakatów. Opisana forma akcji wywrotowej była dość znaczna i w porównaniu z podobną akcją z roku ubiegłego była o wiele większa.-

Jeżeli chodzi o masowe wystąpienia, to poza kilku drobnymi wystąpieniami, agitacja wywrotowa objawiała się tu i ówdzie cichą akcją antypodatkową.-

Według posiadanych informacji, władze partyjne KPZB. nakazały poszczególnym swym komórkom organizowanie napadów rabunkowych na urzędy pocztowe, ambulanse i instytucje finansowe celem zasilenia swych kas partyjnych w gotówkę, potrzebną na pomoc materialną komunistom niemieckim.-

Zewnętrzna akcja KPZB. ilustruje niżej umieszczone zestawienie:

Powiat.	Miejscowość.	wywiszono transparentów i plakatów.	kolportowano wydawnictwa komunistyczne ilu wypad. ilość egz.
Białostocki	Białystok	1	7 950
Grodzieński	Grodno	5	2 kilkaset

Grodzieński	Krynki	-	1	250	
	obok wsi Łasy	1	-	-	
	Kowalki	-	1	41	
	maj Ojcowa	-	1	80	
	obok Bondar	1	-	-	
	" Chlistowicz	1	-	-	
	" Borysek	1	-	-	
	" Łaszv	1	-	-	
	" Skidla	1	-	-	
	" Hołowacz	1	-	-	
	" maj. Swisłocz	1	-	-	
	Kopciówki	1	-	-	
	" Kuźmierz	1	-	-	
Łukowski	gmina Swisłocz	3	1		Na terenie
	" Zelwa	1	1		powiatu wok.
	" Podorosk	1	1		Łukowskiego
	" Porozów	1	1		rozrzucono
	" Międzyrzecz	1	1		ogółem kilka
	Tereszki	1	-		set egzempli
	R o ś	2	1		rzy odezw.
	obok Łyskowa	-	1		
R A Z E M :		26	19		

Treść kolportowanych odezw oraz napisy na transparentach p
ruszały sprawę obchodu pierwszomajowego, zawierały hasła ogólnie
-komunistyczne, jak powstanie przeciwko obecnemu ustrojowi,
samookreślenie Białorusi i odłączenie się od Polski oraz omawiały
wydarzenia lokalne.-

Zatem w powiatach białostockim i grodzieńskim tematem odezw
komunistycznych i napisów na transparentach lub plakatów był
strajk włóknierzy białostockich. Wyłącznie zaś w powiecie grodzieńskim
napisy na transparentach w przeważającej liczbie wypadków dotyczyły wciąż
jeszcze sprawy wyprawy karnej do wsi Jarmolicze i innych, a także poświęcone
pamięci samobójców Rogaczewskiego i Borysewicza. Nadto w Grodnie w obrębie
koszar 81 pułku piechoty rozrzucono większą ilość odezw, omawiających
przyczynę śmierci szeregowca tego pułku Ładysława Krupskiego oraz
nawołujących żołnierzy do nieposłuszeństwa wobec przełożonych i
domagania się lepszegożywienia.-

61

- 3 -

Zebrań komunistycznych.

iat Grodzieski.

W dniu 1 maja b. r. odbyły się zebrań komunistycznych we wsi Doroszewice, gminy Lasza, gdzie wygłoszono kilka przemówień i odśpiewano pieśni rewolucyjne /20 osób/ i we wsi Kowalicze-Wielkie, gminy Lasza przy udziale 12 osób. Na tem ostatniem zebraniu przemówienie wygłosił wybitny członek KPZB. Onufry Bertel, poczem rozdano wszystkim zebranym odezwy komunistyczne. Oba zebrań odbyły się w prywatnych mieszkaniach członków partii komunistycznej.-

Podczas odbywającego się zebrania miejscowej komórki PKZM w dniu 18 maja we wsi Chomontowce, gminy Hołynka, do lokalu wkroczyła policja i przytrzymała 6 obecnych uczestników tego zebrania. Organizatorzy zebrania, Konstanty Borkowski i Michał Giedziez zbiegli przez okno. Przytrzymanych uczestników zebrania pociągnięto do odpowiedzialności administracyjno-karnej z powodu braku podstaw do wytoczenia im sprawy sądowej za należenie do partii komunistycznej.-

W dniu 28 maja b. r. miało odbyć się w lesie koło majątku Kruhlany, gminy Indura zebranie kierowników komórek i członków RK-KZ. Na widok zbliżającej się policji uczestnicy zebrania rozbiegli się w różne strony i korzystając z gęstego lasu, zdołali zbiec. Przytrzymano tylko sekretarza komórki KZM. w Dekawiczach, Konstantego Łarzaka.-

Wystąpienia komunistyczne.

Dnia 28 maja b. r. około lokalu Chrześcijańskiego Związku Zawodowego w Białymstoku organizacja komunistyczna usiłowała zorganizować demonstrację na znak protestu przeciwko pogodowemu stanowisku tego związku w sprawie strajku włóknierzy. Demonstracji przeszkodzono, przyczem zatrzymano 13 osób.

powiat ołkowski.

Wskutek agitacji czynników wywrotowych, dnia 15 maja mieszkańcy wsi Para Janowicze, gminy Piaski, przemocą usiłovali spędzić bydło dworskie z pastwiska, należące do majątku Para Janowicze, a interwenjującym w tej sprawie organem P.P. stawiali opór, wskutek czego policja musiała obwiloowo odstąpić od wykonywania swych czynności.-

W związku z tem zajęciem zatrzymano 5-ciu podległych dwaj zaś zbiegli. Zatrzymanych zgromadzony tłum w liczbie około 100 osób usiłował odbić, do czego jednakże nie dopuszczono.-

b/ Komunistyczna Partja Polski.

Akcja Komunistycznej Partji Polski w maju uległa za pełnemu niemal załamaniu wskutek aresztowania wybitniejszych działaczy tej partji i zlikwidowania kilku komórek. Próby montowania nowych komórek organizacyjnych nie wydały pożądaných rezultatów wskutek tarć, zachodzących między członkami narodowości polskiej, a członkami narodowości litewskiej. Załamanie się to ilustruje dobitnie przebieg obchodu pierwszomajowego, który w bieżącym roku, mimo podejmowanych przez komunistów w tym kierunku prób, nie zaznał się nazewnątrz, poza rozwieszeniem transparentów i kolportażem odezw komunistycznych, żadnem wystąpieniem elementów wywrotowych.-

Agitacja zewnętrzna KPP. przedstawiała się następująco:

Powiat	Miejscowość.	Wywieszono transparentów i plakatów.	Kolportowano wydawnictwa komunistyczne.
Konży/ski	teren całego powiatu	kilka	-
Ostrowski	Białobkoto	1	-
	Długosiodło		1
			kilkadziesiąt

Zarówno napisy na transparentach, jak i treść kolportowanych odezw dotyczyły obchodu pierwszomajowego, za wyjątkiem wywieszonego plakatu w Biśłobkocie, który nawoływał do nieplacenia podatków.-

Zebrańa komunistyczne.

Dnia 23 maja b.r. w Ostrowi-Mazowieckiej, a dnia 27 maja w lesie pod Ostrowią odbyły się zebrania wybitniejszych działaczy KPP. W pierwszym zebraniu brali udział Judel Lewkowicz, Gierszon Frydman, Chaim i Judel Słomka oraz Gura Goldsztejn, w drugim zaś wyżej wymienieni oraz Dawid Koza, Akter Ostrow, Sruł Rostkier i Doba Czapnicka.-

Na zebraniach tych obradowano nad wytworzoną sytuacją z powodu ostatnich aresztowań oraz postanowiono wzmocnić akcję moprowską, celem zebrania funduszy na obronę Jankla Taubmana i innych w liczbie 4-ech, przebywających w więzieniu w Łomży.-

Mo p r .

W maju KD. Mopru w Ostrowi-Mazowieckiej wysłał trzy paczki żywnościowe do osadzonych w więzieniu w Łomży Jankla Modrykamienia i Symchy Gudarza. Poza tem wspomniany KD. nawiązał kontakt z egzekutywą OK. Mopru, która nadesłała tutaj bloczki moprowskie, ostemplowane pieczętą "OK. Mopr w Łomży". Bloczki te ze względu na wyraźne cechy partyjne i podejrzenie o prowokację KD. zwrócił egzekutywie OK.-

Represje.

Za uprawianie akcji wyrotowej w maju b.r. zastosowano następujące represje:

Białystok-Miasto: zatrzymano 20 osób, w tem - za działalność moprowską 2
za kolportaż odezw komunistycznych 2 osoby, za próbę ur-
dzenia demonstracji 13 osób za przechowywanie wydawnik-
komunistycznych 3 osoby;

Powiat Bielski: zlikwidowano RK. KZMZB. w Hajnówce.

Powiat Grodzieński: za przynależność do partii komunistycznej i przechowywa-
nie odezw zatrzymano 2 osoby.

Powiat Łomżyński: zatrzymano za przynależność do partii komunistycznej i
przechowywanie druków antypaństwowych 4 osoby.-

Powiat Ostrołęcki: zatrzymano 8 osób, w tem - za sporządzanie i rozwieszanie
transparentów komunistycznych 5 osób, za uprawianie ak-
tywistycznej - 3 osoby.

Powiat Ostrowski: zatrzymano za kolportaż odezw 2 osoby.

Powiat szarucki: zatrzymano 6 osób, w tem za przynależność do partii
komunistycznej 5 osób i za sporządzenie plakatów o treś-
ci antypaństwowej - 1 osobę.-

Powiat Łukowski: zatrzymano 15 osób za przynależność do partii komunisty-
cznej i zlikwidowano 2 komitety rejonowe, pozatem zatrzym-
no 5 osób za podleganie do stawiania oporu policji.-

b/ W y r o k i s ą d o w e

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku, za uprawia-
nie aktywności wyrotowej skazani zostali:

dnia 5 maja - Mojżesz Kaczalski na 4 lata więzienia
Arje Ilewicki na 3 lata więzienia, Berel Kozak na 2 lata
więzienia i Szloma Miler na 1 rok więzienia.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP. 2246/33. T.

Dnia 20 czerwca 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 6.

za miesiąc m a j 1933 rok.III. Ruch zawodowy.a/ Klasowe Związki Zawodowe.Związek Zawodowy
Robotników Przemysłu Włókienniczego.

Uwagę członków zarówno klasowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego jak i członków podobnego związku chrześcijańskiego w Białymstoku zaprzętał wyłączenie trwający od przeszło dwóch miesięcy strajk włóknarzy. W związku z tem włóknarze odbyli szereg zebrań /Przebieg tych zebrań, zwołanych wyłącznie w związku ze strajkiem, omówiony został w dziale "Strajki" niniejszego sprawozdania/..

Związek Zawodowy
Dozorców Domowych.

W Augustowie w dniu 7 maja na odbytem zebraniu członków Związku Zawodowego Dozorców Domowych omawiano sprawę składek członkowskich i wydatków, związanych z urządzeniem obchodu w dniu 1 maja..

Związek Zawodowy
Robotników Przemysłu Drzewnego.

W dniu 17 maja w Nurcu, powiatu bielskiego, na zebraniu członków miejscowego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego delegat strajkujących robotników tartacznych w Hajnówce, Leon Pasiak usiłował przeformować uchwałę proklamowania strajku solidarności robotników tartacznych również w Nurcu. Jednakże robotnicy w Nurcu wypowiedzieli się przeciwko strajkowi, wobec czego nie doszedł on do skutku..

Dnia 16 maja uruchomiono w Mostach, powiatu grodzieńskiego fabrykę dykty Braci Konopackich. Robotnicy, którzy poprzednio już tam pracowali, a obecnie nie zostali

ponownie przyjeździ do pracy, w dniu tym w liczbie około 200 osób zgromadzili się przed lokalem fabryki, wyrażając głośno swe niezadowolenie. Z pominięto ich, a natomiast przyjeżdżają nowi robotnicy, którzy wcale nie figurują w wykazach P.U.P.P. w Grodnie. Do żadnych jednak ekscesów nie doszło.

Na zebraniu tychże robotników w dniu 27 maja postanowiono udać się pieszo do Grodna w celach demonstracyjnych. Istotnie, w dniu 28 maja grupa robotników /60 mężczyzn i 10 kobiet/ wyruszyła pieszo z osady Łosty w kierunku Grodna. Demonstrantom obok wsi Suchowlany, gminy Skidel zastąpił drogę oddział policji, który zmusił ich do powrotu. Trzech organizatorów tego marszu ukarano w drodze administracyjno-karnej.-

3.

Robotnicy fabryki włókienniczej Cytrona w Supraślu, powiatu białostockiego, zabiegają koło zorganizowania tam oddziału Związku Związków Zawodowych. Zamierzenia te zostały jednak w pewnym stopniu narazie zahamowane wobec nie-należytego zabrania się do tej sprawy Sekretarjatu wojewódzkiego BB ZR., który dotychczas nie postarał się o przysłanie do Supraśla odpowiedniego organizatora-instruktora.-

Związek Zawodowy
Robotników Przemysłu
Spożywczego.

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Spożywczego w Suwałkach wystąpił o zmianę dotychczasowych płac akordowych na tygodniowe, po 35 złotych¹ o ścisłe przestrzeganie 8-godzinnego dnia pracy. Pracodawcy nie zgodzili się na te żądania, wysuwając motyw, że ich pieka nie są zmechanizowane. Wobec tej odmowy, robotnicy na zebraniu w dniu 17 maja uchwalili dać termin pracodawcom do uwzględnienia ich żądań do dnia 27 maja i w razie odrzucenia wysuniętych postulatów, przystąpić do strajku. W sprawie tej interwenjo-

wał Inspektor Pracy, który utworzył komisję porozumiewczą, mającą za zadanie zlikwidowanie zatargu. Zauważono, że robotnicy - piekarze, są skłonni do polubownego załatwienia zatargu i nie chcą uciekać się do strajku.-

Z. Z. K.

Na stacji kolejowej Ostrołęka w dniu 27 maja b.r. odbyło się nadzwyczajne zebranie członków Związku Zawodowego Kolejarzy. Przybyły z Warszawy na zebranie delegat Centralnego Zarządu Z.Z.K., Kwiatkowski dowodził, że ciągłe zmniejszanie pracownikom pobrań doprowadziło do zmalenia zapotrzebowania na wyroby fabryczne, co z kolei zrodziło obecny kryzys gospodarczy. Winę tego wszystkiego przypisał mówca Rządowi i nadmienił, że w dniu 1 lipca b.r. obniżone będą pracownikom państwowym pobory składowe. reszcie podkreślił, że w obecnej sytuacji wyprowadzić może świat jedynie klasa robotnicza przez ujęcie steru rządów w swe ręce.-

Z. K. P.

Dnia 7 maja b.r. w Wołkowysku na zebraniu członków koła Związku Kolejowców Polskich przy udziale wiceprezesa Zarządu Głównego Z.K.P., Budniaka i prezesa Zarządu Okręgowego w Wilnie, Ciszewskiego, omawiano sprawy organizacyjne i wybrano nowy zarząd koła /60/-

Bezrobotni.

Magistrat miasta Grodna z powodu braku funduszków wymówił z dniem 13 maja b.r. pracę 250 robotnikom, zatrudnionym przy robotach miejskich, a rekrutującym się z pośród bezrobotnych. Jednakże bezrobotni, po uprzedniej naradzie w lokalu Rady Klasowych Związków Zawodowych postanowili nie przyjmować do wiadomości wypowiedzenia i pracować nadal. Samowolną tą pracę kontynuowali do dnia 27 maja, a w dniu tym zgłosili się granżanie do Magistratu z

rozumie
Zauważono
nego za
jku.-

żądaniem wypłacenia im wynagrodzenia za 2-tygodniową pracę. Żadnego jednak wynagrodzenia nie otrzymali i, widząc bezskuteczność tego rodzaju demonstracji, spokojnie rozeszali się do domów.-

maja b.r.
Zawód
Robotników
delegat
Lickich.

b/ Chrześcijańskie Związki Zawodowe.

ż, że
dziko do
o z kole
czystkie-
tem 1 lip
ory szu
wyprowa

Dnia 28 maja b.r. na zebraniu członków Związku Robotników Katolickich w Białymstoku wysunięto konieczność nabywania towarów ze źródeł chrześcijańskich i dokonano wyboru nowego zarządu Związku /70/.

jęcie

W Ostrowi-Mazowieckiej na zebraniu członków Związku Robotników Katolickich w dniu 17 maja dokonano wyboru zarządu tego nowopowstałego Związku.

c/ Bezrobocie.

członków
prepreze-
zarządu
y orga-

Według danych z dnia 31 maja b.r. na terenie Województwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy 15.691 osób.

uszków
zatruc-
się z
dniej
ch po-
i pra-
ia 27
ratu z

P o w i a t .	Bezrobocie na dzień 30.IV.33.	Bezrobocie na dzień 31.V.33 r.	Zmniejsze- nie.	Wzrost	Pobiera zapomo- gi.
Augustowski -	207	327	-	120	31
Białystok-Miasto -	6.390	6.172	218	-	1129
Białostocki -	1.120	907	213	-	269
Białski -	897	867	30	-	3
Grodzieński -	2.285	1.962	323	-	106
Łomżyński -	1.572	1.561	11	-	10
Ostrołęcki -	335	685	-	350	2
Ostrowski -	1.121	1.047	74	-	26
Sokołski -	82	76	6	-	11

Suwalski	-	436	414	22	-	12
Szczuczynski	-	624	691	-	67	1
Wołkowyski	-	588	617	-	29	41
Wysoko-Mazowiecki		374	365	9	-	-

16.031	15.691	306	566	1.641	Oknia
--------	--------	-----	-----	-------	-------

Zmniejszenie o 340 osób.

H.P.

17 66
JEWODA BIAŁOSTOCKI

r.BP.2246/33.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6.
za miesiąc m a j 1933 rok.

12
1
41
-
do 20 czerwca 1933 roku.

IV. S t r a j k i .

1.641
włókniarze.

W okresie sprawozdawczym w dalszym ciągu trwa strajk włóknarzy białostockich. W czasie tym strajkujący, odbyli szereg zebrań oraz dokonali kilku tłumnych najść na sąsiadujące z Białymstokiem ośrodki fabryczne, gdzie zatrudnieni tam włóknierze nie przyłączyli się do strajku.-

Przebieg traktowanego strajku obrazowany jest chronologicznie niżej:

Dnia 4 maja na zebraniu strajkujących włóknarzy w Białymstoku Tomasz Kapitułko zdawał sprawozdanie z odbytej konferencji u Inspektora Pracy /700/.-

Dnia 5 maja na ponownym zebraniu strajkujących włóknarzy obecny był poseł Szczerkowski, który zawiadomił zebranych, że robotnicy Łódzcy zebrali na rzecz strajkujących włóknarzy w Białymstoku złotych 500 /500/.-

Na zebraniu w dniu 7 maja powiadomiono strajkujących, że wysłano odezwy do włóknarzy w Wasilkowie, Supraślu, Michałowie, Pieszczańskich i Gródku celem nakłonienia ich do przystąpienia do strajku. Ponadto wysunięto wniosek o wybranie delegacji, która by się udała do Prokuratora z prośbą o zwolnienie z aresztu członków komitetu strajkowego.-

Dnia 8 maja Kazimiera Dietrich apelowała do zebranych a głównie do kobiet, aby wytrwały w strajku, bowiem poczęły zarysowywać się wśród robotnic pewne tendencje do zerwania strajku. Nadto oświadczyła, że kobiety winne udać się granjalnie

do Magistratu w Białymstoku z żądaniem zapomóg.
W tymże dniu odbyło się zebranie strajkujących włóknia-
w Masilkowie. Delegat strajkujących z Białegostoku Wewiór
wiadomik zebranych o nadesłaniu z Łodzi 500 złotych zapomogi
dla strajkujących i „ że dla Masilkowa z tych pieniędzy prze-
czono 50 złotych. Za pieniądze te zakupiono 168 kilogramów c
ba i rozdano go wśród najbardziej potrzebujących strajkują-
Pozatem Masilków otrzymał w połowie maja zapomogę w wysokoś
265 złotych, za które zakupiono 1000 kilogramów chleba i roz-
no strajkującym. -

Kadto we wspomnianym wyżej dniu do Pieszczanik przybył
delegaci komitetu strajkowego z Białegostoku i z Gródka celu
skłonienia zatrudnionych tam włóknarzy do porzucenia pracy.
Ci ostatni nie usłuchali jednak tego wezwania. -

Dnia 10 maja na zebraniu strajkujących włóknarzy w Ma-
łowie członkowie komitetu strajkowego w Białymstoku, Wewiór i
Klass zdawali sprawozdanie z przebiegu strajku. Zebrani uchwa-
li solidaryzować się ze strajkującymi z Białegostoku. -

Na zebraniu w Białymstoku w dniu 12 maja strajkujący
włóknarzy Tomasz Kapitałko składał sprawozdanie z zabiegów
komitetu strajkowego o zwolnienie z aresztu członków tego komi-
tetu, zatrzymanych przez policję, oraz o akcji w kierunku przy-
łączenia się do strajku robotników w Masilkowie, Supraślu, Mi-
chałowie, Pieszczanikach i Gródku /650/. -

Dnia 13 maja udało się z Białegostoku do Supraśla około
120 strajkujących włóknarzy celem zmuszenia robotników w Sup-
lu do przystąpienia do strajku. Jednakże robotnicy supraślscy
odmówili przyłączenia się do strajku, natomiast wyrazili chęć
opodatkowania się na rzecz dzieci strajkujących włóknarzy
w Białymstoku. -

Dnia 15 maja ponownie przybyło do Supraśla około 200 strajkujących z Białegostoku i z Wasilkowa pod wodzą Tomasza Kapitułki i innych członków komitetu strajkowego celem wymuszenia na robotnikach fabryki Cytrona przyłączenia się do strajku. Tym razem robotnicy wspomnianej fabryki przyłączyli się do strajku i w dniu 16 maja na ogólnym zebraniu wybrano komitet strajkowy. Zastrajkowało ogółem 488 robotników. Tegoż dnia zastrajkowali również robotnicy fabryki Rubinsztejna w Supraślu w liczbie 19 osób.

Dnia 17 maja dwaj delegaci komitetu strajkowego w Białymstoku wraz z 54 strajkującymi robotnikami z Gródka udali się do fabryki w Pieszczeniukach, by wpłynąć na tamtejszych robotników, ażeby porzucili pracę. Robotnicy oświadczyli, że po wykończeniu towaru w dniu 19 maja zastrajkują. I tak się istotnie stało.-

W dniu 18 maja odbył się w Białymstoku jednodniowy strajk solidarności wszystkich czynnych w Białymstoku fabryk niewielkienniczych i warsztatów. Z okazji tej odbyło się zgromadzenie strajkujących, na którym szereg mówców podniosło solidarność robotniczą, wykładnikiem której miałyby być porzucenie w dniu tym pracy przez robotników innych zawodów dla poparcia strajkujących włóknarzy /1500/-.

Odbyły się jeszcze zebrania strajkujących w Białymstoku w dniach 19 i 22 maja, na których członkowie komitetu strajkowego informowali zebranych o sytuacji strajkowej /900 i 700/-.

Dnia 23 maja w Pieszczeniukach miało nastąpić uruchomienie fabryki, jednakże przybyli w dniu tym zrana delegaci strajkujących z Białegostoku, zatrzymywali po drodze spieszących do pracy robotników, namawiając ich do dalszego kontynuowania strajku. Robotnicy ci, pod wpływem agitacji, zaniechali rozpoczęcia pracy i wybrali delegatów swych do komitetu strajkowego

w Białymstoku.-

Dnia 28 maja na zebraniu strajkujących włóknarzy w Białymstoku, Tomasz Kapitułko podniósł kwestję zaufania dla jego brata i dla Mikołaja Korbuta, sekretarza Chrześcijańskiego Związku Zawodowego włóknarzy. Wotum zaufania uchwalono /1200/-

W tymże dniu przybyła do Białego Białostoku delegacja z Białego Białostoku celem sprawdzenia prawidłowości rozdawnictwa chleba i zachęcenia strajkujących do kontynuowania strajku oraz w Gródku odbyło się zebranie strajkujących włóknarzy, na którym postanowiono wytrwać w strajku aż do zwycięstwa i wybrano komisję do rozdzielania otrzymanych z Białego Białostoku zapomóg /80/-

Dnia 29 maja wskutek agitacji ze strony Klasowego Związku Zawodowego włóknarzy, nie doszło do skutku zebranie strajkujących włóknarzy, zrzeszonych w chrześcijańskim związku zawodowym. Na odbytym potem ogólnym zebraniu strajkujących potęgniono skrajność chrześcijańskiego związku zawodowego, zmierzającą do zwołania odrębnego zebrania swych członków. W posunięciu tego związku chrześcijańskiego mówcy dopatrywali się łamania solidarności robotniczej i pójścia na rękę fabrykantom /700/-

Dnia 30 maja część robotników fabryki Cytrona w Suprułowie w porozumieniu z właścicielem postanowiła przystąpić do pracy na poprzednich warunkach. W chwili uruchomienia fabryki zgłosiło się do pracy około 100 osób. Przybyli jednak w tym dniu zrana delegaci strajkujących z Białego Białostoku, Ignacy Dąb i Jędrzej Buchała, rozpoczęli natychmiast agitację ze strajkiem, wskutek czego fabryka, nie mając niezbędnego kompletu robotników, przerwała wkrótce pracę.-

W dniu 31 maja robotnicy fabryki Rubinsztajna w Suprułowie przystąpili do pracy, lecz pod wpływem agitacji, idącej z Białego Białostoku, tegoż dnia pracę porzucili.-

Jak zaobserwowano, pod koniec maja wśród strajkujących włókniarzy, głównie zrzeszonych w chrześcijańskim związku zawodowym, coraz silniej nurtowały tendencje do szybkiego zakończenia strajku, a to z uwagi na ostateczne wyczerpanie materialne strajkujących. Wysuwana jednakże wciąż na ogólnych zebraniach strajkujących koncepcja utrzymania płac podług cennika z dnia 12 lipca 1932 roku czyniła całkiem niemożliwymi jakiekolwiek próby porozumienia z fabrykantami, którzy znów stali na stanowisku, że zgodzenie się na traktowany cennik jest całkiem niemożliwe z uwagi na obecną koniunkturę gospodarczą.-

szewcy.

W dniu 15 maja odbyło się zebranie szewców białostockich, na którym postanowiono zastrajkować z dniem 16 maja, a jako tło strajku - wysunąć żądanie utrzymania cennika z roku 1932, który pracodawcy zaczęli samowolnie obniżać.

W dniu 16 maja strajk istotnie wybuchł, lecz nie wszyscy szewcy przyłączyli się do akcji strajkowej, to też na zebraniu szewców w dniu 17 maja uchwalono przeprowadzić kontrolę zakładów szewskich /80/.-

Na zebraniu strajkujących szewców w dniu 20 maja wyłoniono komitet strajkowy w składzie 12 osób /100/.-

Na następnych zebraniach w dniach 23 i 24 maja stwierdzono, że nie wszyscy szewcy strajkują i wysunięto projekt rozszerzenia strajku i na okolice Białegostoku, jednakże projekt ten nie został urzeczywistniony, więc na ponownym zebraniu strajkujących szewców w dniu 30 maja, po uprzednim stwierdzeniu, że strajkuje tylko około 20% ogółu szewców, postanowiono z dniem tym strajk zlikwidować.-

robotnicy drzewni.

Od dnia 16 do 30 maja strajkowało 33 robotników w tartakach Denczyka i Chazana w Supraślu, powiatu białostockiego. Strajkujący ponownie przystąpili do pracy na poprzednich warunkach płac.-

W czasie od dnia 11 do 23 maja trwał strajk robotników tartaku państwowego w Hajnówce, obejmujący około 1500 osób. W wyniku tego strajku, który miał podłoże raczej polityczne, robotnicy nie uzyskali. /Specjalne sprawozdanie w sprawie tego strajku przedłożono do Ministerstwa osobno/.

W dniach 8-9 maja strajkowali robotnicy fabryki dyktu w Grodnie w liczbie 150 osób z powodu niewypłacania od dłuższego czasu zarobków.

Dnia 15 maja zarząd wspomnianej fabryki wypowiedział pracę 7 robotnikom, którzy stanowili komisję organizacyjną mającego tam powstać związku zawodowego PPS-CK. Na znak protestu przeciwko takiemu posunięciu zarządu fabryki, wszyscy robotnicy w dniu tym ogłosili strajk, okupując zarazem fabrykę. Strajk trwał do dnia 19 maja, przyczem w dniu 18 maja strajkujący rozpoczęli głodówkę. Zarząd fabryki zobowiązał się przyjąć z powrotem do pracy wydalonych robotników. Fabryka uruchomiona została w dniu 22 maja.

Garbarze.

Dnia 4 maja w Jasionówce, powiatu białostockiego, w garbarni Mińskiego zastrajkowało około 100 robotników, domagających się podwyżki zarobków. W dniu tym strajkujący tłumnie usiłowali niedopuszcząć do wywożenia z garbarni skór, zostali jednak rozproszeni przez policję. W dniu 29 maja strajk został zlikwidowany, przyczem robotnicy uzyskali podwyżkę - w dziele mokrym o 20% i w dziele suchym o 15%.

Robotnicy rolni.

Awizowany w poprzednim sprawozdaniu sytuacyjny strajk robotników rolnych w majątku Mogilowce, powiatu wołkowyskiego, zlikwidowany został w dniu 19 maja. W czasie trwania tego strajku właściciel folwarku zaangażował do pracy 8 sjonistów. Obec takiego obrotu sprawy strajkujący robotnicy rolni w dniu

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2246/33.T.

Dnia 20 czerwca 1933 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc m a j 1933 rok

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wypadki i wydarzenia.

Powiat Augustowski.

Dnia 19 maja b.r. Marcin Rogożko, zamieszkały w Kynce, po sprzeczce ze swą żoną Weroniką, zamordował kilkakrotnym uderzeniem siekiery w głowę, poczem do browelnie zgłosił się do policji.-

Powiat Białostocki.

Dnia 16-maja b.r. ujawniono w Michałowie wyrznięcie fałszywych banknotów 20 i 50-cio złotych. Wąmnie wyrabiania fałsyfikatów, Józef Czwoniuk i Mikołaj Kobi zostali zatrzymani.-

Powiat Grodzieński.

Dnia 15 maja b.r. ze stacji kolejowej Mosty w Jechaszo do Skidła bez biletów 32 poborowych, którzy zdemolowali częściowo urządzenie wagonu.-

Dnia 21 maja b.r. samolot Aeroklubu warszawski R.W.D.4., pilotowany przez inż. Zbigniewa Łuczyńskiego podczas lotu pokazowego z okazji tygodnia L.O.P.P., przy lądowaniu na lotnisku pod Grodnem zawadził o druty telegraficzne i spadł na ziemię. Pilot i pasażer wyszli bez szwanku. Aparat poważnie uszkodzony.-

Powiat Ostrołęcki.

Dnia 4 maja b.r. we wsi Kuzie, gminy Gawrychy, Wacenty Ksepko dokonał morderstwa rabunkowego na osobie sklepikarza tej wsi, Adama Marca. Sprawcę ujęto.-

Dnia 28 maja b.r. mieszkaniec wsi Szkuwa, gminy Szafarzewska, komendant oddziału Związku Strzeleckiego Józef Kubał został w polu napađnięty przez uzbrojonych widoży i łopaty mieszkańców tejże wsi, Antoniego Kempick

go i jego dorosłych synów, Aleksandra, Adama i Franciszka. Napadnięty w obronie własnej wystrzelił z posiadanego przy sobie karabinu strzeleckiego, kładąc trupem Aleksandra Lempickiego. Sprawcę zabójstwa aresztowano. -

Dnia 16 maja b.r. we wsi Małkinia-Górna, gminy Orko, Władysław ochowski zadał rozmyślnie swemu ojcu, Kazimierzowi, ciężkie uszkodzenie ciała, wskutek czego ojciec zmarł po upływie 5 godzin. Zabójca zbiegł i tegoż dnia rzucił się pod pociąg, ponosząc śmierć na miejscu. -

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

maju b.r. zanotowano wypadków:

- 1/ Uszkodzenie ciała w bójkach 13.
- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach 3.
- 3/ Usiłowania samobójstw 4.
- 4/ Samobójstw 7.
- 5/ Zsiłowania zabójstw 2.
- 6/ Zabójstw 5.
- 7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków 12.
w których śmierć poniosło - 5 osób.
- 8/ Kradzieży zwykłych 243.
na sumę złotych około 2.000.
- 9/ Kradzieży z włamaniem 13.
na sumę złotych 754.
- 10/ Drobnych napadów rabunkowych 4.
- 11/ Cszustw 10.
- 12/ Przemytlnictwa 31.
- 13/ Oporu policji 8.
- 14/ Oporu sekwestраторom 2.
- 15/ Fałszerstwa pieniędzy 1.
- 16/ Dzieciobójstw 3.
- 17/ Zgwałceń 1.

c/ wypadki samochodowe.

Dnia 3. maja b.r. na 4-ym kilometrze od Ostrowi-Mazowieckiej w stronę Warszawy, należący do posła niemieckiego, akredytowany w Warszawie p. von Moltke samochód osobowy najechał na jednokolejny tor, prowadzony przez Bronisława Pyska, mieszkańca wsi Osuchów, gminy Poręba, powiatu ostrowskiego. Skutek tego karambolu kołnisko złamała nogi, a samochód został uszkodzony. Za wypadek ten winę ponosi szofer posła, Friedrich Müller. Poseł telefonicznie powiadomił Starostwo w Ostrowi-Mazowieckiej, że pokryje wszelkie straty z tego powodu.

Pozatem inne wypadki samochodowe nie miały miejsca.

d/ Zestawienie danych o pożarach.

W maju 1938 roku na terenie województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

- 1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.....10.
- 2/ Z przyczyn nieustalonych19.
- 3/ Podpalenia z zemsty..... 5.
- 4/ Podpalenia w celu otrzymania premii ubezpiecz.2.
- 5/ Nieodpowiedzialnej budowy komina 7.
- 6/ Od uderzenia pioruna 1.

Pożary te wyrządziły straty:

- 1/ do 2.000 złotych każdy10.
- 2/ od 2.000 do 5.000 złotych każdy15.
- 3/ od 5.000 do 10.000 złotych każdy..... 5.
- 4/ od 10.000 do 20.000 złotych każdy..... 2.
- 5/ od 20.000 do 30.000 złotych każdy..... 1.
- 6/ ponad 30.000 złotych każdy 2.

Straty wyrządzone przez te pożary, wynoszą ogółem około 219.000 złotych.

owiat Białostocki.

Dnia 16 maja b.r. we wsi Barenki, gminy Zawyki spłonęło 18 stodół, 23 chlewów i 8 spichrzów oraz narzędzia rolnicze. Straty wynoszą około 36.800 złotych. Pożar powstał wskutek podpalenia.-

Drugi wielki pożar wybuchł dnia 31 maja b.r. we wsi Niecki, gminy Choroszcz. Spłonęły zabudowania gospodarcze wraz z inwentarzem żywym i martwym 22 gospodarzy. Straty sięgają 47.000 złotych. W czasie pożaru poparzony został Józef Praczuk. Pożar powstał wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.-

e/ Ocena ogólna.

Trwający w ciągu maja b.r. strajk włóknierzy białostockich, obchód pierwszomajowy i usiłowania komunistów w kierunku wywołania zajść w dniu 1-go maja były tymi czynnikami, na których w znacznym stopniu skupiała się uwaga władz bezpieczeństwa, które bądź przewencyjnie aresztowaniami, bądź też energicznymi zarządzeniami nie dopuściły do jakichkolwiek ekscesów. Ogólny zatem stan bezpieczeństwa pod względem politycznym wypadł zadowalająco.-

Zachodzące jeszcze tu i ówdzie wypadki oporu sekwestраторom miały podłoża wyłącznie ekonomiczne, wynikające z ogólnego zubożenia.-

Zmnożenie się liczby kradzieży, przeważnie drobnych, należy złożyć na karb potęgującego się niedostatku. Pomimo to i tutaj stan bezpieczeństwa był dobry.-

GOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP. 2246/33.T.

Dnia 20 czerwca 1933 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6.

za miesiąc m a j 1933 rok

VI. Sprawy graniczne.

Uszkodzenie słupa
granicznego.

Dnia 14 maja b.r. stwierdzono, że słupek graniczny 084, znajdujący się na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego, został wywrócony. Ślady stóp wskazywały, że sprawcy wywrócenia pochodzili z Prus. Po porozumieniu z Landratem w Jąsiborku, wyznaczono na dzień 27 maja b.r. komisję mieszaną celem ustawienia słupeka na pierwotnym miejscu. Jedną z przyczyn braku ze strony polskiej urzędnika katastralnego, któryby razem z takimże urzędnikiem niemieckim dokonał pomiarów, komisja w dniu tym nie ukończyła swej pracy i została odroczone do dnia 9 czerwca b.r.

Wysiedlenie z
Niemiec.

Dnia 19 maja b.r. został przywieziony nad granicę rzekomo przez 2-ech urzędników niemieckich i przeniesiony na terytorjum Polski na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego Józef Banach, ciężko chory. Banach pracował w Prusach /wieś Lisy, powiatu Jąsiborskiego/ u gospodarza niemieckiego. Podczas pracy przy przelewaniu benzyny, wskutek eksplozji tejże został on silnie poparzony. Ponieważ gospodarz, u którego pracował Banach, nie zameldował władzom o przyjęciu do pracy polskiego robotnika, więc po opisanym wypadku, z obawy przed odpowiedzialnością, nie odwiózł ocalałego do Kasy Chorych, lecz ukrył go w stodole i przez rok sam leczył poparzenia. Gdy po upływie roku dowiedział się o wypadku żandarmeria odesłała chorego do szpitala w Jąsiborku, jednak leczenie w szpitalu nie dało

żadnego rezultatu i po 9-ciu miesiącach pobytu w szpitalu odesłano Banacha z powrotem do jego pracodawcy. Po upływie kilku miesięcy Banach znowu znalazł się w szpitalu, skąd dwaj osobnicy odwieźli go autem nad granicę i przetrzucili na stronę polską. Dochodzenia w tej sprawie w toku. - Po ukończeniu ich powiadomiony zostanie o wym wypadku Konsulat Amerykański, ponieważ Banach jest obywatelem Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej. -

zzymanie przemytu.

Ostrowi-Łazowieckiej w dniu 9 maja b.r. funkcjonariusz Straży Granicznej zatrzymał furę, na której znaleziono 5 paczek jedwabiu, sprowadzonego nielegalnie z Niemiec. -

ysze anie linii
nicznej.

Dnia 19 maja b.r. na propozycję Landrata z Goldap, Starosta Powiatowy w Suwałkach dokonał wspólnie z Landratem objazdu granicy polsko-niemieckiej od Gromadczyny, gminy Iżajny, na styku granic Polski, Niemiec i Litwy, do Białych-Jezierek, gminy Ożostków, celem ustalenia prac, niezbędnych przy konserwacji linii granicznej. Postanowiono oczyścić rów graniczny z zarośli do dnia 15 września b.r., przyczem praca ta będzie wykonana wspólnie przez obie strony, polską i niemiecką. -

eczka i dezercja,

Dnia 5 maja b.r. zbiegł na Litwę konfident K.O.P. Wincenty Mikolajis z Sejn i zdezerterował sierżant baonu K.O.P. w Sejnach, Jan Iwaniuk. Pierwszy z nich jest litwinem, obywatelem polskim, drugi zaś - rosyjaninem, który popełnił defraudację w spółdzielni baonowej. -

alne przekro-
nie granicy.

W maju b.r. na odcinku granicznym powiatu augustowskiego za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano 5 osób. -

H F.

-1-1-1-1-1-1-1-1-1-1-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP.2246/33.T.

Dnia 20 czerwca 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 4.
za miesiąc maj 1933 rok.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

Dnia 3 maja b.r. po ukończeniu defilady z okazji Św. Narodowego w Suwałkach zatrzymano mieszkańca wsi Pekele, gminy Iwo, Pawła Pieczulis i mieszkańca wsi Giekujsze, gminy Andrzejewo, Józefa Prolejkę, którzy notowali defilujące oddziały wojska, P. i organizacyj. b. wojskowych. W toku dochodzenia ustalono, że Pieczulis, poczynając od września 1932 roku, zbierał w Suwałkach, stowie i Grodnie wiadomości, dotyczące stacjonowanych tam oddziałów wojskowych oraz środków transportowych, ujawniając je następnie wywiadowi litewskiemu.-

Sądzony przez Sąd Okręgowy w Suwałkach w dniach 31 maja i 1 czerwca b.r. w trybie postępowania doraźnego, Pieczulis skazany został na karę śmierci przez powieszenie. Pan Prezydent Rzeczypospolitej w drodze łaski zamienił Pieczulisowi karę śmierci na dożywotnie więzienie.-

Prolejkę zaś, jako niepełnoletni, sądzony będzie w trybie postępowania zwykłego.~

[illegible]

Urząd Białostocki
r. BP. 2591/33. T.

BIAŁYSTOK, dnia 18 lipca 1933 roku

sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr. 7, za mie-
siąc czerwiec 1933 r.

TAJNE - PILNE!

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament I. Polityczny

w Warszawie.

Urząd wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie mie-
siężnicze Nr. 7 za miesiąc czerwiec 1933 r. / z zakresu bezpieczeń-
stwa publicznego, ruchu wyrotowego i ruchu zawodowego/.

Za Wojewodę

/A. Wysokiński/
w/z. Naczelnika Wydziału Bezp. Publ.

Otrzymują do wiadomości:

- 1/ Pan wojewoda w Wilnie,
- 2/ " " w Nowogródku,
- 3/ " " w Brześciu nad Bugiem,
- 4/ " " w Warszawie,
- 5/ " " w Tarnopolu,
- 6/ " " w Stanisławowie,
- 7/ " " w Lublinie,
- 8/ " " w Łodzi,
- 9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
- 10/ " " w Wilnie,
- 11/ " " Okręgowego w Białymstoku,
- 12/ " " w Suwałkach,
- 13/ " " w Grodnie,
- 14/ " " w Łomży,
- 15/ Samodzielny Ref. Informac. DOK. III. w Grodnie,
- 16/ " " DOK. IV. w Brześciu nad Bugiem,
- 17/ " " DOK. I. w Warszawie,
- 18/ K.O.P. "Brigada Grodno" w Grodnie,
- 19/ wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi
województwa Białostockiego
- 20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
- 21/ Pan Komendant wojewódzki P.P. w Białymstoku,
- 22/ Pan Naczelnik Urzędu Sądowego w Białymstoku.

H.F.

Dowództwo Okręgu Korpusu Nr. 1	
Wpłynęło dn.	
4 VII 1933	L. 3043
Załączników	

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2591/33.T.

Białystok, dnia 20 lipca 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.7.

za miesiąc czerwiec 1933 r.I. Sytuacja ogólna.

Silniejsze przejawy działalności czynników wywrotowych dostrzegane były w czerwcu w ośrodkach robotniczych, szczególnie zaś tych, które objęte były zatargami na tle warunków pracy i płacy. Zwłaszcza trwający od dnia 16 marca do dnia 16 czerwca strajk robotników przemysłu włókienniczego w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym stwarzał duże możliwości dla działalności komunistów, występujących pod firmą Lewicy Związkowej, która decydowała niejednokrotnie o wyniku zeromadeń strajkujących i posunięcia komisji strajkowej. Trzeba było wielu posunięć i przeprowadzenia specjalnej kampanji prasowej, ażeby wpływy Lewicy Związkowej na strajkujących osłabić i umożliwić czynnikowi państwowemu doprowadzenie do likwidacji strajku. - Poza Białymstokiem i białostockim okręgiem przemysłowym organizacje wywrotowe działały stosunkowo najsilniej w bielskim okręgu przemysłu drzewnego, z którego tworzony jest obecnie specjalny okręg partyjny. - Na terenach wiejskich działalność komunistyczną wyczerpywały kolportaż literatury, wywieszanie transparentów, agitacja antypodatkowa i antyszczepkowa, która zresztą nie dała partji komunistycznej poważniejszych efektów. Zaistniało wprawdzie w czerwcu 10 wypadków oporu podatkowego, były one jednakże wynikiem bądź niestaktu sekwestratorów, bądź uchylenia formalnych urzędów wymiarowych, lub też wreszcie - sytuacji materialnej poszczególnych płatników.

Zlikwidowanie dnia 16 czerwca b.r. po zawarciu umowy zbiorowej strajku włókienniczego w Białymstoku zamknęło okres wzrostu fali nastrojów strajkowych.- Do dnia 20 czerwca b.r. zostały uruchomione wszystkie zakłady przemyłu włókienniczego w Białymstoku i powiecie białostockim, za wyjątkiem zatrudniających ponad 600 robotników fabryki Cytrona w Supraślu, powiatu Białostockiego, której właściciele odmówili uznania umowy zbiorowej z dnia 16 czerwca, określającej dla Supraśla stawki zarobkowe w Białymstoku z obniżką 8% i wysunęli żądanie powiększenia tej obniżki od 20 do 30%,-wobec czego strajk w Supraślu przedłużył się.

Ruch zawodowy wyczerpywała niemal całkowicie akcja cen-nikowa poszczególnych związków zawodowych, których wpływy wśród ogółu robotników w ostatnim czasie wzrosły dość znacz-nie.- Pod koniec akcji strajkowej w Białymstoku dawni działacze Narodowej Partji Robotniczej przystąpili do organizowania Związku Pracy i pozyskali dla niego około 100 członków.-

Na rynku pracy nastąpiło zmniejszenie się ilości bezrobotnych pod koniec miesiąca w związku z likwidacją strajku robotników przemysłu włókienniczego. Wykazana w sprawozdaniu liczba 15.253 robotników, pozostających bez pracy w dniu 30 czerwca - była w rzeczywistości mniejsza, w dniu tym bowiem z liczby tej pracowało już w fabrykach włókienniczych około 3.500.-

W sytuacji bezpieczeństwa w ciągu miesiąca po-ważniejsze zmiany nie zaszły, jeżeli pominąć zagrożenia w niej, powodowane strajkiem włóknarzy. Sytuację tę charakte-ryzowała w dalszym ciągu duża ilość przestępstw drobnych z chęci zysku, popełnianych przez bezrobotnych i biedotę.

Dnia 30 lipca 1933 r.

II. Ruch wyrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wyrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Przejawy działalności zewnętrznej KPZB. w okresie sprawozdawczym były bardzo nikłe. Cała jej akcja wyraziła się w rozrzucaniu odezw w nieznacznej liczbie i w niewielu miejscowościach.-

szeregach działalności zewnętrzna KPZB. przedstawiała się następująco:

Powiat.	Miejscowość.	wyieszono transpa- rentów.	Kolportowano wydawn.komunist ilu wypadkach	Ilość egzemp
Białostocki	Białystok	-	3	171
	obok Gródna	2	-	-
Biełski	Biełsk-Podl.	-	1	40
Grodzieński	Grodno	-	2	79
	pod Łosośną	-	1	kilkanaście
Wołkowyski	Baramowo	-	1	150
	Wołkowysk	-	1	128
	Kukiełki	-	1	-
Razem:	-	2	10	-

Na obu wywieszonych transparentach widniał napis: "Precz z egzektorem. Treść zaś odezw, kolportowanych w powiatach białostockim i białskim dotyczyła strajku włóknarzy białostockich. Odezwy, kolportowane w powiecie grodzieńskim, w treści swej były przeznaczone dla robotników młodocianych i poborowych, a także i tutaj przemycano odezwy, omawiające strajk włóknarzy białostockich.-

Wreszcie roz rzucane odezwy w powiecie wołkowyskim były bądź stałych wydań, jak np. wzywające do ochodu 1-szomajowego, bądź też takie wydawnictwo, jak "Kujmy Bróń!.-

Zebrań komunistyczne KPZB.

powiat Wołkowski.

W dniu 1 czerwca w lesie obok folwarku Konoboje, gminy Piaski odbyła się konferencja członków KPZB. przy udziale delegata, nazwiska którego narazie nie ustalono. Szczegóły konferencji nie są znane, wiadomym tylko jest, że była tam odczytana przez delegata lektura komunistyczna i omawiano sprawy organizacyjne. Po zakończeniu konferencji uczestnicy jej, wracając do domów śpiewali pieśni komunistyczne.

Inne przejawy działalności.

powiat białostocki.

Dnia 6 czerwca wybito kamieniem szybę w oddziale Polskiej Agencji Telegraficznej w Białymstoku. Kamień owinięty był papierem, na którym widniał napis w łamanej polszczyźnie: "Dla prowokacyjnych wiadomości defraudacji pieniędzy mowprowe". Była to zemsta ze strony komunistów za podanie przez P.A.T. do miejscowej prasy komunikatu o defraudacjach pieniężnych, popełnionych w łonie organizacji komunistycznej w Białymstoku

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Działalność Komunistycznej Partji Polskiej w czerwcu była jeszcze silniejsza od działalności KPZB. w tymże okresie i jeszcze bardziej pozostawała w tyle od działalności z okresu poprzedniego. Cała działalność sprowadzała się do rozkolportowania w trzech miejscowościach odezw komunistycznych, poza tem do kilku zebrań, poświęconych sprawom organizacyjnym. W związku z tem ujawniono próby nad odbudową rozluźnionych komórek starszych i młodzieży, oraz tendencję do podjęcia pracy masowej. - Kolportowane przez KPP. odezwy w czerwcu przeznaczone były przede wszystkim dla żołnierzy, więc też i rozrzucono je w ośrodkach o większym skupieniu wojska, jak Zambrów i Czerny Bór, w powiecie łomżyńskim. -

Omawiana akcja zewnętrzna przedstawiała się następująco:

Powiat	Miejscowość	Wywieszono transparen- tów.	Kolportowano wydawn. komunist w ilu wypadkach. Ilość egzemp
Łomżyński	Czerwony-Bór	-	1
	Zambrów	-	1
Ostrowski	Troszyn	-	1 kilkanaście
Razem:		-	3

Zebrań komunistycznych KPP.

Powiat Ostrowski.

Dnia 10 czerwca KD.KZMP.Ostrów zorganizował mecz piłki nożnej w Ostrowi-Mazowieckiej, pomiędzy drużynami sportowymi KZMP.Zaręby-kościelne a Ostrów-Mazowiecka. W zawodach tych brało udział po 11 komunistów z każdej z tych miejscowości. Przy tej okazji odbyło się zebranie wybitniejszych miejscowych działaczy komunistycznych, na którym omawiano sprawę wszczęcia akcji przeciwko nowemu regulaminowi więziennemu oraz debatowano nad kwestjami naprowskimi.-

Dnia 18 czerwca odbyło się zebranie członków KM.KZMP Długosiodło. Na zebraniu tem kładziono nacisk na konieczność odbudowy komórek jeszcze przed odbyciem zjazdu dzielnicowego oraz zdecydowano podjęcie nowo pracy masowej.-

Na dzień 15 czerwca zwołano zebranie KG.KPP. Bur do lesu koło Zuzeli. Na zebranie to przybył delegat OK.Tiedloe oraz przedstawiciel dzielnicy Sterdyńskiej. Jednakże samo zebranie nie doszło do skutku wobec zatrzymywania na drodze i rewidowania przez policję podejrzanych o komunizm osobników.

Wreszcie dnia 24 czerwca w lesie pod Ostrowią-Mazowiecką KD.KPP.Ostrów zorganizował masówkę, na którą przybyło około 200 komunistów. Przemawiali Julek Lewkowicz i Rachmiel Gąsior na temat tygodnia Mopru i dnia antywojennego. Masówka została przerwana wskutek deszczu.-

Powiat Szczuczynski.

Dnia 12 czerwca w Radzikowie na zebraniu miejscowego KD.KPP. omawiano projekty plakatów przeciwko odbywanym obecnie

szarwarkom w gwinie Radzików. O sporządzenie tych plakatów postanowiono zwrócić się do OK Łomża, a to z obawy rozpoznania przez organa bezpieczeństwa charakteru pisma na plakatach, gdyby one były sporządzone przez miejscowych działaczy komunistycznych.-

M O P R .

ostrowski.

W okresie sprawozdawczym wysłano z Ostrowi-Mazowieckiej kilka paczek żywnościowych do więzienia w Łomży i zbierano składki na rzecz więźniów politycznych.-

Łukowski.

Na początku czerwca w Zelwianach wśród członków KPZB. zbierano składki na rzecz Izaaka Ogólnika, skazanego w kwietniu b.r. przez Sąd Okręgowy w Grodnie na 4 lata więzienia. Zebrane pieniądze mają być użyte na honorarium dla adwokata w związku ze złożeniem skargi apelacyjnej od wyroku Sądu Okręgowego.-

R e p r e s j e .

Za uprawianie akcji wyrotowej zatrzymano w czerwcu:

Białystok-Miasto: 6 osób - za przynależność do partii komunistycznej;

Powiat Bielski: 6 osób - za przynależność do partii komunistycznej;

Powiat Grodzieński: 10 osób, z których - 2 za wywieszenie transparentów komunistycznych, 1 za przechowywanie odez w komunistycznych, 2 za bluźnierstwo i znieważenie wizerunku Chrystusa podczas nabożeństwa w cerkwi w dniu 9 czerwca, 1 za udział w masówce komunistycznej, pozostałych zaś 4 za przynależność do partii komunistycznej;

Powiat Łukowski: 1 osobę - za przechowywanie odez w komunistycznych;

Powiat Ostrołęcki: 3 osoby - za kolportaż odez w komunistycznych;

Powiat Łukowski: 1 osobę - za działalność wyrotową.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Mr.BP.2591/33.T.

Dnia 20 lipca 1933 r.

3
77
Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.7.
za miesiąc czerwiec 1933 r.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy Robotników Przem. Włókienn. Wszystkie zebrania członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego zarówno klasowego, jak i chrześcijańskiego w Białymstoku, odbyte w pierwszej połowie czerwca, poświęcone były wyłącznie zagadnieniu zlikwidowania strajku włókienniczego. Zebrania te obszerniej omówione są w rubryce "Strajki" niniejszego sprawozdania.-

W dniach 18, 20 i 23 czerwca odbyły się w Białymstoku zebrania lonkietników. Na pierwszych dwóch zebraniach uchwalono nowy cennik, na trzecim zaś - wybrano nowy zarząd Związku /150, 150 i 39/-

Dnia 21 i 27 czerwca zwołali w Białymstoku zebrania robotnicy farbierni i wykańczalni. Na pierwszym zebraniu omawiano sprawę przestrzegania 8-godzinnej pracy, na drugim zaś debatowano nad sprawami organizacyjnymi.-

Na zebraniu w dniu 28 czerwca w Białymstoku tkaczy omawiano sprawy organizacyjne /50/-

W dniu 29 czerwca na ogólnym zebraniu włóknarzy w Białymstoku postanowiono opodatkować się na rzecz strajkujących robotników w Supraślu, Michałowie, Pieszczańskichⁱ, Gródkuⁱ w wysokości od 1 do 1.50 zł. tygodniowo.-

garbarze.

W Białymstoku na ogólnym zebraniu garbarzy w dniu 7 czerwca postanowiono opodatkować się po 1 zł. na rzecz strajkujących włóknarzy, poczem omówiono kwestję obniżki zarobków /100/-

Na zebraniu garbarzy w dniu 12 czerwca w Krynkach, po-

wiatu grodzieńskiego wybrano nowy zarząd, składający się w swej większości z elementów komunizujących. Obecne opanowanie zarządu przez komunistów było wynikiem niezadowolenia członków Związku z poprzedniego zarządu, którego większość stanowi li bundowcy.-

Związek Zawodowy Ro-
tn.Przem.Drzewnego.

Dnia 16 czerwca na zebraniu robotników drzewnych w Haj-
nówce, powiatu bielskiego miano dokonać wyboru nowego zarzą-
du. Z uwagi na niedostateczną ilość obecnych na zebraniu, oraz
wskutek nieodpowiedniego zachowania się sekretarza Związku,
Patera, wybory nie doszły do skutku.-

Na zebraniu robotników drzewnych w Białowieży w dniu 18
czerwca przemwiali Jan Pater i Leon Pasiak, nawołując do soli
darności robotniczej.-

Związek Zawodowy
Metalowców.

Dnia 13 czerwca w Grodnie odbyło się zebranie metalow-
ców, na którym omawiano sprawy zawodowe /50/-

Związek Zawodowy
Dozorców Domowych.

W Grodnie na zebraniu w dniu 11 czerwca dozorców domo-
wych omawiano sprawy organizacyjne i wybrano nowego prezesa
Zarządu Związku.-

Zw.Zawodowy Prac.
Komun.i Inst.Użyt.
Publicznej.

Dnia 18 czerwca w Grodnie odbyło się zebranie robot-
ników zatrudnionych przy robotach miejskich, którzy stanowią
sekcję Związku Zawodowego pracowników komunalnych i instytu-
cyj użyteczności publicznej. Wybrano zarząd sekcji oraz postu-
nowiono wszcząć sterania o zwiększenie pracy zatrudnionym do
4 dni w tygodniu z płacą po 3 złote dziennie /100/-

Z. Z. K.

Dnia 25 czerwca w Czeremsze, powiatu bielskiego odbył
się zebranie członków miejscowego koła Związku Zawodowego Ko-
lejarzy. Na zebraniu tem zdawano sprawozdanie z odbytego w
Warszawie zjazdu ZZK. w dniu 11 czerwca b.r.

W Kołomyjsku w dniu 17 czerwca odbyło się zebranie
członków Związku Zawodowego Kolejarzy również w tymże, co wy-
zej celu /50/-

Związek Zawodowy
Makorolnych.

78
Na terenie powiatu wołkowskiego intensywną działalność za tworzeniem oddziałów Związku Zawodowego Makorolnych uprawia sekretarz oddziału tegoż Związku w Wołkowysku, Kazimierz Niemczynowicz. W akcji swej posługuje się on kwestją serwitutową. To też następstwem tej agitacji doszło w trzech miejscach na tem tle do zajść. Na interwencję Urzędu Powiatowego, Rada Główna Związku Zawodowego Makorolnych wezwała Niemczynowicza do osobistego zjaskoszenia się w Warszawie, celem omówienia i udzielenia wyjaśnień o powyższych zajściach. Nie czyniowicz jednakże do Warszawy nie pojechał, a prosił o przysłanie delegata o zbadanie sprawy na miejscu. W dalszym ciągu pracuje on na swym stanowisku.-

b/ Związek Związków Zawodowych.

powiat Białostocki.

Dnia 11 czerwca oddział Z.Z.Z. Robotników Drzewnych w Czarnej-Bisi obchodził uroczystości rocznicę powstania oddziału tego Związku i poświęcenia sztandaru /200/-

powiat Grodzieński.

Związek Związków Zawodowych poczynił zdobywać sobie na terenie powiatu grodzieńskiego coraz więcej zwolenników, o czym świadczą zebrania robotników, którzy wypowiadają się za przystąpieniem do tego Związku. Zebrania takie robotników fabryki dykt w Grodnie odbyły się w dniach 11 i 25 czerwca, gdzie po wysłuchaniu celu i zadania Z.Z.Z., robotnicy wypowiedzieli się przeciwko dalszemu pozostawianiu w organizacjach zawodowych PPS, CK i uchwaliли przystąpić do związków zawodowych przerwodowych./150 i 40/-

Podobne zebrania robotników fabryki dykt, zwołane w tymże celu odbyły się dnia 24 czerwca w Postach /300 osób/ i dnia 25 czerwca robotników drzewnych w Porzeczu /48/-

c/ Śniadecki, Jan. Wiązki Zawodowe.

Zawod. Robotn. Przemysłu

How can we tell what's true? How can we tell what's false?

Dnia 29 czerwca w Biakymstoku odbyło się zebranie włóknarzy, zrzeszonych w Chrześcijańskim Związku Zawodowym Robotników Przemysłu Włókienniczego. Na zebraniu tem omawiano sprawę niepodpisania nowego cennika płac przez fabrykantów w Wasilkowie, Supraślu, Michałowie, Pieszczykach i Gródku oraz postanowiono opodatkować się na rzecz strajkujących robotników w wyżej wymienionych miejscowościach /150/-

d/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 30 czerwca b.r. na terenie
Województwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez
pracy 15.253 osób.

Powiat.	Bezrobocie na dzień 31.V.33 r.	Bezrobocie na dzień 30.6.33 r.	Zmniejs- sze- nie.	Wzrost.	Pobiera zapomo- gi.
Augustowski	327	319	8	-	33
Białystok-Miasto	6.172	5.801	371	-	505
Białostocki	907	755	152	-	159
Bielski	867	902	-	35	39
Grodziński	1.962	2.021	-	59	84
Łomżyński	1.561	1.581	-	20	3
Ostrołęcki	685	706	-	21	-
Ostrowski	1.047	1.018	29	-	1
Sokółski	76	84	-	8	8
Suwański	414	416	-	2	12
Szczyrzyński	691	679	12	-	13
Wółkowski	617	587	30	-	51
Wysoko-Mazow.	365	384	-	19	13
R A Z E M	15.691	15.253	602	164	921

Zmniejszenie o 438 osób.

73
CIECZOWA BIAŁOSTOCKI

Nr BP.2591/33.T.

Dnia 20 lipca 1933 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 7.
za miesiąc czerwiec 1933 r.

IV. Strajki.

Włókniarze.

Trwający od połowy marca b.r. strajk włóknierzy okręgu przemysłowego białostockiego został zlikwidowany w dniu 15 czerwca. Strajkujący poszli na pewne ustępstwa /4-17%/ od cennika z roku 1932 i pomimo podszeptów ze strony elementów komunizujących, przystąpili do pracy częściowo już w dniu 16 czerwca i całkowicie z dniem 19 czerwca w miarę uruchamiania poszczególnych fabryk.

To samo nastąpiło i na prowincji, za wyjątkiem Supraśla, gdzie właściciel fabryki włókienniczej, Cytron, nie należący do Związku Przemysłowców w Białymstoku, nie zgodził się podpisać nowej umowy zbiorowej i wskutek tego włókniarze w Supraślu strajkowali nadal.

Zakończenie strajku poprzedziło szereg zebrań włóknierzy, a mianowicie:

Dnia 1 czerwca na zebraniu podnoszono kwestję wstrzymania przez Fundusz Bezrobocia wypłaty zasiłków /700/,-

Na zebraniach w dniach 3 i 5 czerwca składano sprawozdanie z odbytej u Inspektora Pracy konferencji z fabrykantami, przyczem szereg mówców wypowiedział się za utrzymaniem cennika z roku 1932 /po 700/,-

Dnia 9 czerwca odbyła się konferencja Komisji Strajkowych z ramienia Klasowego Związku Zawodowego oraz ze strony Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego. Ta ostatnia Komisja wysunęła wniosków pójścia na ustępstwa o 3 do 5% od cennika z roku 1932, jednakże większością głosów Komisji z ramienia Klasowego Związku Zawodowego postanowiono domagać się utrzymania traktowanego cennika z roku 1932.-

Na zebraniu strajkujących włóknierzy w dniu 10 czerwca podno-

szone, że wstrzymanie wypłaty zasiłków z Funduszu Bezrobocia jest nowym trikiem ze strony fabrykantów, którzy w ten sposób chcą zmusić włóknarzy do zaprzestania strajku.-

Dnia 14 czerwca u Inspektora Pracy odbyła się konferencja delegatów strajkujących włóknarzy. Na konferencji tej uzgodniono 12 punktów żądań robotniczych i zgodzono się na ustępstwa od cennika z roku 1932 w stosunku dla robotników wilkowni, przędzalni, wykończalni z wyjątkiem kobiet, farbiarni, maszyn i kotłowni - 4%, tkalni - 8%, apretury - 2%. Obniżka ta została uznana przez delegację robotniczą bez zobowiązania, warunkując podpisanie nowego cennika od zgody ogólnego zebrania włóknarzy.-

Zebranie to odbyło się w dniu 15 czerwca, na którym postanowiono zgodzić się na proponowaną obniżkę i strajk zlikwidować z tem, żeby do pracy przystąpić w dniu 19 czerwca, po uprzednim podpisaniu cennika przez fabrykantów, co też nastąpiło /1200/-.

Robotnicy tar-
taczni.

Dnia 19 czerwca zastrajkowali robotnicy tartaku Kane i Jaczmienia w Sasilkowie, powiatu białostockiego w liczbie 25 osób, żądając podwyżki płacy.-

Solidaryzując się z nimi, w dniu 21 czerwca rozpoczęli strajk robotnicy tartaku Dańczyka /24 osób/ i Chazana /20 osób/ w Supraślu, powiatu białostockiego oraz w dniu 28 czerwca 8 robotników tartaku Mojżesza Tartackiego w Białymstoku.-

W dniu 3 czerwca strajkowało kilka godzin 40 robotników w tartaku państwowym w Mielikach, powiatu białostockiego, żądając podwyżki płac, które wynosiły przeciętnie po 1.80 zł. dziennie. Kierownik tartaku zgodził się na podwyżkę po 25 groszy od metra i robotnicy przystąpili do pracy.-

Garbarze.

Dnia 6 czerwca w Jasionówce, powiatu białostockiego zastrajkowali robotnicy kilku ręcznych garbarni w liczbie 10 osób, żądając podwyżki zarobków o 10%. Po uzyskaniu żądanej podwyżki, robotnicy stanęli do pracy w dniu 7 czerwca.-

Tamże strajkowało w dniu 22 czerwca w garbarni "Skórdał"

20 robotników, którzy zażądali zwolnienia z pracy w garbarni kobiet. Zarząd garbarni uwzględnił to żądanie i robotnicy przystąpili do pracy.-

Dnia 14 czerwca w Krynkach, powiatu grodzieńskiego zastrajkowali robotnicy wszystkich, za wyjątkiem dwóch, garbarzy, żądając podwyżki zarobków o 12%, normalnych wypłat tygodniowych oraz nie przyjmowania do pracy robotników, którzy nie są zrzeszeni w związek zawodowym garbarzy. Wysunięte żądania pracodawcy uwzględnili, wskutek czego robotnicy w dniu 21 czerwca przystąpili do pracy.

robotnicy drzewni.

Dnia 8 czerwca w Grodnie wybuchł strajk w fabryce dykty. Zastrajkowało 150 robotników, którzy nie opuścili fabryki i zażądali przyjęcia do pracy zwolnionych poprzednio 40 robotników oraz przywódców poprzedniego strajku. Ponieważ strajk ten miał tło polityczne, więc władze bezpieczeństwa zarządziły opóźnienie fabryki, co też strajkujący robotnicy uskuteczniili, grupując się natomiast pod fabryką, skąd, wobec nieusłuchania wezwania do rozejścia się, rozpędzono ich przy użyciu pałek gumowych. W dniu 9 czerwca kierownik fabryki wywiesił ogłoszenie, że przyjmuje do pracy nowych robotników. W ten sposób zaangażowano 180 robotników i przy ich pomocy w dniu 12 czerwca uruchomiono fabrykę.-

robotnicy leśni.

Dnia 24 czerwca zastrajkowali robotnicy, zatrudnieni w lesie, należącym do majątku Niziany, powiatu wołkowyskiego. Zażądali oni podwyżki wynagrodzenia za ustawienie tak zwanej klatki z 1.75 zł. do 2.50 zł., na co jednakże właściciel lesu nie zgodził się, tłumacząc, że za taką pracę w sąsiednich majątkach płacą tylko po 1.50 zł. Ulegając namowom komunistów, robotnicy porzucili jednak pracę, czółowy zaś agitator za strajkiem, Bazyli Dubrowski zażądał od leśniczego przyjęcia wykonanej już roboty i rozliczenia się. Gdy zaś leśniczy odmówił temu, tłumacząc, że roboty nie zostały należycie wykonane, wówczas Dubrowski rzucił się na niego z siekierą, grożąc zabicie. Leśniczy cofnął się, unikając temsamem ciosu. Strajkujący robotnicy w dniu 27 czerwca przystąpili do pracy

16

[illegible]

...nie było wzięcia strajkowi przez parę godzin więcej czasu

$$\sin \frac{\pi}{2} = 1, \quad \cos \frac{\pi}{2} = 0, \quad \sin \frac{3\pi}{2} = -1, \quad \cos \frac{3\pi}{2} = 0, \quad \sin \frac{\pi}{4} = \frac{\sqrt{2}}{2}, \quad \cos \frac{\pi}{4} = \frac{\sqrt{2}}{2},$$

H.F.

Dnia 20 lipca 1933 r.

81

v. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wypadki i wydarzenia.

Powiat grodzieński.

Dnia 20 czerwca na stacji kolejowej Mosty usiłowało wskoczyć do odchodzącego do Orlowa pociągu osobowego około 12 bezrobotnych bez biletów. Obsługa pociągu uniemożliwiła ten zamiar, co widząc, bezrobotni obrzucili pociąg kamieniami, nie wyrządzając stoli żadnej szkody.-

Powiat suwalski.

W nocy na 3 czerwca do okna leśniczówki Wierśnie, gminy Giby, nieznanymi sprawcy oddali dziewięć strzałów, wybijając szyby. Według przypuszczenia leśniczego, była to prawdopodobnie zemsta kogoś z okolicznej ludności.-

Dnia 10 czerwca strzelec basnu K.O.P. Sejny, Stanisław Kunicki zastrzelił swoją narzeczoną, Stefanję Jagłowską poczem sam popełnił samobójstwo.-

Powiat szczuczynski.

W dniu 29 czerwca interweniującemu w czasie bójki na zabawie tanecznej obok kanału Rudzkiego, w gminie Ruda, posterunkowemu P.P., Baranowskiemu, usiłował wyrwać rewolwer Aleksander Kenia. Podczas szamotanicy rewolwer wypadł, przy czem kula ugodziła w szyję drugiego posterunkowego, Grynowickiego, którego umieszczono w szpitalu.-

Powiat wołkowski.

Pod wpływem agitacji sekretarza Związku Zawodowego Łańcuchowców w Wołkowysku, Kazimierza Wierczyńskiego, w okresie sprawozdawczym miały miejsce zajęcia na tle serwitutów.-

Tak, dnia 7 czerwca, mieszkańcy wsi Kowele, gminy Porozów wypędzili masowo swoje bydło na pastwisko majątku Hornostajewicze. Naskutek interwencji policji, bydło usunęli.

Zajęcie to wynikało na tle ostatecznie nieuregulowanych jeszcze serwitutów w tym majątku. Sprawa tych serwitutów znajduje się obecnie w Najwyższym Trybunale Administracyjnym, gdzie prowadzi ją jakoby ma adwokat z ramienia Związku Zawodowego Makorolnych. Tej okoliczności należy prawdopodobnie zawdzięczać te zjawisko, że jakkolwiek we wsi Kowale jest tylko dziesięciu członków Związku Zawodowego Makorolnych, to jednak składki opłaca cała wieś.-

Zaś w dniach 21 i 23 czerwca mieszkańcy wsi Hryniewiczze, gminy Izabelin w liczbie 100 osób, uzbrojeni w kije, stawiali czynny opór miernicznemu, niedopuszczając go do pomiarów objektu leśnego Biały Gaj. Powodem zajęcia był jakoby nieuregulowany dotychczas serwitut. Zajęcie to zlikwidowano przy pomocy policji, zatrzymując 4 osoby, z których jedną osadzono w areszcie.-

Wreszcie mieszkańcy wsi Lwówka, gminy Teresзки, dokonali kilkakrotnie w czerwcu wypasów pastwisk, należących do majątku Węrejki. Wypasanie to miało swą przyczynę również w związku z serwitutem, chociaż został on całkowicie uregulowany w tym folwarku w roku 1931 i włościanie uzyskali na własność wzamian służebności, 10,8 ha gruntu.-

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

W czerwcu b.r. zanotowano wypadków:

- 1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 61.
- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach 3.
- 3/ Usiłowania samobójstw 2.
- 4/ Samobójstw 17.
- 5/ Usiłowania zabójstw 2.
- 6/ Zabójstw 13.

- 7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków 21.
w których śmierć poniosło 12 osób, w tem
3 osoby utonęło, 6 zabitych od pioruna
i w innych wypadkach 3 osoby.
- 8/ Kradzieży zwykłych 285
na sumę złotych 6.541.
- 9/ Kradzieży z włamaniem 6
na sumę złotych 5.600
- 10/ Drobnych napadów rabunkowych 3.
- 11/ Przemyslnictwa 32.
- 12/ Oporu policji 12.
- 13/ Oporu sekwestраторom 10.
- 14/ zbiegów 1.
- 15/ Zgwałceń 2.
- 16/ Nielegalnego posiadania broni palnej 3.

c/ Wypadki samochodowe.

W okresie sprawozdawczym na terenie województwa Białostockiego wydarzyły się następujące wypadki samochodowe:

Dnia 20 czerwca na szosie Białystok-Warszawa, na przejeździe kolejowym pod Starosielcami auto, na widok zbliżającego się pociągu, tak gwałtownie zostało zahamowane, że uszkodziło poręcz przejazdu i podpórę słupa telegraficznego. Wypadku z ludźmi nie było.-

Dnia 26 czerwca w Czarnej-Wsi robotnik Czymon Romańczuk, będąc w stanie pijany, dostał się pod przejeżdżający samochód, doznając wstrząsnięcia mózgu.-

W tymże dniu na szosie Wysokie-Mazowieckie - Zambrów nieznanemu bliżej samochód najechał na furmankę, raniąc dotkliwie siedzącego na niej Bolesława Milewskiego.-

d/ Zestawienie danych o pożarach.

W czerwcu 1933 roku na terenie Województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

- 1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem 15.
- 2/ Z przyczyn nieustalonych 36.
- 3/ Podpalenia z zemsty 6.
- 4/ Podpalenia w celu otrzymania premii ubezpieczeniowej.
- 5/ Wadliwej budowy komina 19.
- 6/ Od uderzenia pioruna 5.

Pożary te wyrządziły straty:

- 1/ do 2.000 złotych każdy 51.
- 2/ od 2.000 do 5.000 złotych każdy.... 13.
- 3/ od 5.000 do 10.000 złotych każdy... 9.
- 4/ od 10.000 do 20.000 zł. każdy 5.
- 5/ od 20.000 do 30.000 zł. każdy -
- 6/ ponad 30.000 złotych każdy 4.

Straty, wyrządzone przez te pożary, wynoszą ogółem około 460.000 złotych.-

Większe pożary.

wiat grodzieński.

Dnia 5 czerwca b.r. we wsi Łosiniany, gminy Hołynka wybuchł pożar, który strawił 18 domów mieszkalnych, 32 zabudowań gospodarskich oraz 39 sztuk inwentarza żywego. Straty spowodowane pożarem wynoszą zł. 43.670.-

wiat łomżyński.

Dnia 10 czerwca b.r. we wsi Butki, wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem, wybuchł pożar. Pastwą

plonieni pańko 18 zagrod włościańskich. Straty wynoszą około 78.000 złotych.-

gmin Ostrowski.

Dnia 22 czerwca b.r. we wsi Kółka - Piaszczna, gminy Długosiodło spłonął dom mieszkalny oraz zabudowania gospodarskie i część inwentarza żywego, należące do Jana Kobielki. Ofiarą pożaru padł również pastuch, 16-letni Edward Wokyniec, który też był sprawcą tego pożaru. Straty sięgają 8.000 złotych.-

gmina Wokowyski.

Dnia 10 czerwca b.r. we wsi Keniewce, gminy Zelwa spłonął nowowbudowany młyn z całkowitem urządzeniem. Straty wynoszą 75.000 złotych. Zachodzi przypuszczenie podpalenia przez wespę.-

Dnia 16 czerwca b.r. we wsi Lebiady, gminy Krzemieniec pastwą pożaru padło 18 domów mieszkalnych i 46 zabudowań gospodarskich. Straty sięgają 37.000 złotych. Pożar wybuchł wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.-

e/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym cechowało znaczne napięcie w związku z trwającymi do połowy czerwca strajkami włóknarzy białostockich, aczkolwiek napięcie to nie było tej miary, co w maju z uwagi na nurtujące coraz głębiej strajkujących włóknarzy przekonanie o konieczności zlikwidowania strajku wobec krańcowego już wyczerpania ich materialnie.-

Zatargi włościan z właścicielami folwarków w powiecie wokowyskim oraz powtarzające się jeszcze od czasu do

WOJEWÓDZA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2591/33.T.

Dnia 20 lipca 1933 r.

23
89
Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 7.
za miesiąc czerwiec 1933 r.

VI. Sprawy graniczne.

z ilości
-
Postrzelenie na
granicy.

Dnia 14 czerwca na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego, po stronie niemieckiej postrzelono a następnie ujęto mieszkańca wsi Myszyniec-Stary, Jana Ropiaka, którego władze niemieckie umieściły w szpitalu w Rozogach. Po kilkudniowym pobycie w szpitalu Ropiak został wykradziony przez obywateli polskich i przeniesiony do swego domu.-

Na odcinku granicznym tegoż powiatu po stronie niemieckiej graniczna straż niemiecka postrzeliła w nocy na 22 czerwca mieszkańca wsi Cyk, gminy Myszyniec, Józefa Niksę, który wszedł się nielegalnie do Prus po odbiór pieniędzy za wymycone żyto.

Niksę umieszczono w szpitalu.-

Zastrzelenie
przemyslników.

Na odcinku granicznym powiatu suwalskiego w dniu 27 czerwca w trakcie nielegalnego przekraczania granicy z Niemiec z przemysłem zastrzelony został przez patrol K.O.P. Julian Kowalewski z Filipowa, powiatu suwalskiego. Kowalewski, wezwany przez patrol do zatrzymania się, nie uczynił tego, lecz począł uciekać i w trakcie tej ucieczki został właśnie zastrzelony.-

W podobnych okolicznościach na tymże odcinku granicznym zastrzelony został w dniu 29 czerwca Jan Morozow, mieszkający wsi. Nadziłki, powiatu suwalskiego.-

Strzały ze strony
Niemiec.

W dniu 22 czerwca w stronę patrolu K.O.P. na odcinku granicznym powiatu suwalskiego padło ze strony niemieckiej sześć strzałów. Okazało się, że strzelał to, do idących z Polski przemyslników stojący na czatach strażnik graniczny

25

85

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

, Wincenty Nr. BP 2591/33.T.

b.r., o Dnia 20 lipca 1933 r.

yjnem, w d

żona

trochę

kon, w

ekroczenia

augu-

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 7.
 za miesiąc czerwiec 1933 r.

VII. Szpiegostwo. Dywersja, sabotaż.

Szpiegostwo.

Dnia 21 czerwca Sąd Okręgowy w Łomży skazał za szpiegostwo na 6 miesięcy więzienia Bitnera, właściciela młyna i elektrowni w Kolnie. Rozprawa sądowa odbyła się przy drzwiach zamkniętych.-

H.F.

Syt
nie
sia

Otrzymuj

1 Pan Wo

"

"

"

"

"

"

Pan Fr

"

"

"

"

Samodz

K.O.P.

Wszyst

Pan St

Pan Ko

Pan Na

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2990/33.T.

Sytuacyjne sprawozdanie:
miesięczne Nr.8 za mie-
siąc lipiec 1933 roku.-

86
Białystok, dnia 31 sierpnia 1933 r.

-: T A J N E -: B. P I L N E

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament I Polityczny

w Warszawie

Urząd Wojewódzki przysłał sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr.8 za miesiąc lipiec 1933 r. /z zakresu bez-
pieczeństwa publicznego, ruchu wyrotowego i ruchu zawod-
owego/-

Za W o c w o d ę

/A. WYSOKINSKI/

wz. Naczelnik Wydziału Bezpieczeństwa
Publicznego

Otrzymują do wiadomości:

1. Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogródku,
" " w Brześciu n/Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Stanisławowie,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi.

Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,

" " " w Wilnie,
" " Okręgowego w Białymstoku,
" " w Suwałkach,
" " w Grodnie,
" " w Łomży.

Samodzielny Ref. Inform. DOK III w Grodnie,
" " " DOK IX w Brześciu n/Bugiem,
" " " DOK I w Warszawie.

K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie.

Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego.

Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,

Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku.

Pan Naczelnik Urzędu Słuchowego w Białymstoku.

Gowództwo Okręgu Korpusu Nr 18	
Wpłynęło dn.	
5.11 1933	3429
Załączników	

1000 11 100

WOJEWÓDZA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2990/337.

Białystok, dnia 20 sierpnia 1933r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.8 za miesiąc lipiec 1933 roku.

87

I Sytuacja ogólna

Przejawy zewnętrzne ruchu wyrotowego w lipcu, dość liczne i znaczne w zasięgu terenowym wiązały się przyczynowo z przygotowaniem partii komunistycznej do kampanji pierwszosierniowej i strajkiem robotników przemysłu włókienniczego w powiecie białostockim, jeżeli pominąć dążenie organizacji wyrotowych do wykorzystywania ciężkiej sytuacji ludności wiejskiej dla celów oporu podatkowego i stale podnieconych nastrojów wśród bezrobotnych.

W odniesieniu do dnia 1-go sierpnia uwidoczniła się w nastwieniu działalności organizacji wyrotowych tendencja wywołania podczas kampanji pierwszosierniowej poważnych zająs i za burzeń, zarówno w ośrodkach przemysłowych, jako też na terenie wiejskim, do czego nigdzie jednak nie doszło. Przenlelkający się strajk robotników przemysłu włókienniczego w powiecie białostockim został w kilku momentach wykorzystany przez elementy wyrotowe, które w dużej mierze przyczyniły się do zaistnienia dnia 10 lipca wypadków w Pieszczanikach i Supraslu. Próby wykorzystania bezrobotnych przez komunistów, zresztą wczas paraliżowane, wszędzie speliły na niczem, zaś stwierdzone w lipcu wypadki oporu podatkowego nie miały bynajmniej charakteru politycznego, a były skutkiem bądź istotnie trudnej sytuacji materialnej płatników, bądź też nieaktownego postępowania sekwestratorów.

Pozatem jeden z ważniejszych momentów ruchu wyrotowego stanowiły wysiłki organizacji wyrotowych w kierunku wykorzystania wydarzeń w Województwach Lwowskim i Krakowskim dla celów zaostrzenia nastrojów i wzbudzania umysłów ludności wiejskiej, nierzadko zazębiane z wysiłkami w tejże płaszczyźnie Stronnictwa Ludowego.

W ruchu zawodowym dominowała akcja cennikowa Związków Robotników Przemysłu Włókienniczego i Garbarskiego, łączona ściśle z obroną wywalczonych warunków płacy i pracy i zagadnieniem zatrudniania bezrobotnych.

Pierwszy z nich w drugiej połowie lipca doprowadził do wprowadzenia w życie umowy zbiorowej w przemyśle włókienniczym całego okręgu białostockiego, drugi zaś przygotował kampanję o zawarciu umowy zbiorowej w przemyśle garbarskim tegoż okręgu.

Na rynku pracy po całkowitem zlikwidowaniu w połowie lipca strajku włókienniczego w powiecie białostockim nastąpiło wydatne zmniejszenie się ilości bezrobotnych, których liczba, wykazana w szczegółowej części sprawozdania na podstawie materiałów Państwowego Urzędu Pośrednictwa Pracy, była na dzień 31 lipca daleko mniejsza.

Podkreślić bowiem trzeba, że w tym czasie miały znaczenie lepszą niż w latach poprzednich konjunkturę przemysły włókienniczy, garbarski i drzewny, szczególnie zaś pierwszy, który poza nieliczną ilością tkaczy zatrudnił prawie wszystkich bezrobotnych nawet od kilku lat włókniarzy.

Sytuacja bezpieczeństwa została przejściowo zagrożona w powiecie białostockim pod względem politycznym w pierwszej połowie lipca wskutek strajku włókniarzy, po rychłym jednak usu-

nięciu tego zagrożenia było naogół dobre w całym województwie. Pod względem kryminalnym sytuacja ta w porównaniu z poprzednim okresem w lipcu poważniejszym zmianom nie ulegała.

0000-000-0000

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2990/33.T.

Białystok, dnia 20 sierpnia 1933.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

Nr.8 za miesiąc lipiec 1933 roku.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Zewnętrzna działalność Komunistycznej Partji Zachodniej Białorusi pod koniec lipca uległa znacznemu nasileniu. Przyczyn tego należy doszukiwać się w przygotowaniach do obchodu kampanji "Dnia antywojennego" w dniu 1 sierpnia. Zauważono wysiłki w kierunku licznego i masowego kolportażu wydawnictw komunistycznych.

Działalność tę w lipcu ilustruje poniższe zestawienie

Powiat	Miejscowość	Wywieszono transparentów i plakatów	Kolportowano niekt. komunist.	
			W ilu wy- padkach	Ilo- ści
Białostocki	Białystok	4	6	22
	obok Białegostoku	1	-	
	Zabłudów	-	1	62
	Dorożki	-	1	
	Bogdanki	-	1	
	Kożany	-	1	
	Tryczówka	-	1	
	Supraśl	1	-	
	Czarna-Wieś	1	-	
	Załuki	1	-	

Bielski	na terenie powiatu	2	-	-
Grodzieński	Grodno	1	3	-
	Obok Brzostowicy-Wielkiej	1	1	-
	Pyszki	-	1	-
	Rusaki	-	1	26
	obok wsi Kule	-	1	-
	" " Kopciówka	1	1	-
	" " Gliniany	1	-	-
	" " Koniuchy	-	1	-
	" " Pieszczenka	1	1	-
	" Bogudzienka	2	-	-
	" wsi Mikowszczyzna	-	1	-
	" " Hołowacze	-	1	-
	" " Łaszy	-	1	-
	" " Skidla	1	-	-
Sokólski	Ostrówek	-	1	21
Wołkowyski	obok wsi Świełoczy	-	1	34
	Terechowicze	-	1	4
	st. Wołkowysk Centr.	-	1	150
Razem:		18	28	

W tych z wymienionych wyżej miejscowości, w których nie wykazano ilości rozrzuconych odezw, rozkolportowano ich po kilkanaście egzemplarzy w każdej.

Rozwieszono transparenty i plakaty, poza umieszczonymi na nich stereotypowymi haskami komunistycznymi, nawoływały również do obchodu dnia 1 sierpnia, a w powiecie białym

stockim, w związku z wypadkami suprasłskimi, widnieły na transparentach napisy: "Cześć poległym w walce", lub "Morderstwo Ulmana i Budkiewicza t.j. wojna. Niech żyje rewolucja".

Kolportowane odezwy były przeważnie starszych wydań. Tak więc spotykano odezwy, omawiające strajk włóknarzy białostockich, strajk w Puszczy Białowiejskiej oraz stosunki w więzieniach polskich i nawołujące do wyzwolenia z rąk hitlerowców Todlara i 2 bułgarów. Zśród tej literatury komunistycznej najwięcej było odezw centralnych. Ponadto w Białymstoku kolportowano ulotki, wydane przez OK. Mopu Białystok w lipcu r.b. i zatytułowane: "Do robotników, ochłopów i inteligencji!"

Zebrań komunistyczne KPZB.

Powiat grodzieński.

Dnia 9 lipca w lesie w odległości 1 km. od Krynek odbyła się masówka komunistyczna, która zgromadziła około 30 osób, wyłącznie młodzieży żydowskiej. Przemówienie na tej masówce wygłosił Ajzik Zalewski z Krynek. Po ujawnieniu masówki przez władze bezpieczeństwa zatrzymano 5 osób, a mianowicie: Lubę Kruczewską, Rywę Kieżner, Judela Lewina, Szmulę Furmana i Chaima Abramowicza. Reszta, a w tej liczbie i mówca Ajzik Zalewski, zbiegli.

Powiat wólkowski.

Dnia 7 lipca we wsi Lichinicz, gminy Piaski odbyła się zebranie członków KPZB. Wprawdzie na zebraniu tem nie były poruszane sprawy wywrotowe, to jednak ze względu na oblicze polityczne inicjatorów i cel zebrania, posiadało ono charakter wybitnie komunistyczny. Chodziło przede wszystkim o usunięcie ze stanowiska sołtysa tej wsi, Michała Kozaka, który nie tylko że nie brał udziału w akcji

wyrotowej, ale nawet przy każdej sposobności starał się paraliżować działalność wyrotową.

Inne przejawy działalności komunistycznej.

Powiat bia-
łostocki.

Dnia 2 lipca w czasie akademii sjonistów-rewizjonistów w teatrze "Palace" w Białymstoku wypuszczono z galerji 3 gołębie, z których dwa z przyczepionemi białemi szarfami i z napisem "Precz z Żabotyńskim", trzeci zaś z czerwłą szarfą, na której umieszczono napis: "Precz z militaryzacją młodzieży KZM".

Dnia 19 lipca na dworcu kolejowym w Białymstoku zatrzymano Lejzora Lewina, syna Abrama, w chwili, gdy usiłował przewieźć do Łap, powiatu wysoko-mazowieckiego, paczkę bibuły komunistycznej wagi $4\frac{1}{2}$ kg.

Dnia 28 lipca zatrzymano w Białymstoku Nochemę Gemore z paczką odezw komunistycznych wagi przeszło 5 kg.

W tymże dniu w Białymstoku na ścianach domów przy ulicach Częstochowskiej, Jurowieckiej, Poleskiej i na ścianie synagogi przy ulicy Sosnowej zawieszono plakaty z napisem: "Precz z krwawym masakrem policji na robotników i ochłopów. Precz z wojną imperjalistyczną. Niech żyje ZSRR. MK-Kom.Zw.MZ."

Dnia 17 lipca w zbożu obok cmentarza żydowskiego w Zabłudowie znaleziono $6\frac{1}{2}$ kg. odezw komunistycznych w językach polskim, białoruskim i żydowskim.

miast gro-
dzki.

W Łuninie w dniu 16 lipca zatrzymany został Aron Kaplan, syn Jankla, lat 25, z paczką odezw i broszurek komunistycznych. Kaplan przywiózł do Łuniny celem zreorganizowania tam RK-KPZB i ożywienia jego działalności. Późtem

miał on objąć funkcję technika RK. Zatrzymany jest znany władzom bezpieczeństwa jako komunista od roku 1929.

Stowarzyszenie "Biblioteka imienia Pereca" w Grodnie została całkiem opanowana przez komunistów, o czym świadczą odbyte w dniu 23 lipca wybory zarządu biblioteki, w skład którego weszło czterech czynnych członków KZM: Szum Goldsztejn, Ber Kaler, Szolom Szapiro i Szepszel Zaliszski. Wymienieni członkowie mają za zadanie wciągnąć w orbitę wpływów partji komunistycznej wszystkich członków biblioteki i w całości ich opanować.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Podobnie jak i działalność KPZB, również uległa tępej akcji Komunistycznej Partji Polski, która przejęła się przedewszystkiem w znacznym kolportażu odezw komunistycznych, z których część przeznaczona była dla żołnierzy.

Awizowane w jednym z poprzednich sprawozdań misyjne nieporozumienia pomiędzy członkami KPP polakami a Żydami w Łomży trwają w dalszym ciągu, wprowadzając pewien chaos w robotę partji na terenie Łomżyńskim.

Zewnętrznie działalność KPP w lipcu przedstawia się następująco:

Powiat	Miejscowość	Wywieszono transparentów i plakatów	Kolportowano niktwa komunne w ilu wypadkach	
Łomżyński	Stawiski	1	1	
	Szlaszy	1	-	
	Morgowniki	1	1	

Powiat
ski.

	Jedwabne	-	1	
	Korzeniste	-	1	
	Zambrów	-	1	145
Ostrołęcki	maj. Buczyn	3	-	
	" Grodzki	5	-	
	Bobin	1	-	
	Borowe	4	-	
	obok Goworowa	2	-	
	stacja Grabów	-	-	
	Wojciechowice	-	1	
	obok Nowogrodu	1	1	
Ostrowski	Ostrów-Mazowiecka	1	-	
Wysoko-mazow.	Wysokie-Mazowieckie	1	-	
Razem		20	8	

Napisy na transparentach, poza kilku wypadkami, dotyczyły wyłącznie obchodu dnia 1 sierpnia, pozostałe zaś miały charakter hasła ogólnokomunistyczne. Podobnie rzecz miała się także z odezwami komunistycznymi.

Zebrań komunistyczne KPP.

Powiat ostrow-

Dnia 1 lipca w Ostrowi-Mazowieckiej odbył się mecz piłki nożnej pomiędzy drużyną "Haszomer-Hacoir" a całkiem oporną przez KZMP drużyną "Mars". Na meczu tym komuniści na czele z Rachmielem Gasiorem i Dawidem Kozą usiłowali prowadzić agitację komunistyczną przez wciągnięcie młodzieży z przeciwnych drużyn do dyskusji na tematy polityczne.

Dnia 2 lipca na zebraniu KD.KZMP w Wyszkowie, powiatu pułtuskiego, jako delegat z powiatu ostrowskiego brak udziału sekretarza KM.KZMP Długosiedło, Zygmunt Zajda.

W dniu 14 lipca na zebraniu KD.KPP Sterdyń, powiatu sokołowskiego, z powiatu ostrowskiego brali udział zebranie sekretarza KD.KPP Nur, Wacław Oleszkiewicz i Motał Najntrum.

Dnia 20 lipca w lokalu Związku Zawodowego pracowników odzieżowych w Ostrowi-Mazowieckiej, a w dniu 21 lipca na spacerach pod Ostrowią-Mazowiecką odbyły się zebrania masowe komunistów przy udziale około 39 osób. Na masówkach tych wygłosili przemówienia Chaim Słomka i Dawid Koza przeciwko wojnie i w obronie ZSRR.

Dnia 25 lipca w Ostrowi-Mazowieckiej w mieszkaniu Altera Ostrowskiego odbyło się zebranie KD.KPP. Omawiano sprawę obchodu 1 sierpnia i wyłoniono w tym celu specjalny komitet.-

W dniach 22 i 23 lipca sekretarz KD.KPP Ostrowski Chaim Słomka zlustrował komórki młodzieżowe w Broku, poruszając o prowadzeniu akcji na wsi, oraz dał nastawienie do obchodu "dnia antywojennego".

Dnia 28 lipca w Łesie przy szosie Czyżów-Nur na zebraniu członków KG.KPP Nur, w którym brali udział Łęski Trąbka, Wacław Oleszkiewicz, Paweł Norberezuk, Iosek Oleszkiewicz i Kazimierz Podbielski omawiano sprawę obchodu 1 sierpnia, technikę obchodu oraz zaprojektowano urządzenie masówki, na którą jednak większość zebranych nie zgodziła się z obawy przed represjami.

Dnia 29 lipca w Długosiodle na zebraniu sekretarza komórek delegatka OK nawoływała do intensywnej pracy w werbowaniu nowych członków oraz, w związku z dniem 1 sierpnia, zaprojektowała urządzenie masówki, która jednak

Powiat
szczeczyński.

doszła do skutku.-

Dnia 2 lipca w Radziłowie instruktor objazdowy OK KPP Łomży zwołał zebranie członków KD KPP Radziłów. Na zebraniu tem byli obecni: Chaja-Sora Gryngas, Chonek Zeligzon i Jan Kryszczyński. Instruktor wypytywał zebranych o nastrojach wśród ludności w związku z odbywanymi szarwarakami oraz ściąganiem podatków. Następnie krytykował obecność i słabą działalność KD Radziłów i zapowiedział przysłanie do Radziłowa pewnej osoby, która ożywi działalność KD. Traktowany instruktor OK jest prawdopodobnie identyczny z Izakiem Olachem, synem Moszka, zamieszkałym w Łomży przy ulicy Dwornej Nr. 20 m. 6.

Inne przejawy działalności KPP.

Powiat łomżyński.

Dnia 26 lipca na szosie Wizna-Jedwabne, pod wsią Mączki w zbożu znaleziono paczkę, zawierającą 130 odezw komunistycznych oraz okólnik z dyrektywami w sprawie akcji wśród robotników rolnych, nadto broszurę p.t. "Nowy przegląd" Nr. 1/2 z datą styczeń 1933.

Powiat ostrowski.

Dnia 8 lipca w Ostrowi-Mazowieckiej grupa komunistów usiłowała wejść na odczyt, urządzony przez poalejsjon. Wobec niedopuszczenia ich na salę odczytową wnieśli oni przy wejściu okrzyk: "Precz z organizacją faszystowską! Niech żyje KPP!"

W dniu 29 lipca w dwóch punktach pod Ostrowią-Mazowiecką przejęto 2 kilogramy centralnej bibuły komunistycznej l-szosierpniowej.

M o p r.

Powiat ostrowski.

W związku z mającą się odbyć w dniu 23 sierpnia rozprawą sądową przeciwko Erokowi Grynbergowi, na terenie

Długosiodła podjęto zbiórkę pieniędzy na obronę oskarżonego. Zebrano narazie 28 złotych. Dalsza akcja zbiórki trwa.

Dnia 28 lipca na zebraniu KD.KPP Nur oraz na terenie wpływów tej organizacji zebrano 14,80 zł. na rzecz obrony jednego z wybitnych działaczy działalności sterydyńskiej, przeciwko któremu rozprawa ma odbyć się wkrótce w Sądzie Okręgowym w Siedlcach.

Reprezje

Za uprawianie akcji wywrotowej w lipcu zatrzymano: Białystok miasto: 12 osób, w tym: za kolportaż odezw komunistycznych - 4 osoby oraz za przynależność do partii komunistycznej i uprawianie agitacji w tym kierunku - 8 osób.

Powiat Białostocki: 4 osoby za przynależność do partii komunistycznej i urządzenie napadów.

Powiat bielski: 1 osobę za kolportaż odezw komunistycznych.

Powiat grodzieński: 15 osób, w tym: za przechowywanie odezw komunistycznych - 2 osoby i za uprawianie agitacji wywrotowej i udział w masówkach komunistycznych - 13 osób.

Powiat sokólski: 1 osobę za przechowywanie odezw komunistycznych.

Powiat ostrowski: 1 osobę za agitację wywrotową.

b/ Wyroki sądowe.

W lipcu r.b. wyroków sądowych nad komunistami nie było.

-----00000000-----

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP. 2990/33. T.

Dnia 20 sierpnia 1933 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

Nr. 8 za miesiąc lipiec 1933 roku.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy
robotników prze-
mysłu włókiennic-
zego.

Dominującą rolę w życiu zawodowym w białostockim okręgu przemysłowym odgrywał Związek Zawodowy robotników przemysłu włókienniczego. W lipcu odbyło się szereg zebrań członków poszczególnych sekcji tego związku, grupujących robotników różnych gałęzi przemysłu włókienniczego. Na zebraniach tych przeważały, stałe dyskusje nad przestrzeganiem 8-miogodzinnego dnia pracy i zachowaniem płac podług nowego cennika, tudzież wypowiediano się w jaki sposób pośpieszyć z pomocą materialną strajkującym jeszcze na prowincji włókniarzom w związku z niepodpisaniem umowy zbiorowej, obowiązującej w Białymstoku, przez fabrykantów na prowincji.

Ze spraw o ogólniejszem znaczeniu w życiu zawodowym należy odnotować zebranie robotników fabryki w okienicznej Sokoła i Zylberfeniga w Białymstoku w dniu 25 lipca, na którym postanowiono przerwać pracę i żądać zwolnienia z pracy w fabryce żon posterunkowych P.P., Jodźki i Skłodowskiego. Wobec zdecydowanej postawy robotników, zmuszone były one przerwać pracę w tymże dniu, jednakże w następnym już dniu robotnicy tejże fabryki zgodzili się na powrót do pracy żony posterunkowego Skłodowskiego, obarczonych rodziną, zaś co do żony posterunkowego Jodźki postanowili zebrać pomiędzy sobą sumę w wysokości 2 tygodniowego jej zarobku jako przewidziane ustawowo odszkodowanie w wy-

padku wypowiedzenia pracy.

Dnia 30 lipca odbyło się w Białymstoku zebranie czyściciarzy. Na zebraniu tem podniesiono sprawę, że właściciele fabryki w Supraślu, E. Cytron, zatrudnia przy trzech zespołach 1 czyściciarza, co jest zamało.

W związku z tem postanowiono zażądać od E. Cytrona, aby przy każdym zespole zatrudniał jednego czyściciarza, w wypadku zaś nieuwzględnienia tego żądania czyściciarze w Supraślu mieli zastrajkować, a czyściciarze białostoccy poprzeć ich materialnie:-

Garbarze.

Dnia 6 lipca na zebraniu garbarzy w Białymstoku omawiano sprawę braku umowy zbiorowej i ogólnego cennika w przemyśle garbarskim i w celu pertraktacji z fabrykantami w tej materji wybrano delegację w składzie 7 osób. /80/.

Następne zebranie garbarzy przy udziale członków Związku Zawodowego przemysłu odzieżowego oraz delegatów z Białegostoku odbyło się w Zabłudowie, powiatu białostockiego. Stanowiono zażądać od właścicieli garbarń: 1/ nieprzyjmowania robotników ze wsi bez zgody Związku Zawodowego i 2/ w sobotę zastępować robotników-żydów robotnikami-chrześcijanami, należącymi do Związku.

Robotnicy drzewni.

W dniu 26 lipca w Augustowie odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawodowego robotników przemysłu drzewnego. Omawiano sprawy organizacyjne i podnoszono kwestie niskich zarobków w porównaniu do cen artykułów pierwszej potrzeby.

Podobne zebranie członków Związku Zawodowego przemysłu drzewnego odbyło się w dniu 18 lipca w Nurcu, powiatu białostockiego. Tutaj wybrano nowego sekretarza Związku, którym został Jan Hubner.-

Wiztek
Pracowni
Zagosp.

84

Z.Z.K.

W Łapach, powia tu wysoko-mazowieckiego, w dniu 9 lipca odbyło się zebranie kolejarzy, zrzeszonych w Związku Zawodowym Kolejarzy. Omawiano sprawy organizacyjne. W wolnych wnioskach niektórzy z obecnych podnosili zarzuty przeciwko ZZK za brak z jego strony iniekatywy w sprawach obrony członków związku wobec władz, na co obecny na tem zebraniu delegat Zarządu Okręgowego z Wilna, Dzwiniński oświadczył, że z obecnej sytuacji chyba są wszyscy zadowoleni, skoro w dniu 1 maja była tak słaba frekwencja kolejarzy w obchodzie 1, że w dniu tym nikt z kolejarzy z protestem nie wystąpił.

b/ Chrześcijańskie Związki Zawodowe.

W Białymstoku w dniu 30 lipca odbyło się zebranie dróżników szosowych, zrzeszonych w chrześcijańskim Związku Niższych Pracowników Samorządowych. Na zebraniu omawiano trudne warunki materialne, w jakich znaleźli się dróżnicy, głównie w związku z nieregularnem wypłacaniem im poborów, poczem wybrano delegację w osobach Mikołaja Korbuta i Domańskiego, które miały się udać na ogólny Zjazd wszystkich Związków Chrześcijańskich w dniach 13 i 14 sierpnia i tam tą kwestję przedstawić.

b/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 31 lipca b.r., na terenie Województwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy 14.056 osób.

P o w i a t	Bezrobocie na dzień 30.VI.1933	Bezrobocie na dzień 31.VII.33.	Zmniejs- szenie	Wzrost	Pobiera- jącego
Augustowski	319	281	38	-	28
Białystok Miasto	5.801	5.739	62	-	38
Białostocki	755	624	131	-	4
Bielski	902	834	68	-	8
Grodzieński	2.021	2.015	6	-	6
Łomżyński	1.581	1.529	52	-	-
Ostrołęcki	706	614	92	-	-
Ostrowski	1.018	752	266	-	-
Sokółski	84	56	28	-	-
Suwałski	416	286	130	-	-
Szczytyński	679	685	-	6	-
Wołkowyski	587	236	351	-	-
Wysoko-Mazowiecki	384	405	-	21	-
R a z e m :	15.253	14.056	1.224	27	8

Zmniejszenie o 1.197 osób.

---ooo0ooo---

H.B.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. EP. 2990/33. T.

Dnia 20 sierpnia 1933 r.

18.

95

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

Nr. 8 za miesiąc lipiec 1933 roku.

Pobiera
zapomog

28

388

40

33

60

IV. S t r a j k i.

Włókniarze.

Na czoło akcji strajkowej w lipcu wysunął się strajk włóknarzy w powiecie białostockim. Był on skutkiem niepodpisania przez fabrykantów prowincjonalnych umowy zbiorowej w przemyśle włókienniczym, która przyjęta została przez fabrykantów w Białymstoku. Na prowincji nie wszyscy jednak robotnicy przemysłu włókienniczego zolidaryzowali się ze strajkiem i część ich rozpoczęła pracę w Pieszczańnikach.

W związku z tem w dniu 9 lipca odbyło się w Białymstoku posiedzenie delegatów fabryki Cytrona z Supraśla z miejscowymi działaczami robotniczymi. Na posiedzeniu tem zaakceptowano postanowienie robotników fabryki Cytrona, by w dniu 10 lipca udać się do Pieszczańnik i zmusić do porzucenia pracy zatrudnionych tamże w fabryce włókienniczej robotników.

Postanowienie to zostało wykonane i w następstwie jego doszło do zajść i tłumnych starć z policją w tymże dniu w Supraślu. Rezultatem tych zajść była śmierć dwóch robotników, Ulmana i Budkiewicza.

W dniu 12 lipca odbył się w Supraślu manifestacyjny pogrzeb ofiar zajść. Na znak protestu i żałoby w dniu tym wszyscy robotnicy fabryk w Wasilkowie, oraz robotnicy w Białymstoku w liczbie 3260 osób przystąpili do jednolitego strajku. Następnie w dniu 17 lipca robotnicy fabryki Cytrona w Supraślu w liczbie 344 zorganizowali pochód przez miasto do kościoła parafialnego na mszę żałobną, zakupioną ze skła-

dek robotników fabryki Szpiro w Białymstoku. /Szczegóły wypadków w Supraślu były przedłożone Ministerstwu we właściwym oświadczeniu w osobnych sprawozdaniach/-

Okręgowa Komisja Klasowych Związków Zawodowych w Białymstoku w lipcu wypłaciła zapomogi strajkującym włókniarzom na prowincji, jak następuje: Zarząd ZZZ w Supraślu w dniu 1 lipca otrzymał 1.500 złotych, Komitet Strajkowy w Michałowie w dniu 3 lipca - 600 złotych i w dniu 17 lipca - 1.700 złotych.

Garbarze.

Dnia 4 lipca w garbarni "Skór-Dąb" w Jasionówce, powiatu białostockiego, 10 robotników, należących do Klasowego Związku Zawodowego, porzuciło pracę z powodu zatrudnienia przez właściciela garbarni kilku robotników, nienależących do tego Związku. W związku z tem, w dniu 5 lipca 20 robotników wystąpiło ze Związku i w dalszym ciągu kontynuowało pracę w garbarni. Nadto fabrykant sprowadził jeszcze 2 garbarzy fachowców z Warszawy. Ze strony strajkujących garbarzy czynione są w stosunku do łamistrajków pogróżki. Strajk w lipcu nie został zlikwidowany.-

Kamieniarze.

W miejscowościach Todorkowce, Bakuny, Kopanki i Białany-Dubaśno, powiatu sokólskiego, w końcu lipca w ciągu 4-ch dni strajkowało 110 robotników, zatrudnionych przy tłuczeniu na szosach kamieni. Strajkujący domagali się podwyżki płac, której jednak nie uzyskali. Przebieg strajku był spokojny. Kierownictwo strajkiem spoczywało w rękach samych robotników.

Fryzjerzy.

W Wołkowysku w dniach 21-23 lipca strajkowali czeladnicy fryzjerscy. Wysłali oni następujące żądania: uznanie zorganizowanego Komitetu za arbitra we wszelkich sporach pomiędzy czeladnikami a właścicielami zakładów fryzjerskich.

nieprzyjmowanie i niezwalnianie pracowników bez jego zgody, dzień pracy ma trwać od godziny 8 do 20 z jednogodzinną przerwą obiadową, przyczem jeden dzień w tygodniu, sobota, ma być wolny od pracy i wypłata należności winna odbywać się każdego tygodnia w piątek. Pracodawcy uwzględnili tylko częściowo wysunięte żądania, a mianowicie: długość dnia pracy, wypłatę zarobków co tydzień w piątki i jeden dzień w tygodniu, sobotę, wolny od pracy.

-----ooOoo-----

H.B.

21

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP.2990/33. T.

Dnia 20 sierpnia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.8 za miesiąc lipiec 1933 roku.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ ważniejsze wypadki i wydarzenia.

Powiat białostocki.

Dnia 28 lipca we wsi Dziernikowo, gminy Gródek, u poszlakowanych o należenie do KPZB i o udział w napadach rabunkowych w latach 1924 i 1925, Jana Karpowicza, Wincentego Soroczyńskiego oraz Józefa i Jana Chrzanowskich dokonano rewizji, przy czem wykryto pochodzący z rabunku w roku 1924 zegarek, kawałek lufy od strzelby myśliwskiej i zakupione w ziemi 2 granaty ręczne niemieckie. W trakcie dochodzeń Jan Chrzanowski przyznał się do winy brania udziału w napadach rabunkowych, a nadto ustalono, że Wincenty Soroczyński w czasie odbywania służby wojskowej w 10 pułku użalnów w Białymstoku w roku 1928 dopuścił się otrucia żołnierzy przez wrzucenie strychniny do kuchni pułkowej. Wszystkich wymienionych wyżej zatrzymano. Dokonali oni ogółem 7 napadów rabunkowych.

Powiat ostrowski.

Dnia 2 lipca Urząd Gminy Warchoły zawiadomił policję o zaginięciu, czy też o skradzeniu z urzędu gminnego księgi kasowej. Zachodzi podejrzenie, że księgę tę zniszczył jeden z urzędników gminnych.

Dnia 19 lipca na stacji Małkinia, wskutek niedbalstwa służby stacyjnej, wykoleiła się lokomotywa pociągu Nr.2754. -

Powiat sokólski.

W dniu 3 lipca o godzinie 12.50 na linii kolejowej

wej Sokółka-Grodno przed przejściem pociągu pośpiesznego towerowego Nr. 9363 Wacław Tulkis, lat 18, mieszkaniec wsi Sączkowce, gminy Kuźnica, powiatu sokólskiego ułożył na torze 5 kamieni średniej wielkości, które mogłyby spowodować wykojenie pociągu. Zauważył to i usunął kamienie jeszcze przed przejściem pociągu starszy torowy Michał Piekarski.

Powiat suwalski.

Dnia 29 lipca posterunkowy P.P. Wierziński, stwierdziwszy, że na zabawie w domu Jana Dyczewskiego we wsi Chmielewka-Stara, gminy Kuków, biesiadnicy raczą się brandką i eterem, chciał zabrać te napoje, obecni jednakże nie dopuścili do tego, przyczem obalili Wierzińskiego na ziemię, a następnie wypchnęli go z mieszkania, rzucając równocześnie w posterunkowego kamieniami.

Powiat wołkowyski.

Dnia 29 lipca trzech uzbrojeni w rewolwery i zmaszkowani bandyci dokonali napadu rabunkowego na mieszkanie Noji Bojarskiej w osadzie Bancerowszczyzna, gminy Szydłowiec. Napadniętej zrabowano 1000 złotych gotówką, $3\frac{1}{2}$ kg. marchorki, około 1500 sztuk papierosów oraz ubranie i bieliznę. Sprawców napadu narazie nie ujęto.

W nocy na 29 lipca również trzech bandyci dokonali napadu na mieszkańca wsi Skuraty, gminy Biskupice, Andrzeja Sazona. Wobec nieposiadania przez napadniętego pieniędzy, zabrano ubranie wnuzki Sazona.

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

W lipcu b.r. zanotowano wypadków:

1/ Uszkodzenia ciała w bójkach	133
2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach	4
3/ Usiłowania zabójstw	4
4/ Zabójstw	6

5/ Usiłowania samobójstw	3
6/ Samobójstw	6
7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków	33
w których śmierć poniosło 20 osób, w tem: od piorunu	
4 osoby, utonęło 14 osób, inne 2 osoby.	
8/ kradzieży zwykłych	479
na sumę złotych 7780	
9/ Kradzieży z włamaniem	18
na sumę złotych 4670.	
10/ Drobnych napadów rabunkowych	7
11/ Przemytnictwa	16
12/ Oporu policji	10
13/ Oporu sekwestраторom	11
14/ Dzieciobójstw	4
15/ Zgwałceń	1
16/ Nielegalnego posiadania broni palnej	8
17/ Fałszerstwa pieniędzy	1
18/ Tajnego gorzelnictwa	1

c/ Wypadki samochodowe.

W lipcu na terenie Województwa Białostockiego wydarzył się jeden wypadek samochodowy. Mienowicie, na przejeździe leśnym pod Jurówkami, obok Białegostoku, w dniu 23 lipca, ciągnik pasażerski Nr. 734 najechał na autobus P.Zakł. Inż. powożący z Jurówiec bez pasażerów. Autobus został strząśniony szofet Antoni Babul, doznał złamania lewej nogi.

d/ Zestawienie danych o pożarach.

W lipcu r.b. na terenie województwa Białostockiego było miejsce następujące pożary, powstałe wskutek

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem

2/2 przyczyn nieustalonych	49
3/ Podpalenia z zemsty	11
4/ Podpalenia w celu otrzymania premii ubezpieczeniowej	6
5/ Wadliwej budowy komina	22
6/ Od uderzenia pioruna	16
7/ Zaproszenia przez dzieci	4

Razem: 102

Pożary te wyrządziły straty:

1/ do 2.000 złotych każdy	77
2/ od 2.000 do 5.000 złotych każdy	24
3/ od 5.000 do 10.000 złotych każdy	5
4/ od 10.000 do 20.000 złotych każdy	6
5/ od 20.000 do 30.000 złotych każdy	4
6/ ponad 30.000 złotych każdy	2

Straty wyrządzone przez te pożary wynoszą ogółem 1.879.000 złotych.

Większe pożary.

Powiat bia-
łostocki.

Dnia 24 lipca spłonęła w Białymstoku fabryka włókiennicza J.D. Szpiry, zatrudniająca około 500 robotników. Straty wynoszą około 1½ miliona złotych. Pożar powstał przypuszczalnie wskutek samozapalenia się nagromadzonych surowców.

Powiat gro-
dzieski.

Dnia 11 lipca we wsi Strzelce, gminy Skidel, z nieustalonych dotychczas przyczyn wybuchł pożar, który strawił 32 domy mieszkalne, 29 stodół ze zbiorami i kilkanaście innych zabudowań gospodarskich. Straty wynoszą 84 000 złotych.

e/ Ocena ogólna.

Okres sprawozdawczy ocenowy? pogorszenie się stanu bez

bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym. Czynnikiem, który w znacznym stopniu wpłynął na taki stan rzeczy, był strajk włóknarzy na prowincji w okolicach Białegostoku. Wrzenie wśród robotników i dążenie do wytrwania w strajku aż do uzyskania wysuniętych żądań z jednej strony a znowu chęć pójsia do pracy wskutek kompletnego wycieńczenia materialnego z powodu długotrwałego strajku z drugiej strony, doprowadziły do zajść w Supraślu w dniu 10 lipca, których rezultatem było dwóch poległych robotników. Wypadki te wywołały duże podniecenie wśród warstwy robotniczej. To też w tej dziedzinie trzeba było nadzwyczajnej czujności i przezorności władz bezpieczeństwa.

Powtarzając się wciąż jeszcze wypadki oporu sekwestраторom miały bądź podłoże ekonomiczne, bądź też były skutkiem nietaktownego zachowania się samych sekwestраторów.

Wielką ilość bójek i uszkodzeń ciała przypisać należy zatargom wśród włóścian na tle posiadania ziemi, co w okresie zbiorów stale ma miejsce.

Stosunkowo wysoka ilość wypadków drobnych kradzieży ma swój związek również ze zbiorami, gdyż przeważnie były to wypadki kradzieży z pola.

Ogólnie rzecz biorąc, ocena bezpieczeństwa publicznego wypadła zadawalającą.

-----000-----

WOJEWODA BIAŁOOSTOCKI

Nr.BP.2990/33.T.

Dnia 20 sierpnia 1933r.

26 99
Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

Nr. 8 za miesiąc lipiec 1933 roku.

VI. Sprawy graniczne.

postrzelenia.

W nocy na 30 lipca na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego, po stronie niemieckiej, straż graniczna niemiecka postrzeliła w nogę mieszkańca wsi Pełty, gminy Myszynie c.p. powiatu ostrołęckiego, Józefa Samsela, który mimo zranienia go, zdążył jednak zbiec na stronę polską.

Na odcinku granicznym powiatu suwalskiego, podczas wymytu do Prus mięsa wieprzowego, postrzelony został śmiertelnie przez straż graniczną niemiecką, mieszkaniec Bakałarzewa, Wacław Kurzynowski.

W nocy na 20 lipca przez patrol KOP postrzelony został przy przemyceniu z Niemiec eteru i brandki mieszkaniec wsi Sitkowizna, powiatu suwalskiego, Antoni Butkiewicz, którego umieszczono w szpitalu.

Nielegalne prze-

roczenie granicy,

W lipcu za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano: na odcinku granicznym powiatu augustowskiego 9 osób i na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego 4 osoby.-

H.B.

27
Wojewoda Białostocki

Nr. BP.2990/33.T.

Dnia 20 sierpnia 1933r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

Nr. 8 za miesiąc lipiec 1933 roku

VII Szpiegostwo, dywersja i sabotaż

Szpiegostwo.

Dnia 24 lipca, pod zarzutem uprawiania szpiegostwa na rzecz ZSRR, aresztowano we wsi Ukowo, gminy Tuchnowa powiatu białostockiego, Maksyma Sochore, zatrudnionego w charakterze kancelisty u zawiadowcy odcinka drogowego w Łepach.

—oo000—

H B

rzymaj

Pan Wo

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

Wojewoda Białostocki

Nr. BP.3372/33.T.

Białystok dnia 17 września 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr. 9 za miesiąc sierpień 1933r.

-: T A J N E :-

B. P I L N E

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament I Polityczny

w Warszawie

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr. 9 za miesiąc sierpień 1933 roku /z zakresu bez-
pieczeństwa publicznego, ruchu wyrotowego i ruchu zawodowe-
go/-.

Za Wojewodę

/A. Wysokiński/

wz. Naczelnika Wydziału Bezpieczeństwa
Publicznego

Przymiają do wiadomości:

Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogródka
" " w Brześciu n. Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Stanisławowie,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi.

Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
" " " w Wilnie,

" " " Okręgowo w Białymstoku,
" " " w Grodnie,
" " " w Suwałkach,

Samodzielny Referat Informacyjny DOK III w Grodnie,
" " " DOK IX. w Brześciu n/Bugiem,
" " " DOK. I. w Warszawie,

Starosta Starostowie Powiatowi województwa białostockiego,
" " " w Białymstoku,
" " " w Białymstoku,
" " " w Białymstoku,
" " " w Białymstoku.

Stwierdzenie Okręgu Korpusu

30.4.1933

3752

Wysokiński

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP. 3372 /33.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.
za miesiąc sierpień 1933 roku.

Białystok, dnia 10 września 1933 r.

I. Sytuacja ogólna.

Ruch wyrotowy w okresie sprawozdawczym wiązał się przyczynowo z jednej strony z kampanją pierwsz sierpnia, która prowadzona była niemal do połowy września, z drugiej zaś z Międzynarodowym Dniem Młodzieży, do którego przygotowania rozpoczęły się bezpośrednio po zakończeniu kampanji pierwsz sierpnia. Stąd też, biorąc w skali ogólną, był on dość intensywny i miał względnie szeroki zasięg, szczególnie na terenie wiejskim. Kampanja Dnia Międzynarodowego Młodzieży wypadła dla partji komunistycznej Białego, poprzedziły ją bowiem dokonane w nocy z dnia 26 na 27 sierpnia represje, które doprowadziły do unieruchomienia całego szeregu wybitnych działaczy komunistycznych. Po represjach, które wywołały w szeregach partji komunistycznej zrozumiałą konsternację i nierzadko przerażenie, wzięte w terminologii partyjnej mianem penitenciarstwa, doświadczenie elementów wyrotowych uległa wyraźnemu załamaniu. Poza ogólną działalnością w związku z wspomnianymi kampanjami - organizacje komunistyczne na gruncie miejskim prowadziły walkę w FPS. i klasowymi związkami zawodowymi obliczoną na rozszerzenie swych wpływów. Uzewnętrzniły się to szczególnie w Białymstoku, gdzie komunistów przebiegając w środkach, dążyli do zdyskredytowania

Dnia 20 września 1933 r.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi

Zewnętrzna działalność Komunistycznej Partji Zachodniej Białorusi w ciągu miesiąca stopniowo wzrastała. O ile kampanja dnia antywojennego wypadła niegdyś blado, o tyle przygotowania do Międzynarodowego Dnia Młodzieży w miarę zbliżania się dnia 1 września zyskiwały na napięciu i zasięgu. Aktywność ogniw partji na tym odcinku wyraziła się głównie w kolportażu znacznej ilości, dochodzącej do kilkudziesięciu kilogramów literatury komunistycznej oraz w wywieszeniu znacznej ilości transparentów komunistycznych. Przejawy te dostrzegane były głównie na terenie powiatów grodzieńskiego i wołkowyskiego. Nadto na terenie powiatu wołkowyskiego elementy komunistyczne prowadziły usilną akcję przeciwko uskutecznianej tam melioracji i komasacji gruntów wiejskich. Zauważono również propagowanie bezbożnictwa, oraz niszczenie krzyżów przydrożnych, przeważnie prawosławnych.

Zewnętrzna działalność Komunistycznej Partji Zachodniej Białorusi ilustruje poniższe zestawienie.

102

Powiat	Miejscowość	Wywieszono transparentów i plakatów	Kolportowano literaturę komunistyczną	
			w ilu wypadkach.	ilość egzemplarzy
Białostocki	Białystok	2	3	-
	Nowosiółki	1	-	-
	Królowy-Most	1	-	-
	Baciny	-	1	3
	Kowalowce	-	1	288
Bielski	Stare Kornino	1	1	kilkadziesiąt
Grodziński	Grodno	-	1	-
	obok wsi Rusaki	-	1	-
	" " Biskokozy	-	1	-
	" folw. Petrułin	-	1	-
	" wsi Maciejewieze	-	1	-
	" " Staniewicze	-	1	-
	" " Starzyńce	-	1	-
	" " Kuliki	-	-	-
	" " Olekszyce	1	-	-
	" " Horny	1	-	-
	" " Komotowo	1	-	-
	" " Zukiewicze	1	-	-
Sokółski	pod Grodnem	-	1	-
	Ciecierówka	1	1	9
	obok Sokółki	2	-	-
	Babiki	-	2	112
Wołkowyski	obok wsi Rogacze	-	1	36
	Wołkowysk	-	-	-
	Nowosiółki	1	2	10
	Konna	1	1	26
	Iwaszkiewicze	1	-	-
	Kwatery	1	-	-
	Szambelin	-	1	-
	obok wsi Malkiewicze	-	-	-
	" " Korzele	1	-	-
	" " Brzostowica-W	-	1	-
	" " Różki	1	-	-
	" " Jakówka	-	1	-
	" " Nowosady	-	1	-
	" " Pietrowicze	1	-	-
	" os Swisłocz	-	-	-
	wsi Dreczany	-	2	-
Horbański	Pawlaszki	1	2	-
	Atrazewo	1	-	-
	Hornostajewicze	-	1	-
	Horbacze	-	1	168
R A Z E M :		23	33	

Zarówno napisy na transparentach, jak i treść odezw w większości swej zawierały stale powtarzające się hasła komunistyczne, jak nawoływanie do strajków, niesubordynacji wojskowej, zbrojnych powstań, niepłacenia podatków, do uprawiania różnego rodzaju akcji antyrządowej, przeciwko sądom doraźnym, do walki z regulaminem więziennym, do niesienia pomocy więźniom i t.p. Część transparentów i odezw dotyczyła obchodu Międzynarodowego Dnia Młodzieży i wreszcie drobna ilość omawiała sprawy lokalne, tudzież niedawne wypadki w Województwie Krakowskiem.

W niektórych wypadkach znajdowano nieporozrzucone oddzielnie odezwy, lecz całe ich paczki, idące na kilogramy.

Zebrania komunistyczne KPZB.

Powiat Wołkowyski.

Dnia 3 sierpnia bawił we wsi Borodzieze, gminy Zelwa, instruktor KPZB., który ze zwolennikami partii komunistycznej omawiał sprawę zorganizowania w tej wsi ZMK i Mopru i zachęcał do wciągnięcia do partii robotników z tartaku w Zelwie.

Inne przejawy działalności komunistycznej.

Powiat Białostocki.

W Jasionówce istnieje komórka KPZB., pod której wpływem pozostaje oddział Związku Zawodowego Garbarzy tamże. Członkami tej komórki są: Szyja Bereziński, Chaim Bejłach, Fajwel Właskowski, Icko Rozenberg i Abram Bejłach. Pod wpływem agitacji członków tej komórki zlikwidowano istniejącą przy Towarzystwie Zjednoczenia Szkół Żydowskich bibliotekę miejską, a na jej miejsce utworzono bibliotekę robotniczą imienia Pereca, którą ostatnio kierował Szyja Bereziński. Ponieważ lokal tej biblioteki służył zarazem za miejsce zbiorów komunis-

tów i z uwagi na znajdujące się tam dzieła komunistyczne, przed przedniem przeprowadzeniu rewizji, bibliotekę zamknięto. -

W tejże Jasionówce od dłuższego czasu trwa strajk robotników w garbarni "Skórda". Zarząd garbarni zasgażował o pracy innych robotników. W związku z tem strajkujący garbarze podburzeni przez komunistów, stosowali względem łamistrajków terror, wyrażający się w biciu spotkanych łamistrajków, w groźbie spalenia ich budynków, a nawet zaszedł wypadek podpalenia domu jednego z tej kategorii robotników, Michała Adamczewskiego.

wiat Grodziański.

W nocy na 20 sierpnia obok wsi Puchowczyce w gminie Bracstowica-Mała połamany został na kilka kawałków przydrożny kamienny krzyż prawosławny. Czyn ten jest dziełem komunistów. -

wiat Wołkowycki.

Dnia 27 sierpnia na zebraniu gromadzkim we wsi Kwatery, gminy Swisłocz, obecni postanowili nie przystępować do robót komasacyjnych nawet pod przymusem. Powzięta uchwała w tym względzie była wynikiem propagandy komunistycznej, uprawianej przez znanego działacza komunistycznego, Walentego Nikonowicza, który wystąpił z przemówieniem na traktowanym zebraniu. Poza Nikonowiczem i inni mieszkańcy tejże wsi prowadzili akcję antykomasacyjną, oświadczając ludności, że najdalej za rok w Polsce nastaną rządy komunistyczne, które podzielą grunta bez żadnej komasacji. -

Na terenie gminy Międzyrzecz, podejrzany o należenie do KPZB., Włodzimierz Tam, mieszkaniec wsi Cyganówka, prowadzi agitację za niekupowaniem wyrobów monopolowych. -

Członkowie komórki KPZB., Włodzimierz i Michał Charucy oraz Jan Guryn uprawiali wśród młodzieży szkolnej akcję antyreligijną na terenie gminy Swisłocz. -

W łonie partji komunistycznej we wsi Karolin w gminie
Lelwa omawiano sprawę wykorzystania małych chłopców do lat
13 na łączników celem przesyłania literatury komunistycznej. -

Jeden z działaczy komunistycznych w powiecie ołkowskim
Nikołaj Łojko miał otrzymać od takiego działacza ze wsi Kro-
kotki w powiecie szumińskim instrukcje i nakaz organizowania
"piątki" przy czem członkowie jednej takiej "piątki" nie mogą
znać członków innej "piątki".

Świadom działacz komunistyczny Aleksandra Ilwicka vel
Sawłowa ze wsi Lichwinieze w gminie Piaski nakazała członkom
partji komunistycznej, aby nawiązywali oni kontakt z
przebywającymi na ulonie żołnierzami, wypytując o stosunkach
w wojsku, o uzbrajaniu, dyżurnościach i t.p. Ma to być następ-
nie wykorzystane w wyławnictwach komunistycznych. -

2/ Komunistyczna Partja Polski

Akcja zewnętrzna Komunistycznej Partji Polski w sierpniu
była znacznie słabsza zarówno w porównaniu z okresem poprzed-
nim, jak w odniesieniu do Komunistycznej Partji Zachodniej
Białorusi, w okresie sprawozdawczym. -

Działalność jej, poza wywieszeniem w dwóch wypadkach
transparentów i w jednym wypadku rozrzucenia odezw komunisty-
cznych, polegała na próbach nawiązywania kontaktu z żołnierzami
przez zebraniach organizacyjnych, zmierzających głównie do
obmyślenia i uporządkowania akcji moprowskiej. Jeśli chodzi
o próby kolportowania odezw wśród żołnierzy to całkiem one
zawodziły. Znacznym cięciem dla KPP, który spowodował dezor-
ganizację i popłoch w jej szeregach, były aresztowania i rewizje
dokonane dnia 27 sierpnia w Łomży. -

Wewnętrzna działalność KPP, sprowadzająca się w okresie
sprawozdawczym do następujących aktów:

104

Powiat.	Miejscowość.	Wymieszono transparent- tów.	Kolportowane wydawni- ctwa komunistyczne	
			W ilu wy- padkach.	Ilość egzemplarzy
Ostrołęcki	Nowogród	1	1	kilkadzie- siąt
Ostrowski	Ostrów-Mazow.	1	-	-
Razem		2	1	

Napisy na transparentach i treść odezw były te same, co i w okręgu działalności KPZB

Zebrań komunistyczne KPP.

Łomżyński.

W Łomży w sierpniu odbyło się jedno zebranie czynniejszych działaczy OK.KPP. i drugie - młodzieżowe, które jednak zgromadziło tych samych działaczy, co i pierwsze zebranie.

Ruch organizacyjny. KPP.

Łomżyński.

Zwolnieni z więzienia działacze komunistyczni Hersz Bocian i Moszek Kosacki utworzyli Komitet Dzielnicowy KPP. w Ostrołęce, Komitetowi temu są podporządkowane komórki w Czerwinie, Goworowie i w Ostrołęce, działalność zaś jego skierowana jest specjalnie ku opanowaniu wsi. Na czele sekcji wiejskiej stoi Moszek Kosacki, który zorganizował w Czerwinie komórkę komunistyczną z młodzieży żydowskiej. Komórka ta składa się z 9 osób.

M O P R

Sokólski.

Członkowie PZB na terenie gmin Szudziałowo i Odelsk przy wydatnej pomocy komunistów z Krynek w powiecie grodzkieńskim zebrali 500 złotych, które miały być obrócone na

10
kaucję za zatrzymanego w dniu 10 lipca b. r. działacza komunistycznego Michała Matysiewicza. Ponieważ jednak Matysiewicz został zwolniony z aresztu bez kaucji, przeto zebrane pieniądze mają być przeznaczone na inne cele Wopru.

Represje.

Za działalność wyrotową zatrzymano w sierpniu 40
jak następuje:

Białystok-Miasto - 15 osób, w tem 5 za udział w zebrawaniu komunistycznym, 3 za rozrzucanie odezwy komunistycznych i 7 za przynależność do partji komunistycznej.

Powiat Bielski - 1 osobę za wywieszenie transparentu.

Powiat Grodzieński - 21 osób, w tem - 13 członków OKMZ, OK KZMBZ. i KD.KPZB. Grodno, 1 osobę za kolportaż wydawnictw komunistycznych, pozostałych 7 osób za przynależność do partji komunistycznej.

Powiat Łomżyński - 5 osób za działalność wyrotową.

Powiat Ostrowski - 2 osoby za przechowywanie plakatów komunistycznych.

Powiat wysoko-mazowiecki - 2 osoby, w tem jedną za przynależność do partji komunistycznej i jedną - za działalność wyrotową.

b/ Trybunały sądowe.

Dnia 10 sierpnia Sąd Okręgowy w Grodnie skazał na 3 lata więzienia. Skazany został K.E. Mowszyc Dawidowski za kolportaż odezwy komunistycznych.

20 września 1933 r

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe

Ruch zawodowy w okresie sprawozdawczym był naogół słaby. Największą ruchliwość wykazali jak zwykle włókniarze, lecz i ci zaabsorbowani troską zdobycia zabezpieczenia na zimę, znacznie słabiej interesowali się sprawami zawodowymi, dbając jedynie o uzyskanie i zachowanie pracy. Większych zebrań włóknarzy w okresie sprawozdawczym nie było. Zebrania zaś członków poszczególnych sekcji Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego miały na celu omówienie spraw dotyczących wyłącznie robotników danej kategorii w przemyśle włókienniczym.

Z kolei najczynniejsi byli robotnicy, zrzeszeni w Związku Zawodowym Robotników Przemysłu Drzewnego.

Poza tym garbarze w Białymstoku wywołali zatarg z fabrykantami na tle ekonomicznym, następstwem czego był strajk, który omówiony jest w dziale "Strajki" niniejszego sprawozdania.

Dnia 2 sierpnia odbyło się zebranie delegatów fabryki Przemysłu włókienniczej Jagłoma i Szpiro w Białymstoku. Na zebraniu tem omawiano sprawę przyjęcia do pracy robotnicy Marji Dąbrowskiej, która wydalona została z omawianej fabryki za samowolne zrzućcie pasa transmisyjnego. Obecny na tem zebraniu współwłaściciel fabryki Jagłom zgodził się zatrudnić wydaloną do czasu wynalezienia jej przez Związek pracy w innej fabryce.

W fabryce Zylberblata w Białymstoku wynikł zarządek z

tkaczami, którym właściciel fabryki proponował, aby utworzyli kooperatywę i wykonywali pracę na własny rachunek, że odda im warsztaty tkackie w dzierżawę na pewną ilość lat. Tkacze na tę propozycję fabrykanta nie zgodzili się. Związku z tym w targiem odbyły się dwa zebrania ogółu tkaczy - w dniach 6 i 14 sierpnia. Na zebraniach tych postanowiono poprosić z pomocą materialną tkaczom z fabryki Zylberbergowej.

Z życia zawodowego włóknarzy w powiecie białostockim podkreślić należy jego przejawy w Wasilkowie, w Gródku i Supraślu.

W Wasilkowie w dniu 27 sierpnia sekretarz Okręgowej Komisji Robotniczej PPS. w Białymstoku, Tomasz Kapituła, konferował z członkami miejscowego oddziału Klasowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego na temat dalszego utrzymania tego oddziału Związku, a przy tej okazji ostro zaatakował próbę utworzenia w Wasilkowie oddziału Z.Z.Z.

Dnia 6 sierpnia w Gródku wybrano nowy zarząd oddziału Klasowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego. Z pośród 7 wybranych członków, trzech z nich, a mianowicie: Stefan Saczek, Jan Bura i Stefan Bura podejrzawali o należenie do KPZB.

W Supraślu, po wypadkach lipcowych, nastąpiło niecałkowite uspokojenie umysłów.

Na posterunek P.P. w Supraślu nadeszło list anonimowy, w którym autor winę wypadków lipcowych przypisywał elementowi komunistycznemu i wnosząc, władze unieszkodliwiły tych wytwórców, przyczem wymienił ich nazwiska. Autorem listu jest prawdopodobnie Antonina Ulmanówna, siostra zabitego 10 lipca podczas zajść, Witolda Ulmana.

W dniu 15 sierpnia na cmentarzu w Supraślu zebrało się około 100 robotników, którzy na grobach zabitych w dniu 10 lipca, Ulmane i Butkiewicza złożyli wieńce i kwiaty. W imieniu rodzin poległych podziękował zebranym za okazane uczucia Leonard Walicki, który prosił o zachowanie poległych w pamięci, bowiem padli oni za sprawę ogółu, jak dobrzy żołnierze trwając do ostatka na posterunku.-

Zaś w dniu 22 sierpnia w kościele w Supraślu odbyło się nabożeństwo żałobne za zabitych podczas zajść w Supraślu.

Dnia 6 sierpnia robotnik fabryki Cytrona w Supraślu, Adolf Juszkiewicz otrzymał z Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych w Białymstoku 300 złotych zapomogi dla bezrobotnych włóknarzy w Supraślu.-

Dnia 13 sierpnia odbyło się w Augustowie walne zebranie członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego.-

Oprawiano sprawy organizacyjne. Przy tej okazji zarzucono poprzedniemu skarbnikowi, Bronisławowi Wysockiemu zdefraudowanie, a b.przewodniczącemu Powiatowej Rady Związków Zawodowych - niewyliczenie się dotychczas z 4.000 złotych i roztrwonienie majątku ruchomego Związku. Postanowiono zwrócić się w tej sprawie ze skargą do Prokuratora. Ponadto podniesiono potrzebę organizowania się i solidarności robotniczej, celem podniesienia zarobków, które w ostatnich czasach są obniżane wobec konkurencji pionierów żydowskich, hechaluców, którzy, celem zapoznania się z pracą w przemyśle drzewnym, pracują prawie darmo, by potem umiejętności swe przenieść do Palestyny. /40/-

Zebrań robotników przemysłu drzewnego odbyły się jeszcze w powiecie bielskim - dnia 6 i 15 sierpnia w Hajnówce oraz dnia 5 i 20 sierpnia w Nurcu.

Na zebraniach tych omawiano sprawy organizacyjne, dzień opracowywano program uroczystości odsłonięcia sztandaru Związku w Nurcu, mającej się odbyć w dniu 17 września b.r.-

Szewcy.

Dnia 28 sierpnia w Białymstoku zebrani szewcy wyrażając niezadowolenie zarządowi swego Związku, stawiając mu zarzut, że nie przestrzegał interesów szewców, a bawił się polityką. Następnie wybrano Komisję Organizacyjną w składzie 7 osób, która wyłoni nowy Zarząd /50/-

Z. Z. Z.

Dnia 20 sierpnia w Hajnówce, powiatu bielskiego, odbyło się zebranie członków Z.Z.Z. celem omówienia spraw organizacyjnych /150/-

b/ Bezrobocie

Według danych z dnia 31 sierpnia b.r. na terenie wództwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy 12.717 osób.-

Powiat	Bezrobocie na dzień 31.7.1933.	Bezrobocie na dzień 31.8.1933.	Zmniejszenie.	Wzrost.	Pozostałość
Augustowski	281	246	35	-	
Białystok-Miasto	5739	4888	851	-	
Białostocki	624	403	221	-	
Bielski	834	825	9	-	
Grodzieński	2015	2029	-	14	
Łomżyński	1529	1526	3	-	

107

były się
nia w Hajn
zacyjne, t
cia sztam
17 wrześni

Ostrołęcki	614	610	4	-	-
Ostrowski	752	578	174	-	-
Sokółski	56	64	-	8	4
Suwalski	286	331	-	45	8
Szczuczynski	685	682	3	-	6
Wołkowyski	236	137	99	-	41
Wysoko-Mez.	405	398	7	-	-

ewcy wyraz
ając mu
a bawik
izacyjną
/-

R A Z E M : 14 056 12.717 1.406 67 675

Zmniejszenie o 1.339 osób.

lskiego
enia spran

terenie Wo
bez p-racy

ost. Pomi
zap
8

14
463
41
41
50
2

Wojewoda Białostocki

Nr.BP.3372/33.T.

Dnia 20 września 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne

Nr.9 za miesiąc sierpień 1933 roku

VI. Strajki.

Garbarze.

Na tle zatargu o podpisanie przez właścicieli g
w Białymstoku umowy zbiorowej w dniu 16 sierpnia wybuchł
strajk garbarzy. Więksi fabrykanci odrazu byli skłonni do
podpisania żądanej przez robotników umowy zbiorowej, nato
miast opierali się temu właściciele mniejszych garbarni.
Już w dniu 17 sierpnia kilku większych fabrykantów uczyni
ło zadość żądaniom robotniczym i w dniu 18 sierpnia garbarnie ich zostały uruchomione. Stopniowo podpisywali umowę
drobniejsi fabrykanci, tak że pod koniec sierpnia było już
co najmniej nieczynnych tylko parę garbarni, które normalnie zatrud
niały 2-3 osoby. W miarę podpisywania umowy przez poszczegól
nych fabrykantów, robotnicy natychmiast przystępowali do
pracy. W związku z tym strajkiem odbyło się kilka zebrani
strajkujących, przy czym na zebraniach tych postanowiono,
aby każdy z zatrudnionych już robotników ofiarował jednol
ny zarobek w tygodniu na rzecz strajkujących towarzyszy.
Wzrostem składowa ta podniesiona została do wysokości 2 dniów
zarobku. Strajkowało ogółem początkowo około 200 osób. Przebieg
strajku był całkiem spokojny, nastawienie bowiem strajkujących było
takie, aby jak najszybciej strajk został zlikwidowany.
Na znak solidarności ze strajkującymi garbarzami w Białymstoku, w dniu 16 sierpnia zastrajkowali robotnicy
w liczbie 25 osób w garbarni "Naslar" w Wasilkowie, w pow.

cie białostockim.-

sięczne
33 roku.

W dniach 8 i 9 sierpnia strajkowało 15 lonkietników w zakładach tkackich przy ulicy Kijowskiej i Alkynowej w Białymstoku. Po uzyskaniu podwyżki z 30 na 40 groszy i z 35-40 na 45 groszy za 1000 rzutów lonkietnicy przystąpili do pracy.

lonkietnicy
tartaczni

Dnia 2 sierpnia, a po ośm zwolnienia z pracy w tartaku Chazana w Supraslu robotnika Aleksandra Niechwiędowicza, zastrajkowało tam 24 robotników. W związku z tem właściciel tartaku uruchomił go tylko na jedną zmianę. W dniu 23 sierpnia w tartaku tym ponownie wybuchł strajk. Tym razem chodziło o przyjęcie do pracy na zmianę 2-ech robotników. W dniu 29 sierpnia, wobec uwzględnienia przez pracodawcę żądań robotników, strajk został zakończony.

cieli gar
ia wybuch
skonnii 8
rowej, nato
garbarni.
antów uczyni
erpnia garb
żnicy.

Dnia 1 sierpnia w Żyskowie, powiatu wołkowyskiego wybuchł strajk rzeźników, którzy żądali od gminy, aby nie wydawała ona zezwoleń na ubój inwentarza poszczególnym mieszkańcom, bowiem oni, pod pozorem uboju dla własnego użytku, sprzedają następnie mięso, stwarzając tem konkurencję dla zawodowych rzeźników. Strajk zlikwidowany został w dniu 3 sierpnia.-

ywali umowę
pnia było
malnie zatr
przez poszcz
wa
raystępoli d
kilka zebrał
ostanowiono,
arował jedno
n towarzyszy
okości 2 dnia
to 200 osób. P
nienia bowiem
został zlikwid
ącymi garbarza
owali robotnic
silkowie, w po

-----ooo0ooo-----

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr BP. 3372/33.T

Dnia 20 września 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 9

za miesiąc sierpień 1933 roku.

V Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wypadki i wydarzenia.

Powiat Łomżyński

Dnia 24 sierpnia pięciu zamaskowanych i uzbrojonych w broń palną osobników dokonało napadu rabunkowego na mieszkanie Józefa Mysztora w kolonii Srebrówo-Młynik, gminy Bobowo. Napastnicy, po steroryzowaniu wystrzałami domowników, zrabowali Mysztorowi 500-dolarowy banknot, 200 złotych biżuterję i rewolwer. Bandytów dotychczas nie ujęto.

Powiat ostrołęcki.

W nocy na 28 sierpnia na przejeżdżających furmanką Joska i Jankla Lewińskich oraz Szmula Łaskę napadli w lasie obok wsi Kierzek Walenty Balcerczyk i Stanisław Mydło, którzy pobili napadniętych kołami poczem Joskowi Lewińskiemu zrabowali 215 złotych. Jasek Lewiński wskutek odniesionych od pobicia ran zmarł w dniu 28 sierpnia. Sprawcy napadu zostali ujęci.

Powiat Sokółski

Dnia 20 sierpnia podczas odpustu w Majewie posteru kowy P.P. Jabłoński zatrzymał poszukiwanego przez sądy szereg przestępców kryminalnych, Izzydora Bureka, który jeździł ze stawiek opór i wzywał o pomoc zgromadzonych na rynku ludzi. Na krzyk ten zebrało się około 100 ludzi i mimo iż przybyło na pomoc jeszcze 3-ch szeregowych policji, Burek zdołał jednakże odtąd zatrzymanego, który zbiegł. Szczególną napastliwością w tym tłumie odznaczyło się kilkanaście osób, w tym ułan 2 pułku ułanów. W stosunku

czynniejszych sprawców zajęcie wszczęto dochodzenie, zaś sprawę ukana Raczkowskiego przekazano do Sądu Wojskowego.

Tegoż dnia w Nowym-Dworze, czynny opór policji stawiając będąc w stanie podchmielonym, Konstanty Ciechończyk, obrzucając przytem policję plugawymi wyzwiskami. Przy osadzeniu awanturnika w areszcie usiłował on pobić st. post. P. P., Józefa Fornalczyka żelaznym prętem, a następnie wyrwał błyskawicznie bagniet z pochwy post. Tądrowskiemu, usiłując zadać tym bagnietem cios temuż posterunkowemu Tądrowskiemu, który jednakże zręcznie cios ten odbił, natomiast skaleczony został w rękę post. Fornalczyk. Przy obezwładnianiu, awanturnik poderż jeszcze czapkę policjenta i pokaleczył ręce doktorcy aresztu, Józefa Zoczka. Ciechończyka osadzono w więzieniu.

Dnia 18 sierpnia w nocy posterunkowy P. P., Jan Mikołajczak, będąc w pościgu za podejrzanym osobnikiem w pasie granicznym, zatrzymany został okrzykiem z przydrożnego rowu "stój, ręce do góry!" Na odpowiedź post. Mikołajczaka, że "tu policja", rozległ się ponownie poprzedni okrzyk, wówczas post. Mikołajczak dał w stronę rowu strzał rewolwerowy, sądząc, że ma do czynienia z podejrzanym osobnikiem. Po tym strzale odezwano się z rowu, że jest to patrol K.O.P. Okazało się, że był tam strzelec K.O.P., Kopeczak, który obserwował granicę celem ewentualnego niedopuszczenia do przekroczenia jej przez ściganego osobnika, o czem uprzednio powiadomiona została placówka K.O.P. przez policję. Kopeczak został ranny kulą rewolwerową w nogę. Incydent ten zaszedł z tego powodu, że Kopeczak nie żądał od posterunkowego Mikołajczaka hasła, jak to się zwykle w podobnych wy-

padkach czyni.-

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków

W sierpniu b.r. zanotowano wypadków:

- 1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 97.
- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach 1.
- 3/ Usiłowania zabójstw 1.
- 4/ Zabójstw 8.
- 5/ Usiłowania samobójstw 1.
- 6/ Samobójstw 8.
- 7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków 22,
w których śmierć poniosło 16 osób, w tym:
utonął 3 osoby, postrzałem 8 osób
i inne 5 osób.
- 8/ Kradzieży zwykłych 416
na sumę złotych 6.926.
- 9/ Kradzieży z włamaniem 10
na sumę złotych 6.000
- 10/ Drobnych napadów rabunkowych 4.
- 11/ Opora policji 6.
- 12/ Oporu sekwestratorów 4.
- 13/ Nielegalnego posiadania broni 2.
- 14/ Zgwałceń 1.
- 15/ Dzieciobójstw 1.
- 16/ Przemyslnictwa 28.

c/ Wypadki samochodowe.

W sierpniu na terenie Województwa Białostockiego miało miejsce dwa drobne wypadki samochodowe: jeden w powiecie białostockim, gdzie samochód ciężarowy najechał na wóz, kalecząc konia, drugi zaś w powiecie suwalskim. W tym ostatnim teksówka przewróciła przebiegającego przez ulicę

at biało

9-letniego chłopca, który odniósł lekkie uszkodzenie ciała.

d/ Zestawienie danych o pożarach.

W sierpniu b. r. na terenie Województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem	12.
2/ Z przyczyn nieustalonych	24.
3/ Podpalenia z zemsty	5
4/ Podpalenia w celu otrzymania premii ubezpieczeniowej	1
5/ Wadliwej budowy komina	8
6/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem	6
7/ Od uderzenia pioruna	8
8/ Zaproszenia przez dzieci	3

Razem: 67.

Pożary te wyrządziły straty:

1/ do 2.000 złotych każdy	36
2/ od 2.000 do 5.000 zł. każdy	16
3/ od 5.000 do 10.000 zł. każdy	7
4/ od 10.000 do 20.000 zł. każdy	3
5/ od 20.000 do 30.000 zł. każdy	-
6/ ponad 30.000 zł. każdy	5

Razem: 67

Straty, wyrządzone przez te pożary, wynoszą łącznie około 676.500 złotych.-

Większe pożary.

W dniu 3 sierpnia we wsi Wiszowate, gminy Trzcianne spłonęło 13 domów mieszkalnych, 23 stodoły, 27 innych zabudowań

gospodarskich wraz z narzędziami rolniczymi oraz 12 sztuk inwentarza żywego. Pożar spowodowały pozostawione bez opieki dzieci, które obok domu jednego z poszkodowanych rozpalili ognisko i piekły marchew. Straty wynoszą około 90000 złotych. -

Powiat Łomżyński.

Dnia 19 sierpnia we wsi Kosaki-Paki, gminy Puchez, spłonęło 6 stodół i innych zabudowań gospodarskich. Straty wynoszą 48.000 złotych. Zaszodzi przypuszczenie podpalenia przez zemstę. Przeciwko domniemanym sprawcom podpalenia toczy się dochodzenie. -

W dniu 22 sierpnia we wsi Konarzyce, gminy Kupisz, pożar zniszczył 2 domy mieszkalne i 6 budynków gospodarskich ze zbiorami i inwentarzem 6-ciu zamożniejszych gospodarzy. Straty wynoszą 123.000 złotych. Pożar powstał wskutek podpalenia przez Annę Niewiadomską, byłą kochankę jednego z poszkodowanych, która przyznała się, iż uczyniła to z zemsty na opuszczenie jej. -

Powiat Ostrowski.

Dnia 15 sierpnia we wsi Okowskie, gminy Nur, spłonął dom mieszkalny oraz 7 zabudowań gospodarskich. Straty wynoszą 50.000 złotych. Przyczyna pożaru nieustalona. -

Powiat wysoko-maz.

Dnia 11 sierpnia w osadzie Ciechanowiec pożar zniszczył 16 domów mieszkalnych, 19 stodół ze zbiorami i 27 chlewów. Straty sięgają 51 760 złotych. -

e/ Ocena ogólna.

Okres sprawozdawczy znamionował pewne odprężenie sytuacji bezpieczeństwa wój pod względem politycznym. Płynęło to ostateczne zakończenie strajku włóknarzy w powiecie białostockim. -

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP. 3372/33. T.

Dnia 20 września 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.

za miesiąc sierpień 1933 r.

VI Sprawy graniczne

Wywóz do Niemiec
jagód i grzybów.

W sierpniu na odcinku granicznym powiatu ostrowskiego wywieziono legalnie do Niemiec ogromną ilość jagód i grzybów. Codziennie wywożono tych roślin po 2 samochody ciężarowe. Popyt był większy od podaży. Przy sposobności wywożenia jagód i grzybów, niekiedy przemycali też do Prus masło, a celem uniknięcia opodatkowania masła, masło składali na spód samochodu a potem przysypywali jagodami lub grzybami.-

Pozatem odbywał się wymyt koni, trzody chlewniej i mięsa wieprzowego. Spowodowało to wzrost cen na niektóre artykuły spożywcze w pograniczu.-

Wydalenie dezertera.

Dnia 23 sierpnia na odcinku granicznym powiatu ostrowskiego władze niemieckie wydały do Polski mieszkańca Ostrołki, Czesława Dzierlatkę, dezertera z 21 p.s.c., stacjonowanego w Wilnie. Dzierlatkę przekazano żandarmerji wojskowej.-

Nielegalne przekroczenie granicy.

Na odcinku granicznym powiatu augustowskiego w sierpniu zatrzymano za nielegalne przekroczenie granicy 30 osób.-

Niemiecka agitacja antyżydowska.

Wśród zatrudnionych robotników polskich przy oczyszczaniu rowu granicznego polsko-niemieckiego na odcinku granicznym powiatu szczuczyńskiego Niemcy prowadzili agitację antyżydowską.-

[illegible]

niemy

Wojewoda Białostocki
Nr.BP.3372/33.T.
Dnia 20 września 1933 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.9 za miesiąc sierpień 1933 roku.

URZĄD
Mr. B.
Białystok
Sytuacy
na Nr. 1

VII. Szpiegostwo, dywersja i sabotaż.

Szpiegostwo.

W dniach 29 i 30 sierpnia w Sądzie Okręgowym w Białymstoku, jako sądzie doraźnym, toczyła się rozprawa przeciwko Senderowi Ołtuskiemu i Maksymowi Sochorowi, o którego aresztowaniu awizowano w sprawozdaniu sytuacyjnym za miesiąc lipiec b.r. Obaj wymienieni wyżej oskarżeni byli o uprawianie szpiegostwa na rzecz Rosji Sowieckiej. W wyniku rozprawy Sąd skazał Ołtuskiego na 15 lat więzienia, a Sochora na 12 lat więzienia, przytem obu pozbawiono praw obywatelskich.

Dnia 9 sierpnia przez placówkę wywiadowczą K.O.P. w Suwałkach zatrzymany został, podejrzany od dłuższego czasu o uprawianie szpiegostwa na rzecz Litwy, Maciej Ogórkis, poczem w wyniku dochodzeń, w związku z jego sprawą, aresztowano jeszcze trzy osoby.-

Dnia 18 sierpnia Sąd Okręgowy w Suwałkach skazał na 10 lat więzienia mieszkańca wsi Giżujsze, gminy Andrzejewo, Józefa Prolejkę, zamieszanego w aferę szpiegowską Pawła Piecieliś /vide sprawozdanie sytuacyjne za miesiąc maj b.r./.

Dnia 11 sierpnia aresztowano w Grodnie pod zarzutem uprawiania szpiegostwa na rzecz Litwy, Jana Wołyńca, mieszkańca wsi Jezioro, gminy Andrzejewo, powiatu suwalskiego.-

H.B.

Otrzymuje
1/ Pan W.
2/ " "
3/ " "
4/ " "
5/ " "
6/ " "
7/ " "
8/ " "
9/ " "
10/ " "
11/ " "
12/ " "
13/ " "
14/ " "
15/ " "
16/ " "
17/ " "
18/ K.O.P.
19/ Wzysk
20/ Pan S.
21/ Pan K.
22/ Pan N.
H.B.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

TAJNE

113

B. PILNE

Nr BP. 3720/33. T.

Białystok dnia 12 października 1933.

Do

Sytuacja w Białymstoku w październiku 1933r.
Nr. 10 za miesiąc wrzesień 1933r.

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament I Polityczny

w Warszawie

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr. 10 za miesiąc wrzesień 1933 roku /z zakresu bezpie-
czeństwa publicznego, ruchu wyrotowego i ruchu zawodowego/

Za Wojewodę

Modliński
/St. Modliński/

Naczelnik Wydziału Bezpieczeństwa
Publicznego

Przechodzą do wiadomości:

1. Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogrodku,
" " w Brześciu n/Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Stanisławowie,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi.

Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,

" " w Wilnie,

" " Okręgowego w Białymstoku,

" " " w Grodnie,

" " " w Suwałkach,

" " " w Łomży.

Samodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie,

" " " DOK. IX w Brześciu n/Bugiem,

" " " DOK. I. w Warszawie

L.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,

Wszyscy Panowie Starostowie Powiatów Województwa Białostockiego,

Pen Starosta Grodzki w Białymstoku,

Pen Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku,

Pen Naczelnik Urzędu Sledczego w Białymstoku.

Dowództwo Okręgu Korpusu Nr 13	
Wpłynęło	
26.10.33	L. 4082
Załączników	

Nr.BP.3720/33T.

Nr.10 za miesiąc wrzesień 1933 r.

Dnia 19 października 1933 r.

1. Sytuacja ogólna.

Przeprowadzone w sierpniu represje względem wybitniejszych działaczy komunistycznych zaciążyły w swych skutkach na ruch wyrotowy we wrześniu. Ruch ten był naogół słaby w przejawach wewnętrznych i to tembardziej, że wspomniane represje spowodowały serię konfliktów partyjnych na tle wzajemnego podejrzewania się o prowokację. Czynniki wyrotowy nie odegrały również prawie żadnej roli w prowadzonej przez Stronnictwo Ludowe i Związki Zawodowe Rolników akcji bojkotu miast. Ogólnie biorąc, omawiany ruch nie nadawał Urzędowi Wojewódzkiemu bardziej charakterystycznych sposobów.

Działalność pracowniczych Związków Zawodowych w okresie sprawozdawczym ograniczała się do interwencji w kilku dobowych gach w przemyśle o warunki płacy i pracy i sprawowania kontroli, mającej na celu ochronę umów zbiorowych, zawartych w poprzednich miesiącach, szczególnie zaś w przemyśle włókienniczym.

Na rynku pracy poważniejsze zmiany nie zaszły. Przemysł włókienniczy i garbarski miał nadal dobrą koniunkturę, a co do przemysłu drzewnego, to zaistniała możliwość wcześniejszego rozpoczęcia tegorocznej kampanii eksploatacyjnej z uwagi na znaczne wyczerpanie tartacznych remanentów z lat ubiegłych i większe zamówienia eksploatacyjne, uzyskane dla tego przemysłu.

WOJEWODA BIAŁOSTOKI

Ur. BP. 3720, 13 T.

Dnia 19 października 1933 r.

13
Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc wrzesień 1933 roku

II. Ruch wyrotowy

a/ Przejawy działalności elementów wyrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Z racji obchodu Międzynarodowego Dnia Młodzieży Komunistycznej ze strony Komunistycznej Partji Zachodniej Białorusi w okresie sprawozdawczym były czynione wysiłki, aby zewnętrznie zademonstrować jej żywotność. Proces kobryński również dostarczył elementom wyrotowym okazji do głoszenia odpowiednich haseł. Zewnętrzna działalność KPZB. była najbardziej intensywna na terenie powiatu wołkowyskiego, a następnie w powiatach grodzieńskim i białostockim. Podczas odbywających się manewrów wojskowych na terenach powiatów białostockiego, grodzieńskiego i wołkowyskiego było kilka prób kolportażu odezw komunistycznych wśród żołnierzy, próby te jednak zostały unicestwione w zarodku. Aresztowania sierpniowe komunistów podziałały deprymująco na powstałych członków partji komunistycznej. Zlikwidowała zaś w Białymstoku we wrześniu Centralna Technika KPZB i aresztowanie szeregu wybitnych działaczy wyrotowych wywołało całkowitą konsternację i chaos w szeregach komunistów. To też pod koniec okresu sprawozdawczego wszelkie próby sunięcia organizacji wyrotowych cechowała ostrożność i wstrzemięźliwość.

Zewnętrznie działalność Komunistycznej Partii Zachodniej
Białorusi przedstawiała się następująco:

Powiat.	Miejscowość.	Wywieszono transparentów i plakatów.	Kolportowano literaturę komunistyczną	
			w ilu wypad- kach.	ilość egzemplarzy
Białostocki	Białystok	4	3	około 3 kg
	Mieleszki	2	2	7
	Supraśl	1	1	130
	Waliły	1	1	30
	obok maj. Waliły	1	1	5 kg.
	" wsi Królowy-Most	3	1	
Bielski	Gródek	1	-	
	Bielsk	1	1	kilkadzies
	Ogrodniki	1	1	"
Grodzieński	obok wsi Morze	1	1	
	" maj. Dzieciołowo	1	-	
	obok wsi Plebanowce	1	-	
	" " Grzybowce	1	1	102
	" " Brzostowica-M.	1	1	kilkanaści
Wołkowyski	" " Alekszyce	1	-	
	uroczysko Nietupa	10	-	
	Wołkowysk	-	1	kilkadziesi
	obok wsi Mosznie	1	-	
	" " Zaprudzie	1	-	
	" " Rudawka	1	1	4
	" " Chaniewicze	-	1	10
	" folw. Prochownia	1	1	131
	" koł. Krzyże	-	1	3
	" wsi Liczyce	-	-	
	na drodze Różana-	1	-	
	Słowatycze	1	-	
	na drodze Łysków-	1	1	1
	-Porozów	1	-	
	" " Trochimowicze-	1	-	
	-Porozów	1	1	1
	maj. Mogilowce	-	1	kilkadzies
	wieś Dubicze	-	1	1
	wieś Kołataje	-	-	

Razem:

32

21

Napisy na transparentach dotyczyły Międzynarodowego
Dnia Młodzieży Komunistycznej, protestowały przeciwko proce-
sowi kobryńskiemu, a w powiecie białostockim - bojkotowały
Pożyczkę Narodową.

Podobnie miała się sprawa i z treścią kolportowanych odezw komunistycznych, które poza tem poruszały również wydarzenia w Niemczech. Na uwagę zasługuje kolportowany w powiecie białostockim "List otwarty Strzelców miasta Supraśla do wszystkich Strzelców i młodzieży pracującej". Ta ostatnia odezwa omawia wypadki supraślańskie z lipca b.r. w oświetleniu komunistów.

Inne przejawy działalności KPZB.

miast Białostocki.

W Jasionówce od dłuższego czasu trwa strajk robotników garbarni "Skórda". Skomunizowani strajkujący garbarze niejednokrotnie stosowali terror w stosunku do łamistrajków. Jak wykazały wywiady, w terrorze swym posunęli się oni aż do podpalania domów łamistrajków. Mianowicie w dniu 2 września spłonęły w Jasionówce wskutek podpalenia dom i zabudowania gospodarskie Józefa Stojaka, który nie przyłączył się do strajku i nadal pracował. Zaś w dniu 12 września tamże pod dom i chlew Aleksandra Zalewskiego podłożono butelki z naftą i przesycone naftą pakuły. Dzięki ujawnieniu zawczasu tego zbrodniczego planu, pożar nie wybuchł. Zalewski również nie przyłączył się do strajku.

miast Grodzieński.

Organizacja KZM. w Grodnie powzięła podejrzenie, że jego członek, Abram Lewin pozostaje w kontakcie z policją i, że on w znacznym stopniu przyczynił się do ostatnich aresztowań komunistów.

W związku z tem w nocy na 15 września przyszło do mieszkania kilku członków KZM. i pobiło go ciężko. Sprawcę pobicia zostali zatrzymani i osadzeni w więzieniu.

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Okres sprawozdawczy przyniósł znaczne załamanie się działalności Komunistycznej Partji Polski, spowodowane aresztowaniem wybitniejszych działaczy komunistycznych. Aresztowania te nie tylko pozbawiły organizację przywódców ruchu, ale również wywołały głęboki ferment wewnątrz partji wskutek obaw o dalsze aresztowania, żeś zapadłe wyroki sądowe spotęgowały jeszcze depresję. Z tej racji dało się zauważyć pewne rozluźnienie w organizacji i załamanie się jej pracy. Sprawdzeniem zaniku pracy może być fakt, że przygotowane wcześniej odezwy, przeznaczone specjalnie dla żołnierzy w Zambrowie, w okresie sprawozdawczym wcale nie ujawniły się.

Zewnętrzne objawy działalności KPP. we wrześniu przedstawiały się następująco:

Powiat.	Miejscowość.	Wywieszono transparentów i plakatów.	Kolportowano literaturę komunistyczną	
			W ilu wydrukach.	Ilość egzemplarzy
Łomżyński	obok os. Rutki	1	-	-
Ostrowski	N u r	1	-	-
Wysoko-Mazow.	os. Czyżew	1	-	-
R a z e m :		3	-	-

Na wywieszonych transparentach umieszczono hasła, poświęcone Międzynarodowemu Dniu Młodzieży Komunistycznej oraz protestujące przeciwko posunięciom Hitlera w Niemczech.

Z innych zewnętrznych objawów działalności KPP na zanotowanie zasługuje śpiewanie "Międzynarodówki" w obozie pracy Związku Strzeleckiego w Łomży przez przybyłych do tego obozu do pracy trzech bezrobotnych z Żyrardowa. przy czym usiłowali oni zachęcić do śpiewu wszystkich obecnych w obozie i do porzucenia pracy jednakże im się to nie udało. przyczem członkowie Związku Strzeleckiego oddali podlegaczy w ręce policji -

Zebrańia komunistyczne KPP

miast Ostrowski

Dnia 6 września w Broku odbyło się zebranie członków KZM. Na zebraniu tem wybrano nową sekretarkę tej organizacji. Zysłą Lichtensztejn w miejsce aresztowanego Sena Bursztyna -

Dnia 16 września na zebraniu komunistów w Ostrowi-Mazowieckiej omawiano sytuację wytworzoną ostatnimi aresztowaniami. przyczem postanowiono przerwać kontakt z komórkami, a natomiast wzmożnić akcję mogrowską.

Zebrańie o takimże charakterze odbyło się również w dniu 23 września w lesie obok Ostrowi-Mazowieckiej na którem ponadto postanowiono poddać ściślejszej obserwacji podejrzanych o prowokację -

M o p r

miast Ostrowski

Dnia 16 września podczas wesela Chany Bursztyn w Ostrowi-Mazowieckiej Jankiel Modrykawien i Szmul Dab zebrali na Mopr kwotę 7 złotych

Powiat Sokólski.

We wrześniu na terenie gminy Odelsk przeprowadzona była zbiórka pieniędzy na rzecz obrony komunisty Sergjusza Frytyckiego, znajdującego się w więzieniu w Grodnie -

Represje

Powiat Białostocki.

Dnia 11 września zlikwidowano w Białymstoku Centralną Technikę KPZB. W czasie rewizji znaleziono literaturę komunistyczną i archiwum Centralnej Techniki ogólnej wagi przeszło 150 kg. W związku z tą likwidacją zatrzymano ogółem 9 osób, z których 4 osoby osadzono w więzieniu, a pozostałe 5 osób oddano pod dozór policji.-

Powiat Ostrowski.

Zlikwidowano również Komitet Gminny KPP. w Nurka.
Aresztowano 6 osób.

- - - - 0 0 0 - - - -

Pozatem na terenie całego województwa zatrzymano działaczy komunistycznych:

Białystok-Miasto: 20 osób, w tem 5 osób za przechowywanie odezów komunistycznych, pozostałych zaś - za przynależność do partji komunistycznej

Powiat grodzieński: 3 osoby za pobicie osobnika, podejrzanego o prowokację.

Powiat ostrowski: 6 osób - członków KG, KPP.

Powiat wołkowyski: 21 osób za działalność wywrotową,

Powiat Wysoko-Maz.: 1 osobę za działalność wywrotową.

b/ Wyroki sądowe.

Za działalność wyrotową zostali skazani:

przez Sąd Okręgowy w Grodnie:

Dnia 7 września Chaim Aleksandrowicz vel Abram Zalcman na 6 lat więzienia.

Dnia 21 września: Ananij Janczeniuk i Arsenjusz Baranowski po 6 lat więzienia każdy, Dionizy Mikiewicz na 5 lat więzienia oraz Michał Baranowski, Dymitr Czylik, Sergjusz Możejko i Michał Szulejko po 3 lata więzienia każdy.

Dnia 28 września: Paweł Sycz i Paweł Miruk po 3 lata więzienia każdy, Konstanty Gowor, Józef Narejko, Zachar Barszczewski i Aleksander Sycz po 2 lata więzienia każdy. W stosunku do ostatniego skazanego, Aleksandra Sycza zawieszono karę na przeciąg pięciu lat.

przez Sąd Okręgowy w Łomży:

Dnia 20 września - Szoszka-Rywks Grudzień na łączną karę 5 lat więzienia

Dnia 27 września - Aleksander Gosk na 4 miesiące aresztu z zawieszeniem na 4 lata.

W tej ostatniej sprawie Sąd wyszedł z założenia, że Goski nie należał do wybitniejszych działaczy komunistycznych, a jako analfabeta, był tylko ślepej narzędziem w obcych rękach, gdyż nie zdawał sobie nawet sprawy, dlaczego powierzoną sobie literaturę komunistyczną przechowywał u siebie.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP. 3720/33 T.

Dnia 19 października 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 10
za miesiąc wrzesień 1933 roku.

III. Ruch zawodowy.

Klasowe Związki Zawodowe.

We wrześniu ruch zawodowy nie miał w istocie żadnych momentów, któreby zasługiwały na specjalne omówienia. Najruchliwsi zwykle włókniarze, pochłonięci pracą, nie wykazywali bynajmniej żadnych skłonności ani do zebrań, ani do innych poczynień w ruchu zawodowym. To samo dotyczyło i innych kategorii robotników. Jedynie nieco ożywienia wnieśli szewcy z racji organizowania się nowego Zarządu Związku.-

Włókniarze.

Dnia 3 września odbyło się w Wasilkowie, powiatu białostockiego zebranie włóknarzy, zrzeszonych w klasowym Związku Zawodowym celem omówienia spraw organizacyjnych.-

Szewcy.

Dnia 4 września odbyło się w Białymstoku zebranie członków Komisji Organizacyjnej Szewców, poświęcone omówieniu organizacyjnych, a głównie wyborom nowego zarządu Związku

Dozorcy domowi.

Dnia 3 września na zebraniu członków Związku Zawodowego Dozorców Domowych w Grodnie omawiano sprawy wewnętrzne Związku

Związek Zawodowy Kolejarzy.

W Wołkowysku w dniu 16 września na ogólnym zebraniu Związku Zawodowego Kolejarzy dyskutowano nad pragmatyką i poruszano sytuację obecną wśród kolejarzy /60/-

118

Zjednoczenie kolejow-
oów Polskich.

Tamże dnia 23 września na walnem zebraniu członków Zjednoczenia Kolejowców Polskich uchwalono subskrybować pożyczkę narodową w wysokości 75 otrzymywanych poborów. Iż-
leżnie od tego, zebranie upoważniło zarząd Związku do zaku-
pienie obligacyj Pożyczki Narodowej na sumę 150 złotych.

Z. Z. Z.

W okresie sprawozdawczym odbyły się w powiecie bie-
łostockim trzy zebrania członków ZZZ poświęcone omówie-
niu spraw organizacyjnych i zawodowych. Zebrania te odbyły
się: dnia 3 września w Supraslu, dnia 16 września w Czar-
nej-asi i dnia 17 września w Michałowie.

Bezrobocie.

Według danych z dnia 30 września b.r. na terenie wojew-
dztwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy
10.734 osób.

Powiat.	Bezrobocie na dzień 31.8.33 r.	Bezrobocie na dzień 30.9.33	Zmiej- sze- nie.	zrost	Pobiera zapotrogi
Augustowski	246	224	22	-	2
Białystok-M.	4.898	2.915	1.973	-	354
Białostocki	403	154	209	-	17
Białski	825	972	-	147	235
Brzeziński	2.029	2.134	-	105	114
Łomżyński	1.526	1.537	-	11	8
Ostrołęcki	610	610	-	-	-
Ostrowski	578	601	-	23	23
Sokołski	64	63	1	-	5
Suwalski	351	320	11	-	4
Szczuczynski	682	676	6	-	-
Wołkowycki	137	140	-	3	24
Wysoko-Mazow.	398	348	50	-	-
razem	12.717	10.734	2.272	289	781

Zmniejszenie o 1.983 osób.

12
WOJ. WODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP. 3720/33.T.

Dnia 19 października 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 10.

za miesiąc wrzesień 1933 roku.

IV. Strajki

Garbarze

Trwający od paru miesięcy strajk robotników w garbarni "Skórdań" w Jasionówce, powiatu białostockiego został zlikwidowany w dniu 18 września. Strajkujący robotnicy przystąpili do pracy pod tym warunkiem, że w przyszłości zarząd garbarni będzie przyjmował nowych robotników, tylko za pośrednictwem Związku Zawodowego i, że pracujący podczas strajku robotnicy będą natychmiast zwolnieni z tam jednak, iż po upływie dni 30-tu od daty zwolnienia będą oni mogli być ponownie przyjmowani do pracy.

Włókniarze

W dniach 23-25 września strajkowało w fabryce braci Amdurskich w Pieszczańkach, powiatu białostockiego 70 robotników z powodu niewypłacenia zaległych zarobków. Żądanie strajkujących zostało uwzględnione.

Robotnicy tartaczni

Dnia 26 września zastrajkowało w tartaku Cheżana Supraślu, powiatu białostockiego 19 robotników z powodu zwolnienia z pracy przez właściciela tartaku 2 robotników. Przebieg strajku spokojny.

Hutnicy

Wskutek niewypłacenia od dwóch tygodni zarobków dnia 9 września w hucie szklanej zastrajkowało cała drużyna robotników w ilości 7 osób. Strajkujący usiłowali okupować hutę. Jednak na widok zbliżającego się oddziału policji, dobrowolnie opuścili teren fabryczny. W dniu 10

września strajkujący hutnicy w pełnym składzie przystąpili do pracy, aczkolwiek zarząd huty nie wypłacił im zaległych należności za pracę.-

robotnicy folwarezni. W dniu 19 września do majątku Mogilowce w powiecie wołoskim zgłosiło się do pracy 44 robotników rolnych. Z pośród przybłych 3-ch robotników pracodawca nie przyjął do pracy, wskutek czego zagrozili oni, że i pozostałych do pracy nie dopuszczą. Istotnie na wezwanie odrzuconych robotników wszyscy przybyli pracę porzucili i udali się do domów, głównie jednak w tej racji, że pracodawca bardzo nieregularnie wypłaca należność za pracę.-

Szewcy.

W Sokołach, powiatu wysoko-mazowieckiego w dniu 29 września wybuchł strajk szewców-chałupników, wyrabiających obuwie do sklepów. Ogółem strajkuje 20 szewców, żądając podwyżki. Posiadacze sklepów z obuwem nie chcą uwzględnić żądań strajkujących szewców. Przebieg strajku spokojny.-

---:---:---:---:---:---:---:---

OWJSTWA BIAŁOSTOCKI

Nr BP. 3720/33 T.

Dnia 19 października 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne nr 1

za miesiąc wrzesień 1933 roku

V. Stan bezpieczeństwa publicznego

a/ Ważniejsze wypadki i wydarzenia

Powiat Grodzieński.

Dnia 6 września na lotnisku Karolin pod Grodnem w czasie lądowania samolotów biorących udział w raidzie około Polski pilotowany przez Wandę Sikorzanek samolot skapotawał z powodu silnego podmuchu wiatru. Aparat został uszkodzony. Załoga samolotu wyszła z wypadku bez szwanku.

W czasie odbywających się manewrów wojskowych na terenie powiatu grodzieńskiego w dniu 8 września uszkodzono w trzech miejscach wojskowe linje telefoniczne, a mianowicie obok wsi Hlebowicze wycięto 3 metry kabla telefonicznego oraz przed i za wsią Sarosieki poprzecinano kable. Sprawcami tych uszkodzeń byli nieletni chłopcy pasący w pobliżu bydło.

Dnia 14 września zatrzymano we wsi Pyra, gminy Jezioro mieszkańca wsi Bakszty powiatu wołyńskiego Ryszarda Siewierskiego w czasie werbowania przezeń kobiet na wyjazd do ZSRR. Zatrzymany posiada wyrok sądu Grodziekiego w Iwienku, wydający go na przeciąg lat 3-oh z pasa granicznego, a ponadto skazujący na 6 miesięcy więzienia i 90 dni przesztu za przekazywanie ludzi do ZSRR. W związku z sferą Siewierskiego zatrzymano podejrzanych o współudział z nim mieszkańców wsi Zaleski gminy Lunna, Józefa Głoda, mieszkańca osady Długie-Les, gminy Skidel, Jakóba Wojtasa i mieszkańca wsi Charoica

15 120

gminy Skidel, Jerzego Chaleckiego. U Jakóba Wojtasza znaleziono napisany, lecz nie wysłany, do Siewierskiego list, w którym jest mowa o prowadzeniu jakichś wywiadów, co do których Wojtas odmawia kategorycznie jakichkolwiek wyjaśnień. Zaś u Chaleckiego wykryto kilka adresów podejrzanych osobników z pogranicza sowieckiego.-

Powiat Ostrowski.

Dnia 18 września na nieogrodzonym i nieoświetlonym przejeździe kolejowym obok Ostrowi-Mazowieckiej pociąg najechał na przejeżdżających furmanką, Szuła Niepłotnika i Moszka Szejnberga. Koń został zabity, a wóz zdruzgotany, zaś Szmul Niepłotnik doznał połamania nóg i ogólnego potłuczenia i w szpitalu zmarł. Szejnberg z katastrofy wyszedł bez szwanku.-

Powiat Sokółski.

Dnia 12 września na polach wsi Mińkowce, gminy Odelek wskutek defektu motoru, przymusowo lądował samolot 12 eskadry i pułku lotniczego. Lądując samolot uderzył w gromadę kamieni i przegwił się do góry podwoziem. Obserwator, porucznik Stępień został wyrzucony z aparatu, nie doznając jednak żadnych obrażeń, natomiast pilot, sierżant Zieliński, pozostając w samolocie, został ranny.-

Powiat Suwalski.

Na moście kolejowym obok wsi Ogrodniki, gminy Koniecbór przez łobuzerję wiejską została wyrwana poręcz, co jednak bezpieczeństwu ruchu nie zagrażało.

Dnia 25 września mieszkaniec wsi Boksze-Nowe, gminy Sejan Zaborowski z żoną i matką stawiał opór sekwestratorowi Urzędu Skarbowego. Czynnosc jednak sekwestratora została wrona w asyście policji.

16

Podobne zajęcie miało miejsce w dniu 26 września we wsi Szlinołkowie gminy Sejwy gdzie rodzina Poznańskich stawiała opór wójtowi gminy nie dopuszczając jego do zajęcia konia i krowy za nieuiszczenie kosztów leczenia w krowie 393 zł 30 gr. Przybyła asysta policyjna umożliwiła wójtowi wykonania tych czynności.

W nocy na 1 października w agencji pocztowej Giby skradziono żelazną kasetkę z aktami "mob" dokumentami tajnymi oraz znaczkami pocztowymi i stemplowymi na sumę złotych 350 oraz z korespondencją wartościową. Rozbitą kasetkę wraz z aktami "mob" i tajnymi zaraz następnego dnia znaleziono w pobliskim lesie. Poszlakowany o dokonanie tej kradzieży, mieszkaniec wsi Bosośna, powiatu grodzieńskiego, Józef Czulkiewicz został zatrzymany.

Powiat Szczuczynski

Dnia 5 września posterunkowy z posterunku P.P. w Grajewie, Andrzej Kucharski, wystrzelił z rewolweru w prawą skroń, pozbawił się życia. Przyczyną samobójstwa była obawa przed odpowiedzialnością dyscyplinarną za upijanie się i sprowadzenie prostytutki do lokalu posterunku P.P.

Dnia 29 września na przejeździe kolejowym przy wsi Ciemnoszyje nieznani sprawcy ułożyli po prawej stronie toru kolejowego kamień o rozmiarach 40x30x24 cm. Przejeżdżający pociąg Nr 12 najechał na ten kamień, przy czym uszkodzona została maźnica w wagonie osobowym.

Powiat Łódzki

Dnia 9 września mieszkańcy wsi Piotrowice gminy Międzyrzecz stawili czynny opór sekwestratorowi, nie dopuszczając go do zajęcia rzeczy za zaległe podatki. Najbardziej ruchliwe w tym oporze były kobiety w liczbie 16.

które wyrwały z rąk sekwestratora zajmowane rzeczy, które-
ni następnie obrzucały go. Po przybyciu do tej wsi asysty
policyjnej, dłużnicy poczęli dobrowolnie uiszczać podatki.
Ciepłota napisane zająście wynika na podłożu zbyt agresywnego za-
żewania się samego sekwestratora, Dyszkiewicza.-

Indywidualne stawianie oporu sekwestratorom lub innym
władzom na terenie powiatu wołkowyskiego miało jeszcze
miejsce dnia 12 września we wsi Wiejki, gminy Jakówka, gdzie
urzędnicy Kontroli Skarbowej poszukiwali tytoniu, przy czym
i tutaj zatarg wynikał na tle nie dość taktownego postępowania
tych urzędników, zaś dnia 22 września ~~brzeż~~ mieszkałcy
Jeżówki, celem niedopuszczenia do zajęcia przez sekwestrato-
ra zboża, pozamykali na klucz stodoły swe, a sami udali
się w pole, jednakże zajęcie odbyło się w obecności sątkusa
wreszcie w dniu 14 września mieszkaniec Swisłoczy, Stefan
Mlonik również stawiał opór sekwestratorowi Staniszewskie-
mu, który zbyt nieumiejętnie postępuje przy ściąganiu po-
datków. Ponieważ wspomniany sekwestrator Staniszewski już
kilkakrotnie przyczynił się do wywołania zająć, więc pra-
wopodobnie będzie zwolniony ze swego stanowiska.-

Podczas odbywających się manewrów wojskowych na tere-
nie powiatu wołkowyskiego, w pięciu wypadkach uszkodzono
wojskowe linje telefoniczne przez kradzież kabla telefo-
nicznego. Ustalono, że czynu tego dokonali nieletni chłopcy
i, że sama kradzież nie miała cech wywrotowych.-

st Wysoko-Mazow.

Dnia 21 września podczas legitymowania dwóch podejrzanych
osobników, został postrzelony w rękę i w nogę przez jed-
nego z nich komendant posterunku P.P. w Ciechanowcu, prze-
wodnik Antoni Przybyłowski. Jednego z domniemyanych sprawców,

zawodowego koniokrada, Stanisława Podęwornego zatrzymanego

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

W wrześniu b.r. zanotowano wypadków:

- 1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 85.
- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach 6.
- 3/ Usiłowania zabójstw 3.
- 4/ Zabójstw 7.
- 5/ Usiłowania samobójstw 3.
- 6/ Samobójstw 7.
- 7/ Różnych nieszcześliwych wypadków 7.
w których śmierć poniosły 2 osoby, z których
jedną utonął, a drugą przejechał pociąg.
- 8/ Kradzieży zwykłych 374.
na sumę złotych 4.067.
- 9/ Kradzieży z włamaniem 33
na sumę złotych 5.954
- 10/ Drobnych napaść rabunkowych 4.
- 11/ Oporu policji 10
- 12/ Oporu sekwestratorom 6.
- 13/ Nielegalnego posiadania broni 16.
- 14/ Zgwałceń 2.
- 15/ Dzieciobójstw 1.
- 16/ Przemyslnictwa 22.
- 17/ Tajnego orzelnictwa 1.

c/ Wypadki samochodowe.

W wrześniu na terenie województwa białostockiego było ogółem pięć wypadków samochodowych, w tem w powiecie białostockim - 3 drobne wypadki, w powiecie łomżyńskim - jeden, w którym zostały lekko ranne 3 osoby i w powiecie sokółskim również jeden, gdzie autobus najechał na przechodzącego

Powiat B.

jeźdźnię czkowiec, który odniósł silne obrażenia ciała.-

d/ Zestawienie danych o pożarach.

We wrześniu b.r. na terenie Województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

- 1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem 8.
- 2/ Z przyczyn nieustalonych 17.
- 3/ Podpalenia z zemsty 8.
- 4/ Podpalenia w celu otrzymania premii ubezpiecz... -
- 5/ Wadliwej budowy komina 10.
- 6/ Zaproszenia ognia przez dzieci 1.

Razem: 44.

Pożary te wyrządziły straty.

- 1/ do 2.000 złotych każdy 30
- 2/ od 2.000 do 5.000 zł. każdy 4
- 3/ od 5.000 do 10.000 zł. każdy 6
- 4/ od 10.000 do 20.000 zł. każdy 3
- 5/ od 20.000 do 30.000 zł. każdy -
- 6/ ponad 30.000 zł. każdy 1

Straty, wyrządzone przez te pożary, wynoszą ogółem około 194.000 złotych.-

Większe pożary.

Wiat Białostocki.

Dnia 10 września we wsi Topilec. Spłonęło 6 domów mieszkalnych, 10 szodók ze zbiorami i kilkanaście zabudowań gospodarczych. Poszkodowanych jest 14 gospodarzy. Straty wynoszą około 75.000 złotych. O zbrodnicze podpalenie podejrzana jest Anna Wasilewska, która zatrzymano.-

NEWODA BIAŁOSTOCKI

r.BP.3720/33.T.

ia 19 października 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.10

z. miesiąc wrzesień 1933 roku.

VI. Sprawy graniczne.

[illegible]

rowokacja ze strony

Na odcinku granicznym powiatu szczuczyńskiego obok

niemców.

wsi Bogusze podeszło do barjery granicznej polskiej czterech
uzbrojonych w sztylety hitlerowców. Na zwróconą im uwagę,
żeprzekroczą granicę, cofnęli się, uprzednio jednak
wypowiedzieli pod adresem Polski i języka polskiego sze-
reg uszczypliwych uwag. Naskutek interwencji kierownika
polskiej ekspozytury celnej, hitlerowcy ci mieli być
wylegitymowani przez graniczne władze niemieckie.-

y m y t .

Na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego we wrześniu odbywał się wzmożony wymyt do Niemiec produktów rolnych, Głównie wywożono zboże, nabiał, drób, mięso wieprzowe i wołowe oraz konie.

legalne prze-
cięcie granicy.

W okresie sprawozdawczym na odcinku granicznym powiatu augustowskiego za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano 25 osób, zaś na odcinku granicznym powiatu szczuczynskiego - 1 osobę.-

1000 9 999 8 998 7 997 6 996 5 995 4 994 3 993 2 992 1 991 0

22

OCJEN DA BIAŁOSTOKI

Nr BP. 3720/33.T

Dnia 19 paź ziernika 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr 10
za miesiąc wrzesień 1933 roku

VII. Szpiegostwo dywersja subotaż.
-:-:-:-:-

S a b o t a ż

Dnia 9 września na stacji kolejowej Białystok-Fa-
czny nieznanymi sprawcy zajęli latarnie sygnałowe z semaforu
wjazdowego. Latarnie te odnaleziono w błocie w odległości
200 metrów od semafora. W związku z powyższym wypadkiem
zatrzymano w Białymstoku Macława Kozejko który w dniu
5 września usiłował ukrepić linkę stalową od tegoż sema-
foru by uniemożliwić dawanie sygnałów.-

Otrzymuje

1/ Pan K
2/ "
3/ "
4/ "
5/ "
6/ "
7/ "
8/ "
9/ "
10/ "
11/ "
12/ "
13/ "
14/ "
15/ Samod
16/ "
17/ "
18/ K.O.P.
19/ szys
20/ wojew
21/ Pan S
22/ Pan K
23/ Pan N

H.F.

124
933 roku.

BP. 4149/33. T.

T A J N E - P I L N E !

[illegible]

roczne sprawozdanie
łączne Nr. 11. za mie-
spadziernik 1933 r.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament I. Polityczny

W W a r s z a w a

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 11 za miesiąc październik 1933 roku /z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/.

Z a W o j e w o d e

/Ad. Wysokiński/

wz. Naczelnika Wydziału Bezp. Publicznego.

trzymują do wiadomości:

Pan	ojewoda	w	Wilnie,
"	"	w	Nowogródku,
"	"	w	Brześciu nad Bugiem,
"	"	w	Stanisławowie,
"	"	w	Warszawie,
"	"	w	Tarnopolu,
"	"	w	Lublinie,
"	"	w	Łodzi

Dowództwo Okręgu Korpusu Nr IX.	
Wpłynęło dn.	61
27.1.1933	4420
Załącznik	

Pan Prokurator Sąd Apelacyjny	Warszawie,
" " "	" Wilnie,
" " " Okręgowego	" Białymstoku,
" " "	" Grodnie,
" " "	" Łomży,
" " "	" Suwałkach,
Samodzielny Referat Informacyjny	DOK. III. w Grodnie,
" " "	DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
" " "	DOK. I. w Warszawie,

K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie
szyszy Panowie Starostowie Powiatowi
ojewództwa Białostockiego.
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku
Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku
Pan Naczelnik Urzędu Sledczego w Białymstoku.

Białystok, dnia 20.XI. 1933 roku.

I. Sytuacja ogólna

dalszym ciągu dostezegane były skutki przeprowadzonych sierpiu i we wrześniu represyj względem elementów wywrotowych których daleko posunięte załamania się psychiczne i wzajemna podejrzliwość osłabiły w dużym stopniu ruch wywrotowy, czego sprawdzianem był przebieg kampanji obchodu rewolucji październikowej na całym terenie województwa Białostockiego. Kampanję tę o chowała daleko posunięta ostrożność, jeżeli chodzi o przejawy zewnętrzne i mniejszy, niż w latach poprzednich jej zasięg terenowy. Mimo to wszystko, w poszczególnych ośrodkach województwa obserwowano dość nasiloną akcję organizacyjną, a w Białymstoku, Grodnie i innych miejscowościach uprzemysłowionych znaczne wysiłki komunistów w kierunku wywołania poważniejszych zatargów w przemyśle.

Działalność pracowniczych związków zawodowych żywsza była jedynie w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym, gdzie zaistniała kwestja podziału pracy pomiędzy robotników z racji zwężenia się stańca zatrudnienia w poszczególnych fabrykach włókienniczych i podnoszona była sprawa zawarcia umowy zbiorowej w przemyśle garbarskim. Ponadto w kilku wypadkach wykonało się zagadnienie płac...

Wskutek pogorszenia się konjunktury dla przemysłu włókienniczego liczba bezrobotnych w porównaniu ze wrześniem wzrosła o 450 osób.-

Sytuacja bezpieczeństwa bez poważniejszych zmian.-

---:---:---:---:---

Дня 20. XI 1933 г.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 1
za miesiąc październik 1933 r.

— 2 —

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Działalność zewnętrzną Komunistycznej Partji Zachodn.
Białorusi ilustruje poniższe zestawienie:

Powiat.	Miejscowość	wywieś-zono transparen- i plakatów.	Kolportowano literaturę k w ilu wypadkach. Ilość eze
Białostocki	Białystok	1	11
	w. Kowalowie	1	11

Grodzieński	obok wsi Poniżany	1	-	-
Sokólski	" " Usnarz-Dolny	1	1	7
	wieś Stoja	1	-	-
Wołkowyski	Wołkowysk	6	-	-
	obok wsi Wierjki	-	1	10
	" " Łelczyce	-	1	3
	" os. Biełkita	-	1	5
O g ó ł e m:		10	6	47

Wypisane hasła na transparentach oraz treść odezw poświęcone były w lwiej części obchodowi 16-ej rocznicy rewolucji bolszewickiej w Rosji. Poza tem w Wołkowysku napisy na kilku plakatach wzywały do bojkotu Pożyczki Narodowej. Nadeło z pośród kolportowanych odezw, 5 egzemplarzy poświęconych było żołnierzom w Białymstoku zaś w dniu 17 października rozplakatowano klepsydry, poświęcone pamięci zmarłego w miejscowem więzieniu komunisty Efroima Szajdera.

-----000000000000-----

Z innych przejawów działalności KPZB. odnotować należy utworzenie w dniu 14 października podrejonowego komitetu KPZB. we wsi Straszewo, gminy Jałówka, powiatu wołkowyskiego. Sekretarzem tego komitetu został Bazyli Lebiedziński, członek koła T.S.B. we wsi Bielewice, gminy Gródek, powiatu białostockiego. Poza tem w tejże wsi Straszewo utworzono komitet antypodatkowy, którego zadaniem jest uświadamianie ludności, aby nie płaciła podatków i stawiała opór sekwestраторom.

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Podobnie, jak KPZB., tak i Komunistyczna Partja Polski nie wykazała żywszej działalności i dostrzegane było dalsze załamanie się jej członków. Przyczyną tego należy doszukiwać się w tych

samych przesłankach, co i w KPZB. Jedynie na terenie łomżyńskim były czynione próby utworzenia nowych komitetów, zdsiętkowanych Ostatnimi aresztowaniami. Doszło tam do zorganizowania komitetu Mopru iKD.KPP.,przyczem awizowane w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych tarcia pomiędzy komunistami żydami a komunistami chrześcijanami, zostały już jakoby zażegnane.-

Zewnętrznie działalność KPP. przedstawiała się następująco:

Powiat.	Miejscowość.	Wywieszono transparen. i plakatów.	Kolportowano literaturę komunistyczną	
			W ilu wypad- kach.	Ilość egzemplarzy.
Łomżyński	w. Janczewo Nowogród	-	1	1 broszura
			1	70 odezw i 10 broszur.
Ostrowski	Ostrow-Mazow.	4	-	-
Szczuczyn- ski.	obok Radzi- łowa.	1	-	-
O g ó ł e m :		5	2	

Napisy na transparentach dotyczyły wyłącznie 16-ej rocznicy rewolucji bolszewickiej w Rosji. Kolportowane zaś broszury miały tytuł "W kleszczach imperjalistycznych przeciwnieństw".

Zebrańia komunistyczne KPP.

Powiat Ostrowski.

Powołany na sekretarza KM.KZM. w Broku, Josek Trebliński zaczął rozwijać żywą działalność. W dniu 9 października wygłosił on referat o 16-ej rocznicy rewolucji bolszewickiej w Rosji, a w dniu 15 października usiłował zwołać w okolicy Broku konferencję chłopską KPP., która jednak nie doszła do skutku.-

W dniu 27 października w Ostrowi-Mazowieckiej, w mieszkaniu Sury Goldsztejn odbyło się zebranie wybitniejszych działaczy

127

KPP. Omawiano sprawę obchodu 16-ej rocznicy rewolucji bolszewickiej w Rosji.-

Dnia 28 października w lesie pod Ostrowią-Mazowiecką odbyła się masówka komunistyczna, na której Rachmiej Gasiar i Sura Goldsztejn wygłosili przemówienia poświęcone 16-ej rocznicy traktowanej rewolucji. Na masówce tej było 25 osób.-

Szczuczynski. Dnia 30 paź ziarniki w Radziłowie, w mieszkaniu Sory-Rytki Trajman odbyło się zebranie członków KD.KPP. Zebranie to było poświęcone sprawie obchodu 16-ej rocznicy omawianej wyżej rewolucji.-

Pozatem jednego z obecnych na zebraniu, Jana Kryszczyńskiego pouczono o sposobie wywieszania transparentów komunistycznych na drutach telefonicznych.-

M O P R .

Ostrowski. 28 października stwierdzono zbieranie przez mowprowców na terenie powiatu ostrowskiego żywności dla więźniów politycznych. Zebrane około 30 kg. bułek i chleba miano przewieźć autobusem do więzienia w Łomży.

R e p r e s j e .

Dnia 28 października organa bezpieczeństwa przeprowadziły na terenie powiatu wołkowyskiego likwidację RK. Podorosi i podległych mu komórek KPZS. we wsiach Hołyszki, Koniuchy, Dubiczne, Mogiłowce i Ososzniki.-

Pozatem w okresie sprawozdawczym zatrzymano działaczy komunistycznych:

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.11
za miesiąc październik 1933 r.

III. Ruch zawodowy.

Ruch zawodowy, jeśli chodzi o jego przejawy zewnętrzne w październiku był słaby. Przodujący w tym ruchu w Białymstoku, włókniarze nie wykazali żywszej działalności, a raczej dostrzegli ich spłatę w odniesieniu do życia zawodowego. Złożyło się na to wypowiedzenie przez fabrykantów białostockich pracy w fabrykach włókienniczych. Wypowiedzenie to miało na celu wywarcie presji na rząd w celu przywrócenia zwrotu ceł wywozowych. Z racji wypowiedzenia pracy panowało silne przygnębienie i rozgoryczenie wśród włóknarzy, którym objętnem jest, z jakich powodów fabryki wstrzymują pracę, natomiast zaprzęta ich sprawa, że nie będą oni mogli przepracować 26 tygodni, aby następnie mieć prawo do zasiłków z Funduszu Bezrobocia. Z tej racji włókniarze nie reagowali wcale na łamanie przez fabrykantów ustawy o 8-mio-godzinny dzień pracy, nie czyniąc zaognić sytuacji, jakkolwiek z tego powodu dostrzegane było wśród nich silne niezadowolenie. Bierność tę wyzyskiwali niektórzy fabrykanci białostoccy w ten sposób, że po ukończeniu ustawowej długości dnia fabryki ich czynne były jeszcze w ciągu kilkunastu minut, co w sumie dawało fabryantom znaczne zyski, lub, jeżeli zatrudniali robotników ponad 8 godzin dziennie, to znów nie płacili im za nadliczbowe godziny o 50% drożej, jak przewiduje ustawa, lecz sumowali ilość przepracowanych nadliczbowo godzin i płacili za nie podług

normalnej stawki dziennej. Niektórzy znów robotnicy, jedną zmianę pracowali w jednej fabryce, poczem na drugą zmianę w tymże dniu udawali się do innej fabryki i w ten sposób podwójnie zarabiali. O tych wszystkich anomaljach większość robotników wie, lecz gdy przyjdzie zeznawać w charakterze świadków przed Inspektorem Pracy, to zeznają oni zawsze na korzyść pracodawcy w obawie utraty pracy. Tym sposobem władze mają uniemożliwioną ścisłą kontrolę zakładów pracy i ewentualne pociąganie winnych przekraczania ustawy o pracy do odpowiedzialności. Nawet do zabiegów Klasowego Związku zawodowego w celu ukrócenia przytoczonych wyżej anomalji, robotnicy ustosunkowywali się naogół niechętnie, wychodząc w założenie, że jeżeli zacznie się mówić o wysokości zarobków, to może fabrykanci istotnie pokwapią się do ich obniżki. Komuniści znów wmawiali w robotników, że gwałcenie długości dnia roboczego jest równoznaczne z obniżką poborów i opierając się na tych przesłankach, stawiali zarząd Klasowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego, a zwłaszcza sekretarza Okręgowej Komisji Robotniczej PPS. w Białymstoku, Tomasza Kapitułkę, zarzucając mu nawet defraudację pewnych kwot, zebranych na zapomogi dla strajkujących włóknarzy podczas ostatniego wielkiego ich strajku w Białymstoku i w powiecie białostockim.-

Znamiennym jest fakt, że dzięki właśnie lansowanym pogłoskom o słabym interesowaniu się Zarządu Klasowego Związku Zawodowego, a głównie Kapitułki, sprawami zawodowymi włóknarzy, oraz z powodu obecności w Zarządzie wspomnianego Związku żydów, niektóre sekcje robotników po ostatnim strajku gremjalnie wystąpiły z Klasowego Związku Zawodowego i przeszły do Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego. Odnosi się to do czyściciarzy, palaczy, niciarzy, maszynistów i większej części tkaczy.-

Do nowopowstałego związku "Praca" w Białymstoku przytkaczającą większość robotników ustosunkowała się nieprzychylnie, widząc w tej nowej organizacji czynnik rozbijania jedności robotniczej, przyczem prowadzona jest usilna agitacja, by raczej z Klasowego Związku Zawodowego przechodzić do Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego, aniżeli do związku "Praca".-

W październiku forsownie zbierane były składki wśród robotników w Białymstoku zarówno przez Klasowy Związek Zawodowy, jak i przez Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe na rzecz wzniesienia w Supraślu pomnika dla poległych tamże w lipcu b.r. dwóch robotników.-

W Supraślu, powiatu białostockiego silne podniecenie umysłów wywołało wśród tamtejszych włóknarzy wypowiedzenie im pracy w fabrykach Cytrona, przyczem zarząd tych fabryk ogłosił, że część zredukowanych robotników ponownie będzie przyjęta do pracy po 3 dni w tygodniu. To posunięcie Cytrona wzbudziło silne niezadowolenie wśród robotników z tej racji, że część ich pracę będzie miała, a pozostali zaś będą jej pozbawieni. Ostatnio w przemyśle włókienniczym w Białymstoku sytuacja poprawiła się o tyle, że fabryki będą czynne jeszcze przez 6-8 tygodni, gdyż nagromadzone przez te fabryki zapasy materiałów zakupione zostały przez kupców z prowincji.-

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Włóknarze.

Dnia 15 października odbyło się w Białymstoku walne zebranie włóknarzy, zrzeszonych w Klasowym Związku Zawodowym Robotników Przemysłu Włókienniczego. Omawiano sprawy zawodowe, a głównie naruszenie przez fabrykantów 8-godzinnego dnia pracy. Następnie polecono poszczególnym sekcjom związku, by składały listy kandyda-

tów na członków nowego zarządu, którego wybory wyznaczono na dzień 5 lis opada b.r., przezeń taka lista kandydatów musi być podpisana co najmniej przez 30 osób. Nadto wezwano ogół włókniarzy, aby każdy mężczyzna złożył 1 złoty, a kobieta 50 groszy na opłacenie adwokatów, którzy będą bronić 3-ich byłych członków Komisji Strajkowej przed sądem w dniu 30 października b.r. Na obronę tą potrzeba ogółem około 1.000 złotych /250/-

Garbarze.

Dnia 16 października na zebraniu członków Związku Zawodowego Garbarzy w Białymstoku postanowiono nie przyjmować na członków robotników niewykwalifikowanych, wykluczyć ze Związku robotnika Łaznika za pracę w czasie strajku oraz opodatkować się po 50 groszy na rzecz strajkujących garbarzy w garbarni Bausza /60/-

Dnia 8 października w Krynkach, powiatu grodzieńskiego na zebraniu garbarzy w liczbie 50 osób, samych żydów, poruszono sprawę zamierzonej przez fabrykantów obniżki płac w garbarniach o 12%, przezeń postanowiono, że jeżeli właściciele garbarni istotnie zechcą wprowadzić w czyn swe zamiary, to należy bezwzględnie zastrajkować. Do zamierzonej jednak obniżki zarobków nie doszło.-

W dniu 23 października w Sokółce odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Garbarzy. Omawiano kwestję przestrzegania 8-godzinnej doby pracy i w tym celu postanowiono rozłożyć kontrolę nad garbarniami w Sokółce. Uchwalono, że spowodowana została tem, że niektórzy robotnicy pracowali w kilku fabrykach ze szkodą dla innych garbarzy /40/-

Łzewcy.

Związek Zawodowy Łzewców w Białymstoku zwołał dwa zebrania swych członków w dniach 2 i 23 października. Omawiano sprawę

organizacyjne, a głównie podnoszono brak spójności wśród szweców, przy czym wysunięto argument, że na około 2.000 szweców w Białymstoku do Związku należy zaledwie 50 osób. Postanowiono, ażeby każdy z członków Komisji Organizacyjnej szweców obchodził warsztaty szewskie i zachęcał szweców do zapisywania się do Związku /25 i 50/-

robotnicy drzewni. Dnia 1 października we wsi Nowosiółki, gminy Gródek, powiatu białostockiego utworzono oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego. Z pomiędzy wybranych do Zarządu członków jest kilka podejrzanych o należenie do KPZB.-

Dnia 8 października w Hajnówce, powiatu bielskiego odbyło się walne zebranie członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego. Na zebraniu tem Jan Pater, sekretarz Związku, pozostający pod zarzutem defraudacji pieniędzy z Kasy Związku wygłosił obszernie przemówienie, dotyczące kwestji zatrudnienia robotników drzewnych w przedsiębiorstwach państwowych w Hajnówce, oraz przy eksploatacji lasów, przy czem wywodził, że praca winna być tak rozłożona, ażeby każdy robotnik mógł być zatrudniony przynajmniej trzy dni w tygodniu. Następnie stwierdził, że zarzucane mu nadużycia pieniężne nie miały miejsca i, że wszelkie wersje na ten temat są wynikiem działalności jednostek, zwalczających go, jako działacza robotniczego, przy czem o udział w tej akcji pomawiał on Leona Pasiaka. Poruszając sprawę subskrypcji Pożyczki Narodowej, Pater za naczyl, że była ona zbyt pochopnie subskrybowana przez robotników w Hajnówce /250/-

oraz jeden odczyt w łapach powiatu wysoko-mazowieckiego.
Tematem odczytów były historia, rozwój i zadania Związków zawo-
dowych. Ponadto w łapach odbyło się zebranie członków Z.Z.K.
Na zebraniu tem omawiano sprawy zawodowe /120/.-

Związek Zawodowy

Drużyn Kondukt.

Dnia 16 października w ołkowsku odbyło się zebranie
członków Związku Zawodowego Drużyn Konduktorskich celem omówie-
nia spraw organizacyjnych i dokonania wyboru nowego zarządu
/60/.-

Z.Z.Z.

W październiku odbyły się zebrania członków Z.Z.Z. w nastę-
pujących miejscowościach powiatu białostockiego: jedno w Micha-
łowie, jedno w Czarnej-Łące i dwa w Supraślu. Na zebraniach w Micha-
łowie i w Czarnej-Łące omawiano sprawy organizacyjne, a nadto
w Michałowie uchwalono nabyć Pożyczkę Narodową za kwotę złotych
150, oraz opodatkować się po 1 zł. od kobiety i 1,50 zł. od
mężczyzny na rzecz kuchni dla dożywiania dzieci robotników.
Na zebraniach zaś w Supraślu, poza omawianiem spraw organizacyj-
nych, zaprojektowano nabycie Pożyczki Narodowej za 1.000 złotych,
jednakże wskutek agitacji niektórych członków obniżono kwotę,
za którą będzie nabyta Pożyczka, do złotych 500. Nadto postano-
wiono opodatkować się na rzecz wzniesienia pomnika dla poleg-
łych robotników, Ulmana i Budkiewicza.-

Związek Zawodowy

"Praca"

Dnia 8 października w Białymstoku odbyło się zebranie
członków Związku Zawodowego "Praca". Przemawiał na zebraniu poseł
Maszkiewicz, który nadmieniał, że nieudany strajk włókniarzy bia-
łostockich nie odniósł takich sukcesów, na jakie pokładane były
nadzieje, a to głównie z tego powodu, że strajkiem kierowali
wyrotowcy. W końcu poseł Maszkiewicz wezwał zebranych do organi-

zowania się w Związku "Praca" /40/-

131

b/ Chrześcijańskie Związki Zawodowe.

zebranie

Dnia 8 października w Białymstoku odbyło się walne zebranie członków Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego przy udziale posła Wacława Bitnera. Na zebraniu przemawiał sekretarz tego zjednoczenia, Mikołaj Korbut, który, zdając sprawozdanie z odbytych narad w Inspektoracie Pracy o nieprzestrzeganiu w fabrykach białosockich 8-godzinnego dnia pracy, nadmieniał, że winę takiego stanu rzeczy ponoszą sami robotnicy, którzy często sami dobrowolnie pracują ponad 8 godzin, a gdy jednego z fabrykantów pociągnięto do odpowiedzialności za pogwałcenie długości dnia roboczego, to wezwani w charakterze świadków robotnicy stwierdzili, że w tej fabryce przestrzegano był ściśle 8-godzinny dzień pracy. Jako przykład solidarności robotników, wskazał Korbut na Supraśl i nadmieniał przytem, że w tej osadzie wzniesiony będzie pomnik dla dwóch poległych tam w wypadkach lipcowych robotników i, że wszyscy robotnicy przemawiał poseł Wacław Bitner, który nadmieniał, że robotnicy winni złożyć na ten cel po 50 groszy. Następnie winni interesować się nie tylko swymi sprawami zawodowymi, ale również i wydarzeniami ogólnopolitycznymi. Wskazał, że projekt nowej Konstytucji pułkownikowi Skawka, poza uprzywilejowaniem niewielkiej garstki obywateli, przewiduje również zniesienie t.zw. angielskiej soboty i 8-godzinnego dnia pracy. Wreszcie wezwał do organizowania się /250/-

zebranie czys-
ciarzy

Dnia 15 października w Białymstoku na zebraniu czyszciciarzy, zrzeszonych w Chrześcijańskim Zjednoczeniu Zawodo-

132

R a z e m : 10.734 11.184 153 603 1068

z r o s t o 450 osób.

6

V. Stan bezpieczeństwa publicznego

a/ Ważniejsze wypadki i wydarzenia.

Powiat Augustowski.

W nocy na 19 października kilku osobników wtargnęło przez okno do mieszkania 60-letnich Adama i Pauliny Lisów we wsi Racicze, gminy Hołynka, domagając się wydania pieniędzy. Ponieważ napadnięci dobrowolnie pieniędzy nie wydali, więc bandyci skrupowali ich, owinęli twarze szmatami, poczem rozpoczęli plądrować mieszkanie, zabierając 400 złotych. Napastnicy zbiegli w niewiadomym kierunku.

W dniu 11 października około godziny 20, gdy sekwestrator Urzędu Skarbowego znajdował się w mieszkaniu sołtysa we wsi Brzozów, nieznany sprawca rzucił przez okno kamień, który wybił szybę i uderzył sekwestratora. Wybiegający z mieszkania sołtys, celem ujęcia sprawy, zastał drzwi od zewnątrz odrutowane, co uniemożliwiło natychmiastowy pościg za sprawcą.

Dnia 19 października we wsi Naumowicze, 13-tu mieszkań-
ców tej wsi stawilo opór sekwestratorowi Dziełanowskiemu, Opó-
ni nadto usiłowali pobić furmana Zielińskiego, który był
wynajęty do przewiezienia zasekwestrowanych rzeczy. Po
przybyciu asysty policyjnej sekwestrator wykonywał swe dal-
sze czynności służbowe bez przeszkód. Za stawienie oporu po-
ciągnięto do odpowiedzialności 10 osób, z których 3-ch z
miejsc zatrzymano.

Powiat Bielski.

Dnia 11 października mieszkańcy wsi Koce-Borowe i Niemyje-Stare z sokłtysami tych wsi na czele stawili czynny opór sekwestratorowi Urzędu Skarbowego, Łutowiczowi przy ściąganiu przez niego należności meljoracyjnych. Oporni zasypali asystującym sekwestratorowi policjantom solą, oczyszcili grabiami i gryźli ręce. Na miejsce przybył oddział policji w sile 14 osób i opór przekłamał przy użyciu siły, poczem czynności egzekucyjne odbywały się bez przeszkód. Z pośród opornych, 8-miu najbardziej czynnych osób w tem zajęciu pociągnięto do odpowiedzialności.-

Powiat Grodzieński.

Dnia 13 października, gdy sekwestrator Urzędu Skarbowego, Kazimierz Kornikowicz wychodził z mieszkania sokłtysa we wsi Łosiniany, został obrzucony kamieniami przez miejscową młodzież. Jednym z kamieni sekwestrator został ugodzony silnie w głowę. Sprawcy pobicia, trzech mieszkańców tejże wsi, zostali ujęci i osadzeni w więzieniu.-

Dnia 17 października we wsi Hołynka znaleziono pod chlewem, odległym od budynku urzędu gminnego o 10 mtr., lont długości 80 ctm. Na jednym końcu lontu umocowano nasypkę benzyną, węgla i zapalnicę, zaś drugi koniec był opalony. Lont ten założony był pod strzechą chlewu, lecz padł na ziemię i zgasał, co uderzeniło wybuch pożaru.-

Dnia 20 października w Grodnie, zatrzymano praktykanta referendarskiego Dyrekcji Kdsi Państwowych w Wilnie, Mładoszka Mikołajczyka, który, podając się za urzędnika Białostockiego Urzędu Wojewódzkiego, pod pretekstem wyjednania koncesyj samochodowych, żądał od właścicieli autobusów po 500 złotych wynagrodzenia. Od dwóch właścicieli auto-

busów zdążył on już pobrać weksli na sumę 230 złotych -

Powiat Ostrołęcki.

Dnia 19 października w czasie jarmarku w Goworowie dwaj mieszkańcy wsi Zbendz, powiatu makowskiego, Czesław Szatanek i Józef Machnowski puścili w obieg fałszywą 10-złotówkę w ten sposób, że u jednego z wieśniaków kupili zboże, za które zapłacili fałszywą monetą, przytem uiszcili za zboże cenę, wyższą od rynkowej. Zboże odprzedali zaraz handlarzowi, biorąc za nie tylko 9 złotych właściwych. Należy przypuszczać, że obaj wymienieni wyżej trudnili się zawodowo puszczeniem w obieg fałszywych pieniędzy. Obu ich zatrzymano.-

Powiat ostrowski.

Dnia 24 października rodzina Targońskich we wsi Zaremby-Kromki stawiała czynny opór sekwestratorowi Kazimierzowi Hankowskiemu podczas spełniania przez niego czynności ściągania podatków. Po przybyciu policji czynność ta była dokonana.-

Dnia 3 października około godziny 13.40 obok wsi Mąsewo spadł samolot, należący do I eskadry 4 pułku lotniczego w Toruniu. Aparat zarył się motorem w ziemię, Pilot, porucznik Szczepan Kłosek w kilka minut po wypadku zmarł.-

Powiat Sokólski.

W nocy na 16 października dwaj bandyci, za pomocą wdarcia strzechy, dostali się do mieszkania Cypy Pińczuk w Ośelsku. Jeden z napastników owinał napadniętą kocem i począł ją dusić, drugi zaś w tym czasie począł przetrząsać mieszkanie. Zrabowano 14 dolarów amerykańskich, jeden funt szterlingów, 20 złotych oraz kilka weksli na sumę bliżej nieokreśloną. Podejrzani o dokonanie tego napadu, zawodowi

złodzieje, Stefan Zwierzewicz i Władysław Pietkowski zostali zatrzymani.-

Dnia 23 października podczas oglądania mięsa w Sokółce przez lekarza weterynarii, Borysa Iwonowowa, w asyście posterunkowego P.P., właścicielka masarni, Marja Głogowa, po ujawnieniu w jej masarni mięsa z potajemnego uboju, nie chciała tego mięsa wydać, przyczem lekarza szarpała, a posterunkowego uderzyła pięścią w twarz. Następnie, na krzyk męża Głogowej, Stefana, zebrał się przed masarnią tłum, rekrutujący się z pośród przybyłych na targ okolicznych włościan. Przybyła pomoc policyjna tłum rozproszyła, poczem zakwestjonowane mięso zabrano. Małżonków Głogowych pociągnięto do odpowiedzialności.-

miat Suwalski.

Dnia 19 października mieszkańcy wsi Jegliniec, gminy Sejwy w liczbie 6 osób, w tem 4 kobiety, stawili opór dwum sekwestratorom Urzędu Skarbowego podczas nakładania przez nich sekwestru na inwentarz na nieuiszczenie zaległych podatków skarbowych. Mimo oporu, sekwestratorzy jednak zdołali załatwić swe czynności bez pomocy policji.-

W nocy na 1 października w agencji pocztowej Giby za pomocą włamania skradziono kasetkę żelazną, zawierającą akta "mob" i akta tajne. Skradzioną kasetkę znaleziono zaraz z rana w odległości 1 klm. od Gib, przyczem w aktach "mob" rozdarte były koperty, same zaś akta nietknięte, natomiast zabrano znajdujące się w tejsze kasetce znaczki pocztowe i stemplowe na sumę 350 złotych. Prócz samej kasetki, sprawcy zabrali z kufra, znajdującego się w agencji pocztowej, jeszcze dwa damskie pierścienie, 150 złotych gotówką oraz

ostery listy warlościowe. Sprawcy tej kradzieży w zbie 3-oh osób zostali ujęci. Tko kradzieży było czyste rabunkowe.-

Dnia 20 października w Suwałkach zatrzymano Józefa Kosińskiego i Nikołaja Gunjusa, poszukiwanych o puszczeniu w obieg fałszywych monet 1-złotowych. Podczas rewizji w mieszkaniu u Kosińskiego znaleziono foremkę gipsową do odlewania jednozłotowych monet, 49 dk. ołowiu i 20 dk. gipsu.

Powiat ołkowski.

Dnia 13 października 2-oh posterunkowych P.P. udali się do wsi Chilaomonowce, gminy Mścibów celem zatrzymania tam i doprowadzenia na Posterunek P.P. w Mścibowie Konstantego Dyryndę za pobicie sołtysa. Dyrynda wezwania posterunkowych do udania się z nimi nie usłuchał i wraz z rodziną podniósł krzyk, na który zbiegło się około 30 osób. Zebrani udaremnili zatrzymanie Dyryndy, posterunkowych, celem uniknięcia poważniejszego zajścia, odstąpili od konania swych czynności. Na miejsce zajścia wysłano większy oddział policji, przycozem Dyryncowie zostali zatrzymani i przekazani władzom sądowym.-

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków

październiku b.r. zanotowano wypadków.

- 1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 114
- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach 1
- 3/ Usiłowania zabójstw 2.
- 4/ Zabójstw 4.
- 5/ Usiłowania samobójstw 6.
- 6/ Samobójstw 1.

- 7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków..... 12
w których śmierć poniosła 1 osoba
wskutek utonięcia.
- 8/ Kradzieży zwykłych..... 463.
na sumę 6.429 złotych.
- 9/ Kradzieży z włamaniem..... 24
na sumę około 10.000 zł.
- 10/ Drobnych napadów rabunkowych 2.
- 11/ Oporu policji 18.
- 12/ Oporu sekwestраторom..... 9.
- 13/ Nielegalnego posiadania broni 7.
- 14/ Dzieciobójstw..... 3.
- 15/ Przemyslnictwa 25.
- 16/ Fałszerstwa pieniędzy..... 1.

c/ Wypadki samochodowe.

W okresie sprawozdawczym miał miejsce jeden wypadek samochodowy, Mianowicie, dnia 8 października we wsi Jezioroko w powiecie Łomżyńskim autobus Nr.BŁ.77242 przejechał Stanisława Kozłowskiego, lat 15, który w drodze do szpitala zmarł wskutek odniesionych obrażeń ciała. Winę wypadku ponosi zmarły, gdyż wraz z innymi chłopcami urządzał on rodzaj sportu, polegającego na przebieganiu przez jezdnię tuż przed pędzącymi samochodami. Właśnie podczas takiego przebiegania został on potrącony przez autobus.

d/ Zestawienie danych o pożarach.

W październiku b.r. na terenie Województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

- 1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem 20.
- 2/ Z przyczyn nieustalonych 24
- 3/ Podpalenia z zemsty..... 6

- 4/ Podpalenia w celu otrzymania premji ubezpieczeniowej 1.
- 5/ Nędliwej budowy kominów 7.
- 6/ Zaprószenia ognia przez dzieci 2.

Razem: 60.

Pożary te wyrządziły straty:

- 1/ do 2.000 złotych każdy 36.
- 2/ od 2.000 do 5.000 zł. każdy 12.
- 3/ od 5.000 do 10.000 zł. każdy 10.
- 4/ od 10.000 do 20.000 zł. każdy 2.

Straty, wyrządzone przez te pożary, wynoszą ogółem około 193.000 złotych.

Większych pożarów w okresie sprawozdawczym nie było.

e/ Ocena ogólna.

Zatrzymanie wybitniejszych działaczy komunistycznych i likwidacja niektórych ognisk komunistycznych wpłynęło dodatnio na dalsze odprężenie sytuacji bezpieczeństwa w zakresie politycznym. - Powszechnie znów napężenie pod koniec października spowodowane zostało wywołaniem pracy robotnikom w fabrykach włókienniczych w Białymstoku. Zjawisko to nie zaważyło narażenie w większym stopniu na sytuacji bezpieczeństwa, ponieważ wśród redukowanych robotników panuje silna depresja i przygnębienie z powodu nieprzepracowania ostatnich 26 tygodni, by mieć następnie prawo do otrzymywania zasiłków z Funduszu Bezrobocia. Wobec takiego stanu rzeczy umysł robotników zwrócone były głównie w kierunku uzyskania jakiegokolwiek pracy, by jako - - - - -

tako zabezpieczyć się na zimę.-

wypadki oporu sekwestраторom, jakie wydarzyły się w październiku, miały podłoże wyłącznie ekonomiczne.

Ed względem kryminalnym zwiększyła się liczba drobnych kradzieży, co o tej porze roku jest normalnem zjawiskiem. Niególk stan bezpieczeństwa był dobry.-

$\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

Dnia 20.XI. 1933 r

za miesiąc październik 1933 r.

VI. Sprawy graniczne.

Postrzelenie na granicy.

W nocy na 3 października na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego, po stronie niemieckiej, w odległości 1 km. od granicy, przez straż graniczną niemiecką został zastrzelony mieszkaniec wsi Surowe, gminy Czarnia, powiatu ostrołęckiego, Bronisław TOPA podczas wynechania gęsi do Niemiec. Naskutek powiadomienia władz niemieckich, na miejsce wypadku udali się Komendant Powiatowy P.P. w Ostrołęce i podprokurator Sądu Okręgowego w Łomży. -

Równocześnie, naskutek zarządzenia Urzędu Wojewódzkiego, Starosta Powiatowy w Ostrołęce zwrócił się do landrata w Szczytnie w sprawie zwołania mieszanej komisji granicznej, któraby zbadała ostatnie wypadki zastrzelenia przemytników z Polski na terytorjum Niemiec i wypracowała środki, zapewniające, że na przyszłość straż graniczna niemiecka nie będzie uciekała się do strzelania w przemytników wtedy, gdy istnieć będzie możliwość ujęcia ich i wymierzenia im kary więzienia. Taka mieszana polsko-niemiecka komisja graniczna odbędzie się w dniu 16 listopada b.r.

Dnia 11 października na tymże odcinku granicznym, po stronie niemieckiej postrzelony został w nogę przez niemiecką straż graniczną mieszkaniec wsi Myszy-niec-Stary, powiatu ostrołęckiego Ignacy Ałaj, który

138

udawać się do Prus z gęstami. Będąc już rannym, chciał jeszcze przebiec granicę do Polski. -

Dnia 20 października o godzinie 18-ej w odległości 35 mtr. od rowu granicznego po stronie niemieckiej, na odcinku granicznym tegoż powiatu ostrołęckiego, zastrzelony został przez graniczną straż niemiecką Stanisław Kosiorek, mieszkaniec wsi Dąbrowy, gminy Myszyniec. Kosiorek z kilku innymi osobnikami wymuszał konia do Prus. -

Wzajemne się wymytu. W związku z wzmocnieniem czujności przez niemiecką straż graniczną oraz bezwzględne używaniem przez nią broni w stosunku do przemytników, w październiku wydatnie zmniejszyć się wymyt artykułów żywnościowych do Niemiec. -

Wpadlenie z Niemiec. Dnia 26 października na odcinku granicznym powiatu szczuczynskiego władze niemieckie wysiedliły do Polski mieszkańców wsi Janów, gminy Kisielin, powiatu horochowskiego, Wilhelma Gitzela, Edwarda Gitzela i jego żonę, Rozalję wraz z dzieckiem oraz Daniela Aradta, którzy w dniu 25 października b. r. nielegalnie przekroczyli granicę z Polski do Niemiec. -

Nielegalne przekroczenie granicy W październiku na odcinku granicznym powiatu augustowskiego za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano 5 osób i na odcinku granicznym powiatu szczuczynskiego - 3 osoby. -

30

WOJEWODA BIAŁOSTOKI

Nr.BP.4149/33.T.

Dnia 20. XI. 1933 r.

Sytuacyjna sprawozdanie miesięczne
za miesiąc październik 1933 r.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- Negatywne -

-:-:-:-:-

OJSTO
Nr.BP.
Sytuacy
miesięc
miesięc
Otrzym
1/ Pen
2/ "
3/ "
4/ "
5/ "
6/ "
7/ "
8/ "
9/ Pen
10/ "
11/ "
12/ "
13/ "
14/ Sam
15/ "
16/ K.O
17/ sz
18/ o.j.
19/ an
20/ an
21/ an
P.F.

2
KOMITET BIAŁOSTOCKI

Nr. BP. 4513/33.T.

Białystok, dn. 20. XII. 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 12
za miesiąc listopad 1933 r.

I. Sytuacja ogólna.

Przypadająca na ubiegły miesiąc kampania obchodu rewolucji październikowej, którego przejawy zewnętrzne były daleko słabsze niż w latach poprzednich. Ogólnie w ciągu miesiąca obserwowano pewne zdezorientowanie w lokalnych organizacjach komunistycznych. Organizacje przeżywały jakby kryzys wewnętrzny, spowodowany represją po unieruchomieniu wybitniejszych jednostek w sierpniu, wrześniu i październiku b.r.

W powiatach z ludnością białoruską elementy wyrotowe rozpoczęły akcję propagandową za niepłacenia podatków i bojkotem wyrobów monopolowych. Wyniki tej akcji są dotychczas słabe. W strefie działania KPP, kilka ogniw rejonowych czyniło zabiegi w kierunku intensywnienia lokalnych organizacji wyrotowych i osiągnęło w tej płaszczyźnie drobne wyniki.

W białostockim okręgu przemysłowym komuniści propagowali konieczność przeciwstawienia się przez robotników wszelkim próbom skasowania angielskiej soboty z dniem 1 stycznia 1934 roku. - Poczynania ich wiązały się z akcją Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych,

którą wezwała poszczególne związki do przygotowania robotników na ewentualność rozpoczęcia już w pierwszą sobotę roku 1934 zdecydowanej walki o utrzymanie angielskiej soboty. Najbardziej charakterystycznym momentem w ruchu wywrotowym w listopadzie było dość widoczne zbliżenie się organizacji PPS. w powiecie bielskim do czynników komunistycznych. - Pozostaje to w przyczynowym związku z przedkongresową działalnością przywódcy PPS. w tym powiecie, Edwarda Hryniewicza i jego współpracowników, mającą na celu przedstawienie Kongresowi PPS., który odbył się na lutym 1934 r., wniosku co do stworzenia jednolitego frontu Międzynarodówki komunistycznej i socjalistycznej oraz wykonania przez PPS. sekcji białoruskiej, któraby wódcach prowadziła walkę w ścisłym porozumieniu z partją komunistyczną.

Działalność poszczególnych związków zawodowych wycełowywała nieznaczna akcja cennikowa, proklamowanie strajku robotników leśnych w powiatach grodzieńskim, białostockim i sokólskim przez Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Drzewnego /oddziały w Supraślu i Nowosiódkach, powiatu białostockiego/ i wreszcie przygotowywanie robotników do obrony angielskiej soboty.

Na rynku pracy nastąpiło zwiększenie ilości bezrobotnych wskutek zwięzania się stanu zatrudnienia robotników w przemyśle włókienniczym i zakończenie szeregu robót sezonowych. Zaznaczyć należy, że sytuacja w przemyśle włókienniczym w listopadzie była lepsza, niż w tym-

$$\frac{1}{2} - \frac{1}{3} = \frac{1}{6} \quad \frac{1}{3} - \frac{1}{4} = \frac{1}{12} \quad \frac{1}{4} - \frac{1}{5} = \frac{1}{20} \quad \frac{1}{5} - \frac{1}{6} = \frac{1}{30} \quad \frac{1}{6} - \frac{1}{7} = \frac{1}{42}$$

Bielski	Hajnówka	1	2	48
	Białki	-	1	kilkanaś
	Trześcianka	-	1	"
	Gradowo	-	1	"
	obok wsi Pasynki	1	-	
	Jakuszczyk	1	-	
	Bystre	1	-	
	Nurzec	1	1	29
	Pod-lany	-	1	79
Grodzieński	obok wsi Pawkwo	1	1	16
	Dołbianki	1	-	742
	Goroszki	1	1	kilkanaś
	Olekszyce	1	-	
	obok Krynek	1	-	
Sokółski	obok os. Dąbrowa	1	-	
	" maj. Kalno	1	-	
Łukowski	Łukowsk	-	1	kilkanaś
	Sieniewicze	1	-	
	Iwaszkiewicz	1	-	
	Drugopolicze	1	-	
Razem:		21	17	

Napisy na transparentach, jak i treść kolportowanych poświęcone były XVI. rocznicy rewolucji październikowej w wyjątkie odczyt, kolportowanych w mieście Białymstoku i w powiatu białostockiego, gdzie odczyty te skierowane były do wsi, których wzywano do przeciwstawiania obniżkom płac, przeobrażeniu dnia roboczego, oraz nawoływano do organizowania strajków. W Białymstoku rozlepiono klepsydry, poświęcone pamięci w więzieniu białostockim komunisty Efraima Sznajdera.

Zebrań organizacyjnych KPZB.

powiat łukowski. W wsi Straszewo, gminy Jakówka odbyły się dwa zebrania organizacyjne komunistycznych. Na pierwszym zebraniu w listopada tak zwanego komitetu antypodatkowego uchwalono nie płacić podatków, a w razie konieczności uiszczać tylko drugą część z roku bieżącego. wspomniany komitet antypodatkowy stanowią: Karpiuk-prezes, Julian Giszewski-skarbnik i Aleksander - sekretarz.

Na temże zebraniu zorganizowano komitet "czerwonych gości" z Nicyporem Karpiukiem na czele. Zadaniem komitetu tego ma być śledzenie osób kupujących z licytacji zasekwestrowane przedmioty i stosowanie względem nabywców represyj, łącznie do palenia ich mienia.

Na drugim zebraniu, odbytem w dniu 27 listopada, utworzono komitet strajkowy, który ma za zadanie interwenjowania o podwyższenie opłat za wywóz drzewa z lasu i wywieranie represyj przeciwko tym, którzy nie będą solidaryzować się ze strajkującymi. Skład tego komitetu stanowią: Marcin Gruszeński - prezes, Mikołaj Dudzik - sekretarz, Mikołaj Trofimczyk - skarbnik i Jan Karpiuk - członek.

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Akcja zewnętrzna Komunistycznej Partji Polski, podobnie jak i KPZB., była naogół mierna. Zauważono natomiast pewne ożywienie na terenie powiatu ostrowskiego w kierunku organizacyjnym, spowodowane naciskiem ze strony wyższych ogniw partyjnych.

O ile chodzi o akcję zewnętrzną KPP., to w listopadzie wyraziła się ona w następującym:

Powiat.	Miejscowość	wywiszono transpar. i plakatów.	Kolportowano wydawni- ctwa komunistyczne. ilu wypad- 11. 86 kach egzempl	
Lomżyński	Stawiski	1	-	
	Zambrów	1	-	
Ostrołęcki	Ostrołęka.	2	-	
	folw. Czerwin- -Borowe.	1 2 gołębie z transparent.	1	kilkanaście
		1		
Ostrowski	Ostrów-Laz.	1	1	8
	Nur	1		
Wysoko-Mazow.	Wysokie-Mazow.	1	-	
Razem :		10	2	

Napisy na transparentach, jak i treść odezw, podobnie jak i na terenie wpływów KPZB., obracały się wyłącznie koło obchodu XVI. rocznicy rewolucji bolszewickiej w Rosji. Na uwagę zasługuje treść napisu na plakacie, wywieszonym obok wsi Borowe w powiecie ostrołęckim, w związku z dokonaniem tam aresztowaniami działaczy komunistycznych. Napis ten brzmiał: "Nowość! O Polsko-Polsko, Czegoś doczekała, żeś z Borowego chłopaków zabrała. Ta partja dla nas biednych pożyteczna, chłopsko-robotnicza Partja Komunistyczna. Pamiętaj policjo, przestań ich mordować, bo za to będziesz gardłem odpowiadać. Przyjdzie czas dla nich swobody, wtenczas wam, urzędnikom i rządowi poobrzynamy brody. Wszystko w niwecz pójdzie pod miecz. Precz z burżuazją". -

Zebrania komunistyczne KPP.

Powiat Ostrołęcki. Dnia 9-listopada na zebraniu członków KPP. w Ostrołęce w mieszkaniu Zyskinda Lisa dyskutowano nad sprawą kolportażu literatury komunistycznej w Goworowie, przyczem postanowiono literaturę tę odesłać do Różany, natomiast w Goworowie jej nie kolportować. Na zebraniu tem było ogółem 8 osób.-

Powiat Ostrowski. Dnia 24 listopada w Broku na zebraniu członków komórek KPP. Jozek Trebliński złożył sprawozdanie z przebiegu obchodu rocznicy rewolucji październikowej i podkreślił słabą akcję z okazji tej rocznicy nasileniem represyj w dzielnicy ostrowskiej KPP., oraz nadmieniał o konieczności podjęcia akcji solidarnościowej wśród robotników i demonstracyjnego wystąpienia wobec samorządów z żądaniem wypłaty zasiłków.-

W dniu 25 listopada w Ostrowi-Mazowieckiej na zebraniu kierownictwa partji i młodzieży Rachmiel Gąsior zdał sprawozdanie z dotychczasowej pracy na terenie tego miasta oraz nadmieniał o nowych zdobyczach, polegających na uzyskaniu kontaktu z miejscowym garnizonem.-

Następnie w dniu 26 listopada odbyło się ponownie także posiedzenie przy udziale tym razem 3 żołnierzy z garnizonu ostrowskiego, którym wydano instrukcje w sprawie pracy w wojsku.-

Wiat szczuczynski. Powodując się potrzebą większej konspiracji z obawy przed prowokacją, w Grajewie tworzone są komórki komunistyczne, osobno żydowskie i osobno polskie. Utworzono narezie cztery takie komórki.

M O P R .

Wiat Ostrowski. Zgodnie z nastawieniem dzielnicy ostrowskiej KPP., Jusek Trebliński polecił wszystkim członkom KZMP. zbieranie składek na MOPR., które następnie ma odbierać Gitla Szpakier, niedawno przybyła do Broku po odbyciu kary 2-letniego więzienia w Łomży.-

Wiat Wołkowski. Dnia 26 listopada na terenie gminy Swisłocz odbyła się konferencja MOPRU przy udziale 5 osób. Na konferencji tej uchwalono, aby zbiórki na rzecz MOPR-u dokonywały osoby, nie należące do partii komunistycznej, a podczas samej akcji zbierania informować, że zbiórki te przeprowadzane są nie na rzecz więźniów politycznych, lecz wogóle dla rewolucjonistów. Nadto na konferencji poruszono sprawę zakładania po wsiach bojówek, któreby miały za zadanie ochraniać na wiecach posłów ze stronnictw lewicowych.-

R e p r e s j e .

listopadzie zatrzymani zostali za działalność wywrotową i osadzeni w więzieniu następujący działacze komunistyczni:

Białystok-Miasto: Szepsel Gryngas za kolportaż odezw komunistycznych i usiłowanie wywołania przemówienia komunistycznego, Brocha Szuster za pisanie do Prokuratora podania, w których oskarżała władze więzienne o bicie i znęcanie się nad więźniami politycznymi. Pisane przez siebie podania Szuster dawała następnie do podpisu ro-

dzinom, których członkowie przebywali w więzieniu. Zatrzymana jest znana działaczką komunistyczną i za działalność wyrotową była już karana 2-letnim więzieniem.

Budokcja Szyko, córka Juljana, urodzona w 1907 roku, zamieszkała we wsi Owieczce, gminy Osowce, powiatu drohickiego. Przy zatrzymanej znaleziono transport literatury komunistycznej, przeznaczonej dla OK. KPZB. Skonim, oraz list, adresowany do Sekretarza OK. KPZB. Skonim. Ujęta była kurjerką centralnej techniki KPZB., w swoim czasie zbiegła ona przed aresztowaniem z powiatu drohickiego.

Powiat Łomżyński: mieszkańcy Zambrowa, Lejzor Chochoł, syn Froima i Dawid Frydman, syn Moszka - za wywieszenie transparentu komunistycznego i przechowywanie literatury komunistycznej,-

Abram Strzałka, mieszkaniec Łomży - za przechowywanie literatury komunistycznej.-

Powiat Ostrołęcki: Dawid Budnik, mieszkaniec Ostrołęki - za wypuszczenie dwóch gołębi z przymocowanymi do nich transparentami komunistycznymi,

mieszkańcy wsi Dybałki, gminy Nasiadki, Mikołaj Siekierski i Bolesław Budelewski - za przynależność do KPP. i za wywieszenie transparentu komunistycznego,

Herszek Bocian, syn Janekla, członek KD.KPP.Ostrołęka.-

Powiat Szczuczynski: Romana-Helena Hirszówna, córka Maksymiljana, urodzona w roku 1907 w Warszawie i tam stale zamieszkała. Podczas rewizji osobistej u zatrzymanej znaleziono sprawozdanie partyjne z KD. KPP. Radziłów, gdzie była ona na zebraniu członków KPP. i wygłosiła przemówienie.-

144

b/ wyroki sądowe.
-:-:-:-:-

Sąd Okręgowy w Białymstoku skazał z art. 93 i 97 K.K.:

dnia 3 listopada: Leję Grynberg na 3 lata więzienia;

dnia 20 listopada:

Chaję Sąg na 10 lat więzienia,

Rachełę Linokur na 4 lata więzienia,

Rywę Keenelson na dom poprawy bez wskazania terminu.-

Sąd Okręgowy w Grodnie skazał z art. 97 K.K.

w dniu 30 listopada Pawła Kowszyka na 2 lata więzienia.-

-:-:-:-:-

GIEWODA BIAŁOSTOKI

Nr.BP.4513/33.T.

Dnia 20 grudnia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.12
 za miesiąc listopad 1933 r.

III. Ruch zawodowy.

-:-:-:-:-

Przebieg ruchu zawodowego w listopadzie był naogół szłaby. Jak i poprzednio najczęściej ożywienia do życia zawodowego wnosili robotnicy przemysłu włókienniczego. W listopadzie główną ich troską było przepracowanie ustawowych 26 tygodni, aby mieć potem możliwość pobierania zasiłków z Funduszu Bezrobocia. Równoległe z tą sprawą, wytknięła się kwestja podziału w fabrykach pracy pomiędzy wszystkich robotników, a to z uwagi na stopniową redukcję tej pracy, tak zwanych drugich zmian. Na tem tle toczyły się liczne dyskusje, odbyła się nawet konferencja u Inspektora Pracy pomiędzy pragodawcami a zainteresowanymi delegatami robotników, jednakże nie wydała ona konkretnych rezultatów, bowiem z jednej strony zatrudnieni stale robotnicy niechętnieby zgodzili się na dobrowolną redukcję pracy na rzecz pozbawionych tej pracy, z drugiej zaś - względy techniczne nie sprzyjały tym postulatom, ponieważ w każdej nieomal fabryce istnieją swoiste, lokalne warunki pracy, do której nie odrazu mogliby się przygotować nowicjusze. Zresztą, obiegające po koniec okresu sprawozdawczego pogłoski o tem, że jeszcze przez pewien okres czasu fabryki będą czynne z racji otrzymanych zamówień z zagranicy, ostrze kwestji podziału pracy w znacznym stopniu stępiły.-

Wśród robotników drzewnych w puszczańskim okręgu przemysłowym powstały dążenia do zlikwidowania klasowego Związku Robotników Przemysłu Drzewnego i utworzenia na jego miejsce Z.Z.Z.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

wiązek Zawodowy Robotników Przemysłu Kókienniczego.

Dnia 5 listopada w Białymstoku odbyły się wybory członków nowego zarządu Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Kókienniczego. Zgłoszono dwie listy kandydatów - jedną ze strony PPS, a drugą przez Bund. W wyniku głosowania, które odbyło się całkiem spokojnie, wybrani zostali na członków: Antoni Wiświór, Władysław Świerzbński, Kazimiera Dietrich, Ludwik Raczyński, Kazimiera Kisło, Marja Lenczewska, Szmul Pajgin, Rywa Antman i Estera Ostroberska. Na zastępców: Piotr Hajduczyk, Zofja Kowylowuk, Władysław Zawistowski, Sender Wysocki i Elke Bryl. Do Komisji Rewizyjnej: Zygmunt Gonko, Alojzy Bokólski, Stanisława Zajkowska, Sycha Rozenćwajg, Józef Kruglak i Szejna Krawczyk. Wreszcie do Sądu Koleżeńkiego: Runder Chajet, Jenty Bryl i jako zastępca - Benjamin Lewkowicz. Wyboły te poprzedziło złożenie sprawozdania z działalności przez ustępujący zarząd. Sprawozdanie to, jak i sprawozdanie kasowe zostało przez zgromadzonych zaakceptowane. Elementy komunistyczne usiłowały wybory te odroczyć, czemu stanowczo oparł się zarówno Bund, jak i PPS. Po wyborach odczytano rezolucję, potępiającą ustawę o arbitrażu oraz protestującą przeciwko sądom doraźnym /300/-

związku z częściowem unieruchamianiem fabryk włókienniczych w Białymstoku, a w pierwszym rzędzie drugich zmian w tych fabrykach, wysunięto projekt ze strony Związku Zawodowego, ażeby zatrudniać wszystkich robotników po 3 dni w tygodniu. Z tej racji w dniach 6 i 7 listopada odbyły się konferencje u Inspektora pracy, przyczem w pierwszym dniu konferowali właściciele fabryk z Inspektorem pracy, w następnym zaś odbyła się wspólna konferencja fabrykantów i

przedstawicieli związków zawodowych. Na obu tych konferencjach omawiano sprawę zatrudnienia po 3 dni w tygodniu wszystkich robotników. Na ten postulat w zasadzie zgodzili się przemysłowcy, lecz równocześnie wysunęli szereg zastrzeżeń natury lokalnej, gdyż w każdej poszczególniej fabryce są specjalne warunki i sposoby pracy, tak, że robotnicy z innych fabryk mieliby pewne trudności w pracy. Konkretnych postanowień w tej materji nie powzięto, natomiast postanowiono, że sprawa podziału pracy na 3 dni w tygodniu zostanie unormowana w drodze porozumienia się związków zawodowych i robotników w poszczególnych fabrykach.-

Dla wyświetlenia tej sprawy, w dniu 19 listopada odbyło się w Białymstoku walne zebranie włóknarzy, zwołane przez Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Włókienniczego. Na zebraniu tem przemawiał sekretarz Okręgowej Komisji Robotniczej PPS. w Białymstoku, Tomasz Kapitułko, który po omówieniu spraw politycznych nadmienił, że wprawdzie po ostatnim strajku robotnicy uzyskali pewną podwyżkę, lecz fabrykanci uruchomili fabryki na dwie i dwie i pół zmiany, by jak najprędzej wykonać zamówienia i z tego powodu fabryki w Białymstoku są czynne sezonowo po 3-5 miesięcy, wobec czego robotnicy nie są w stanie wypracować sobie prawa do późniejszych zasiłków. Co do podziału pracy pomiędzy wszystkich robotników to, zdaniem Kapitułki, sprawę tę należałoby omówić w każdej fabryce oddzielnie z uwagi na lokalne warunki pracy i, jeżeli ktoś z robotników na już przepracowanych 20 tygodni, to winien ustąpić połowę swej pracy innym robotnikom. Wreszcie nadmienił, że w Białymstoku pozostanie bez zasiłków około 4000 włóknarzy. Po przemówieniu uchwalono rezolucję, żądającą skrócenia

okresu, uprawniającego do prawa pobierania zasiłków, do 20 ty odn, oraz udzielenia zapomóg doraźnych tym włókniarzom, którzy nie przepracują 20 tygodni /250/-

Co do podziału pracy, to dotychczas do żadnego porozumienia w tej mierze nie doszło.-

Dnia 26 listopada w Białymstoku odbyło się zebranie wyłącznie członków Związku Zawodowego Robotników Przesłania Łókienniczego przy udziale posła Antoniego Szczepkowskiego, który też wygłosił dłuższe przemówienie. Wygłosił on, że wskutek ogromnego kryzysu, który objął cały świat, jest obecnie na kuli ziemskiej przeszło 30 milionów bezrobotnych, a w samej Polsce przeszło półtora miliona osób, jakkolwiek oficjalne dane statystyczne wykazują tylko 200 tysięcy. Różnica ta, według oświadczenia posła Szczepkowskiego, wynika stąd, że dane urzędowe nie obejmują mniejszych osiedli i rzemieślników. Nadmieniał, że ustroj kapitalistyczny niezdolny jest do opanowania obecnego kryzysu, więc masy robotnicze winne dążyć do utworzenia rządu robotniczo-chłopskiego, bowiem tylko taki rząd może polepszyć sytuację i wybawić robotnika ze skrajnej nędzy, w jakiej się obecnie znalazł i, że dawny system walki klasy robotniczej o zmianę ustroju w drodze ewolucji jest już obecnie nieaktualny i, że w tym celu należy szukać innych dróg. Następnie poseł Szczepkowski odpierał zarzuty komunistów, którzy zarzucają socjalistom socjal-faszyzm i na potwierdzenie swych wywodów w tym względzie przytoczył, że przywódcy ruchu robotniczego, Barlicki, Dubois, Mastek i inni siedzą obecnie w więzieniu właśnie za obronę spraw robotniczych. Nadmieniał, że rządy pomajowe najbardziej skrzywdziły klasę robotniczą, odbierając jej szereg zdobyczy socjalnych, do czego, zdaniem mówcy, przyczynili się

zdraycy ze sfer robotniczych, którzy obok księcia Radziwiłła i innych magnatów, zasiadają w stroannictwie rządowem. Zauważył, że dojście Hitlera do władzy w Niemczech było następstwem niezgody pomiędzy ugrupowaniami robotniczymi w tym kraju, że Hitler dąży do przekreślenia Traktatu Wersalskiego, lecz, że to ^{się} mu nie uda. Podkreślił z zadowoleniem podpisanie pomiędzy Polską a Związkiem Sowieckim traktatu o nieagresji. Sytuację we Włoszech scharakteryzował w ten sposób, że pod rządami Musoliniego robotnikowi dzieje się najgorzej, mimo upaństwowienia wielu dziedzin życia przemysłowego oraz, że w Związku Sowieckim robotnik również jest wyzyskiwany, jak i dawniej, bowiem tutaj, po upaństwowieniu kompletnie wszystkiego, państwo to i urzędnicy stali się kapitalistami. Wreszcie zaznaczył, że socjaliści także walczą i dążą do upaństwowienia dóbr, jednak w ten sposób, aby społeczeństwo miało możliwość kontroli nad zarządem państwowym temi dobrami, a nie jak to obecnie dzieje się w monopolach państwowych, które przynoszą deficyty wskutek swej biurokracji /130/-

S z e w c y .

Szewcy odbyli w Białymstoku dwa zebrania organizacyjne W dniach 20 i 27 listopada. Na drugim zebraniu Komisji Organizacyjnej Związku Szewców, dokonano wyboru członków Zarządu Związku Zawodowego Szewców. Wybrani zostali: Henryk Ostrowski, Józef Idźkowski, Wincenty Marciniak, Zygmunt Zajac, Karol Olszewski, Ajzyk Cygiel, Józef Zywolewski oraz Celnik, Sine, Sienkiewicz i Brzeski/50/-

związek Zawodowy Do-
rów Domowych.

Na zebraniu członków Związku Zawodowego Dozor-
ców Domowych w Grodnie w dniu 5 listopada dokonano wyborów
nowego Zarządu tego Związku oraz apelowano do zebranych,
aby wyteżyli swe wysiłki w kierunku pozyskania dla
związku wszystkich dozorców domowych w Grodnie, dotych-
czas nie zrzeszonych.-

Z. K.

Dnia 26 listopada na zebraniu emerytów kolejowych,
członków Z.Z.K. w Łapach, powiatu wysoko-mazowieckiego,
wybrano delegata, w osobie Konstantego Broszela, na
zjazd okręgowy emerytów kolejowych.-

b/ Związek Związków Zawodowych.

Robotnicy drzewni.

Wskutek zaniku wpływów PPS.CKK. w oddziale Związku
Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Nurcu, powiatu
bielskiego, poczynione zostały kroki w celu utworzenia
tam ZZZ., który ma być zorganizowany w grudniu b.r.

Dnia 5 listopada w Hajnówce, powiatu bielskiego od-
było się uroczyste rozwinięcie sztandaru Z.Z.Z. robotni-
ków drzewnych, poprzedzone nabożeństwem w miejscowym
kościółce. Odsłonięcia sztandaru dokonał poseł Wojciech
Malinowski.-

c/ Chrześcijańskie Związki Zawodowe.

Pracownicy
przemysłu włókienniczego.

Odbyły się w Białymstoku dwa zebrania członków
sekcji czyszczeni, zrzeszonych w Chrześcijańskim Zjedno-
czeniu Zawodowym. Na pierwszym zebraniu w dniu 5 listopa-
da omawiano sprawę podziału pracy po 3 dni w tygodniu
pomiędzy czyszczeni pierwszej i drugiej zmiany.
Na drugim zaś zebraniu w dniu 19 listopada debatowano nad

sprawą uruchomienia fabryki Tryllinga w Białymstoku i postanowiono, że w wypadku uruchomienia tej fabryki, nie należy zgadzać się na dowolne przyjmowanie przez pracodawcę robotników, lecz żeby przyjmowanie to odbywało się za pośrednictwem i z pośród członków Związku.-

Postanowienie to pozostaje w związku z tem, że do wymienionej wyżej fabryki Tryllinga poprzednio przez pewien czas przyjmowano na robotników tylko Żydów.-

B e z r o b o c i e .

edług danych z dnia 30 listopada b.r. na terenie województwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy 12.307 osób.-

Powiat.	Bezrobocie na dz. 31.X. 1933 r.	Bezrobocie na dzień 30.XI.33 r.	Zmiej- sze- nie.	zrost.	Pobier zapomo- gi.
Augustowski	281	497	-	216	152
Białystok-M.	3.196	3.857	-	661	201
Białostocki	185	300	-	115	232
Bielski	869	914	-	45	326
Grodziński	2.112	2.251	-	-	274
Łomżyński	1.611	1.614	-	-	15
Ostrołęcki	611	611	-	-	2
Ostrowski	781	596	185	-	7
Sokołski	50	50	9	-	5
Suwański	319	441	-	122	77
Szczuczynski	677	667	-	-	1
Wołkowyski	149	158	1	9	18

- 8 - 19

Wysoko-Mazowiecki

343

341

2

148

Razem:

11.184

12.367

187

1310

1.360

zrost o 1.123 osoby.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.4513/33.T.

Dnia 20 grudnia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.12
za miesiąc listopad 1933 r.

IV: S t r a j k i.

Tkacznicy.

Dnia 17 listopada w fabryce Cytrona w Supraślu, powiatu białostockiego zastrajkowało 40 robotników działy tkackiego na znak solidarności z żądaniemi, wysuniętymi przez Z.Z.Z. w sprawie podziału pracy w fabryce pomiędzy wszystkich robotników. Z.Z.Z. wychodził z założenia, że winni być zatrudnieni wszyscy zredukowani robotnicy, gdyby nawet na każdego robotnika przypaść jeden dzień pracy w tygodniu. Po kilku odbytych z pracodawcą konferencjach, strajkujący przystąpili do pracy w dniu 23 listopada na poprzednich warunkach. Obecnie w omawianej fabryce czynne są obie zmiany.

Robotnicy leśni.

Na mocy uchwały oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego, opisanego całkowicie przez KPZB w Nowosiódkach, powiatu białostockiego, z dniem 27 listopada proklamowany został strajk robotników leśnych, zatrudnionych na terenie nadleśnictw państwowych: Waliży i Supraśl, powiatu białostockiego; Krynków - powiatu grodzieńskiego i Sokółka - powiatu sokólskiego. Strajkujący wysunęli żądanie podwyżki płac zarobkowych do norm, obowiązujących w przemyśle drzewnym w Puszczy Białozwieskiej. Ponieważ nie wszyscy robotnicy przystąpili do strajku, więc strajkujący poczęli wględem opornych stosować terror, polegający na biciu pracujących w lesie, niszczeniu narzędzi.

pracy, a nawet był wypadek podpalenia zabudowań gospodarskich. Strajkujący potworzyli grupy po 10-50 osób, które, chodząc po lesie, kontrolują, czy kto gdzie nie pracuje. W wypadku napotkania pracujących, zmusza się ich terorem do porzucenia pracy. Mimo tego teroru część robotników leśnych pracuje jednak w dalszym ciągu. Kilkunastu terrorystów już zatrzymano i osadzono wreszcie. Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Nowosiódkach rozwiązano. Strajk trwa w dalszym ciągu.

Flisacy.

Na początku listopada w Osowcu, powiatu białostockiego zastrajkowało 35 flisaków, spławiających drzewo do Nowego Dworu. Po uregulowaniu sprawy przez pracodawcę, strajk został zakończony.

Kaflarze.

Dnia 6 listopada w kaflarni braci Wajnsztejnów w Orli, powiatu bielskiego zastrajkowało 19 robotników, żądając podwyżki płac o 20%. Po uzyskaniu podwyżki 10%, strajkujący w dniu 7 listopada przystąpili do pracy.

Służba dworska.

Dnia 12 listopada w majątku Mogilowce, powiatu wołkowyskiego, zastrajkowały robotnice, zajęte przy dojeniu krów. Są to żony i siostry robotników folwarcznych w tymże majątku. Strajk ten wybuchł częściowo wskutek nieregularnego wypłacania robotnicom należności za pracę, a częściowo z powodu agitacji komunistycznej. Dzierżawcę tego majątku /żyda/ ukarano w trybie administracyjnym grzywną w kwocie złotych 100 za nieregularne wypłacanie należności. Strajk ten przeszedł naogół spokojnie i robotnice przystąpiły do swej pracy po uregulowaniu częściowo należności przez pracodawcę.

-----00000-----

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.4513/33.T.

Dnia 20 grudnia 1933 r.

22

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr 12.
za miesiąc listopad 1933 r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wypadki i wydarzenia.

Opór podatkowy.

Dnia 10 listopada mieszkanka wsi Niezbodzice, gminy Jazówka, powiatu wołkowyskiego, Zofja Swiejko stawiała czynny opór sekwestratorowi Urzędu Skarbowego, Janowi Arnoldowi nie dopuszczając go do wejścia do stodoły celem zajęcia zboża za zaległe podatki z lat ubiegłych. Gdy Swiejko się została odprowadzona od drzwi stodoły i gdy tam wszedł sekwestrator, to wówczas też Swiejko rzuciła się na niego z widelcami z zamiarem uderzenia, lecz cios został udarem niony. Wobec groźnej postawy Swiejkowej sekwestrator zmuszony był zaniechać swych czynności, które wykonał w następnym dniu, dnia 11 listopada w asyście policji.-

Dnia 28 listopada mieszkanka wsi Boloie, gminy Iżejny w powiecie suwalskim, Franciszka Łojek, stawiała czynny opór sekwestratorowi Urzędu Skarbowego w Suwałkach, Michałowi Karczewskiemu podczas zajmowania przezeń 2 krów za zaległe podatki. Wobec zdecydowania groźnej postawy Łojekowej, sekwestrator zmuszony był odstąpić od swych czynności.-

Napady.

Nocy z dnia 8 na 9 listopada we wsi Poręty, gminy Stawiski, powiatu łomżyńskiego, uderzenia i siekiery w głowę zamordowano rolnika Józefa Bagińskiego, lat 66, żonę jego Karolinę, lat 66, kuzynkę Janinę Obiedzińską, lat 35

i służącego Marjana Zdunicyka, lat 13. Po morderstwie dokonano rabunku. Sprawcy mordu zostali ujęci w dniu 9 listopada. Są to mieszkańcy tejże wsi Poryte, z zawodu drobni rolnicy, Jan Mroczkowski, Mieczysław Karwowski i Zygmunt Cwalina, czwarty zaś sprawca napadów Stanisław Chojnowski został zamordowany przez współuczestników napadu w chwili, gdy usiłował przywłaszczyć sobie zrabowane pieniądze i zbiec. W dniu 25 listopada mordercy stawieni zostali przed Sąd Doraźny w Łomży, który skazał wszystkich ich trzech na karę śmierci przez powieszenie. Wyrok w tymże dniu został wykonany.-

W nocy na 8 listopada na szosie Szczuczyn-Wąsosz, w powiecie szczuczynskim, na przejeżdżającego furmanką Chaima-Icka Rozenbauma napadło dwóch, uzbrojonych w rewolwery, osobników, którzy zrabowali napadniętemu 1975 złotych, poczem zbiegli w niewiadomym kierunku.-

Dnia 15 listopada w podwórzu domu Nr.10 przy ulicy Rynek-Kościuszki Nr.10 w Białymstoku nieznany osobnik napadł na 57 letnią Różę Suchowlańską, zadając jej tępem narzędziem cios w głowę. Suchowlańska na chwilę przed tym napadem zmieniała w jednym ze sklepów 3 funty sterlingów angielskich. Pieniądzy tych jednak napastnik nie zrabował, gdyż na podniesiony przez napadniętą krzyk - zaraz zbiegł.

Dnia 27 listopada o godzinie 5-ej na szosie pod Dojlidami, powiatu białostockiego 3-ch osobników, z których jeden był uzbrojony w rewolwer, napadło na przejeżdżającego furmanką Michała Gryko, któremu napastnicy odebrały 5 złotych, 2 butelki mleka i kilkanaście jabłek, poczem zbiegli, zakazując poszkodowanemu meldowania o napadzie.-

Zatarg o grunta przyforteczne.

Dnia 16 listopada mieszkańcy wsi Guzy i Szafranki oraz miasta Goniadz, powiatu białostockiego wystąpili z pretensjami przeciwko Szefostwu Fortyfikacji w Osowcu o sporne grunta, położone w obrębie twierdzy, nie pozwalające przyotaczać grunta pod sadzenie drzewek. Zatarg został zlikwidowany. /Specjalne sprawozdanie w tej sprawie przedłożono do Ministerstwa dnia 6 grudnia za Nr.BP. 4139/33 P./.-

Rozprucie kasy.

W nocy na 24 listopada w rzeźni miejskiej w Białymstoku nieznanymi sprawcami za pomocą "raka" rozpruli kasę i skradli z niej około 2.000 złotych. Stróż nocny w rzeźni miejskiej został przez napastników steroryzowany i około 40 minut, aż do czasu ukończenia włamania pozostawał pod strażą jednego z kasjerzy, uzbrojonego w rewolwer.-

Fakszerstwo monet.

W dniu 17 listopada podczas zakupu, mieszkańiec wsi Postawelek, gminy Andrzejewo, powiatu suwalskiego, Leon Chudzik doręczył Piotrowi Dziadoliłowi 4 fałszywe monety 20-grozdowe. Podczas dokonanej w następstwie z zabudowań Chudzika rewizji wykryto kilka kawałków przetopionego metalu z blachy cynkowej, co nasuwa przypuszczenie, że trudnił się on wyrabianiem i puszczeniem w obieg fałszywych monet. Chudzika zatrzymano.

Strata cukierki.

Dnia 24 listopada dwaj mieszkańcy wsi Podgorzany, powiatu wołkowyskiego, Jan Kaleńczuk i Serafin Kaleńczuk znaleźli na swoich podwórkach po kilka cukierków, niezawiniętych w papierki, Serafin Kaleńczuk dał znalezione cukierki swemu 3-letniemu dziecku, które po ich spożyciu mocno rozchorowało się i po kilku godzinach zmarło z obj

151

wami zatrucia. Dochodzeniem ustalono, że cukierki te podrzuciła b. nauczycielka szkoły wiejskiej, Kazimiera Kaleńczukowa, cieszącą się złą opinią i trudniącą się różnymi czarami i zabobonami. Kaleńczukową aresztowano.

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

W listopadzie b.r. zanotowano wypadków:

- 1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 43
- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach.... 1
- 3/ Usiłowań zabójstw 3.
- 4/ Zabójstw 8.
- 5/ Usiłowań samobójstw 2.
- 6/ Samobójstw 6.
- 7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków 15
w których śmierć poniosło 10 osób
w tem: 4 osoby utonęły, 1 osoba
zabita przez pociąg, 1 osoba porwana
przez młocernie i inne 4 osoby.
- 8/ Kradzieży zwykłych 342
na sumę zł. 7.245.
- 9/ Kradzieży z włamaniem 38
na sumę zł. 6.228.
- 10/ Kradzieży z pola i lasu 3
- 11/ Drobnych napadów rabunkowych 3
- 12/ Oporu policji 6.
- 13/ Oporu sekwestratorom 5.
- 14/ Oporu innym władzom 17.
- 15/ Nielegalnego posiadania broni..... 5.
- 16/ Zgwałcenia 1.
- 17/ Dziesięciobójstw 1.
- 18/ Podrzucenia dziecka 2.
- 19/ Bigamji 1.

- 20/ Przemysłnictwa 45.
21/ Paźszerstwa pieniądze 1.

c/ wypadki samochodowe.

Dnia 2 listopada w Sokółce samochód Nr. B.25702, należący do Spółdzielni Mleczarskich w Warszawie, najechał na przebiegającą przez ulicę Paulinę Piłkonowicz, lat 60, która uderzona błotnikiem, odniosła ciężkie obrażenia ciała. W wypadku ponosi poszkodowana z racji swej nieostrożności.-

Dnia 6 listopada na szosie Białystok-Wasilków samochód ciężarowy Nr. BŁ.77104 najechał na furmankę mieszkańca wsi Rudrycze, powiatu białostockiego, Jana Siemieńczuka. W wyniku uderzenia koń został zabity, wóz połamany, Siemieńczuk zaś doznał lżejszego obrażenia ciała.-

Dnia 7 listopada na szosie Ostrów-Wyszaków, obok wsi Ojcowizna, na terenie powiatu ostrowskiego, rozbił się samochód ciężarowy Nr. WN.14181, przy czem w katastrofie tej zginął na miejscu właściciel samochodu, Milucyn, szofer zaś wyszedł bez szwanku. Katastrofa nastąpiła prawdopodobnie wskutek przeciążenia samochodu.-

d/ Zestawienie danych o pożarach.

W listopadzie b.r. na terenie województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem	11
2/ Z przyczyn nieustalonych	36
3/ Podpalenia z zemsty	5
4/ Nadliwej budowy komina	6
5/ Zaproszenia ognia przez dzieci	1

Pożary te wyrządziły straty:

1/ do 2.000 złotych każdy	43
2/ od 2.000 do 5.000 zł. każdy	8
3/ od 5.000 do 10.000 zł. każdy	4
4/ od 10.000 do 20.000 zł. każdy	2
5/ od 20.000 do 30.000 zł. każdy	1
6/ ponad 30.000 zł. każdy	1

Straty, wyrządzone przez te pożary, wynoszą ogółem około 140.000 złotych.-

Ważniejsze pożary.

Dnia 1 listopada w folwarku Białobłota w powiecie augustowski, wskutek wadliwej budowy kominów, spłonęła suszarnia tytoniowa z 26.000 kg. surowca tytoniowego. Straty wynoszą 36.000 złotych.

Nocy na 5 listopada w lokalu biura ydziszu Powiatowego w Augustowie wybuchł pożar, który zniszczył urządzenia biurowe Kasy Komunalnej. Pieniądze i główne księgi uratowano. Straty wynoszą około 5.000 złotych. Śladów zbrodniczego podpalenia nie skonstatowano.-

Dnia 21 listopada z nieustalonych przyczyn wybuchł pożar w fabryce braci Ruksman w Białymstoku. Ogień zniszczył budynek fabryczny z całkowitem urządzeniem i z gotowymi meblami. Wysokość strat narazie nieobliczona.-

e/ Ocena ogólna.

Sytuacja bezpieczeństwa pod względem politycznym

nie uległa zmianie i ocenić ją można jako dobrą. Jedynie pod koniec listopada wywołany przez robotników lasnych strajk w nadleśnictwach państwowych na terenie powiatów białostockiego, grodzieńskiego i sokólskiego, przysparzył włędzom bezpieczeństwa kłopotów wobec zachodzących ze strony strajkujących robotników prób stosowania terroru względem robotników, którzy nie przyłączyli się do strajku i nadal pracują. -

Pod względem kryminalnym sytuacja nieco pogorszyła się wobec zaszłych wypadków kilku napadów rabunkowych. -

Naogół, stan bezpieczeństwa był dobry. -

NOJE
Mr.
Dnia

Wydale
dezert

Samob
nika
urzędu

Postr
nicy.

25

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.12
za miesiąc listopad 1933 r.

153

Dnia 1 listopada władze niemieckie na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego wydały z Prus do Polski dezertera z 84 p.p. w Grodnie, Józefa Piotrowskiego, mieszkańca wsi Surowe, gminy Czarnia, powiatu ostrołęckiego. Piotrowski zbiegł do Niemiec w roku 1927 i tam się ukrywał.-

Dnia 1 listopada popełnił samobójstwo kierownik niemieckiego urzędu celnego w Rozogach, Rossmann, wskutek otrzymania aktu oskarżenia, zarzucającego mu nadużycia przy cleniu towarów, przywożonych z Polski.

Dnia 7 listopada o godzinie 18-ej po stronie niemieckiej, naprzeciwko odcinka granicznego powiatu ostrońskiego, przez niemiecką straż graniczną postrzelony został w prawą nogę mieszkaniec wsi Pełty, powiatu ostrońskiego, Franciszek Zawrotny, który udawał się do Niemiec po pieniądze za wymycony towar. Zawrotny, po przeniesieniu do Polski i po nałożeniu opatrunku lekarskiego, w nocy na 8 listopada zmarł z powodu upływu krwi.-

159

za miesiąc listopad 1933 r.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e -

$$\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} \right) = \frac{\partial L}{\partial x}, \quad \frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{y}} \right) = \frac{\partial L}{\partial y}, \quad \frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{z}} \right) = \frac{\partial L}{\partial z}$$

WOJEWÓD

Nr. B.

Sytuscy
miesiąc
siąg

trzymuj

Pan

"

"

"

"

"

"

"

Pan P

"

"

"

Samodź

"

"

K.O.P.

wszyst

województ

Pan St

Pan Ko

Pan Na

K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie
szyszy Panowie Starostowie Powiatowi
województwa Białostockiego
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku.

Nr. BP. 181/34. T.

kystok, dnia 20.I.1934 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.1.
za miesiąc grudzień 1933 r.

I. Sytuacja ogólna.

1948 1949 1950 1951 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960 1961 1962 1963 1964 1965 1966 1967 1968 1969 1970 1971 1972 1973 1974 1975 1976 1977 1978 1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709 2710 2711 2712 2713 2714 2715 2716 2717 2718 2719 2720 2721 2722 2723 2724 2725 2726 2727 2728 2729 2730 2731 2732 2733 2734 2735 2736 2737 2738 2739 2740 2741 2742 2743 2744 2745 2746 2747 2748 2749 2750 2751 2752 2753 2754 2755 2756 2757 2758 2759 2760 2761 2762 2763 2764 2765 2766

Ruch wywrotowy w grudniu zyskał znaczenie na intensywności w Białymstoku oraz powiatach białostockim, sokólskim, białskim, gródzińskim i wołkowyskim, w związku z trwającym strajkiem robotników leśnych i wozaków w 9 nadleśnictwach w obrębie powiatów białostockiego i sokólskiego. Strajk ten spowodował podjęcie działalności antypaństwowej przez szereg jednostek białoruskich, które od czasu tego czasu pozostawały na uboczu od czynnej działalności w organizacjach wywrotowych. Stosowany w akcji strajkowej terror względem tych robotników i wozaków, którzy nie chcieli strajkować, skłonił władzę administracji ogólnej do zawieszenia w działalności operacyjnych przez elementy wywrotowy oddziałów Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Nowosiołkach i Supraślu, powiatu białostockiego. Pierwszy z tych oddziałów został rozwiązany decyzją Sądu Okręgowego z dnia 15 stycznia br. Najniejszym wydarzeniem na gruncie strajku, będącym wynikiem agitacji czynników wywrotowych było zgromadzenie się dnia 4 stycznia br. pod Posterunkiem P.P. w Szudziałowie, powiatu sokólskiego około 300 osób i uśmierzenie oddziału przez ten tłum zatrzymanych na tymże posterunku kilku działaczy wywrotowych za stosowanie terroru strajkowego. Podczas zajęcia obsady posterunku słyszano było użyć broni, wskutek czego został zabity jeden z atakujących posterunek Włodzimierz Chomczyk, mieszkający wsi Supraślowa w powiecie sokólskim.

Na specjalną uwagę, jeżeli chodzi o ruch wyrotowy, zasługuje uchwała odbytej dnia 16 grudnia w Hajnówce, powiatu bieleckiego konferencji Okręgowej P.P., na której dyskutowano projekt ogólno polityczny rezolucji na 23 Kongres PPS w Warszawie. W rezolucji tej wysunięto żądanie zalecenia ze strony Kongresu w odniesieniu do CKW, PPS, stworzenia platformy dla współpracy taktycznej PPS z Partią Komunistyczną i wykonania przez Partję sekcji białoruskiej, która miałaby na celu zorganizowanie ludności białoruskiej jako masy proletariatu wiejskiego. Rezolucja ta charakteryzuje dotychczasowe podkreślane w poprzednich sprawozdaniach daleko posunięte nasyconie elementem wyrotowym ogniw organizacyjnych PPS w powiecie bieleckim. Szczegóły w tej sprawie zostały przedłożone Ministerstwu w oddzielnej sprawozdaniu.

Na odcinku działalności pracowniczych Związków Zawodowych ważniejszymi wydarzeniami były: przygotowanie do akcji demonstracyjnej przeciwko wprowadzonym w życie z dnia 1 bm. ustawie scaleniowej i noweli do ustawy o czasie pracy i urlopach oraz akcja cennikowa w poszczególnych gałęziach przemysłu, w których istniały tendencje przemysłowców do obniżenia dotychczasowych płac robotniczych.

Na rynku pracy poważniejsze zmiany nie nastąpiły, jeżeli pominąć nieznaczny wzrost bezrobocia, który prawdopodobnie już w styczniu zmniejszyło po uruchomieniu państwowych przedsiębiorstw przemysłu drzewnego i zlikwidowaniu wspomnianego wyżej strajku robotników leśnych i wozaków.

Sytuacja bezpieczeństwa zagrożona była silniej jedynie w powiatach sokólskim i białostockim w związku ze strajkiem robotników leśnych, w innych zaś powiatach pozostawała bez zmian i może być oceniana jako dobra.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.181/34 T

Dnia 20 stycznia 1934 r.

4
Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.1.
za miesiąc grudzień 1933 r.

II. Ruch wywrotowy

-:-:-:-:-

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

W grudniu 1933 r. zauważono skoordynowaną działalność wewnętrzną Komunistycznej Partji Zachodniej Białorusi, zmierzającą w kierunku odbudowy i reorganizacji komórek partyjnych, przy czem przy reaktywowaniu tych ogniw partyjnych kładziono szczególny nacisk na wyeliminowanie elementów niepewnych i skompromitowanych.-

W trwającym od listopada strajku robotników leśnych dominującą i kierowniczą rolę odgrywa również KPZB., stwierdzeniem bowiem zostało, że najczynniejszymi podlegaczami do tego strajku, oraz do stosowania teroru względem pracujących robotników leśnych, byli właśnie działacze względnie zwolennicy KPZB.-

Kampanja 20 grudnia nie miała większego nasilenia i wyraziła się w wywieszeniu w kilku wypadkach transparentów komunistycznych i rozrzuceniu odezw o stosownej treści.-

Zewnętrznie akcja KPZB. w grudniu ub.r. przedstawia się następująco:

Powiat	Miejscowość	Wywieszono transp. i plakat	Kolportowano literaturę komunistyczną	
			W ilu wydaniach	Ilość egzemplarzy
Białostocki	Białystok	-	5	375
	Supraśl	2	-	-
	Gródek	-	1	kilkanaście
Bielski	obok Narwi	1	1	"
Grodzieński	Grodno	-	1	"
	Koleśniki	1	-	-
	Łajminowce	-	1	123
Sokólski	Dziennitkowo	-	1	35
Wołkowyski	Wołkowysk-Centr.	-	1	2
	Dobrosielce	1	-	-
R A Z E M :		5	11	

Wielkość kolportowanych odezw i napisy na transparentach głosiły stereotypowe ogólne hasła komunistyczne. Na to w powiatach białostockim i grodzieńskim kolportowane były odezwy, wydane przez Lewicę Związkową i wzywające do wystąpienia przeciwko zniesieniu angielskiej soboty, a potem - odezwy, nawołujące do poparcia strajkujących robotników leśnych. Te ostatnie odezwy były wydane przez OK.KPZB.Białystok.

Zebrań KPZB.

Dnia 14 grudnia we wsi Straszewo, gminy Łąkówka odbyła się konferencja członków odcinka KPZB. Na konferencji tej postanowiono wezwać wszystkich członków odcinka do licznego udziału w wystąpieniach w dniu 20 grudnia. Nadto uchwalono przywitać owocnie uczniów gimnazjum białoruskiego w Wilnie, którzy w liczbie 3-ech mieli przyjechać na ferie świąteczne do Straszewa i dostarczyć członkom partii komunistycznej dwa rewołwery.

Podobna konferencja odbyła się dnia 17 grudnia we wsi Hryciewiczze, gminy Swisłocz przy udziale przedstawiciela OK. Biskystok. Na tej konferencji poruszano konieczność szerokiej ogólnej akcji w dniu 20 grudnia. Nadto polecono uprzedzić członków partji komunistycznej, że władze tej partji zaniechają już wysyłania ich do ZSRR., w razie gdyby byli oni ścigani przez organa bezpieczeństwa, natomiast będą przenosiły na inne tereny po uprzednim zaopatrzeniu ich w fałszywe dokumenty, koszt których wynosi około 60 dolarów. Późtem uchwalono bojkotować wyroby monopolowe i Pożyczkę Narodową /6 osób/.

Wreszcie w dniu 17 grudnia na konferencji członków KPZB we wsi Romanowce, gminy Swisłocz omawiano sprawę w związku z rozprawą sądową przeciwko członkom zlikwidowanego RK.KPZB. Kaczki.-

Inne przejawy działalności KPZB.

Łat Wołkowyski.

Dnia 5 grudnia wieczorem, część więźniów politycznych w więzieniu karnym w Wołkowysku odmówiła przyjęcia kolacji, a w dniu 6 grudnia - śniadania, wyrzucając chleb i naczynia przez okno, oraz wnosząc okrzyki "Niech żyje głodówka". Głodówka ta wybuchła wskutek nieuwzględnienia żądania więźniów w sprawie zdjęcia kar, nałożonych na kilku więźniów przez naczelnika więzienia.-

Głodówka ta została ostatecznie zakończona w dniu 7 grudnia wieczorem.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Akcja Komunistycznej Partji Polskiej w grudniu była bardzo niska. Czynnione były wprowadz. przygotowania do zewnętrznej

kampanii 20-grudniowej, jednakże wystąpienie zewnętrzne były o wiele słabsze od zakreślonych. Powodem takiego stanu rzeczy było brak chętnych członków KPP., którzyby chcieli narażać się na niebezpieczeństwo.-

Na terenie powiatu ostrołęckiego stwierdzono, że niektórzy z pośród członków KPP. wręcz oświadczyli, iż w sprawach wystąpień zewnętrznych w przyszłości nie będą słuchali dyrektyw KD., czy też wyższych instancyj, lecz będą działali tak, jak w danym momencie uważają za stosowne i bez narażania się na niebezpieczeństwa.-

W powiecie ostrowskim czynione były próby odbudowy ogniw komunistycznych, zlikwidowanych w październiku i listopadzie przez organa bezpieczeństwa.-

Przejęły akcje zewnętrznej KPP. w grudniu przedstawiały się następująco:

Powiat	Miejscowość	Wywieszono transpar. i plakatów.	Kolportowano wydawnictwa komunistyczne	
			W ilu wydawkach.	Ilość egzempli.
Ostrołęcki	Kamionka	3	-	-
Ostrowski	Ostrów-Mazow.	2	-	-
	Długosiodło	1	-	-
Szczuczynski	Szczuczyn	-	1	9
R A Z E M :		6	1	9

Napisy na wywieszonych transparentach poświęcone były kampanii 20-grudniowej, kolportowane zaś odezwy, wydania lokalnego, występowały przeciwko ustawie samorządowej i wyborom do rad gromadzkich.-

Zebrań komunistycznych KPP.

Powiat Ostrowski Dnia 2 grudnia w Ostrowi-Mazowieckiej odbyło się zebranie przedstawicieli trzech komórek KPP. reprezentujących razem 19 członków. Omawiano sprawę solidarnościową.

Represje.

W grudniu 1933 roku za działalność wywrotową zatrzymani zostali i osadzeni w areszcie następujący działacze komunistyczni:

Białystok- Miasto: Icek Nowak, sekretarz OK.KPZB., mieszkaniec Warszawy;

Powiat Ostrowski: Ajzyk Kosawer i Doba Czapnicka - za usiłowanie przewiezienia do więzienia w Łomży 6 paczek moprowskich dla odbywających kary komunistów;

Powiat Szczuczynski: Chęja-Sora Gryngras, sekretarka KD.KPP. Radziłów;

Powiat Wysoko-Mazowiecki: Stanisław Jerocki i Frszko Markus za usiłowanie zorganizowania KD. KPP. w Czyżewie..

b/ Wyroki sądowe.

W grudniu 1933 roku za działalność wywrotową zostali skazani:

przez Sąd Okręgowy w Białymstoku: dnia 4 grudnia Lejzer Lewin na dom poprawy bez terminu,

dnia 11 grudnia: c-łankowie Lewicy Związkowej w Białymstoku,
Lejba Lejwe i Wolf Wołkowyski na 8 lat więzienia każdy i
Szachna Webman na 6 lat więzienia,

wreszcie dnia 15 grudnia: Lejba Maniches na 4 lata więzienia,
Sora Dynowicz na 3 lata więzienia i Rejzla Gildenfenig na 2
lata więzienia z zawieszaniem kary na 5 lat z uwagi na młodo-
ciany wiek oskarżonej;

przez Sąd Okręgowy w Łomży: dnia 6 grudnia: Pesia So-
kół i Abram Niedzwiedzki na 1 rok więzienia każdy,
dnia 20 grudnia: Leon Święciecki na 5 lat więzienia, Franciszek
Wszędźrówny i Edward Sokołowski po 3 lata więzienia każdy i
Szczepan Waszczyk na 1 rok więzienia.-

Nadto Sąd Grodzki w Białymstoku w dniu 19 grudnia
skazał z art.170 K.K. działaczkę komunistyczną, Brochę Szu-
ster na 6 miesięcy więzienia za pisanie podań do Prokuratora,
w których oskarżała władze więzienne o znęcanie się nad
więźniami politycznymi.-

18
WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.181/34.T.

Dnia 20 stycznia 1934 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.1.
za miesiąc grudzień 1933 r.

III. Ruch zawodowy.

W życiu robotniczym w okresie sprawozdawczym dominowała sprawa ustawy o bitrażowej i kwestja zniesienia angielskiej soboty, a głównie ta ostatnia.

Celem zachowania angielskiej soboty, ze strony robotników wysuwano różne koncepcje. Proponowano tedy, by, pomimo nacisku fabrykantów, w soboty pracować tylko po 6 godzin, żądając natomiast zapłaty za pełny dzień roboczy, następnie wysuwano wnioski, ażeby w soboty wogóle nie pracować, a ograniczyć się do 5-ciu dni w tygodniu. W końcu grudnia Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Włókienniczego w Białymstoku wydał odezwę, wzywającą robotników do obrony angielskiej soboty.

Jakkolwiek robotnicy są za przestrzeganiem angielskiej soboty, to jednakże nie dostrzega się wśród nich tendencji strajkowych na tem tle, a to z uwagi, że obecny sezon zimowy w fabrykach białostockich zapowiada się na znaczne przedłużenie go wskutek otrzymanych przez te fabryki licznych zamówień z zagranicy, a w tej liczbie i z Rosji Sowieckiej. W takim stanie rzeczy robotnicy mają możność w dalszym ciągu zarobkować, a nadto przetracują ustawowe 28 tygodni, by potem, gdy już fabryki zostaną unieruchomione, mieć możność korzystania z ustawowych zasiłków z Funduszu Bezrobocia.

Mimo takiego stanowiska robotników, przywódcy ich wyrażają zdanie, że w obronie angielskiej soboty nie cofną

się nawet przed ogłoszeniem strajku. Dyrektywy w tym kierunku miały nadejść z Warszawy, z Centrali Klasowych Związków Zawodowych. -

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy
Robotników Prze-
mysłu Włókienni-
czego.

Dnia 17 grudnia odbyło się w Białymstoku zebranie włókienniczy, na którym szereg mówców omawiało sprawę ustawy o zniesieniu w przemyśle angielskiej soboty, przy czym wszyscy oni wypowiedzieli się za przestrzeganiem i nadal angielskiej soboty, nie bacząc na represje ze strony fabrykantów, a to tembardziej, że władze administracyjne, zdaniem mówców, nic nie będą miały przeciwko takiemu postępowaniu robotników. Następnie podniesiono, że w niektórych fabrykach białostockich okazały się obwieszczenia o 2-tygodniowym wymówieniu pracy i, że to ma być rodzajem straszka ze strony fabrykantów w związku z postanowieniem robotników przestrzegania angielskiej soboty. Po przemówieniach Sekretarz Okręgowej Komisji Robotniczej Klasowych Związków Zawodowych w Białymstoku, Tomasz Kapitułko odczytał rezolucję, która postanawia, że w pierwszą sobotę po Nowym Roku, jak również i w następne robotnicy po 6 godzinach przerywają pracę, a jeśli by ze strony fabrykantów były stawiane jakieś przeszkody, to robotnicy będą walczyli wszelkimi rozporządzalnymi środkami. W końcu Kapitułko poinformował zebranych, że interwenjował w Urzędzie Wojewódzkim o poczynienie starań, ażeby wyjątkowo w Białymstoku robotnicy po przepracowaniu 20 tygodni mieli już prawo do zasiłków z Funduszu Bezrobocia, oraz żeby przeznaczone dla bezrobotnych kartofle mogły być rozdane wcześniej, przed nadejściem silnych mrozów.

/120/ -

Dnia 18 grudnia w Masilkowie, powiatu białostockiego odbyło się zebranie robotników. Na zebraniu tem wykoniono delegację w składzie 4 osób, która udała się następnie do zarządów trzech miejscowych fabryk - Łuńskiego, Trzciańskiego i firmy "Szapefed", od których otrzymała pisemne zobowiązania, że zmiana cenni - nie będzie przeprowadzona i, że będą one przestrzegały i stosowały się do umowy zbiorowej /100/-

Garbarze

Dnia 18 grudnia w Białymstoku odbyło się walne zebranie członków Związku Zawodowego Garbarzy. Na wstępie poruszono sprawę wykluczenia ze Związku Piotra Sawieljewa, który, będąc pijany, rzucił się w swoim czasie z nożem w rękę w lokalu Związku na członka Zarządu, Klepaczkiego. Po dłuższych debatach, w głosowaniu, większością głosów postanowiono Sawieljewa wykluczyć z pośród członków Związku na czas nieokreślony. Następnie omawiano sprawę przyjęcia na członka Związku, Horodeńskiego. W głosowaniu większością głosów postanowiono prośbę Horodeńskiego odrzucić, a to w tej racji, że nie jest on stałym robotnikiem, bowiem w lesie pracuje na roli, a tylko na miesiące zi owe ubiega się o pracę w fabryce. Następnie Tomasz Kapitułko poruszył sprawę projektowanego zniesienia angielskiej soboty, przedstawiając ten fakt jako zachętę na zdobycze robotnicze i zachęcając garbarzy, ażeby po Nowym Roku pracowali tylko po 6 godzin. Zebrani jednogłośnie uchwalili rezolucję o bezwzględnom przestrzeganiu 6-ciu godzin pracy w soboty /100/-

Dozorcey domowi.

Dnia 10 grudnia odbyło się w Grodnie zebranie członków Związku Zawodowego Dozorców Domowych, poświęcone sprawom organizacyjnym. -

Związek Zawodowy
Maszynistów Kolejowych.

W dniu 5 grudnia w Białymstoku na zebraniu członków Związku Zawodowego Maszynistów Kolejowych sekretarz tego Związku, Grynkiewicz odczytał sprawozdanie z odbytego zjazdu okręgowego Związku Zawodowego Maszynistów Kolejowych, a członek Centralnego Zarządu Związku, Borkowski wygłosił referat o zarządzeniach oszczędnościowych Ministerstwa Komunikacji. -

Związek Zawodowy
Kolejarzy.

Dnia 9 grudnia w Myszynie, powiatu ostrołęckiego zreorganizowano na samodzielne miejsce nowe koła Związku Zawodowego Kolejarzy. -

Przy tej okazji przybyły z Warszawy delegat Centrali ZZK., Wojciech Kwiatkowski wygłosił referat o sytuacji gospodarczo-politycznej Państwa. W relacji tym Kwiatkowski ostro zaatakował Rząd za rzekome uposzczenie kolejarzy i wezwał do przeciwstawienia się wszelkim próbom przeprowadzania dalszych redukcji funkcjonariuszy kolejowych /27/. -

b/ Związek Związków Zawodowych.

Robotnicy drzewni.

Dnia 30 grudnia 1933 roku w Mureu, powiatu bielskiego, na odbytym zebraniu organizacyjnym utworzono Z.Z.Z. Robotników Drzewnych i równocześnie wybrano zarząd, w skład którego weszli przez akklamację: Mikołaj Maciejuk - przewodniczący, Łucjan Zakrzewski - viceprzewodniczący, Stefan Hubner - sekre-

tarz i Jan Serewicz - skarbnik. Wybory te poprzedzone zostały przemówieniami Stefana Hubnere i generalnego sekretarza Z.Z.Z. w Warszawie, Józefa Gonorko, którzy w ostrych słowach napietnowali partyjność w Polsce i wykazywali obłudę i demagogię PPS-CKW. -

Federacja Kolejow-
ów Polskich.

Dnia 3 grudnia w Wołkowysku odbyło się zebranie informacyjno-organizacyjne Federacji Kolejowców Polskich, na którym delegat Zarządu Głównego Federacji, Teofil Zwoliński poinformował zebranych o celach i zadaniach F.K.P. oraz wezwał do zapisywania się na jej członków. Z pośród obecnych na członków zapisały się narazie tylko 2 osoby /20/-

c/ Chrześcijańskie Związki Zawodowe.

Chrześcijańskie
Zjednoczenie Za-
wodowe.

Dnia 8 grudnia odbyło się w Białymstoku walne zebranie włóknierzy, zrzeszonych w Chrześcijańskim Zjednoczeniu Zawodowym, poświęcone wyborom nowego zarządu związku. Dłuższe przemówienie wygłosił sekretarz Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego w Białymstoku, Mikołaj Korbut, który wywodził, że fabrykanci nie przestrzegają 8-godzinnej pracy, oraz, że pomimo odbytej konferencji u Inspektora Pracy w sprawie zatrudniania robotników na dwie zmiany po 3 dni w tygodniu, kwestja ta nie dała dotychczas pozytywnych wyników. Następnie Korbut począł ostro krytykować obecny Zarząd Chrześcijańskiego Związku Włóknierzy, którego członkowie nie przychodzą nawet na posiedzenia, co odbija się na życiu naszego związku i zaproponował dokonać wyboru nowego zarządu, co też zebrani wykonali. W ten spo-

sób do zarządu weszli: Michalina Prymak, Michalina Zawadzka, Kuryłowicz, Józef Gaśkowicz oraz do Komisji Rewizyjnej: Aleksander Waks, Zdanowicz i Hościło. Pówyborach Korbut oświadczył, że na pomnik dla poległych w Supraślu dwóch robotników zebrano dotychczas 750 złotych, wtedy gdy pomnik ten będzie kosztował 2.300 złotych, oraz zapowiedział zniesienie od Nowego Roku tak zwanej "angielskiej soboty." Co do angielskiej soboty, to zebrani postanowili mimo wszystko pracować w soboty tylko po 6 godzin, nie zważając na to, że fabrykanci z tej racji mogą im potrącać za niedopracowane dwie godziny.-/180/

d/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 31 grudnia 1933 r. na terenie Województwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy 13.844 osób.

Powiat.	Bezrobocie na dzień 30.XI.33 r.	Bezrobocie na dzień 31.XII.33 r.	Zmniejsze- nie.	Wzrost.	Pobier zapomoc
Augustowski	497	598	-	101	165
Białystok-M.	3.857	5.094	-	1.237	180
Białostocki	300	414	-	114	413
Bielski	914	884	30	-	262
Grodziński	2.251	2.295	-	44	131
Łomżyński	1.614	1.629	-	15	29
Ostrołęcki	611	611	-	1	3
Ostrowski	596	598	-	2	4

Sokólski	50	107	-	57	5
Suwański	441	415	26	-	58
Szczuczynski	667	677	-	10	1
Wołkowycki	158	177	-	19	35
Wysoko-Maz.	341	344	-	3	-

RAZEM: 12.297 13.844 56 1.603 1.286.

Wzrost o 1.547 osób.

Dnia 20 stycznia 1934 r.

IV. Strajki

Robotnicy leśni.

Awizowany w poprzednim sprawozdaniu strajk robotników leśnych na terenie powiatów białostockiego, sokalskiego i grodzieńskiego trwa w dalszym ciągu. Kierownictwo tym strajkiem spoczywa głównie w rękach elementów komunistycznych. Z tej racji zawieszona została przez władze administracyjne w grudniu działalność oddziałów Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Nowosiołkach i w Supraślu, powiatu białostockiego. Strajkujący robotnicy leśni zaostrzyli terror w stosunku do pracujących w lesie robotników, a zwłaszcza do wozaków, którym łamienie, cięcie, uprzęż, a nadto bito. W jednym wypadku terror wyraził się nawet w podpaleniu budynków dwóch gospodarzy w powiecie sokolskim, którzy podczas strajku pracowali w lesie. Nadto strajkujący robotnicy utworzyli grupy kontrolne po 60 - 80 osób w każdej, które patrolowały lasy i w razie napotkania pracujących robotników usuwały ich od pracy, a w wypadku oporu - bito. Strajkujący wysuwają żądanie podwyżki dotychczasowych płac o 30 - 50%.

Dnia 20 grudnia w lokalu Związku Zawodowego Robotników Przemysłu drzewnego w Supraślu, powiatu białostockiego strajkujący robotnicy leśni sformowali demonstrację, która udała się następnie pod posterunek P.P. gdzie wyłoniona delegacja, składająca się z 8 osób zażądała na posterunku P.P. zwolnienia z aresztu zatrzymanych za stosowanie terroru robotników leśnych, a nadto złożyła podpisane przez członków Związku podanie w tej materji, zaadresowane do Prokuratora. Po złożeniu tej petycji, demonstranci udali się z powrotem do lokalu Związku, gdzie, po naradach, postanowiono zaostrzyć walkę z kamistrajkami...

W czasie wspomnianego pochodu demonstracyjnego w Supraślu zostały rozrzucone w kilku punktach odezw-y komunistyczne, wydane przez OK. KPZB. Białystok w związku z obchodem dnia 7 listopada, oraz nawołujące do organizowania masowej samoobrony. W demonstracji brało udział przeszło 200 osób.

Robotnicy budowlani.

Dnia 11 grudnia w Białymstoku z powodu niewypłacenia zarobków zastrajkowało 47 robotników, zatrudnionych przy budowie hal targowych na Rybnym-Rynku. Po wypłaceniu zaległych zarobków, robotnicy ci w dniu 12 grudnia przystąpili do pracy.

20

W JEWODĄ BIAŁOSTOCKI

Nr BP 181/34.T

Dnia 20 stycznia 1934 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 1
za miesiąc grudzień 1933 r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wypadki i wydarzenia

Opór podatkowy

Dnia 5 grudnia rodzina Wilczewskich we wsi Rostokty, gminy Zawyki, powiatu białostockiego nie dopuściła sekwestratora Urzędu Skarbowego Stanisława Walendziuka do zajęcia krowy za zaległy podatek wojskowy. Wobec zajęcia przez zebrany tłum w trakcie tego zajęcia groźnej postawy, sekwestrator odstąpił od dalszego wykonywania swych czynności.

Tegoż dnia stawiała opór sekwestratorowi Stanisławowi Janickiemu, nie dopuszczając do zajęcia krowy, mieszkanka wsi Pomygacze, gminy Juchońwiec, powiatu białostockiego, Władysława Muszyńska.

W dniu 15 grudnia mieszkanki wsi Kulesze, gminy Goniądz, powiatu białostockiego, Paulina i Zofja Kuleszowe oraz Helena Gawęcka nie dopuścili sekwestratora Piekutowskiego do zabrania krowy za zaległe podatki.

Dnia 21 grudnia stawiał opór sekwestratorowi Stanisławowi Walendziukowi mieszkaniec wsi Ruszczany, gminy Choroszcz, powiatu białostockiego, Antoni Zagórski wraz z rodziną.

Na terenie powiatu łomżyńskiego zaszczyli dwa wypadki stawiania oporu sekwestratorom: dnia 5 grudnia stawili

✓ opór małżonkowie Bączykowie, mieszkańcy wsi Srebrna, gminy Szumowo i dnia 13 grudnia - rodzina Wilczków, zamieszkała we wsi Gietki, gminy Czerwone.-

W powiecie sokólskim sekwestratorowi Urzędu Skarbowego w Sokółce, Zygmuntowi Rakowskiemu w dniu 8 grudnia stawili opór mieszkańcy wsi Makowlany, gminy Siedra, Walentyna Zapolnikowa i Lucyna Wiśniewska, zaś w dniu 10 grudnia - mieszkańcy wsi Gniczany, gminy Siedra, Aleksander i Stefanja Zamajdukowie. W obu tych wypadkach opór polegał na usiłowaniu do niedopuszczenia do zasekwestrowania ruchomości za zaległe podatki.-

Sekwestrator Urzędu Skarbowego w Suwałkach, Leonidas Zomer na terenie powiatu suwalskiego spotkał się z oporem mieszkańca wsi Remieszków, gminy Huta, Piotrem Trockim w dniu 5 grudnia i z mieszkańcem wsi Nowa Wieś, gminy Huta, Antonim Orchowskim w dniu 15 grudnia.-

Dnia 22 grudnia mieszkańiec miasta Suwałk, Chaim Skibelski wraz z synem swym, Eljaszem stawiał czynny opór sekwestratorowi Urzędu Skarbowego, Dymitrem Czerniakowskiemu podczas zajmowania przezeń masy czynnej do zacycia za zaległe podatki, a nadto przybyłego z sekwestratorem robotnika uderzył w twarz. Po przybyciu policji, Skibelski zaległe podatki uiścił.-

Dnia 19 grudnia mieszkańcy wsi Podbókoć, gminy Krzemienica, powiatu wołkowyskiego, Kazimierz Kalenko wraz z synem swym, Konstantym stawili opór sekwestratorowi Bonifacemu Ciepkowskiemu, który przybył

celem ścignięcia z nich 5 zł. kosztów egzekucyjnych. Stawiając opór, Kalenkowie tłumaczyli, że należy podatek uiścić już w urzędzie gminnym, zaś kosztów egzekucyjnych płacić nie będą i nie dopuścili do zajęcia przez sekwestratora rzeczy, wskutek czego musiał on zaniechać swych czynności.-

Wyroki sądowe na stawiających opór podatkowy.

Dnia 29 listopada Sąd Okręgowy w Grodnie na sesji wyjazdowej w Wołkowysku, za stawianie oporu sekwestratorowi Urzędu Skarbowego w kwietniu 1933 roku, skazał mieszkańców wsi Łuka, gminy Tarnopol, powiatu wołkowyskiego, Aleksandra Charkiewicza - na 8 miesięcy więzienia, Grzegorza Żukowskiego i Jana Stockiego - na 6 miesięcy więzienia każdego oraz Zinaidę Charkiewicz, Józefa Ławniczuka, Wasyła Nowika i Michała Nowika - po 6 miesięcy więzienia każdego z zawieszeniem kary na 2 lata.-

Puszczenie w obieg fałszywych monet.

Dnia 18 grudnia zatrzymano podczas targu w Troszynie, powiatu ostrołęckiego mieszkańca Nowego-Chrzastowa pod Warszawą, Jana Wiśniewskiego, który puszczał w obieg fałszywe monety 5-ciożłotowe. Podczas rewizji znaleziono przy Wiśniewskim 14 sztuk takich fałszywych monet.-

Dnia 6 grudnia w osadzie Sopoćkinie w powiecie augustowskim ujęto na gorącym uczynku puszczenia w obieg fałszywych 5 i 10-ciożłotowych monet mieszkańców wsi Kalety, gminy Giby, powiatu augustowskiego, Józefa Olszewskiego i Władysława Ołozeka. Zatrzymani oświadczyli,

że fałszywe monety otrzymali od mieszkań ~~ci~~ miasta Zgbe-
rza Stanisława Psiurskiego.

Dnia 30 grudnia w Biakymstoku, przy ulicy He-
mańskiej 5 wykryto tajną gorzelnię z całkowitem urzycze-
niem w mieszkaniu Ryszarda Kierzewa.

Dnia 6 grudnia we wsi Hilmony, gminy Nowy-Dwór,
powiatu sokólskiego wykryto potajemną gorzelnię, prowa-
zoną przez Jana Panka, Jana Dubowskiego i Włodzimierza
Makala. Aparaturę i 65 litrów zacieru skonfiskowano,
winnych zaś osadzono w areszcie.

Dnia 17 grudnia w lesie pod nazwą "Kaszcówka"
na terenie gminy Roś w powiecie wołkowyskim zatrzymano
mieszkańca wsi Nowe-Sioło, gminy Roś, Teodora Kosiło,
który pędził samogonkę. Aparat i przygotowany zacier
skonfiskowano.

Morderstwo rabunkowe.

Dnia 25 grudnia w kolonji Boguszewo, gminy Kryp-
no, powiatu biakowskiego wystrzałem z rewolweru zamor-
dowany został w celach rabunkowych reemigrant ze Stanów
Zjednoczonych Ameryki Północnej, Jan Mikiewicz. Jeden
z morderców, Antoni Wajner, pochodzący z Ostrowi-Mazo-
wieckiej, został zatrzymany, drugi zaś - Antoni Grygor-
czuk, urodzony w Brańsku, powiatu bielskiego, zbiegł.

W nocy na 4 grudnia nieznani sprawcy, po uprzed-
niem przecięciu drutów telefonicznych, skradli z lokalu
urzędu gminnego w Wyszcech powiatu bielskiego kasę
ogniotrwałą wraz z zawartością. Kasę tę znaleziono na-
stępnie rozprutą w odległości 300 metrów od lokalu urzę-

du gminnego. Sposób popełnienia tej kradzieży wskazywa-
że dokonana ona była niefachowo.-

Opor policji.

Dnia 20 grudnia w Jedwabnem, powiatu Łomżyńskie-
go znany awanturnik, Hilary Skrocki napadł na rynku na
posterunkowego P.P. Szyszkowskiego usiłując go rozbić.
Na pomoc napadniętemu pośpieszył przodownik P.P., Bie-
lecki, który w czasie szamotania się z napastnikiem
użył bagnetu, raniąc Skrockiego lekko w prawą rękę.-

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

W grudniu 1933 roku zanotowano wypadków:

- 1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 51.
- 2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach2.
- 3/ Usiłowań zabójstw 3.
- 4/ Z a b ó j s t w 6.
- 5/ Usiłowań samobójstw..... 1
- 6/ S a m o b ó j s t w 1
- 7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków 12.
w których śmierć poniosło 5 osób,
w tem: 2-zabite przy młócie zbo-
ża, 1-przygniotko drzewo, 1-zabi-
ta przez pociąg i 1-utonąła.
- 8/ Kradzieży zwykłych 318.
na sumę - 4321 zł.
- 9/ Kradzieży z włamaniem..... 6
na sumę 719 złotych.
- 10/ Kradzieży z pola i lasu 25.
- 11/ Drobnych napadów rabunkowych ... 2.
- 12/ Oporu policji 6.
- 13/ Oporu sekwestratorów 12.

- 14/ Oporu innym władzom 2.
 15/ Nielegalnego posiadania broni 26.
 16/ Dzieciobójstw..... 2.
 17/ Podrzucenia dzieci..... 3.
 18/ Przemyslnictwa 45.
 19/ Fałszerstwa pieniędzy 1.
 20/ Tajnego gorzelnictwa 3.

o/ Wypadki samochodowe.

Dnia 15 grudnia, na szosie pomiędzy Brzostowicą małą i Krynkami na terenie powiatu grodzieńskiego, przy wymijaniu furmanki taksówka uderzyła o szaber i stoczyła się do rowu, przegniatając całym swym ciężarem pomocnika szofera, Wiktora Jankowskiego, który w dniu 18 grudnia wskutek odniesionych obrażeń zmarł w szpitalu w Grodnie. Pasażer i szofer odnieśli lekkie obrażenia ciała.-

Dnia 18 grudnia samochód, wiozący Starostę Powiatowego Łomży, Syskę na szosie warszawskiej, obok wsi Zółtki, uderzył błotnikiem 10-letniego Tadeusza Borkowskiego, który odniósł ciężkie uszkodzenie ciała. Winę wypadku ponosi poszkodowany, który tuż przed pędzącym samochodem usiłował przebiec szosę.-

Kursujący na linii Białystok-Warszawa autobus Nr:BŁ. 77957 w dniu 19 grudnia, podczas wymijania furmanki na terenie powiatu ostrowskiego wskutek uszkodzenia kierownicy zjechał do rowu i wywrócił się. Wypadków z ludźmi nie było za wyjątkiem drobnych pokaleczeń odłamkami szyb.-

- 7 - 25

d/ Zestawienie danych o pożarach.

W grudniu 1933 r. na terenie Województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, wynikię wskutek

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem	8
2/ Z przyczyna nieustalonych	24
3/ Podpalenia z zemsty	6
4/ Wadliwej budowy komina	12

R A Z E M : 50

Pożary te wyrządziły straty.

1/ do 2.000 zł. każdy	36.
2/ od 2.000 do 5.000 zł. każdy	9.
3/ od 5.000 do 10.000 zł. każdy ...	3
4/ od 10.000 do 20.000 zł. każdy....	1.
5/ od 20.000 do 30.000 zł. każdy ...	1
6/ ponad 30.000 zł. każdy	

Straty wyrządzone przez te pożary, wynoszą okółen około 110.000 złotych..

Większych pożarów w grudniu 1933 r. - nie było.

e/ Ocena ogólna.

Sytuacja bezpieczeństwa pod względem politycznym wymagała znaczniejszego nasilenia czujności władz bezpieczeństwa z uwagi na trwający od listopada strajk robotników leśnych, któremu niemal stałe towarzyszył terror w stosunku do tych robotników, którzy chcieli pracować.

Również wzmożona czujność organów bezpieczeństwa niezbędna była i na odcinku fabrycznym, gdzie wskutek skasowania angielskiej soboty i wprowadzenia w życie ustawy arbitrażowej zauważono pewne fermenty wśród robotników, głównie włókniarzy, których przewódcy zamierzają za wszelką cenę bronić się przed nowym ustawodawstwem socjalnym, włącznie aż do wywołania ogólnego strajku.

Pod względem kryminalnym sytuacja pozostawała bez zmiany.

Powtarzające się wciąż jeszcze drobne wypadki stawiania oporu sekwestраторom miały podłoże wyłącznie ekonomiczne.

Na ogół stan bezpieczeństwa zadowalający.

Dnia 20 stycznia 1934 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.1.
za miesiąc grudzień 1933 r.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

Wyrok na szpiegów.

Wydział Zamiejscowy Grodzkiego Sądu Okręgowego w Suwałkach skazał w dniu 6 grudnia oskarżonych o szpiegostwo, Macieja Ogórkisa na łączną karę 5-ciu lat więzienia, Weronikę Wołyńską na 3 lata więzienia i Jana Wołyńca na 1 rok więzienia.-

S a b o t a ž .

Dnia 7 grudnia na stacji kolejowej Zednia w powiecie białostockim nasypano piasku do koryta pędai semaforów wyjazdowych "C.D." w kierunku Białegostoku celem umożliwienia otwarcia tych semaforów dla przepuszczenia pociągów pośpiesznych.-